2025

TAIT पॅटर्ननुसार प्रश्नपत्रिका स्पष्टीकरण व विश्लेषण असणारे एकमेव प्रश्नसंच

शिक्षक अभियोग्यता व बुध्दिमत्ता चाचणी (TAIT) परीक्षा

प्रश्नपत्रिका स्पष्टीकरण व विश्लेषण

#1 Best Seller amazon

इंग्रजी | मराठी | भूगोल आणि इतिहास | राज्यघटना | आधुनिक तंत्रज्ञान | चालू घडामोडी | विज्ञान | अध्ययन व अध्यापनाचे मानसशास्त्र | अंकगणित | बुध्दीमत्ता

- 2017 साली झालेल्या TAIT परीक्षेतील सर्वच प्रश्नपत्रिकांचा समावेश असणारे एकमेव पुस्तक.
- TCS / IBPS 2022 च्या पॅटर्नवर आधारित झालेल्या प्रश्नांचा समावेश.
- एका दृष्टीक्षेपात घटकाची व्याप्ती आणि प्रश्नांची काठिण्यपातळी समजण्यास मदत.
- IBPS (बँकींग) च्या झालेल्या प्रश्नपत्रिकेचा समावेश
- सर्वच विषयाच्या प्रश्नांचे सखोल विश्लेषण.
- अंकगणित व बुध्दीमत्ता प्रश्नांचे स्पष्टीकरण.
- अद्ययावत चालू घडामोडींसह (2025).

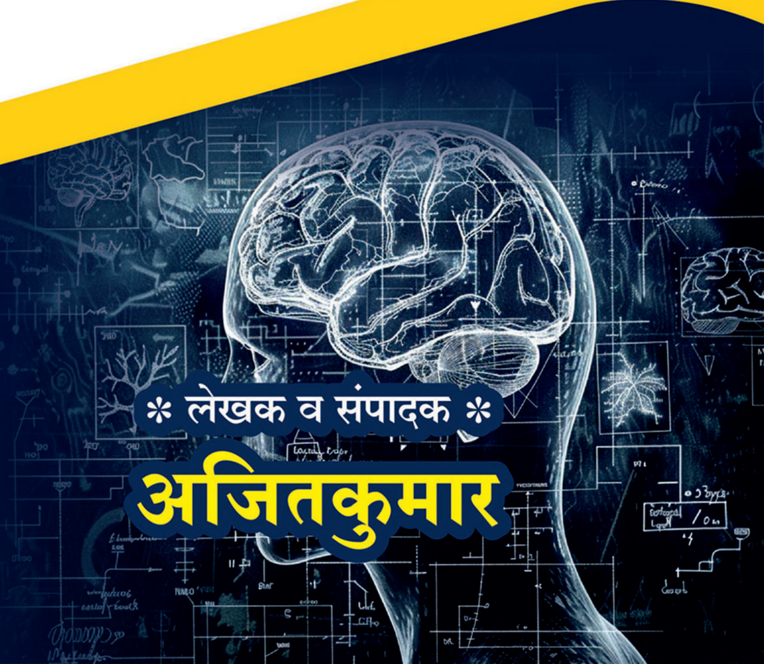

BeePublication™
Knowledge is power

* लेखक व संपादक *
अजितकुमार

2025

TAIT पॅटर्ननुसार प्रश्नपत्रिका स्पष्टीकरण व विश्लेषण असणारे एकमेव प्रश्नसंच

शिक्षक अभियोग्यता व बुद्धिमत्ता चाचणी (TAIT) परीक्षा

प्रश्नपत्रिका स्पष्टीकरण व विश्लेषण

इंग्रजी	मराठी	भूगोल आणि इतिहास	राज्यघटना	आधुनिक तंत्रज्ञान
चालू घडामोडी	विज्ञान	अध्ययन व अध्यापनांचे मानसशास्त्र	अंकगणित	बुद्धिमत्ता

वैशिष्ट्ये

- 2017 साली झालेल्या TAIT परीक्षेतील सर्वच प्रश्नपत्रिकांचा समावेश असणारे एकमेव पुस्तक.
- TCS/IBPS 2022 च्या पॅटर्नवर आधारित झालेल्या प्रश्नांचा समावेश.
- एका दृष्टीक्षेपात घटकाची व्याप्ती आणि प्रश्नांची काठिण्यपातळी समजण्यास मदत.
- IBPS (बँकिंग) च्या झालेल्या प्रश्नपत्रिकेचा समावेश.
- सर्वच विषयांच्या प्रश्नांचे सखोल विश्लेषण.
- अंकगणित व बुद्धिमत्ता प्रश्नांचे स्पष्टीकरण.
- अद्ययावत चालू घडामोडींसह (2025).

किंमत : ₹ 780/-

✻ लेखक व संपादक ✻

अजितकुमार

BeePublication™
Knowledge is power

अनुक्रमणिका

TAIT पेपर प्रश्नपत्रिका

क्र.	प्रश्नपत्रिका	पृष्ठ सं.	क्र.	प्रश्नपत्रिका	पृष्ठ सं.
1	TAIT पेपर - 1	01	6	TAIT पेपर - 6	128
2	TAIT पेपर - 2	28	7	TAIT पेपर - 7	155
3	TAIT पेपर - 3	54	8	TAIT पेपर - 8	179
4	TAIT पेपर - 4	79	9	TAIT पेपर - 9	206
5	TAIT पेपर - 5	104	10	TAIT पेपर - 10	232

- TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - इंग्रजी 258
- TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - मराठी 296

TAIT पेपर प्रश्नपत्रिका

क्र.	प्रश्नपत्रिका	पृष्ठ सं.	क्र.	प्रश्नपत्रिका	पृष्ठ सं.
11	TAIT पेपर - 11	338	16	TAIT पेपर - 16	460
12	TAIT पेपर - 12	363	17	TAIT पेपर - 17	485
13	TAIT पेपर - 13	388	18	TAIT पेपर - 18	510
14	TAIT पेपर - 14	412	19	TAIT पेपर - 19	535
15	TAIT पेपर - 15	436	20	TAIT पेपर - 20	561

- TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - सामान्यज्ञान 588
- TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - विज्ञान 612

TAIT पेपर प्रश्नपत्रिका

क्र.	प्रकरणांचे नाव	पृष्ठ सं.	क्र.	प्रकरणांचे नाव	पृष्ठ सं.
21	TAIT पेपर - 21	634	26	TAIT पेपर - 26	761
22	TAIT पेपर - 22	660	27	TAIT पेपर - 27	787
23	TAIT पेपर - 23	685	28	TAIT पेपर - 28	813
24	TAIT पेपर - 24	711	29	TAIT पेपर - 29	839
25	TAIT पेपर - 25	737			

- मानसशास्त्र 864
- TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - गणित, बुद्धिमत्ता चाचणी आणि आकृत्या 924
- आयबीपीएस आरबीआय पीओ 2017 परीक्षा - तार्किक क्षमता (Reasoning) 1087
- संख्यात्मक अभियोग्यता 1095
- चालू घडामोडी 2025 1102

01 TAIT_PAPER

13-12-2017 (9 : 00)

1. **खालीलपैकी अशुद्ध वाक्य कोणते ?**
   A. त्याला बाबांचं दुःख पाहवत नव्हतं.
   B. त्याने कुठेही मोलमजुरीचे काम केले असते.
   C. बाबांची अवस्था वाईट झाली होती.
   D. ते नेहमी मला सांत्वन करीत असतो.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शुध्द वाक्य = तो नेहमी माझे सांत्वन करीत असतो.

2 . **'लयलूट' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?**
   A. चणचण B. रेलचेल C. लुटलेले D. कमतरता

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- पक्ष = बाजू, पंधरवडा, पंख
- खग = विहग, पक्षी, द्विज, अंडज
- अग्रणी = नेता, मुख्य, नायक, पुढारी, अध्वर्यू

3. **भारत एक लोकशाही गणराज्य आहे, कारण:**
   A. त्याचे संसदीय श्रेष्ठत्व
   B. राज्याचे प्रमुख लोक निर्वाचित असतात
   C. त्याची स्वतंत्र न्यायव्यवस्था
   D. केंद्र आणि राज्यात सामर्थ्य वितरण

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- गणराज्य म्हणजे राजा नसलेले राज्य
- गणराज्यात सर्वोच्च शासन प्रमुख हा लोकनियुक्त असतो.
- भारतीय गणराज्यात सर्वोच्च प्रमुख पद राष्ट्रपती असून ते इंग्लंडच्या राजाप्रमाणे वंशपरंपरागतरित्या पद धारण करत नसतो. त्यांची निवड अप्रत्यक्षपणे लोकांद्वारे होते.

4. **निर्देश: खालीदिलेल्या अक्षराच्या क्रमात काही अक्षरे गहाळ केली आहेत ते त्या क्रमाने खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी एक आहे.**
   b_bb_ _ bbb _ aabb _ b _ aaa
   A. aaaaba B. aaaaaa
   C. ababab D. ababc

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

b a bb a a bb b a aa bb b b a aaa

5. **A आणि B च्या वर्तमान वयांची बेरीज ही त्यांच्या वयांमधील फरकाच्या 7 पट आहे. 5 वर्षांनंतर, त्यांचे एकूण वय त्यांच्या वर्तमान वयांमधील फरकाच्या 9 पट असेल. मोठ्याचे वर्तमान वय काय आहे (वर्षांमध्ये)?**
   A. 25 B. 20 C.15 D. 18

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

1) $(A + B) = (A - B) \times 7$

$A + B = 7A - 7B$

$\therefore\ 8B - 6A = 0$

2) $A + B + 5 = (A - B) \times 9$

$A + B + 5 = 9A - 9B$

$\therefore\ 10B - 8A = -5$

समी. 1 × 5 – समी. 2 × 4

$40B - 30A = 0$

$-\quad 40B - 32A = -20$

$2A = 20$

$A = 10$

$\therefore\ 8B - 60 = 0 \qquad \therefore\ B = 7.5$

6 **सूचना: खालील प्रश्नात एक उघडलेला फासा दाखविला आहे. उत्तराच्या पर्यायांपैकी कोणता पर्याय 3 या चिन्हाच्या विरुद्ध बाजूला येईल?**

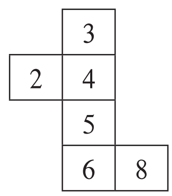

A. 5 B. 2 C. 4 D. 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

7. **'संयुक्तिक' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?**
   A. योग्य B. अयोग्य C. सुसंगत D. युक्तीपूर्ण

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- आपला × परका जीवात्मा × परमात्मा

8. **दिलेल्या पर्यायांपैकी कोणती आकृती मुख्य आकृतीचे अचूक प्रतिबिंब आहे?**

मुख्य आकृती

उत्तरासाठी पर्यायी आकृत्या

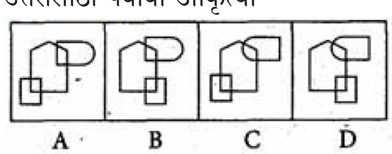

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

BeePublication Knowledge is power

1. **सूचना: प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C, आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तार्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल. एकतर तो स्मार्ट आहे किंवा मूर्ख आहे.**

A. तो स्मार्ट आहे. B. तो स्मार्ट नाही.
C. तो मूर्ख आहे. D. तो मूर्ख नाही.

A. AC B. DA C. CB D. AB

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- एकतर तो स्मार्ट आहे किंवा मूर्ख आहे.
- D. तो मूर्ख नाही.
- A. तो स्मार्ट आहे.
- D विधान आणि A विधान हे क्रमवार असून पहिले विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते.

2. **Choose the word which is opposite in meaning to the given word. - ADULTERATION**

A. Purification B. Contamination
C. Pollution D. Bribery

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Adulteration (भेसळ) × Purification, Pure, Unmixed
- Synonym - Contamination, Pollution, Polluted, Diluted, Fained, Mixed.

3. **'अखंड' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?**

A. खंडित B. अपूर्ण C. सलग D.अलग

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- खंडित = तुटलेले, भंगलेले, मोडलेले
- अपूर्ण = अर्धवट, अपुरा
- सलग = अखंड
- अलग = दूर, वेगळे, स्वतंत्र, भिन्न

4. **बुलबुल आपलं घरट कुठे बनवते ?**

A. कुंपण B. झुडपे
C. दोन्ही कुंपण आणि झुडपे D. वरील एकही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- दोन्ही कुंपण आणि झुडपे

5. **19 जून 1440 रोजी आठवड्याचा कोणता वार होता?**

A. गुरूवार B. बुधवार C. शुक्रवार D. शनिवार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

6. **निर्देश: दिलेल्या विकल्पांमधून योग्य आकृती निवडून मालिका पूर्ण करा.**

प्रश्नासाठी आकृत्या

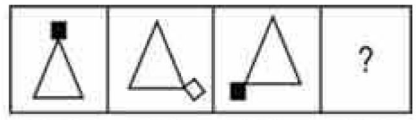

(A) (B) (C) (D)

उत्तरासाठी आकृत्या

A. 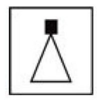

B. 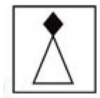

C. 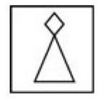

D. 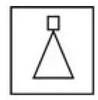

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

7. **Choose the word which is most similar in meaning to the given word. - BEGIN**

A. Commence B. Cease
C. Conclude D. Terminate

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Begin (सुरुवात) – Start, Set about, Go about, Embark on, Commence.
- Conclude (निष्कर्ष) – Finish, Deduce, End, Infer, Gather, Judge, Be over

8. **मुलींचा वर्ग एका रांगेत उभा आहे. एक मुलगी दोन्ही बाजूनी नवव्या स्थानावर उभी आहे तर वर्गात एकूण किती मुली आहेत?**

A. 27 B.17 C. 38 D. 39

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

डावा + मधील + उजवा

8 + 1 + 8 = 17

9. **सूचना: खालील प्रत्येक प्रश्नात दोन विधाने I आणि II दिलेले आहेत. हे विधान एकतर स्वतंत्र कारण असू शकतात किंवा स्वतंत्र कारणांचे परिणाम असू शकतात. यांपैकी एक विधान इतर विधानाचा परिणाम असू शकतो. दोन्ही विधाने वाचा आणि खालीलपैकी कोणत्या उत्तराचा पर्याय या दोन्ही विधानांमधील संबंधांचे वर्णन करतो ते ठरवा.**

विधान :

I. X देशाने आपल्या नागरिकांसाठी पासपोर्ट अनिवार्य केला आहे.

II. X देशाला अवैध स्थलांतराच्या समस्येला तोंड द्यावे लागत

BeePublication Knowledge is power

1. 3/7 + 4/5 ÷ 7/10 = ?

A. 86/49 B. 14/22 C. -7/10 D. 11/7

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

$\frac{3}{7} + \frac{4}{5} \div \frac{7}{10}$

$\therefore \frac{3}{7} + \frac{4}{5} \times \frac{10}{7}$

$\therefore \frac{3}{7} + \frac{8}{7} = \frac{3+8}{7} = \frac{11}{7}$

2. **खालीलपैकी अशुद्ध शब्द कोणता ?**

A. सूर्य B. सूर्योदय C. सूर्यास्त D. सुर्यावर्त

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- अशुद्ध शब्द = सुर्यावर्त

3. **यापैकी कोणती आकृती कुत्रा, मांसभक्षक, वाघ दर्शवते?**

A. 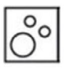 B. C. D.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

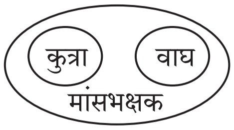

4. **अनुप्रस्थ तरंग प्रचार करू शकतात:**

A. वायू आणि धातु दोन्हीमध्ये

B. गॅसमध्ये पण धातुमध्ये नाही

C. गॅसमध्ये नाही पण धातुमध्ये

D. न गॅसमध्ये न धातुमध्ये

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- अनुप्रस्थ तरंग गॅसमधून जाऊ शकतात परंतू धातूमधून जाऊ शकत नाहीत.
- नैसर्गिक वायू ज्याला जीवाश्म वायू मिथेन वायू किंवा फक्त वायू असेही म्हणतात.

5. **व्हिक्टोरीया स्मारक हे .... येथे स्थित आहे –**

A. मुंबई B. चेन्नई C. कोची D. कोलकाता

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- व्हिक्टोरिया मेमोरियल हे मध्य कोलकता येथील मैदानावरील एक मोठे संगमरवरी स्मारक आहे.
- लॉर्ड कर्झनने बांधले आहे.
- 1906 ते 1921 दरम्यान बांधलेले भारताची सम्राज्ञी राणी व्हिक्टोरिया यांच्या स्मृतीस समर्पित आहे.

6. **कोणत्याही भाषेत अर्थाचे सर्वांत लहान एकक आहे**

A. मांडणी B. आकारजनन

C. ध्वनिघटक D. कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

7. **शिकवण .... द्वारे देता येऊ शकते.**

A. ब्रेन वॉशिंग (मत बदलण्यासाठी प्रभाव टाकणे)

B. एखाद्याच्या विचारधारेमध्ये संपूर्णपणे बदल करणे

C. एखाद्याच्या विश्वासामध्ये संपूर्णपणे बदल करणे

D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शिकवण ही खालील तिन्ही पर्यांयातून देता येते.
  1) ब्रेन वॉशिंग
  2) एखाद्याच्या विचारधारेमध्ये संपूर्णपणे बदल करणे
  3) एखाद्याच्या विश्वासामध्ये संपूर्णपणे बदल करणे. एखाद्याला मत परिवर्तन करण्यासाठी भाग पाडणे.

8. **दिलेली अदलाबदल चिन्हे + आणि ÷ तसेच आकडे 2 आणि 3 ; तर 8 + 4 × 5 ÷ 2 – 3 चे मूल्य किती?**

A. 11 B. 4 C. 6 D. 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

8 ÷ 4 × 5 + 3 – 2

= 2 × 5 + 3 – 2

= 10 + 1 = 11

9. **सूचना अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी खाली दिलेली (P), (O) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**

P. लोकांचे संरक्षण करण्यासाठी भगवान श्रीकृष्णाने एका बोटाने गोवर्धन पर्वत उचलून धरला.

Q. त्यामुळे इंद्र देव खूप रागवला आणि त्याने वृंदावनवर वादळ सोडले.

R. इंद्र देवाला त्याची चूक कळून चुकली आणि त्याने श्रीकृष्णाकडे माफी मागितली.

S. वेळेवर पाऊस व्हावा यासाठी वृदांवनमधील जनता दरवर्षी इंद्र देवाची पूजा करीत असे.

T. पण एके वर्षी, गोवर्धन पर्वताची पूजा करण्यास श्रीकृष्णाने लोकांना सुचविले.

पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य चौथे असेल?

A.P B.Q C.R D.S

BeePublication Knowledge is power

04 TAIT_PAPER

14-12-2017 (16 : 00)

1. Fill in the blank with the correct article.

Twelve inches make .... foot.

A. a B. an

C. the D. No article required

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- एक या अर्थाने a/an चा वापर करतात. 12 इंचाचा एक फूट बनतो.

2. एन्झाइम्स म्हणजे

A. सूक्ष्मजीव B. प्रोटीन

C. अकार्बनी संयुगे D. बरशी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- एन्झाइम्स (विकरे) ही प्रथिने आहेत जी रासायनिक अभिक्रियांना गती देऊन जैविक उत्प्रेरक म्हणून कार्य करतात.
- ज्या रेणूवर विकरे कार्य करु शकतात, त्यांना सबस्टेट्रस म्हणतात आणि एन्झाईम सबस्टेट्र उत्पादन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या वेगवेगळ्या रेणूमध्ये रुपांतरीत करते.

3. Out of the four alternatives, choose the one which can be substituted for the given words/sentence.

A person who knows and is able to use several languages

A. Polyglot B. Agnostic

C. Philistine D. Dumb

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Polyglot – बहुभाषाकोविद
- Agnostic - A person who is unsure about something.
- Philistine - Related to ancient philistia or its culture or it's people.

4. Choose the word which is most similar in meaning to the given word. DANGEROUS

A. Perilous B. Guarded C. Secured D. Sheltered

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Dangerous (धोकादायक) – Wild, threatening, vicious, Menacing, Treacherous, Perilous.

5. पुढील म्हण पूर्ण करा – 'अति शहाणा त्याचा .... रिकामा'

A. बैल B. कागद C. गल्ला D. मेंदू

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- म्हण : अति शहाणा त्याचा बैल रिकामा
- अर्थ : स्वत:स अति हुशार समजणारा प्रत्यक्षात कृती करत नाही.

6. मूल्यमापनाची महत्वपूर्ण साधने म्हणजे

A. शिकवण्याची कार्यपद्धती B. स्वयं-अहवाल देणारी तंत्रे

C. निरिक्षणात्मक पद्धती D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शैक्षणिक मुल्यमापन – जे. एच. एहमन आणि एम. डी. म्लॉक शाळेच्या शैक्षणिक उद्देशाच्या चौकटीत प्रत्येक विद्यार्थ्याला त्याच्या क्षमतेनुसार विकसित करण्याकरिता सक्षम बनविण्यासाठी माहिती पुरविणे. मुल्यमापनाची साधने म्हणजे शिकवण्याची कार्यपध्दती, स्वयं-अहवाल देणारी तंत्रे निरीक्षणात्मक पध्दती आहे.

7. सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.

P. एक दिवस मगर नदीच्या बाहेर आली.

Q. फार पूर्वी, एका नदीच्या काठावरील गुलाबी-सफरचंदाच्या झाडावर एक माकड राहत होते.

R. दयाळू माकडाने त्याला काही गुलाबी-सफरचंद दिली.

S. तो पोहून झाडाजवळ गेला आणि त्याला खूप भूक लागल्याचे त्याने माकडाला सांगितले.

T. मगरने त्याला धन्यवाद दिले आणि तो पुन्हा भेटू शकेल काय अशी विचारणा केली.

पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य पहिले असेल?

A. Q B. R C. S D. T

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- फार पूर्वी, एका नदीच्या काठावरील गुलाबी-सफरचंदाच्या झाडावर एक माकड राहत होते.

8. महास्नानग्रह हे ____________यांचे स्मारक आहे.

A. मौर्य B. सिंधु संस्कृती C. राष्ट्रकूट D. चंडेल

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- महास्नानग्रह पाकिस्तानमध्ये सिंधमध्ये मोहन जोदडो या प्राचीन सिंधू खोऱ्यामध्ये आहे. मोहेंजोदडो हे सिंधू संस्कृतीचे महत्त्वाचे स्थळ आहे.

9. तीन प्रकारचे ताण आहेत:

A. भौतिक/ पर्यावरणीय, मानसिक आणि सामाजिक

B. भौतिक, वैयक्तिक आणि सामाजिक

C. मसपयिक, भौतिक आणि सामाजिक

D. प्राथमिक, द्वितीय आणि तृतीय

BeePublication Knowledge is power

05 TAIT_PAPER

15-12-2017 (12 : 30)

1. **केलेले उपकार जाणणारा–**

A. जाणकार B. कृतज्ञ C. कृतघ्न D. कर्जदार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- कर्ज घेणारा – कर्जदार
- केलेले उपकार विसणारा – कृतघ्न
- उपकार जाणणारा – कृतज्ञ

2. **Fill in the blank with the correct article.**

.... Wisdom is the gift of heaven.

A. A B. An
C. The D. No article required

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- Wisdom हा Abstract noun आहे. Abstract noun आधी कोणत्याही Article चा वापर करत नाहीत.

3. **'कृपा' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?**

A. अवकृपा B. दया C. माया D. मर्जी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- रुबाब × नम्रता अरुंद × रुंद

4. **प्रभावी संप्रेषणात ह्याची गरज नाही**

A. आवाज आणि भाषणातील स्वरनियमन
B. पुरेसा हावभाव
C. विषयावर प्रभुत्व
D. सुंदर व्यक्तिमत्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- प्रभावी संप्रेषणामध्ये प्रेषकाकडून संदेश प्राप्त करणाऱ्या व्यक्तीकडे संदेशाचे स्पष्ट आणि अचूक हस्तांतरण समाविष्ट असते. केवळ स्पष्टपणे बोलणे किंवा लिहिणे. महत्त्वाचे नाही तर हेतू असलेला संदेश अचूकपणे समजून घेणे देखील महत्त्वाचे आहे पण सुंदर व्यक्तीमत्व काय महत्त्वाचे नाही.

5. **सूचना: प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C, आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तार्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल.**

जेव्हा मी संगणकावर टाइप करतो, तेव्हा मी कोणतीही चूक करीत नाही

A. मी संगणकावर टाइप केले
B. मी संगणकावर टाइप केले नाही
C. मी कोणतीही चूक करीत नाही
D. मी चुका केल्या

A. AC B. BA C. DA D. CD

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- जेव्हा मी संगणकावर टाईप करतो. तेव्हा मी कोणतीही चूक करीत नाही.
- A. मी संगणकावर टाईप केले.
- C. मी कोणतीही चूक करीत नाही.
- विधान A व विधान C दोन्ही मुख्य विधानासोबत तर्कसंगत आहे.

6. **जर महिन्याचा 27 वा दिवस शुक्रवार आहे, तर त्या महिन्याच्या 4 तारखेला खालीलपैकी कोणता वार असेल?**

A. रविवार B. शनिवार C. बुधवार D. शुक्रवार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

27 → शुक्र., 28 → शनि., 29 → रवि.

7. **सूचना: दोन विधाने आणि त्यानंतर चार निष्कर्ष, I, II, III आणि IV दिले आहेत. ही विधाने सामान्यत: ज्ञात वस्तुस्थितीपेक्षा भिन्न असली तरी सत्य आहेत असे समजा. दिलेल्यापैकी कोणता निष्कर्ष दिलेल्या विधानांवरुन नक्की काढता येऊ शकतो हे तुम्ही ठरवायचे आहे. तुमचे उत्तर सूचित करा.**

विधाने :

(a) काही स्कर्ट्स बेंचेस आहेत.
(b) एकही बेंच टेबल नाही.

निष्कर्ष:

I. काही स्कर्ट्स टेबल्स आहेत.
II. काही बेंचेस स्कर्ट्स आहेत.
III. सर्व बेंचेस स्कर्ट्स आहेत.
IV. काही टेबल्स स्कर्ट्स आहेत.

A. केवळ I निष्कर्ष निघेल
B. केवळ II निष्कर्ष निघेल
C. केवळ II आणि IV निष्कर्ष निघेल
D. केवळ I आणि III निष्कर्ष निघेल.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

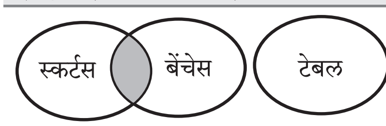

8. **टक्केवारी म्हणजे ....**

A. शंभरापैकी प्राप्तांक B. हजारपैकी प्राप्तांक
C. शंभरावर वैयक्तिक स्थान D. यापैकी एकही नाही

BeePublication
Knowledge is power

06 TAIT_PAPER 17-12-2017 (09 : 00)

1. $\sqrt[3]{512} = ?$
A. 5 B. 8 C. 6 D. 9

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

2. **Out of the given options, choose the most appropriate one to fill in the blank.**
A policeman .... the thief.
A. caught B. have caught
C. have catch D. has catch

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Policeman caught the thief असे येईल. कारण Policeman हे Singular आहे. Singular नंतर has येते तसेच have येत नाही. पण has/have नंतर नेहमी V_3 येतो. त्यामुळे दिलेल्या पर्यायांमध्ये B, C, D हे रद्द होतात. कारण B मध्ये have caught आहे, C मध्ये have नंतर V_1 आणि D मध्ये has नंतर V_1 आहे. म्हणून पर्याय (A) योग्य आहे.

3. **जर, 573 = 684 आणि, 861 = 972 तर ? = 478**
A. 804 B. 480 C. 367 D. 840

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

(1) 573 = 684 (+1, +1, +1) (2) 861 = 972 (+1, +1, +1)

= 367 = 478 (+1, +1, +1)

4. **सूचना: दिलेल्या चारांपैकी वेगळी (असंबद्ध) असणारी आकृती शोधून काढा.**

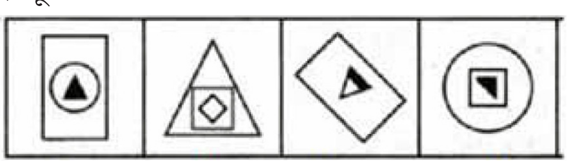

(A) (B) (C) (D)

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

5. **सूचना: हे प्रश्न खालील माहितीवर आधारित आहेत.**
पाच मुले – A, B, C, D आणि E हे रांग – I मध्ये उत्तर दिशेकडे तोंड करून बसलेली आहेत, आणि पाच मुली – P, Q, R, S आणि T - रांग – II मध्ये दक्षिण दिशेकडे तोंड करून बसलेल्या आहेत, ते त्याच क्रमाने असतील असे नाही. रांग – I मधील प्रत्येक मुलगा रांग –II च्या बरोबर एका मुली सामोर आहे. त्यांच्याबद्दल खालील माहिती दिलेली आहे.
A आणि त्या मुलाच्या दरम्यान फक्त दोन लोक बसतात जो Q च्या सामोर आहे, आही जो कोणत्याही शेवटाला बसलेला नाही. C हा B च्या तत्काळ डाव्या बाजूला आहे, परंतु ते दोघे E च्या समीप नाहीत. P त्या मुलाच्या समोर आहे जो D च्या तत्काळ उजवीकडे आहे. D हा Q च्या समोर बसलेला नाही. R त्या मुलीच्या डाव्या बाजूस आहे जी D च्या सामोर आहे. C हा D च्या सामोर नाही.
D चा शेजारी कोण आहेत?
A. C आणि A B. B आणि E
C. C आणि B D. E आणि A

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

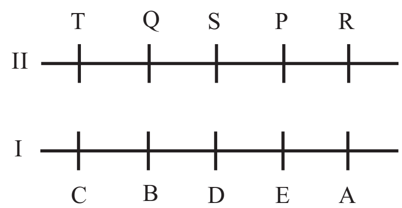

6 **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**
P. बाळ कृष्ण मूठभर धान्य पकडले आणि दरवाजाकडे पळाला परंतु सर्व धान्य खाली सांडले.
Q. लवकरच तिला जाणवले कि तिची फळांच्या टोपली रत्न आणि सोन्याने भरलेली आहे.
R. कृष्णाला काही फळे हवी होती, त्याने त्या स्त्रीकडे फळे मागितली परंतु तिने त्याबदल्यात मोबदला मागितला.
S. ते पाहून, फळविक्रेती स्त्री श्रीकृष्णाकडे मोहित झाली आणि त्याच्या मुठीत जे काय असेल त्याबदल्यात सर्व फळे त्याला दिली.
T. एकेदिवशी फळविक्रेती स्त्री कृष्णाच्या घराजवळून निघाली होती.
पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य तिसरे असेल?
A.P B.Q C.R D.T

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- बाळ कृष्ण मूठभर धान्य पकडले आणि दरवाजाकडे पळाला परंतु सर्व धान्य खाली सांडले.

BeePublication Knowledge is power

1. Out of the four alternatives, choose the one which can be substituted for the given words/sentence.

The act of the killing of one's wife

A. Uxoricide B. Dowry

C. Wedding D. Alimony

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Uxoricide – भार्यावध, पत्नी हत्या.
- Dowry - Payment, such as property or money, paid by the bride's family to groom or his family.

2. Out of the given options which best expresses the meaning of the given Proverb?

The squeaky wheel gets the grease.

A. Attention is paid to those problems that are neglected

B. Attention is paid to those problems that are never made noticeable

C. Attention is paid to those problems that are made most noticeable

D. No attention is paid to those problems that are made most noticeable

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- Attention is paid to those problems that are made most noticeable.
- The squeaky wheel gets the grease. म्हणजे आवाज करणाऱ्या चाकाला वंगण मिळते.
- रडणाऱ्या बाळाला रडल्याशिवाय आईदेखील दूध पाजत नाही.
- म्हणजे लक्षात येण्याजोग्या समस्यांकडे लक्ष दिले जाते.

3. सूचना: दिलेल्या पर्यायांमधून श्रेणी पूर्ण करणारी योग्य आकृती निवडा.

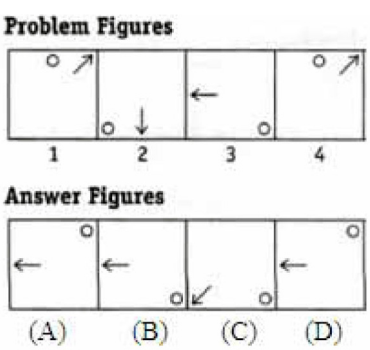

A. (A) B. (B)

C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

आकृती एकमधील गोल व बाणाचा आकार 135^0 ने घड्याळाच्या दिशेने फिरविल्यास पर्याय दोन आकृती मिळेल.

वरील संबंध आकृती 3 सोबत जोडल्यास आकृती D मिळेल.

पर्याय आकृती B श्रेणी पूर्ण करते.

4. सी जीवनसत्व यात आहे

A. संत्री आणि टोमॅटो

B. बटाटे आणि ब्रोकोली

C. कोबी, ब्रसेल्स स्प्राउट्स आणि स्ट्रॉबेरीज

D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

5. सूचना : A, B, C, आणि D नावे दिलेल्या चार आकृतींपैकी तीन आकृत्या मिळून एक श्रेणी तयार होते किंवा त्यांच्यात या ना त्या प्रकारचे साम्य आहे, तर यातील एक आकृती इतरांपेक्षा निराळी आहे. तुम्हाला या चारांपैकी वेगळी (असंबद्ध) असणारी आकृती निवडायची आहे.

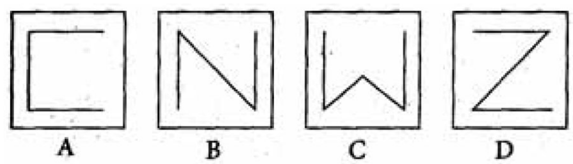

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

6. Fill in the blank with the correct article.

A word to .... wise is sufficient.

A. the B. a

C. an D. No article required

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- A word to the wise असा शब्द प्रयोगच आहे. तसेच rich, poor, wise इत्यादी विशेषणांच्या अगोदर the वापरल्यास निघणारा अर्थ सर्व श्रीमंत, सर्व गरीब, सर्व शहाणे असा व्यक्त करता येतो.

7. खालील आकृतीमध्ये किती त्रिकोण आहेत ते मोजा?

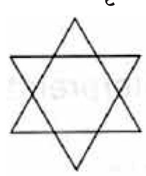

A. 6 B. 7 C. 8 D. 9

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- दोन मोठे त्रिकोण व त्यांच्या पासून तयार झालेले इतर सहा त्रिक-ोण मिळून एकूण 8 त्रिकोण वरील आकृतीमध्ये तयार होत आहेत.

08

TAIT_PAPER

21-12-2017 (12 : 30)

1. **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**

   P. त्यामुळे एकमेकांशी लढून गिधाडांचे खाद्य बनण्यापेक्षा तडजोड करणे आणि मित्र असणे चांगले असे डुक्कर आणि सिंह दोघे ठरवतात.

   Q. तो एक गरम उन्हाळाचा दिवस होता. पाणी पिण्यासाठी एका छोट्या तळ्याजवळ सिंह आणि डुक्कर येतात.

   R. ते एकत्र पाणी पितात आणि त्यानंतर आपआपल्या मार्गाला निघून जातात.

   S. लवकरच त्यांना कळते कि, गिधाडे त्यांच्यापैकी एक किंवा दोघेही खाली पडण्याची वाट पाहत आहेत, ती त्यांच्यासाठी मेजवानी होती.

   T. कोण आधी पाणी पिणार यावरून वाद घालून आणि लढून झाल्यानंतर दम खाण्यासाठी ते थोडावेळ थांबले, तेव्हा त्यांच्या लक्षात आले कि त्यांच्यावर गिधाडे आहेत.

   पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य चौथे असेल?

   A. P B. Q C. R D. S

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

   योग्य रचना – QTSPR

   - त्यामुळे एकमेकांशी लढून गिधाडांचे खाद्य बनण्यापेक्षा तडजोड करणे आणि मित्र असणे चांगले असे डुक्कर आणि सिंह दोघे ठरवतात.

2. **Out of the four alternatives, choose the one which can be substituted for the given words/sentence.**

   A procession of people who are walking or riding in cars to a funeral

   A. Cortege B. Epitaph
   C. Mortuary D. Obituary

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

   - Cortege – दिंडी, मिरवणूक यात्रा, Mortuary – शवागार

3. **निर्देश: खालील मालिकेतील गहाळ संख्या शोधा.**

   3, 6, 9, 12, 15, ..., 21

   A. 15 B. 18 C. 11 D. 13

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

   3, 6, 9, 12, 15, ?, 21

   +3 +3 +3 +3 +3 +3

   अंक मालिकेत गहाळ जागेवर 18 हा अंक आहे.

4. $1/8 \times (223 + ?) = 71$

   A. 342 B. 346 C. 345 D. 348

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

   $$\frac{1}{8} \times (223 + x) = 71$$

   $$223 + x = 71 \times 8$$

   $$\therefore x = 568 - 223$$

   $$\therefore x = 345$$

5. **जर x:y = 2:3 आणि y:z = 9:6 असेल, तर x:y:z शोधा.**

   A. 2:9:6 B. 3:9:6 C. 2:4:6 D. 2:3:2

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

   x : y = 2 : 3   y : z = 9 : 6

   ∴ x : y

   y : z

   = 2 : 3

   9 : 6

   18 : 27 : 18

   2 : 3 : 2 = x : y : z

6. **सूचना: दिलेली माहिती काळजीपूर्वक वाचा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.**

   सहा मित्र P, Q, R, S, T आणि U वेगवेगळ्या कंपन्यांत काम करतात, जसे – गुगल, ऑरॅकल, प्रोमेट्रिक, ॲपल, फेसबुक आणि टाटा आणि प्रत्येकजण कंपनी प्रायोजित वेगवेगळ्या रंगाचे शर्ट घालतात, उदा. पांढरा, काळा, शेंदरी, पिवळा, हिरवा आणि करडा पण हे त्याच क्रमाने असतील असे नाही.

   I. ज्याने पांढरा शर्ट घातला आहे तो ॲपलमध्ये काम करतो आणि ज्याने काळा शर्ट घातला आहे तो गुगल मध्ये काम करतो.

   II. U हा प्रोमेट्रिक किंवा फेसबुकमध्ये काम करत नाही.

   III. P हा शेंदरी रंगाचा शर्ट वापरतो आणि ऑरॅकल मध्ये काम करतो.

   IV. S फेसबुकमध्ये काम करीत नाही आणि प्रोमेट्रिकने हिरव्या रंगाच्या शर्टाला प्रायोजित केलेले नाही.

   V. T टाटामध्ये काम करतो आणि S किंवा N दोघेही ॲपल मध्ये काम करत नाही.

   VI. फेसबुक हिरव्या किंवा पिवळ्या रंगाचे शर्ट प्रायोजित करत नाहीत आणि R गुगल मध्ये काम करतो.

   कोणती जोडी अचूकपणे जुळते?

BeePublication Knowledge is power

09 TAIT_PAPER 12-12-2017 (16 : 00)

1. 'आकाश ठेंगणे होणे ' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ काय ?

A. उंच उड्या मारणे B. उंच झोका घेणे

C. भूईसपाट होणे D. गर्वाने फुगून जाणे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- उंच उड्या मारणे – आनंद होणे
- भुईसपाट होणे – नष्ट होणे

2. सूचना: प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तार्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल.

विद्यार्थी जेव्हा उत्तम बोलतात, तेव्हा त्यांचे कौतुक होते.

A. विद्यार्थी उत्तम बोलले नाहीत

B. विद्यार्थी उत्तम बोलते

C. त्यांचे कौतुक झाले

D. त्यांचे कौतुक झाले नाही.

A. AC B. BC C. DA D. CD

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- विद्यार्थी जेव्हा उत्तम बोलतात. तेव्हा त्याचे कौतुक होते.
- A. विद्यार्थी उत्तम बोलले
- C. त्यांचे कौतुक झाले.
- BC ही क्रमवार विधानांची योग्य जोडी असून B विधान A ला सुचविते

3. खालील आकृतीमध्ये ∠ BOC चे मूल्य काढा.

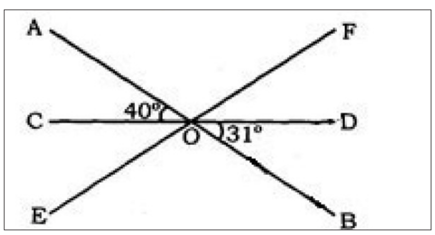

A. 90^0 B. 75^0 C. 124^0 D. 149^0

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

सरळ रेषेवर 180^0 चा कोण तयार होतो.

$\therefore \angle DOC = 180^0$

$\therefore \angle DOC = \angle DOB + \angle BOC$

$\therefore 180^0 = 31^0 + x$

$\therefore x = 180 - 31$

$\therefore x = 149^0$

$\therefore$ ∠ BOC हा 149^0 चा आहे.

4. 'जागृती' या शब्दाचा विरूद्धार्थी शब्द कोणता ?

A. जाग B. बेसावधपणा

C. जागेपणा D. जागरण

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- प्रफुल्लित × उद्विग्न
- अनुच्चारित × उच्चारित

5. सूचना : दिलेल्या चारांपैकी वेगळी (असंबद्ध) असणारी आकृती शोधून काढा.

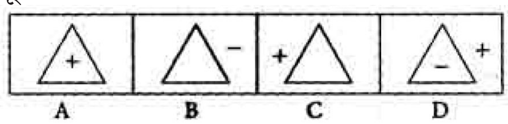

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- आकृती A, B व C मध्ये त्रिकोण व बेरीज किंवा वजाबाकीचे एक चिन्ह असून आकृती D मध्ये त्रिकोणासोबत अधिक व वजा दोन्ही चिन्ह असल्याने आकृती D गटात न बसणारी आकृती आहे.

6. सूचना : प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत. ज्यांच्याखाली A, B, C आणि D हा असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तार्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल.

जर लिखाण चांगले असेल, तर शिक्षक चांगले ग्रेड देतात.

A. लिखाण चांगले होते

B. लिखाण चांगले नव्हते

C. शिक्षकाने चांगले ग्रेड दिले

D. शिक्षकाने चांगले ग्रेड दिले नाही.

A. AC B. BC C. DA D. CD

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – AC

- जर लिखाण चांगले असेल तर शिक्षक चांगले ग्रेड देतात.
- A. लिखाण चांगले होते.
- C. शिक्षकाने चांगले ग्रेड दिले.
- विधान A व C प्रमुख विधानाशी तर्कसंगत आहे.

7. सूचना : अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पूर्नरचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.

P. बगळ्याला अपमान वाटला आणि त्याने बदला घायचे

BeePublication Knowledge is power

1. बेलग्रेड ही .... ची राजधानी आहे

A. सेशल्स B. रवांडा C. सर्बिया D. पेरू

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

1) बेलग्रेड – सर्बिया
2) रवांडा – किगाली (Kigali)
3) पेरु – लीमा (Lima)
4) सेशल्स – व्हिक्टोरिया (Victoria)

2. 11 × 13 × 17 = ?

A. 2431 B. 2441 C. 2531 D. 2521

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- 11 × 13 × 17 = 2431

3. सूचना: खालील प्रश्नात एकाच फाशाच्या चार अवस्था दाखविल्या आहेत. प्रश्नात विचारलेल्या चिन्हाच्या विरुद्ध बाजूला कोणते चिन्ह असेल ?

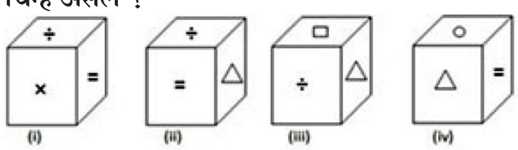

○ या चिन्हाच्या विरुद्ध बाजूला कोणते चिन्ह असेल?

A. ÷ B. = C. × D. Δ

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

÷ या चिन्हाच्या विरुध्द ○ असेल.

= या चिन्हाच्या विरुध्द ▭ असेल.

△ या चिन्हाच्या विरुध्द × असेल.

4. खालील प्रश्नात एक आकृतिबंध दाखविला आहे आणि तो कळीची आकृती म्हणून नोंदला आहे. कागदाच्या मागच्या बाजूने बघितल्यास मूळची कळीची आकृती अचूकपणे कशी दिसेल हे तुम्हाला ठरवायचे आहे.

मुख्य आकृती

A. B.

C. D.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

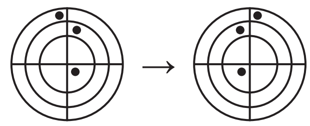

कागदाच्या मागच्या बाजूने बघितल्यास आकृती पर्याय 1 सारखा मिळेल.

5. भारताचे कोळसामंत्री कोण आहेत?

A. राव इंद्रजित सिंह B. पीयूष गोयल

C. सुरेश प्रभू D. यांपैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- भारताचे कोळसा मंत्री – पीयूष गोयल होते (2017).
- सध्या 2024 मध्ये कोळसा मंत्रालयाची जबाबदारी कॅबिनेट मंत्री जी. किशन रेड्डी यांच्याकडे आहे.

6. DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.

New rules have been laid down to deal with tax evaders.

A. vacated B. escaped C. deleted D. specified

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- Lay down - Specified – निर्दिष्ट करणे, घालून देणे

7. DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.

You shouldn't bring up the topic of his son's inter caste marriage while you are having a chat with him.

A. introduce into discussion B. delete

C. forget D. eliminate

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Bring up - introduce into discussion – एखाद्या गोष्टीला सुरुवात करणे किंवा प्रस्तावना देणे, मांडणे, उल्लेख करणे.

8. सूचना : खालील प्रत्येक प्रश्नात दोन विधाने I आणि II दिलेले आहेत. हे विधान एकतर स्वतंत्र कारण असू शकतात किंवा स्वतंत्र कारणांचे परिणाम असू शकतात. यांपैकी एक विधान इतर विधानाचा परिणाम असू शकतो. दोन्ही विधाने वाचा आणि खालीलपैकी कोणत्या उत्तराचा पर्याय या दोन्ही विधानांमधील संबंधांचे वर्णन करतो ते ठरवा.

विधान :

TCS/IBPS पॅटर्न प्रश्नसंच - इंग्रजी

1. Select the most appropriate meaning of the given proverb.

Better late than never

(1) It is better to do something late than to never do it at all.

(2) Don't put all of your hopes and resources into one goal or dream.

(3) An image can tell a story better than words.

(4) Everything ends; good times don't last forever.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- 'एखादी (चांगली) बाब, गोष्ट किंवा कार्य कधीही न करण्यापेक्षा उशीर झालेला असाला तरीही ते करावे.' या अर्थाने उपरोक्त proverb वापरली जाते. हाच अर्थ पर्याय क्र.1 मधून व्यक्त होत असल्यामुळे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

2. Select the option that expresses the given sentence in passive voice.

Wear your school uniform.

(1) Let's wear your school uniform.

(2) Let your school uniform be worn by you.

(3) Let you wear your school uniform.

(4) Let the school uniform be worn.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- उपरोक्त Active voice चे वाक्य आज्ञार्थी वाक्य (imperative sentence) आहे. आज्ञार्थी वाक्याचे passive voice हे let + O + be + V_3 + by + S या मांडणी/रचनेचा वापर करुन सहसा केले जाते. अशा रचनेचा वापर करुन केलेले वाक्य केवळ पर्याय क्र.2 मध्ये असल्यामुळे पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

3. Select the most appropriate ANTONYM of the given word.

Cheerful

(1) Optimistic (2) Sunny (3) Dull (4) Sturdy

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Cheerful – आनंदी
- Optimistic – आशावादी
- Sunny – आनंदी, सूर्यप्रकाश असणारा
- Dully – उदास, निस्तेज
- Sturdy – भक्कम, शक्तिशाली, बळकट
- अर्थावरुन, Cheerful व dull हे antonym आहेत. असे स्पष्ट होते.

4. Select the most appropriate articles to fill in the blanks.

...... university education can give .... big boost to your career.

(1) a; a (2) an; an (3)a; an (4) an; a

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- 'University' या नामाची व 'big boost' या विशेषण युक्त नामाची सुरुवात Consonant sound ने होत असल्यामुळे दोन्ही रिक्त जागी 'a' हे article असणार आहे. म्हणून पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

5. Select the most appropriate synonym of the underlined word.

She is an <u>ardent</u> supporter of human rights.

(1) passionate (2) listless

(3) casual (4) cold

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- Ardent – उत्कट, कडवा
- Passionate – उत्कट, अति उत्सुक
- Listless – उदासिन, अनुत्संक
- Casual – प्रासंगिक
- Cold – थंड, भावनाशून्य, उदासीन
- अर्थावरुन, Ardent व Passionate हे antonym आहेत हे स्पष्ट होते.

6. The following sentence has been split into four segments. Identify the segment that contains a grammatical error.

Could you translate / this / into Spanish/with me?

(1) this (2) into Spanish

(3) with me (4) Could you translate

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- With me ऐवजी 'For me' असा शब्दप्रयोग समर्पक अर्थ व्यक्त करतो भाषांतर सहसा कोणाबरोबर/एखाद्याबरोबर केले जात नाही ते एखाद्याकरिता केले जाते. त्यामुळे 'with me' ह्या भागात Error आहे.

7. Select the most appropriate option to fill in the blank.

.... breakfast Soniya had this morning was delicious.

BeePublication Knowledge is power

(1) No article required (2) An

(3) The (4) A

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Breakfast, lunch, dinner इ. नामांचा उल्लेख जर सामान्य अर्थाने केला गेला तर त्या अगोदर article येत नाही. परंतु जर एखाद्या particular/specific lunch, dinner, breakfast इ. बद्दल बोलले जात असेल तर 'the' हे definite article वापरले जाते. म्हणून या वाक्यात breakfast च्या अगोदर the हे article असणार आहे. कारण 'सोनियाने केलेला(खाल्लेला) नाश्टा' असा वाक्यातील शब्दप्रयोग या वाक्यातील 'breakfast' या नामास मर्यादित, Particular/specific करतो. म्हणून पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

8. Select the most appropriate option to fill in the blank.

It is essential for all employees to comply ensure a .... the company's policies and procedures to safe and productive work environment.

(1) with (2) by (3) in (4) at

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

'Comply' या क्रियापदाबरोबर 'With' हे preposition येते या नियमाच्या आधारे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

9. The given sentence has an error. Select the option with the error.

Johny talks as if he was a king.

(1) Johny talks (2) he was

(3) a king (4) as if

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

As if नंतर कर्ता 'I, he, she, it' यापैकी असेल तर was किंवा were पैकी were वापरले जाते. या नियमाच्या आधारे he was हा वाक्य भाग Error ठरतो. यावरुन पर्याय क्र. 2 हा Error असलेला भाग बरोबर उत्तर ठरते.

10. Select the most appropriate option to fill in the blank.

.... he exclaimed, "than join the oppressors of my country."

(1) I would rather die! (2) "I would rather die,"

(3) "I would rather die" (4) I would rather, die!

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- 'I would rather die than join' .... country.' असे कर्त्याच्या तोंडचे, जसे च्या तसे पूर्ण वाक्य आहे. जे 'he exclaimed' द्वारे खंडीत करुन दोन भागात बोलले गेले आहे. म्हणून वाक्याची सुरुवात (रिकाम्या जागेची सुरुवात) (" ......") ने होणे गरजेचे आहे. तसेच I ...... die नंतर full stop (.) व exclamation mark (!) नाही पाहिजे. या स्पष्टीकरणावरुन पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

11. Select the most appropriate option to fill in the blank.

We cannot .... risk so many innocent lives.

(1) possible (2) impossibly

(3) possibly (4) possibility

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- possible – शक्य, साध्य, योग्य
- impossibly – अवघडपणे, असंभाव्यपणे
- possibly – शक्यतो कदाचित संभवत
- possibility – शक्यता, संभव
- वरील सर्व शब्द व त्यांच्या अर्थावरुन हे स्पष्ट आहे की रिकाम्या जागी पर्याय क्र.3 योजल्यास वाक्यातून समर्पक अर्थ व्यक्त होतो. त्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

12. Select the most appropriate option to fill in the blank.

The weatherman has not warned you about the storm, ...

(1) have you (2) has'nt he

(3) haven't you (4) has he

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- Tag या संकल्पनेवर आधारित प्रश्न आहे. 'The weather man' हा वाक्याचा कर्ता असल्यामुळे Tag चा कर्ता 'he' असणार आहे. Has not + V_3 (warned) या रचनेवरुन हे वाक्य present perfect tense चे नकारार्थी वाक्य आहे हे स्पष्ट होते. यामुळे Tag होकारार्थी व Present Perfect tense चे सहाय्यकारी क्रियापद 'has' Tag मध्ये असणार आहे. यावरुन Tag हा 'has he?' असणार आहे हे स्पष्ट होते.

13. Select the most appropriate form of the verb given in brackets to fill in the blank.

You .... (fall) if you do not stop jumping on the uneven surface.

(1) will be falling (2) will be fallen

(3) will fall (4) will fell

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Conditional sentence या संकल्पनेवर आधारित वाक्य आहे. If clause मध्ये simple present tense वापरलेला आहे हे [do + not + V_1 (stop)] यावरुन स्पष्ट आहे.
- त्यामुळे main clause च्या वाक्यातून समर्पक अर्थ व्यक्त होण्याच्या दृष्टिने future tense किंवा can, should, may इ. वापरुन वाक्य बनवता येते. त्यापैकी येथे will fall हा पर्याय main clause ला simple future tense चे वाक्य करतो. व त्यामुळे वाक्यातून योग्य व समर्पक अर्थ व्यक्त ठरतो.
- पर्याय क्र.1 व 2 अनुक्रमे future continuous tense व simple future - passive voice आहे, ज्यांचा वापर केल्यास वाक्य चुकते व पर्याय क्र.4 will नंतर V_2 आलेले

असल्यामुळे चूक आहे. या सर्व स्पष्टीकरणावरुनही पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोर ठरते.

14. Select the INCORRECTLY spelt word.

King Dushyant refused to acknowlege the legitimacy of Bharat's contention for the throne of his territory.

(1) legitimacy (2) territory
(3) contention (4) acknowlege

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- A - C - K - N - O - W - L - E - D - G - E असे स्पेलिंग बरोबर आहे. वाक्यात ते चूक आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.4 हे उत्तर बरोबर ठरते.

15. Select the most appropriate option to fill in the blank.

I felt that the interviewee .... a little worried.

(1) is (2) was (3) has been (4) had

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- Main clause मधील क्रियापद felt हे भूतकाळात असल्यामुळे निमयानुसार पुढे भूतकाळी क्रियापद असणार आहे. त्यामुळे is व has been वापरता येणार नाही. केवळ had हेच क्रियापद असेल तर ते possession दर्शविण्यासाठी वापरतात. त्यामुळे ते येथे वापरले जाणार नाही. उर्वरित 'was' हे क्रियापद माहिती स्थिती सांगण्यासाठी वापरले जाते. त्याचीच येथे आवश्यकता आहे कारण 'a little worried' ही स्थिती/माहिती आहे. यावरुन पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

16. Select the most appropriate adjective to fill in the blank.

The .... student received the highest score in the class.

(1) predictable (2) exceptional
(3) standard (4) conventional

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- predictable – ज्याच्याबद्दल थाकित, शक्यता वर्तविली जाऊ शकते असा
- exceptional – असामान्य
- standard – आदर्श
- conventional – पारंपारिक
- अर्थावरुन, पर्याय क्र.2 समर्पक अर्थ व्यक्त करणारे ठरते व appropriate adjective असल्याने बरोबर असलेले उत्तर ठरते.

17. Select the most appropriate question tag to fill in the blank.

They are not being bullied at the school, ...?

(1) weren't they (2) are they
(3) aren't they (4) were they

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- वाक्याचा कर्ता 'they' हा pronoun असल्यामुळे tag चा कर्ता they च असणार आहे.
- Are + not + being + bullied (V_3) या वाक्यातील मांडणीवरुन वाक्य preset continuous tense चे नकारार्थी वाक्य आहे हे स्पष्ट होते. यावरुन, होकारार्थी Tag व present continuous tense चा सहाय्यकारी क्रियापद are (they कर्ता असल्यामुळे) Tag मध्ये असणार आहे. यावरुन are they? हा Tag असणार आहे.

18. Parts of the given sentence have been underlined. One of them contains an error. The underlined parts are given as options with some changes. Select the option that correctly rectifies the error.

<u>Once the renovations are complete</u>, the museum <u>will have reopened to the public</u>.

(1) have completed (2) Once renovations
(3) to public (4) will reopen

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- वाक्य अर्थाचा व दिलेल्या पर्यायांचा अगदी **सखोल विचार** केल्यास पर्याय क्र.4 असलेला 'will reopen' हा पर्याय दिलेल्या पर्यायांपैकी अधिक समर्पक व योग्य ठरतो. जो 'नुतनीकरण पूर्ण झाल्यावर संग्रहालय लोकांसाठी खुले होईल.' असा समर्पक अर्थ व्यक्त करतो.

19. Select the option that expresses the given sentence in passive voice.

They have found an unexploded bomb in Herbert Square, and they are evacuating the area.

(1) An unexploded bomb has been found in Herbert square, and the area is being evacuated.
(2) An unexploded bomb has been found in Herbert Square, and they are evacuating the area.
(3) The area is being evacuated as an unexploded bomb was found in the Herbert Square.
(4) Unexploded bomb found in the Herbert are, and the people are getting evacuated.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

have found (V_3) व are evacuating (Ving) या दोन वेगवेगळ्या tense मांडण्या/रचना वाक्यातील दोन वेगवेगळ्या main clause मध्ये आहेत. त्यामुळे passive मध्ये अनुक्रमे have/has + been + V_3 व 'am/is/are + being + V_3' अशा मांडण्या/रचना आवश्यकच आहेत. या रचना/मांडण्या केवळ पर्याय क्र.1 मध्ये दिसून येतात. त्यामुळे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

20. Select the most appropriate meaning of the given idiom.

BeePublication™ Knowledge is power

Twist someone's arm

(1) To pressurise someone to do something

(2) To express openly

(3) To be very expensive

(4) To speak the truth, even if it is unpleasant

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

उपरोक्त वाक्प्रचाराचा अर्थ 'एखाद्याला दबावाने/ बळजबरीने काहीतरी/एखादी गोष्ट, एखादे काम करायला भाग पाडणे' असा आहे. हाच अर्थ पर्याय क्र.1 मधून व्यक्त करण्यात आला आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

21. Select the most appropriate meaning of the given proverb.

The pen is mightier than the sword

(1) Writing instruments are superior to weapons.

(2) Weapons can protect, but writing instruments are symbolic of peace.

(3) Written words have a greater impact than violence.

(4) Swords are obsolete in comparison to pens.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- 'शस्त्रापेक्षा बलवान असतात' या अर्थाने उपरोक्त proverb वापरतात. दुसऱ्या शब्दात सांगायचे झाले तर परिणाम कारक शब्द, लिखित शब्द हे युध्द, हिंसा यापेक्षाही अधिक प्रभावशाली आहेत. हाच अर्थ पर्याय क्र.3 मधून व्यक्त होतो त्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

22. Select the INCORRECTLY spelt word in the given sentence.

Sumit was stopped from entering a restaurant as he was wearing tattered trousers and decadent shoes, which did not match aristrocatic and luxurious life.

(1) aristrocatic (2) decadent

(3) restaurant (4) trousers

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- A - R - I - S - T - O - C - R - A - T - I - C असे बरोबर स्पेलिंग आहे उपरोक्त वाक्यात असे बरोबर स्पेलिंग नाही. त्यामुळे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

23. Select the most appropriate synonym of the underlined word.

The hiker discovered a <u>pristine</u> waterfall in the remote forest.

(1) Dirty (2) Damaged

(3) Polluted (4) Untouched

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- Pristine – शुध्द, मूळचा, अगोदर आहे तसाच
- Dirty – मलिन
- Damaged – भंग पावलेला
- Polluted – प्रदुषित
- Untouched – अगोदर होता तसाच
- अर्थावरुन Pristine व Untouched हे Synonym आहेत हे स्पष्ट होते.

24. The given sentence has an error. Select the option that rectifies the error.

They used to ate together as a family before his parents divorced

(1) They have been used to eating together as a family before his parents divorced.

(2) They used to eat together as a family before his parents divorced.

(3) They have eaten together as a family before his parents divorced.

(4) They were eating together as a family before his parents divorced.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- Used to नंतर क्रियापदाचे दुसरे रुप (V_2) येत नाही तर (V_1) येते. त्यामुळे 'ate' च्याऐवजी 'eat' वापरणे आवश्यक आहे. या स्पष्टीकरणावरुन पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

25. Three positions have been marked as A, B and C in the given sentence. Where should you place the apostrophe?

The mother-[A]-in-law was offended by both of her daughter[B]-in-law[C]s attire

(1) C (2) A (3) ABC (4) B

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- येथे वाक्यातून योग्य अर्थ व्यक्त होण्याकरिता Apostrophe आवश्यक असणारे compound noun हे daughter-in-law आहे. Compound noun ची शष्टी विभक्ती करताना apostrophe compound noun मधील शेवटच्या भागास लागते. त्यामुळे daughter-in-law's असे वाक्यात बरोबर ठरतो. यावरुन पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

26. Select the most appropriate synonym of the underlined word.

The architect paid <u>meticulous</u> attention to every detail of the building design.

(1) thorough (2) careless

(3) inattentive (4) chaotic

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- Meticulous – अंत्यत दक्ष, बारीकसारीक गोष्टीकडे तपशीलाकडे लक्ष देणारा, कसुन
- Thorough – कसून, पूर्णपणे

- Careless – निष्काळजी
- Inattentive – निष्काळजी, बेफिकीर
- Chaotic – गोंधळलेला, अव्यवस्थित
- अर्थावरुन, पर्याय क्र.1 Thorough हा meticulous या शब्दाकरिता most appropriate synonym ठरतो.

27. Select the most appropriate option to fill in the blank.
He was .... hit by his father's death.

(1) quickly (2) loudly
(3) hard (4) sourly

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- 'to be hard hit by' म्हणजे 'तडाखा/फटका बसणे हानी पोहचणे, मनाला फार/वेदना होणे' यावरुन रिकाम्या जागी hard हाच पर्याय बरोबर आहे.

28. Select the most appropriate ANTONYM of the given word. Retaliate

(1) Crawl (2) Reject
(3) Validate (4) Forgive

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- Retaliate – जशास तसे वागणे, सूड घेणे.
- Crawl – सरपटणे, रांगणे
- Reject – नाकारणे
- Validate – सत्य म्हणून स्वीकारणे
- Forgive – माफ करणे
- अर्थावरुन, retaliate व forgive हे antonym आहेत, हे स्पष्ट होते.

29. Select the option with the correct punctuation mark for the given sentence.
He asked me what my name was

(1) He asked me what my name was?
(2) He asked me, what my name was.
(3) He asked me; what my name was?
(4) He asked me what my name was.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- वाक्यरचनेवरुन लक्षात येते की Indirect speech मध्ये वाक्य आहे. त्यामुळे प्रश्नार्थी वाक्याची रचना Assertive (विधानार्थी) झालेली आहे. विधानार्थी रचनेमुळे शेवटी प्रश्नार्थक चिन्ह नसायला पाहिजे यावरुन पर्याय क्र.4 चे वाक्य बरोबर उत्तर ठरते.

30. Select the option that expresses the given sentence in passive voice.
People are destroying large areas of forest every day.

(1) Large areas of forest are destroyed every day.
(2) Large areas of forest are being destroyed every day.
(3) Large areas of forest have been destroyed everyday
(4) Everyday large areas of forest are destroyed.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- उपरोक्त Active voice च्या वाक्यात are + Ving (destroying) अशी रचना/मांडणी आहे. यावरुन passive voice मध्ये am/is/are + being + V_3 (destroyed) अशी मांडणी रचना आवश्यकच आहे.केवळ पर्याय क्र.2 मध्ये ही मांडणी आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

31. Select the most appropriate article to fill in the blank. If no article is required, select 'No article'.
I hired .... taxi to go to Delhi for my interview.

(1) No article (2) an
(3) a (4) the

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- नियमानुसार an येऊ शकत नाही कोणत्याही particular taxi किंवा Taxi service चा उल्लेख नसल्यामुळे the येऊ शकत नाही. Taxi singular countable noun असल्यामुळे article वापरले जाणार व ते 'a' हेच असणार आहे.

32. Parts of the given sentence have been underlined. One of them contains an error. The underlined parts are given as options with some changes. Select the option that correctly rectifies the error.
<u>These are the children</u> who <u>are being</u> <u>trained</u> by their teachers to <u>making their own kites</u> and <u>fly them</u> for the local championship.

(1) These are being the children
(2) fly these them
(3) are training
(4) make their own kites

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- वाक्यात to नंतर Ving आलेले आहे. त्याऐवजी to नंतर V_1 असायला पाहिजे. त्यामुळे पर्याय क्र.4 हे उत्तर बरोबर ठरते.
- Train या क्रियापदानंतर to व त्यानंतर क्रियापदाचे पहिले रुप म्हणजेच train नंतर full infinitive येते. Ving किंवा Gerund नाही. म्हणून पर्याय क्र.4 हे उत्तर बरोबर ठरते.

33. Select the most appropriate question tag to fill in the blank.
Let's play football, ... ?

(1) shall we (2) may we
(3) can't we (4) aren't we

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- वाक्याची सुरुवात Let's म्हणजेच let us ने झाल्यास shall we? असा tag लागतो या नियमाच्या आधारे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

34. Select the most appropriate option to fill in the blank.

I have ...... books.

(1) each (2) some

(3) little (4) any

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- Books हे अनेकवचनी (Plural) countable noun असल्यामुळे 'each' चा वापर केला जाऊ शकत नाही. countable noun असल्यामुळे 'little' देखील वापरता येत नाही.
- 'Any' हे 'mostly' नकारार्थी व प्रश्नार्थी वाक्यात वापरले जाते. तसेच हे singular noun करिता वापरले जाते. त्यामुळे 'Any' हे उत्तर ठरू शकत नाही.
- Some हा पर्याय वाक्यातून समर्पक अर्थ व्यक्त करणारा व व्याकरणाच्या दृष्टिकोनातून बरोबर असलेला पर्याय आहे.

35. Select the most appropriate question tag to fill in the blank.

Jenny hasn't met George yet, ... ?

(1) does she (2) hasn't she

(3) has she (4) shall she

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- वाक्याचा कर्ता Jenny असल्यामुळे Tag चा कर्ता 'she' असणार आहे. (Jenny हे नाम स्त्रीलिंगी आहे) 'hasn't + V_3 (met)' ही present perfect tense मधील नकारार्थी वाक्याची रचना आहे. त्यामुळे Tag मध्ये has हे present perfect tense चे सहाय्यकारी क्रियापद कर्ता she असल्यामुळे येईल. यावरुन 'hasn't she?' असा Tag असणार आहे, हे स्पष्ट होते. म्हणून पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

36. Parts of the following sentence have been given as options. Select the option that contains an error.

The organisation is dedicated in offering excellent customer service and cutting-edge technologies.

(1) The organisation is

(2) and cutting-edge technologies

(3) excellent customer service

(4) dedicated in offering

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- Dedicated या विशेषणानंतर to व त्यानंतर Ving (Gerund) येते. येथे in हे चूक आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.4 हे उत्तर बरोबर ठरते.

37. Select the option that correctly rectifies the spelling error in the given sentence.

The government has taken strict measures to prevent human traffiking.

(1) governament (2) measaures

(3) trafficking (4) prevant

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- T - R - A - F - F - I - C - K - I - N - G असे स्पेलिंग बरोबर आहे. वाक्यात ते चूक आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

38. Select the most appropriate preposition to fill in the blank.

My friend is desirous .... visiting Bhutan.

(1) to (2) for

(3) of (4) in

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Desirous या Adjective नंतर कायम of हेच preposition येते. या नियमाच्या आधारे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

39. The given sentence has an error. Select the option which rectifies the sentence.

One of the students in the class have qualified the SSC examination.

(1) in the class (2) have qualified

(3) the SSC examination (4) One of the students

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- One of the students हा पूर्ण, वाक्याचा कर्ता असून तो एकवचनी आहे. त्यामुळे वाक्यात have च्या ऐवजी has असायला पाहिजे. (students अनेकवचनी आहे पण one of the students एकवचनी आहे.)

Important Note : **पर्याय क्र.2 मध्ये देखील 'has qualified' असे असायला पाहिजे कारण प्रश्नात वाक्यातील error काढुन वाक्य बरोबर करणारा पर्याय निवडणे असे सांगितले आहे.**

40. Complete the following conversation using the most suitable option.

The day was hot and sunny and I was lying in the front yard on my back when my mother called me to have something to eat ....

(1) Come.., my darling, and take a piece of cake or two

(2) Comel my darling, and take a piece of cake or two.

(3) Come, my darling, and take a piece of cake or two.

(4) Come my darling!! and take a piece of cake or two.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- एखाद्याच्या तोंडचे वाक्य जसेच्या तसे रिकाम्या जागी येणार आहे हे वाक्यावरुन स्पष्ट आहे. अशा वाक्यात Quotation marks चा उपयोग केला जातो यावरुन पर्याय क्र.3 किंवा 4 हे उत्तर असणार आहे हे स्पष्ट होते.
- मात्र संबोधनवाचक असलेला (my darling) हा शब्द comma ने वेगळा दाखवणे आवश्यक आहे. जो केवळ पर्याय क्र.3 मध्ये वेगळा दाखवण्यात आलेला असल्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

41. Select the INCORRECTLY spelt word in the

following sentence.

The injured may proceede immediately to the emergency station, the attendant said.

(1) injured (2) emergency
(3) proceede (4) attendant

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- P-R-O-C-E-E-D असे स्पेलिंग बरोबर आहे वाक्यात ते चूक आहे त्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

42. Select the most appropriate meaning of the given proverb.

Birds of a feather flock together.

(1) People with similar nature seek out each other's company.
(2) The more you know, the more powerful you can be.
(3) People who take risks are more successful than people who don't.
(4) If you are patient, good things can happen.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- 'एकाच माळेचे मणी' म्हणजेच 'सारखेच स्वभाव गुण दोष असलेले व्यक्ती असे लोक/व्यक्ती'. एकमेकांच्या सहवासात रमतात व असे सारखे गुणदोष असणारे व्यक्ती ते शोधतातही. पर्याय क्र.1 मध्ये या योग्य विश्लेषणाशी, अर्थाशी साम्य असणारे स्पष्टीकरण असल्यामुळे पर्याय क्र.1 हे उत्तर बरोबर ठरते.

43. Select the most appropriate verb to fill in the blank.
Everybody .... when he arrived on time.

(1) was surprised (2) did surprise
(3) surprised (4) is surprised

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- to be surprised आश्चर्यचकित होणे subordinate जो When ने सुरु झालेला अहो. त्यामध्ये भूतकाळ आहे म्हणजे.

44. Select the most appropriate present tense verb form to fill in the blank.

If it .... my students shall get wet.

(1) will rains (2) will be raining
(3) rains (4) will rain

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- प्रश्नामध्ये Present tense व form निवडण्यास सांगितले आहे जो केवळ 'rains' आहे. म्हणून पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

45. Select the most appropriate meaning of the given idiom. Once in a blue moon

(1) Frequently (2) Rarely
(3) Customary (4) Gross

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- 'कधीतरी, क्वचित' या अर्थाने उपरोक्त idiom वापरतात. 'Rarely' चा अर्थ सुध्दा क्वचितच असा होतो. यावरुन पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

46. The following sentence has been split into four segments. Identify the segment that contains an error.

You could see the doctor/today but as you haven't/got an appointment it would mean / walt for a couple of hours.

(1) got an appointment it would mean
(2) You could see the doctor
(3) wait for a couple of hours
(4) today but as you haven't

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- It would नंतर V_1 (mean) आलेले असून त्यानंतर पुन्हा मूळ रुप (wait) येऊ शकत नाही, त्याऐवजी waiting असायला पाहिजे. त्यामुळे पर्याय क्र.3 हे उत्तर बरोबर ठरते.

47. Select the most appropriate meaning of the given proverb. No man is an island

(1) One cannot predict future.
(2) No one is truly capable of living alone.
(3) Women are islands.
(4) It is important to work.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- एकटी कोणतीही व्यक्ती, पूर्णपणे आत्मनिर्भर स्वावलंबी, एकटा असूच शकत नाही. त्याला अल्पप्रमाणात तरी एखाद्या दुसऱ्या व्यक्तीवर अवलंबून रहावेच लागते. या अर्थाने उपरोक्त proverb वापरतात. हाच अर्थ पर्याय क्र.2 मध्ये व्यक्त करण्यात आला आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

48. Select the most appropriate option to fill in the blank. If no article is required, select No article'.

Numerous theories have been proposed to explain .... nature of consciousness.

(1) No article (2) a
(3) the (4) an

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Nature हा शब्द (नाम) ज्यावेळी गुणधर्म, नैसर्गिक गुणधर्म, पदार्थाचे गुणधर्म, स्वरुप या अर्थाने वापरला जातो त्यावेळी त्याअगोदर the हे article वापरले जाते व सहसा nature नंतर of हे preposition आलेले असते.
- या नियमावरुन पर्याय क्र.4 हे उत्तर बरोबर ठरते.

49. Select the most appropriate synonym of the given

word. Dingy

(1) Pure (2) Bright

(3) Dreary (4) Sterile

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Dingy – रंगहीन, निस्तेज, उदास
- Bright – तेजस्वी
- Dreary – उदास
- Sterile – निर्जतुंक
- Pure – शुध्द
- अर्थावरुन, Dingy व Dreary हे असे Synonym आहेत हे स्पष्ट होते.

50. Select the option that expresses the given sentence in passive voice.

My friends were taking me to the theatre.

(1) I was taken to the theatre by my friends

(2) I was being taken to the theatre by my friends

(3) The theatre I was being taken by my friends

(4) To the theatre I was taken by my friends

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- Active voice मध्ये were + Ving (taking) अशी मांडणी/रचना आहे.
- My friends - subject तर me - object आहे.
- Passive voice मध्ये was / were + being + V_3 अशी मांडणी आवश्यक असून 'me' चे रुपांतर 'I' मध्ये होऊन ते subject च्या जागेवर येईल.
- याचाच अर्थ वाक्याची सुरुवात I ने होईल.
- वरील नियम व स्पष्टीकरणास अनुसुरुन असलेले वाक्य केवळ पर्याय क्र.2 मध्ये आहे. त्यामुळे पर्याय क्र.2 हे उत्तर बरोबर ठरते.

51. Select the most appropriate articles to fill in the blanks (o indicates no article needed).

Burj Khalifa is ...... tallest building in .... whole world.

(1) the; the (2) Ø ; Ø

(3) Ø ; the (4) the; Ø

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- वाक्यामध्ये Superlative degree चा वापर असल्यामुळे 'tallest' च्या अगोदर 'the' हे article येईल. तसेच 'whole' चा वापर Adj म्हणून असेल त्यावेळी त्याअगोदरही 'the' हे article वापरले जाते.

52. Select the most appropriate article to fill in the blank. Select 'No article' if no article is required.

I met .... old man down the lane yesterday.

(1) the **(2)** an

(3) a (4) No article

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- नियमानुसार article हे noun करीता वापरले जात असले तरीही त्याअगोदर आलेल्या adjective च्या उच्चाराच्या सुरूवातीनुसार 'a/an' यापैकी योग्य article वापरावे लागते 'old' हे adjective 'man' या noun करीता आलेले आहे व त्याची सुरूवात vowel sound ने होते म्हणून 'an' हे article वापरले जाईल. 'an old man'

53. Select the most appropriate ANTONYM of the given word. Artificial

(1) Natural (2) FALSE (3) Bogus (4) Unreal

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- Artificial - कृत्रिम
- False – खोटे, चूक
- Bogus - बनावट
- Unreal - अवास्तव
- Natural - नैसर्गिक
- वरील अर्थांचा विचार केल्यास Artificial व Natural हे Antonym आहेत हे स्पष्ट होते.

54. Select the most appropriate synonym of the given word.

Solitary

(1) Hasty (2) Strict (3) Isolated (4) Flexible

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- Solitary - एकाकी
- Hasty - घाईचे
- Isolated – एकाकी, वेगळे, ऐकटे
- Strict - कठोर
- Flexible – लवचिक
- वरील अर्थ लक्षात घेता Solitary व Isolated हे Synonym आहेत हे स्पष्ट होते.

55. Select the most appropriate meaning of the given proverb.

A bad workman blames his tools.

(1) It is said when someone has blamed himself for a mistake or failure.

(2) It is said when someone has blamed a mistake or failure on the things that they use to work.

(3) It is said when someone has blamed a mistake or failure on the circumstances.

(4) It is said when someone has blamed a mistake or failure on his co-workers.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- 'नाचता येईना, अंगण वाकडे' याअर्थाने जी मराठी म्हण

BeePublication
Knowledge is power

(1) 'मन वढाय वढाय । उभ्या पिकातलं ढोर' या काव्यपंक्तीतील 'ढोर' या शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.

(1) फूल (2) हिरवळ

(3) हृदय (4) जनावर

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

■ **समानार्थी शब्द :**

- ढोर = जनावर, गुरे
- फूल = पुष्प, सुमन, कुसुम, सुम इ.
- हृदय = अंत:करण, अंतरमन
- हरळी = गवत, हाक, आरोळी

2. खालील शब्दाचा समास ओळखा.

पालापाचोळा

(1) द्वंद्व समास (2) तत्पुरुष समास

(3) बहुव्रीही समास (4) अव्ययीभाव समास

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

■ **समास :**

- समासात कमीत कमी दोन शब्द एकत्र आलेली असतात.
- शब्दांच्या एकत्रीकरणाने जो एक जोडशब्द तयार होतो, त्याला सामासिक शब्द असे म्हणतात.
- सामासिक शब्दामध्ये असलेल्या दोन पदांपैकी कोणत्या पदाला अधिक महत्त्व आहे, यावरून समासाचे विविध प्रकार पडतात.
- समासाचे मुख्यत: चार प्रकार आहेत.

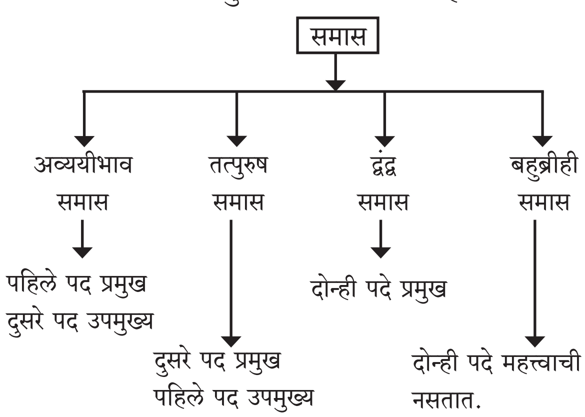

- दिलेल्या प्रश्नातील 'पालापाचोळा' हा सामासिक शब्द द्वंद्व समासातील आहे, म्हणजे यामध्ये दोन्ही पदे महत्त्वाची असून समान अर्थाची आहेत.
- पालापाचोळा – पाला, पाचोळा वगैरे
- द्वंद्व समासामध्ये दोन्ही पदे प्रधान असतात.
- उदा. चहापाणी, आईबाप, बरेवाईट, भाजीपाला इ.

3. खालील म्हणीचा योग्य अर्थ ओळखा.

बुडत्याला काडीचा आधार

(1) आपली उन्नती आपल्याच कर्तृत्वावर अवलंबून असते.

(2) संकटकाळी थोडीशी मदत देखील मोलाची ठरते. घोर संकटाच्यावेळी दुसऱ्याचे थोडेसे साहाय्यसुद्धा मोलाचे वाटते.

(3) कार्यक्रम उरकल्यावर व्यवस्था करणे.

(4) उत्तम स्थिती गेली, पण त्या आठवणी मागे उरल्या.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	म्हणी	अर्थ
1	बुडल्याला काडीचा आधार	संकटकाळी थोडीशी मदत देखील मोलाची ठरते. मोठ्या संकटाच्यावेळी दुसऱ्याचे थोडेसे सहाय्यसुद्धा मोलाचे वाटते.
2	गेले ते दिवस राहिल्या त्या आठवणी	त्या उत्तम स्थिती गेली, पण त्या आठवणी मागे उरल्या.
3	वराती मागून घोडे	कार्यक्रम उरकल्यानंतर व्यवस्था करणे.
4	कांजण्याचा उजेड त्या अंगी	आपली उन्नती आपल्यात कर्तृत्वावर अवलंबून असणे.

4. 'भुरा' हे आत्मकथन कोणी लिहिले?

(1) शरद बाविस्कर (2) पु. ल. देशपांडे

(3) विश्राम बेडेकर (4) शरणकुमार लिंबाळे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- हा प्रश्न चालू घडामोडी संबंधित आहे.
- 'भुरा' हे आत्मकथन शरद बाविस्कर या लेखकाचे आहे.

	लेखक	आत्मकथन
1	शरद बाविस्कर	भुरा
2	पु. ल. देशपांडे	एक झाड आणि दोन पक्षी
3	विश्राम बेडेकर	अक्करमाशा
4	शरणकुमार लिंबाळे	पुन:अक्करमाशा

5. खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा.

तिची कादंबरी लिहून झाली.

(1) पुराण कर्मणी (2) कर्मणी प्रयोग

(3) समापन कर्मणी प्रयोग (4) नवीन कर्मणी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

■ कर्मणी प्रयोग :

- कर्मणी प्रयोगात कर्म प्रथमान्त म्हणजेच अप्रत्ययी द्वितीयेत असते.
- कर्ता प्रथमान्त कधीच नसतो.
- कर्मणी प्रयोगात सकर्मक व अकर्मक असे दोन प्रकार नसतात. कारण, कर्मणी प्रयोगात कर्म असावेच लागते.
- या प्रयोगातील क्रियापद सकर्मक हवे.
- या प्रयोगातील कर्माला कधीच प्रत्यय नसतो.
- कर्मणी प्रयोगाचे विविध पाच प्रकार पडतात.

(1) पुराण कर्मणी (2) नवीन कर्मणी/कर्मकर्तरी

(3) समापन कर्मणी (4) शक्य कर्मणी

(5) प्रधानकर्तृक कर्मणी

■ समापन कर्मणी : या प्रकारात कर्ता षष्ठी विभक्तीत असून क्रियापद शक्यतो संयुक्त क्रियापद असते आणि त्यावरून केवळ क्रिया समाप्तीचा अर्थ सूचित होतो.

उदा. (1) त्याचे जेवण करून झाले.

(2) तिची कादंबरी वाचून झाली.

(3) त्याचा निबंध लिहुन झाला.

6. **खालील शब्दाचा अर्थ सांगा.**

चपराक

(1) सुरस (2) चपखल (3) चापट (4) चरखा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

शब्द	शब्दाचा अर्थ
(1) चपराक	चापट

7. **'पांगिरा' ही कादंबरी कोणी लिहीली?**

(1) विश्वास पाटील (2) ना. स. इनामदार

(3) शिवाजी सावंत (4) रणजित देसाई

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

लेखक	कादंबरी
(1) **विश्वास पाटील**	– पांगिरा, पानिपत, झाडाझडती, संभाजी, महानायक
(2) **शिवाजी सावंत**	– मृत्युंजय, युगंधर, लढत, छावा
(3) **रणजित देसाई**	– श्रीमानयोगी, राधेय, स्वामी, आलेख
(4) **ना. स. इनामदार**	– झुंज, झेप, शहेनशहा
(5) वि.स.खांडेकर	– कांचनमृग, ययाती, अमृतवेल, अश्रू
(6) भालचंद्र नेमाडे	– कोसला, झूल, बिढार, हिंदू – जगण्याची समृद्ध अडगळ.

8. **'तोंडघशी पडणे' या वाक्प्रचाराचा योग्य अर्थ ओळखा.**

(1) तोंडावरचे तेज नाहीसे होणे.

(2) विश्वासाच्या ठिकाणी फसगत होणे.

(3) लढावयास सिद्ध होणे.

(4) वाटेल तसे बोलणे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

वाक्प्रचार	अर्थ
(1) **तोंडघशी पडणे**	– विश्वासाच्या ठिकाणी तोंडघशी पडणे.
(2) **तोंड देणे**	– लढावयास सिद्ध होणे.
(3) **तोंड टाकणे**	– वाटेल तसे बोलणे.
(4) **तोंड उतरणे**	– तोंडावरचे तेज नाहीसे होणे.

9. **खालील शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा. वाद**

(1) संवाद (2) सुसंवाद (3) प्रतिवाद (4) तंटा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- वाद या शब्दाचा योग्य अर्थ तंटा आहे.
- संवाद म्हणजे दोन व्यक्तीमधील संभाषण तर सुसंवाद म्हणजे कल्पना, भावना किंवा कृतींचा आनंददायक संयोजन म्हणजे लोक एकमेकांशी एकोप्याने जगत असतात.
- प्रतिवाद हा एक युक्तीवाद असतो जो समोरचा चुकीचा आहे हे दर्शविण्यासाठी त्याच्या युक्तीवादाच्या विरोधात मांडला जातो.

10. **खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा.**

छकुलीने बाहुलीस झोपवले.

(1) पुराण कर्मणी (2) भावे प्रयोग

(3) कर्मणी प्रयोग (4) समापन कर्मणी प्रयोग

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

■ भावे प्रयोग :

- प्रयोगाच्या मुख्य तीन प्रयोगांपैकी एक प्रयोग आहे.
- भावे प्रयोग ओळखण्याच्या खुणा :
- वाक्यातील कर्त्याला प्रत्यय असतो.
- वाक्यातील कर्माला देखील प्रत्यय असतो.
- वाक्यातील क्रियापद हे नेहमी तृतीयपुरुषी, नपुंसकलिंगी, एकवचनी असून स्वतंत्र असते.
- भावे प्रयोगात कर्ता तसेच कर्म गौण असतात तर क्रियापदाचा जो भाव असतो तो प्रधान असतो, त्यालाच वाक्यात प्राधान्य असते.

छकुलीने	बाहुबलीस	झोपवले
↓	↓	↓
कर्ता (ने) प्रत्यय	कर्म (स) प्रत्यय	क्रियापद तृतीयपुरुषी, एकवचनी, एकारान्त

BeePublication Knowledge is power

- बाकीचे पर्याय हे कर्मणी प्रयोगाचे उपप्रकार आहेत आणि कर्मणी प्रयोगात कर्माला प्रत्यय कधीच लागत नाही.

11. 'पितळ उघडे पडणे' या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) रामरावला लॉटरी लागून पितळ उघडे पडले.

(2) जादूटोणा करणाऱ्या भोंदूबाबाचे विज्ञान विषय शिकवणाऱ्या शिक्षकाने पितळ उघडे पाडले.

(3) प्रथम क्रमांक आलेल्या रोहनने आपल्या यशाचे गुपित सांगून पितळ उघडे पाडले.

(4) भारताने विश्वचषक जिंकून पितळ उघडे पाडले.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- पितळ उघडे पडणे म्हणजे खरे स्वरूप बाहेर पडणे.
- पर्याय क्रमांक 2 मधील वाक्यात याचा उपयोग योग्यरित्या करण्यात आलेला आहे.
- म्हणजेच, जादूटोणा करणाऱ्या भोंदूबाबाचे विज्ञान विषय शिकवणाऱ्या शिक्षकाने खरे स्वरूप बाहेर पडले, तो जो हातचलाखीपणा करून लोकांना मूर्ख बनवत होता हे सगळ्यांना दाखवून दिले.

12. खालील शब्दाचा समास ओळखा.

दरमजल

(1) बहुव्रीही समास **(2) अव्ययीभाव समास**

(3) तत्पुरुष समास (4) द्विगू समास

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

अव्ययीभाव समास

- जेव्हा सामासिक शब्दाचे पहिले पद बहुधा अव्यय असून ते महत्त्वाचे असते तसेच त्या सामासिक शब्दाचा उपयोग क्रियाविशेषणासारखा केलेला असतो, तेव्हा अव्ययीभाव समास होतो.
- या सामासिक शब्दांना संस्कृत, फारसी, मराठी उपसर्ग लागलेला असतात.
- आणि संस्कृतमध्ये उपसर्गांना अव्ययेच म्हणतात.
- दिलेल्या शब्दाला 'दर' हा फारसी भाषेतील उपसर्ग लागलेला आहे.
- इतर फारसी उपसर्ग जे अव्ययीभाव समासामध्ये वापरले जातात ते दर, हर, बिन, बे, गैर, बर, बे इ.

13. खालील शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा.

अनास्था

(1) आवर (2) आस्था

(3) आशा (4) आश्रय

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

विरुद्धार्थी शब्द

(1) अनास्था × आस्था

(2) आवर × अजागळ

(3) आशा × निराशा

(4) आश्रय × निराश्रय

14. खालील शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा.

प्रहार

(1) प्रहर (2) प्रवाह

(3) प्रवाद (4) घाव

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

	शब्द		शब्दाचे अर्थ
(1)	प्रहार	–	घाव
(2)	प्रवाह	–	नदीचा प्रवाह
(3)	प्रहर	–	दिवसाचा एक भाग

15. खालील वाक्याचा प्रकार ओळखा.

व्यायाम केला तर शरीर घाटदार होईल.

(1) संयुक्तवाक्य (2) केवलवाक्य

(3) आज्ञार्थीवाक्य (4) संकेतार्थीवाक्य

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- क्रियापदाचा अर्थावरून वाक्याचे मुख्यत: चार प्रकार पडतात.

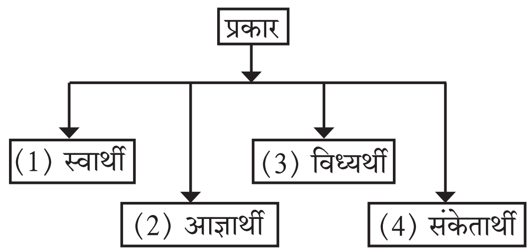

- प्रश्नात दिलेले वाक्य हे संकेतार्थी प्रकारचे आहे.
- संकेतार्थी : संकेत म्हणजेच अट
  - वाक्यातील क्रियापदाच्या अर्थावरून अट किंवा संकेताचा बोध होत असेल म्हणजेच अमुक केले असते तर अमुक झाले असते, तर त्यास संकेतार्थी वाक्य म्हणतात.
  - जर-तर, जेव्हा-तेव्हा, जरी-तरी इ. संकेतदर्शक शब्दांचा वापर अश्या वाक्यात केलेला असतो.
  - उदा. (1) व्यायाम केला तर शरीर घाटदार होईल.
    (2) मी तिथे असते, तर त्यांना गावी जाऊ दिले नसते.
    (3) पाऊस पडला असता तर हवेत गारवा आला असता.

16. खालील शब्दाचा विरूद्धार्थी शुद्ध शब्द ओळखा.

औरस

(1) अनौरस (2) औदार्य

(3) ओवळा (4) औचित्य

BeePublication Knowledge is power

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

विरुद्धार्थी शब्द :

(1) औरस × अनौरस (2) औदार्य × कृपणता

(3) औचित्य × अनौचित्य (4) ओवळा × सोवळा

17. खालील उद्गारवाचक वाक्याचे विधानार्थी वाक्यात रूपांतर केलेले योग्य विधान ओळखा.

किती सुंदर आहे तिचे अक्षर!

(1) तिचे अक्षर खूप सुंदर आहे.

(2) सराव केला तर तिचे अक्षर सुंदर होईल.

(3) सुंदर आहे का तिचे अक्षर?

(4) तिच्यासारखे सुंदर अक्षर काढ.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- वाक्यरुपांतर करताना मूळ दिलेल्या वाक्याचा आशय म्हणजेच अर्थ बदलता कामा नये.
- दिलेल्या उद्गारवाचक वाक्याचे विधानार्थी वाक्यात योग्य रुपांतर : ''तिचे अक्षर खूप सुंदर आहे.''
- विधानार्थी वाक्य : ज्या वाक्यात केवळ विधान केलेले असते, त्यास विधानार्थी वाक्य म्हणतात.

विधानार्थी वाक्याचे मुख्यत: दोन प्रकार पडतात.

(1) **होकारार्थी :** यात कोणत्याही प्रकारचा नकार नसतो.

(2) **नकारार्थी :** वाक्यात नकारार्थी शब्द वापरलेली असतात.

18. खालील होकारार्थी वाक्याचे नकारार्थी वाक्यात रूपांतर केलेले योग्य विधान ओळखा.

प्रार्थनेला हजर रहावे.

(1) प्रार्थनेला हजर रहा गैरहजर राहू नको.

(2) प्रार्थनेला हजर नसशील तर गैरहजर म्हणून नोंद होईल.

(3) प्रार्थनेला गैरहजर राहू नये.

(4) प्रार्थनेला हजर नसल्यामुळे गैरहजर अशी नोंद लागली.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- वाक्यरुपांतर करताना जर होकारार्थी वाक्याचे नकारार्थी वाक्य करायचे असेल तर त्या वाक्यातील एखाद्या प्रमुख शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द वापरला जातो.
- उदा. प्रश्नातील वाक्यात 'हजर' हा मुख्य शब्द दिसतो. त्याचे विरुद्धार्थी ''गैरहजर'' हा शब्द वापरून आपण दिलेल्या वाक्याचे नकारार्थी वाक्य करू शकतो.
- प्रार्थनेला हजर राहावे. (होकारार्थी)
- प्रार्थनेला गैरहजर राहू नये. (नकारार्थी)

19. खालील शब्दाचा विरूद्धार्थी शब्द ओळखा.

चिरंतन

(1) चिकार (2) क्षणभंगुर

(3) चिरकाल (4) चिरायू

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

■ विरूद्धार्थी शब्द

(1) चिरंतन × क्षणभंगुर

(2) चिकार × थोडे

(3) चिरकाल × अल्पकाल

(4) चिरायू × अल्पायू

20. खालील शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.

निर्धार

(1) निबीड (2) नित्य

(3) निश्चय (4) निवाडा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

■ समानार्थी शब्द

(1) निर्धार = निश्चय, निग्रह, दृढसंकल्प

(2) निबीड = गडद, घनदाट, दाट

(3) नित्य = सतत, नेहमी, सदैव इ.

(4) निवाडा = निर्णय, न्याय

21. 'फैलावर घेणे' या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) भारताने विश्वचषक जिंकल्यावर क्रिकेटप्रेमींनी भारतीय क्रिकेट संघास फैलावर घेतले.

(2) आईने केलेली पुरणपोळी खावून मी तिचे कौतुक करण्यासाठी फैलावर घेतले.

(3) दिलेल्या वेळेच्या मर्यादित काम पूर्ण केले नसल्यामुळे प्राचार्यांनी प्राध्यापकांना फैलावर घेतले.

(4) योग्य पथ्यपाणी पाळून लवकर नीट होणाऱ्या रुग्णाला डॉक्टरांनी फैलावर घेतले.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

■ वाक्प्रचार

- फैलावर घेणे : दोषी व्यक्तीसह कानउघाडणी करणे.

■ वाक्यात योग्य उपयोग :

- दिलेल्या वेळेच्या मर्यादित काम पूर्ण केले नसल्यामुळे प्राचार्यांनी प्राध्यापकांना फैलावर घेतले.

22. 'व्यक्ती आणि वल्ली' हे पुस्तक कोणी लिहिले?

(1) विश्वास पाटील (2) पु. ल. देशपांडे

(3) शिवाजी सावंत (4) ना. स. इनामदार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

लेखक पुस्तक

(1) **पु. ल. देशपांडे –** व्यक्ती आणि वल्ली, बटाट्याची

BeePublication Knowledge is power

चाळ, खोगीर-भरती, अंमलदार, तुझे आहे तुजपाशी

(2) **विश्वास पाटील –** पानिपत, झाडाझडती, महानायक, पांगिरा इ.

(3) **शिवाजी सावंत –** मृत्युंजय, छावा, लढत, युगंधर इ.

(4) **ना. स. इनामदार –** झुंज, शहेनशहा, झेप इ.

23. खालील शब्दाचा अर्थ सांगा.

गर्द

(1) गाथा (2) दाट

(3) गळू (4) गार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	शब्द	अर्थ
(1)	**गर्द**	दाट, गडद, निबिड
(2)	**गळू**	फोड, बेंड, उठाणू
(3)	**गार**	थंड, शीतल, शीत
(4)	**गाथा**	कविता, छंद

24. खालील म्हणीचा योग्य अर्थ ओळखा.

बळी तो कान पिळी.

(1) व्यर्थ गोष्टीसाठी खटाटोप करणे.

(2) जगलो तर करूनच दाखवीन, असा बाणा.

(3) बलवान माणूस इतरांवर हुकूमत गाजवतो.

(4) बापाच्या मोठेपणावर ऐटीत राहणारा मुलगा.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

	म्हणी	अर्थ
(1)	**बळी तो कान पिळी**	– बलवान माणूस इतरांवर हुकूमत गाजवतो.
(2)	**बडे बाप का बेटा**	– बापाच्या मोठेपणावर ऐटीत राहणारा मुलगा
(3)	**बहिऱ्यापुढे भाषण व आंधळ्यापुढे दर्पण**	– व्यर्थ गोष्टींसाठी खटाटोप करणे.
(4)	**बचेंगे तो और भी लढेंगे**	– जगलो तर करूनच दाखवीन, असा बाणा.

25. 'फूल ना फुलाची पाकळी देणे' या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) फूल ना फुलाची पाकळी देत लेकीच्या लग्नासाठी रामरावांनी कर्ज काढून न पेलणारा भला मोठा हुंडा दिला.

(2) ताजमहल बांधून शहाजहानने मुमताजला फूल ना फुलाची पाकळी दिली.

(3) भरधाव वेगाने वाहन चालवण्याचा छंद असणाऱ्या युवकाने अपघातात जीव गमावून आपल्या छंदास फूल ना फुलाची पाकळी दिली.

(4) कृष्ण भेटीस जाणाऱ्या सुदाम्याने पोह्याची पुरचुंडी देऊन फूल ना फुलाची पाकळी दिली.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- फूल न फलाची पाकळी देणे म्हणजेच यशाशक्ती मदत करणे.
- या शब्दार्थाचा योग्य वापर पर्याय क्रमांक (4) मध्ये केलेला आपणास दिसून येतो.
- कृष्ण भेटीस जाणाऱ्या सुदाम्याने पोह्याची पुरचुंडी देऊन फूल ना फुलाची पाकळी दिली.
- म्हणजे आपल्या कुवतीप्रमाणे एखाद्याला उपहार देणे किंवा मदत करणे होय.

26. 'दोन हात करणे' या शब्दार्थांचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) दोन हात करत लेकीच्या लग्नासाठी रामरावांनी कर्ज काढले.

(2) दुष्काळाच्या संकटाशी दोन हात करत शेतकऱ्यांनी शेतीमधून उत्पन्न काढले.

(3) दोन हात करत भरधाव वेगाने वहाण चालवण्याचा छंद असणाऱ्या युवकाने अपघातात जीव गमावला.

(4) कृष्णभेटीस जाणाऱ्या सुदाम्याने दोन हात करत पोह्याची पुरचुंडी दिली.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- दोन हात करणे म्हणजेच एखाद्या परिस्थितीशी सामना करणे.
- या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग पर्याय क्रमांक (2) मध्ये योग्यरित्या केला गेला आहे.
- दुष्काळाच्या संकटाशी दोन हात करत शेतकऱ्यांनी शेतीमधून उत्पन्न काढले.
- म्हणजेच शेतकऱ्यांनी दुष्काळासारख्या भीषण परिस्थितीशी सामना करत शेती केली आहे.

27. खालील शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द ओळखा.

अराजक

(1) अमानुष (2) अवडंबर

(3) अवकृपा (4) सुव्यवस्था

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

■ विरूद्धार्थी शब्द

(1) अराजक × सुव्यवस्था

(2) अवडंबर × साधेपणा

(3) अमानुष × मानवी

(4) अवकृपा × कृपा

28. खालील शब्दाचा समास ओळखा.

त्रिमूर्ती

(1) बहुव्रीही समास (2) तत्पुरुष समास

(3) अव्ययीभाव समास (4) द्विगू समास

BeePublication™ Knowledge is power

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- तत्पुरुष समासाचे काही 7 उपप्रकार पडतात. त्यापैकी एक म्हणजे द्विगू समास
- त्रिमूर्ती → तीन मूर्तींचा समूह
- **द्विगू समास :** ज्या सामासिक शब्दांची दुसरी पदे महत्त्वाची असतात तसेच पहिले पद हे संख्याविशेषण असतात त्यांना द्विगू समास असे म्हणतात. त्या सामासिक शब्दांवरून एक समूह सुचविला जातो.
- द्विगू समास हा नेहमी एकवचनात असतो.

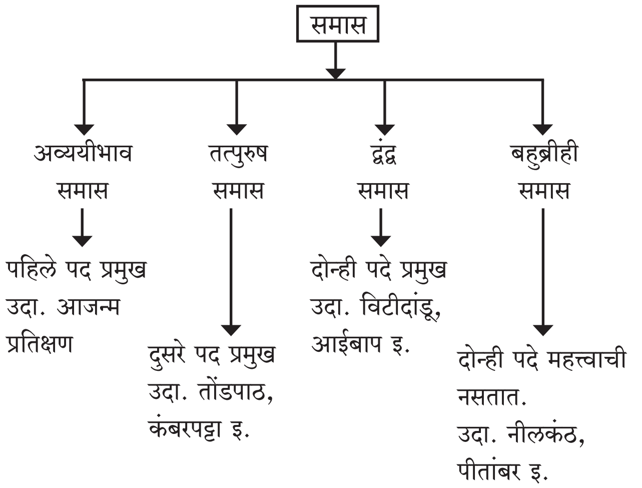

29. खालील शब्दाचा अर्थ सांगा.
आदेश

(1) हुकूम (2) आतुर
(3) विनंती (4) आर्तता

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

	शब्द		शब्दांचे अर्थ
(1)	**आदेश**	–	हुकूम, आज्ञा, फतवा, ताकीद इ.
(2)	**आतुर**	–	अधीर, उत्सुक, उतावळा इ.
(3)	**आर्तता**	–	आतुरता, उत्कंठा, इच्छा इ.
(4)	**विनंती**	–	आर्जव, प्रार्थना, विनवणी इ.

30. खालील शब्दाचा अर्थ सांगा.
आचरण

(1) वर्तन (2) आघात
(3) पाय (4) आज्ञा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

	शब्द	शब्दांचे अर्थ
(1)	**आचरण**	वर्तन, वागणूक, वर्तणूक इ.
(2)	**आघात**	प्रहार, तडाखा, धक्का इ.
(3)	**आज्ञा**	आदेश, हुकूम, फर्मान, ताकीद इ.
(4)	**पाय**	पद, चरण, पावले, पाद इ.

31. 'तटस्थ रहाणे' या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) पत्नीने केलेल्या चवदार स्वयंपाकाचा रामरावांनी तटस्थ राहून आस्वाद घेत कौतुक केले.

(2) भारताने विश्वचषक जिंकल्यावर क्रिकेटप्रेमींनी तटस्थ राहून जल्लोष केला.

(3) मुलाच्या अपघाताची बातमी ऐकताच आईने तटस्थ राहून हंबरडा फोडला.

(4) मुख्याध्यापकांनी तटस्थ राहून शाळेच्या वादविवाद स्पर्धेचे परीक्षण केले.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- तटस्थ राहणे म्हणजे अलिप्त राहणे म्हणजेच कोणा एकाची बाजू न घेणे.
- या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग पर्याय क्रमांक (4) मध्ये योग्य रित्या झालेला आहे.
- मुख्याध्यापकांनी तटस्थ राहून शाळेच्या वादविवाद स्पर्धेचे परीक्षण केले.
- म्हणजेच परीक्षणावेळी मुख्याध्यापक अलिप्त म्हणजे कोणा एखादा बाजूने झुकलेले नव्हते.

32. 'स्वामी' ही कादंबरी कोणी लिहिली?

(1) शरणकुमार लिंबाळे (2) रणजीत देसाई
(3) शिवाजी सावंत (4) विश्राम बेडेकर

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	लेखक	कादंबऱ्या
1	**रणजित देसाई**	स्वामी, श्रीमानयोगी, रूपमहाल, राधेय, आलेख, मधुमती इ.
2	**शरणकुमार लिंबाळे**	अक्करमाशा
3	**शिवाजी सावंत**	मृत्युंजय, लढत, युगंधर, छावा इ.
4	**विश्राम बेडेकर**	रणांगण

33. खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा.
पाल किडा पकडते.

(1) कर्तरी प्रयोग (2) पुराण कर्मणी
(3) भावे प्रयोग (4) कर्मणी प्रयोग

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- जेव्हा वाक्यातील क्रियापद हे कर्त्याचे लिंग, वचन तसेच पुरुष याप्रमाणे बदलते म्हणजेच ते कर्त्याच्या तंत्राप्रमाणे चालते, तेव्हा ते वाक्य कर्तरी प्रयोगात असते.
- कर्तरी प्रयोगात कर्ता आपली हुकूमत चालवत असतो.
- कर्तरी प्रयोग कसा ओळखावा?

(1) वाक्यातील कर्ता ओळखावा.

(2) कर्ता बदलून त्यानुसार त्या वाक्याचे क्रियापद बदलत असेल तर.

BeePublication Knowledge is power

(3) कर्त्याच्या लिंग-वचन-पुरुषाचा परिणाम क्रियापदावर होतो.

(4) या प्रयोगात कर्त्याला प्रत्यय कधीच नसतो.

उदा. पाल किडा पकडते.

↓ ↓

कर्ता क्रियापद

पाली किडे पकडतात (वचनानुसार बदल)

घोडा किडा पकडतो (लिंगानुसार बदल)

34. 'तळपायाची आग मस्तकात जाणे' या शब्दार्थाचा वाक्यात उपयोग झालेले खालीलपैकी योग्य विधान ओळखा.

(1) रामरावांना लॉटरी लागल्याचे कळताच त्यांची तळपायाची आग मस्तकात गेली.

(2) मुलाच्या प्रथम क्रमांकाची बातमी ऐकून आईची तळपायाची आग मस्तकात गेली.

(3) निलेशला बढती मिळाली आणि त्याची तळपायाची आग मस्तकात गेली.

(4) महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराच्या बातम्या वाचून माझी तळपायाची आग मस्तकात जाते.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- तळपायाची आग मस्तकात जाणे म्हणजेच खूप संतापणे.
- या शब्दार्थाचा वाक्यात योग्य उपयोग पर्याय क्रमांक (4) मध्ये केलेला आहे.
- महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराच्या बातम्या वाचून माझी तळपायाची आग मस्तकात जाते.
- म्हणजेच अशा बातम्या जेव्हा-जेव्हा माझ्या वाचनात येतात तेव्हा मला खूप संताप होतो किंवा राग अनावर होत नाही.

35. खालील म्हणीचा योग्य अर्थ ओळखा.
पी हळद आणि हो गोरी.

(1) काम करीत राहील, त्यालाच खायला मिळेल.

(2) कोणत्याही बाबतीत उतावळेपणा करणे.

(3) ज्याच्या त्याच्या नशिबाप्रमाणे ज्याला त्याला मिळते.

(4) कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक अंगवळणी पडतो, त्याचे दुःख वाटत नाही.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	म्हणी		अर्थ
(1)	**पी हळद आणि हो गोरी**	–	कोणत्याही बाबतीत उतावळेपणा करणे.
(2)	**फार झाले नि हसू आले**	–	कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक अंगळवणी पडतो, त्याचे दुःख वाटत नाही.
(3)	**फिरेल तो चरेल**	–	काम करीत राहील, त्यालाच खायला मिळेल.
(4)	**फुलाचा वास भुंग्याला**	–	ज्याच्या त्याच्या आणि चिखल बेडकाला नशिबाप्रमाणे ज्याला त्याला मिळते.

36. खालील शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा.
कर्ण

(1) कर (2) कान

(3) कळ (4) कर्म

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	शब्द		शब्दाचे अर्थ
(1)	**कर्ण**	–	कान, उदारता, कुंतिपुत्र इ.
(2)	**कर**	–	हात, जकात, ग्रहण, संक्रांत इ. खंड
(3)	**कर्म**	–	दैव, प्रारब्ध, योगायोग इ. कार्य
(4)	**कळ**	–	यंत्र, भांडण, युक्ती, पोटात होणारी व्यथा इ.

37. खालील शब्दाचा विरूद्धार्थी शब्द ओळखा.
भंग

(1) भग्न (2) अभंग

(3) कमजोर (4) तुटलेला

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

विरूद्धार्थी शब्द

(1) भंग × अभंग

(2) भिन्न × अभिन्न

(3) कमजोर × मजबूत

(4) तुटलेला × जुळलेला

38. खालील शब्दाचा समास ओळखा.
ऋणमुक्त

(1) अव्ययीभाव समास (2) द्वंद्व समास

(3) बहुव्रीही समास (4) तत्पुरुष समास

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

ऋणमुक्त = ऋणातून मुक्त (सामासिक विग्रह)

- जेव्हा समास ओळखायचा असतो, तेव्हा दिलेल्या सामासिक शब्दाचा विग्रह करून येणाऱ्या विग्रहातील प्रधान आणि गौण पद शोधावा.
- **तत्पुरुष समास :** सामासिक शब्दातील दुसरे पद प्रधान म्हणजेच मुख्य असते, तेव्हा तो तत्पुरुष समास असतो.
- यातही विभक्तीचा अर्थ व्यक्त होत आहे, म्हणून हा विभक्ती तत्पुरुष समास आहे.
- इतर उदा : सेवानिवृत्त, धर्मभ्रष्ट, रोगमुक्त, पदच्युत, गर्भश्रीमंत इ.

39. 'स्मृतिचित्रे' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिले?

(1) सावित्रीबाई फुले (2) रणजित देसाई

(3) शिवाजी सावंत (4) लक्ष्मीबाई टिळक

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

BeePublication Knowledge is power

	लेखिका		आत्मचरित्र
(1)	**लक्ष्मीबाई टिळक**	–	स्मृतिचित्रे
(2)	**शांताबाई कांबळे**	–	माझ्या जन्माची चित्तरकथा
(3)	**गोदावरी परुळेकर**	–	जेव्हा माणूस जागा होता.
(4)	**मल्लिका अमर शेख**	–	मला उद्ध्वस्त होयचय
(5)	**माधवी देसाई**	–	नाच गं घुमा
(6)	**अनुताई वाघ**	–	कोसबाडच्या टेकडीवरून
(7)	**आनंदीबाई कर्वे**	–	माझे पुराण
(8)	**सिंधुताई सपकाळ**	–	मी.आदिवासी, मी वनवासी
(9)	**सुमिता देशपांडे**	–	आहे मनोहर तरी
(10)	**आनंदीबाई विजापुरे**	–	अजून चालतोय वाट

40. खालील म्हणीचा योग्य अर्थ ओळखा.
पिकते तिथे विकत नाही.

(1) थोडक्यावर निभावणे.
(2) स्थानिक गोष्टींचे किंवा व्यक्तीचे महत्त्व स्थानिकांना वाटत नाही.
(3) दुसऱ्याच्या वेदनांचे आपल्याला महत्त्व वाटत नाही.
(4) फुकटच्या वस्तूचा भरपूर फायदा करून घेणे.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	म्हणी	अर्थ
(1)	**पिकते तिथे विकत नाही**	स्थानिक गोष्टींचे किंवा व्यक्तीचे महत्त्व स्थानिकांना वाटत नाही.
(2)	**प्राणावर आले होते, पण शेपटावर निभावले**	थोडक्यावर निभावणे
(3)	**फुकटचा गाल आणि केला लाल**	फुकटचा वस्तूवर भरपूर फायदा करून घेणे.
(4)	**बिगारीचे घोडे, तरवटाचा फोक**	दुसऱ्याच्या वस्तूची सहजासहजी काळजी कोणी घेत नाही.
(5)	**परदुःख शीतल**	दुसऱ्याच्या वेदनांचे आपल्याला फारसे महत्त्व वाटत नाही.

41. 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिले?

(1) ना. स. इनामदार (2) पु. ल. देशपांडे
(3) यशवंतराव चव्हाण (4) शिवाजी सावंत

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

	लेखक/व्यक्ती	आत्मचरित्र
(1)	**यशवंतराव चव्हाण**	कृष्णाकाठ
(2)	**डॉ.नरेंद्र जाधव**	आमचा बाप अन् आम्ही
(3)	**प्रकाश आमटे**	प्रकाशवाटा
(4)	**प्रबोधनकार ठाकरे**	माझी जीवन गाथा

42. खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा.
गरुडाकडून साप पकडला गेला.

(1) कर्मणी प्रयोग (2) पुराण कर्मणी
(3) समापन कर्मणी प्रयोग (4) नवीन कर्मणी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

कर्मणी प्रयोग –

- ज्या वाक्यातील क्रियापद कर्माच्या लिंग-वचन-पुरुषाप्रमाणे बदल दर्शवितो, ते वाक्य कर्मणी प्रयोगाचे असते.
- म्हणजेच अशा वाक्यात कर्म आपली हुकूमत चालवतो.
- कर्मणी प्रयोगात नेहमी कर्म असावाच लागतो म्हणून याचे अकर्मक/सकर्मक असे उपप्रकार पडत नाहीत.
- असे असले तरी कर्मणी प्रयोगाचे विविध पाच प्रकार पडतात, त्यापैकीच एक म्हणजे नवीन कर्मणी प्रयोग होय.
- नवीन कर्मणी प्रयोगालाच, कर्मकर्तरी प्रयोगदेखील म्हटले जाते.
- नवीन कर्मणी प्रयोगातील कर्त्याला 'कडून' हे शब्दयोगी अव्यय लावून इंग्रजी भाषेतील पद्धतीप्रमाणे रचना केलेली असते.

उदा : (1) गरुडाकडून साप पकडला गेला.
(2) सेवकांकडून प्रसाद वाटण्यात आला.

43. खालील शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.
निकड

(1) गरज (2) नौबत
(3) नकली (4) निकष

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

समानार्थी शब्द

(1) **निकड** = गरज, लकडा, तगादा इ.
(2) **नकली** = बनावट, कृत्रिम, खोटा इ.
(3) **नौबत** = अडचण, संकट
(4) **निकष** = परीक्षा, कसोटी

44. खालील शब्दाचा योग्य अर्थ ओळखा.
खजिना

(1) खांड (2) गोदाम
(3) कोठार (4) भांडार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

शब्द **अर्थ**

(1) **खनिजा –** भांडार, कोश, भांडागार, सरकारी, जमा इ.
(2) **खाष्ट –** दुष्ट, दाड, खट नतदृष्ट इ.
(3) **गोदाम –** कोठार

BeePublication Knowledge is power

11 TAIT_PAPER

13-12-2017 (16 : 00)

1. **सूचना : खालील प्रश्नात दिलेल्या पर्यायांमधून नातेसंबंध सांगणारी आकृती निवडा.**

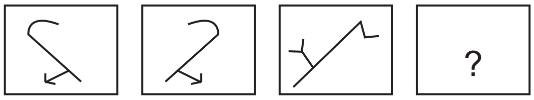

A B C D

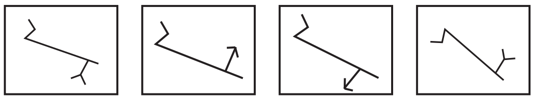

1 2 3 4

A. 1 B. 2 C. 3 D. 4

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- प्रश्न आकृतीमध्ये दुसरी आकृतीही पहिल्या आकृतीची आरश्यातील प्रतिबिंब आहे. तसेच उत्तरासाठी तिसऱ्या आ-कृतीची प्रतिबिंब घ्यावे लागेल.
- पर्याय चार आकृतीही प्रश्नामधील आकृती संबंद्ध सांगते.

2. **संपत्तीचे अधिकार ....**

A. वैश्विक अधिकार B. मुक्त अधिकार
C. कायदेशीर अधिकार D. मूलभूत अधिकार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- कलम 300 A नुसार मालमत्तेचा हक्क हा केवळ कायदेशीर हक्क राहिला आहे.

3. **भाषेची सर्वोत्कृष्ठ कल्पना आहे –**

A. एक जैविक (कल्पनात्मक) निर्माण
B. प्रभावी प्रश्न- सोडविण्यासाठी चिन्हांची एक रचना
C. कॅटलॉगच्या अनुभवांकरिता केलेले नामकरण
D. स्वत:च्या विकासासाठी एक माध्यम

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- भाषेची सर्वोत्कृष्ट कल्पना म्हणजे कॅटलॉगच्या अनुभवांकरीता केलेले नामकरण आहे.

4. **शिकवताना कदाचित सर्वात मोठे समाधान–**

A. धन लाभ व नोकरीची – सुरक्षितता
B. समाजसेवेची जाणीव
C. विद्यार्थ्याच्या सर्वांगीण वाढीत योगदानाची जाणीव
D. विद्यार्थ्यांचा नेता व प्रमुख म्हणून दर्जा व अधिकारची जाणीव

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- शिकवताना कदाचित सर्वात मोठे समाधान म्हणजे विद्यार्थ्याच्या सर्वागीण वाढीत योगदानाची जाणीव करुन देणे होय. ही महत्त्वाची गोष्ट आहे.

5. **फ्लिपकार्ट ही .... ची भारतीय आवृत्ती आहे.**

A. पे पाल B. व्हॉट्स ॲप C. किंडल D. ॲमेझॉन

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- फ्लिपकार्ट ही ॲमेझॉन ची भारतीय आवृत्ती आहे.
  - ➢ फ्लिपकार्ट – मुख्यालय – बेंगलुरू
  - ➢ स्थापना – 2007
  - ➢ सचिन बंसल आणि बिनी बंसल यांनी सुरु केले.
- **ॲमेझॉन – जेफ बोझोस**
  - ➢ स्थापना – 5 जुलै 1994
  - ➢ मुख्यालय – वॉशिंग्टन

6. **खालीलपैकी कोणता कोळश्याचा प्रकार नाही?**

A. बिटुमिनस B. लिग्नाइट C. पीट D. डोलोमाइट

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- **कोळश्याचे प्रकार –** अँथ्रेसाइट हा सर्वाधिक उष्मांक असलेल्या कोळशाचा सर्वोत्तम प्रकार आहे. त्यात 80% ते 95% कार्बन घटक असतो.
- **चार प्रकारचा कोळसा असतो –**
  1) अँथ्रेसाइट 2) बिट्युमेनी 3) निग्नाइट 4) पीट
- डोलोमाइट – मॅग्नेशिअम

7. $\sqrt{(5-1)^2} + \sqrt{(5-3)^2} = ?$

A. 18 B. 6 C. 35 D. 28

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

$= \sqrt{(5-1)^2} + \sqrt{(5-3)^2} = ?$

$= \sqrt{16} + \sqrt{4}$

$= 4 + 2 = 6$

8. **बृहदेश्वर मंदिर कुठे स्थित आहे?**

A. मैसूर B. तिरुवनंतपूरम C. पुदुचेरी D. तंजावूर

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- बृहदेश्वर मंदिर – तंजावूर तामिळनाडू या ठिकाणी आहे.
- भगवान शिवाला समर्पित द्रविड शैलीतील हिंदू मंदिर आहे.
- हे मंदिर चोल राजा राजराजा पहिला याने इ.स. 1003 ते 1010 या दरम्यान बांधले आहे.

9. **35 ने अचूकपणे विभाज्य असलेली सर्वांत मोठी पाच अंकी संख्या काढा?**

A. 99955 B. 99995 C. 98995 D. 99555

12 TAIT_PAPER 12-12-2017 (12 : 30)

1. 'नदी पलीकडे हिरवे रान आहे.' या वाक्यातील विशेषण ओळखा.

A. नदी B. पलीकडे C. हिरवे D. रान

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- नाम = रान, विशेषण = हिरवे
- **विशेषणाचे मुख्य प्रकार –**
  1) गुणविशेषण
  2) संख्याविशेषण
  3) सार्वनामिक विशेषण
- ज्या विशेषणाच्या योगाने नामाच्या कोणत्याही प्रकारचा गुण किंवा विशेष दाखविला जातो त्यास गुणविशेषण म्हणतात.
- हिरवे रान, शुर सरदार, निळासावळा झरा.

2. सूचना : प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तर्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल.

जर मी पौष्टिक खाल्ले, तर मी स्वस्थ राहणार

A. मी पौष्टिक खाल्ले B. मी स्वस्थ राहिलो

C. मी पौष्टिक खाल्ले नाही D. मी निरोगी राहू शकलो नाही

पर्यायी उत्तरे :

A. AB B. BD

C. DA D. CD

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- जर मी पौष्टिक खाल्ले, तर मी स्वस्थ राहणार.
- A. मी पौष्टिक खाल्ले.
- B. मी स्वस्थ राहिलो.
- A आणि B वरील वाक्याशी तर्कसंगत असून क्रमवार आहे.

3. 'पारा चढणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय ?

A. खूप रागावणे. B. ताप येणे.

C. तापमान वाढणे. D. गरमी होणे.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- वाक्प्रचार – वृषालीने गृहपाठ पूर्ण न केल्याने तिच्या वर्गशिक्षिकेचा पारा चढला.

4. DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.

If he thinks he can <u>get away with</u> cheating me, he's very much mistaken.

A. escape punishment B. is rewarded

C. will be rich D. have influence

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Get away - Escaped after crime – पळुण जाणे, निसटणे, सुटणे.
- Get at - To reach or gain access to someone.
- Get out off - To avoid or escape a duty or responsibility
- Get to - to arrive

5. सूचना: दिलेल्या पर्यायांमधून वेगळे ते बाहेर काढा.

A. 27 B. 37 C. 47 D. 67

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

6. खालीलपैकी अशुद्ध शब्द कोणता ?

A. तल्लख B. तन्हा C. तल्लीन D. तबल

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शुध्द शब्द = तब्बल

7. सूचना: खालील प्रश्नात कागदाच्या एक तुकड्याला प्रश्नातील आकृती/तीं मध्ये दाखविल्याप्रमाणे घडी घातली आहे. उत्तरादाखल पर्यायांमधून अशी आकृती निवडा जी भोक पडल्यानंतर उलगडलेल्या कागदाचे स्वरूप दाखवेल. :

मुख्य आकृती

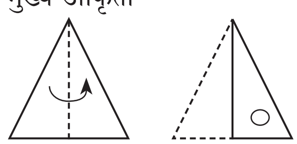

उत्तरासाठी पर्यायी आकृत्या

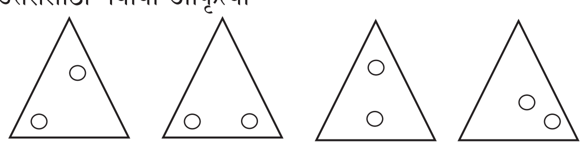

A B C D

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

8. खालील आकृतीमध्ये किती सरळ रेषा आहेत?

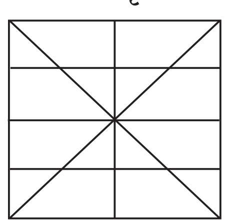

A. 5 B. 10 C. 9 D. 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

13 TAIT_PAPER

16-12-2017 (09 : 00)

1. **खालीलपैकी अशुद्ध शब्द कोणता ?**

A. एक B. दोन C. तिन D. चार

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- शुध्द शब्द = तीन

2. **Choose the word which is most similar in meaning to the given word.**

FORTUNATE

A. Lucky B. Wretched C. Miserable D. Unlucky

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Fortunate (भाग्यवान) – Lucky, Favored, Blessed.
- Wretched (वाईट) – Miserable, Unhappy, Sad, Heart Broken.

3. **'सूर्य' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?**

A. मित्र B. शत्रू C. उजेड D. यापैकी नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- सूर्य = मित्र, भास्कर, दिनकर, रवी, आदित्य
- शत्रू = रिपू
- उजेड = सकाळ, प्रकाश

4. **जर $\frac{m}{4} - \frac{m-3}{6} = 2$ तर m चे मूल्य काढा.**

A. 15 B. 19 C. 25 D. 18

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

5. **खालीलपैकी शुद्ध शब्द कोणता ?**

A. शारिरिक B. शारीरीक C. शारीरिक D. शारिरीक

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- शुद्ध शब्द – शारीरिक

6. **$\sqrt{4761}$ चे मूल्य आहे:**

A. 59 B. 69 C. 67 D. 60

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर –B

$\sqrt{4761} = 69$

7. **खालीलपैकी अशुद्ध वाक्य कोणते ?**

A. शाळा मातेप्रमाणे आहे.

B. आमच्या गावातील पाटील हे कर्णासारखे दानशूर आहेत.

C. काय वसंतराव, तुम्हाला सुपारी लागते का ?

D. एकटा माणूस हे अखखं शहर कसं वाचवू शकेल !

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शुध्द वाक्य = एकटा माणूस हे अखखं शहर कसं वाचवू शकेल?

8. **........ आणि .... हे दारिद्र्याचे अतिरिक्त वैशिष्टे आहेत**

A. भेदभाव आणि सामाजिक तोटा

B. फसवणूक आणि सामाजिक तोटा

C. अनागरीकरण आणि सामाजिक तोटा

D. यापैकी एकही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- भेदभाव आणि सामाजिक तोटा हे दारिद्र्याचे अतिरिक्त वैशिष्टे आहेत.

9. **सूचना: दिलेल्या पर्यायांमधून वेगळे ते बाहेर काढा.**

A. हृदय B. डोळे C. कान D. गाल

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

10. **पुढील म्हण पूर्ण करा 'ऐकावे .... करावे मनाचे'**

A. थोरांचे B. गुरुचे C. सर्वांचे D. जनाचे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- म्हण : ऐकावे जनाचे करावे मनाचे
- अर्थ : सर्वांचे ऐकून घेऊन, मात्र निर्णय स्वत:च्या डोक्याने घेणे.

11. **सूचना: खालील प्रश्नांमध्ये दिलेल्या पर्यायांमधून संबंधित अक्षर/शब्द/संख्या निवडा.**

5 : 36 :: 6 : ?

A. 48 B. 50 C. 43 D. 56

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

12. **सूचना: खाली दिलेल्या विधान (A) आणि कारण (R) साठी, खालील पैकी योग्य पर्याय निवडा:**

विधान (A): बेल्जियम हिऱ्यांशी संबंधित आहे.

कारण (R): अँटवर्पमधून 75 टक्क्यांपेक्षा जास्त जागतिक कच्चे हिरे पार होतात.

A. दोन्ही (A) आणि (R) सत्य आहेत आणि (R) (A) च योग्य स्पष्टीकरण आहे

B. दोन्ही (A) आणि (R) खरे आहेत, परंतु (R) (A) च योग्य स्पष्टीकरण नाही

C. (A) सत्य आहे, परंतु (R) खोटे आहे

D. (A) खोटे आहे, परंतु (R) सत्य आहे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर –A

- अँटवर्प या बेल्जियम मधील शहराला जागतिक हिऱ्यांची राजधानी संबोधले जाते.
- दोन्ही A आणि R सत्य आहेत आणि R, A च योग्य स्पष्टीकरण आहे.

BeePublication™ Knowledge is power

14 TAIT_PAPER 16-12-2017 (12 : 30)

1. **'गुडनाईट मून' यांनी लिहिले.**
A. लिओ टॉल्स्टॉय B. चार्ल्स डिकन्स
C. मागरिट ब्राउन D. जे के रोलिंग

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- मागरिट ब्राउन – गुडनाईट मून, द इंपॉरटंट बुक
- चार्ल्स डिकन्स – Diver Twist, A christmas carol, David Copperfield, Hard Times.

2. **सूचना: खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायांपैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे?**

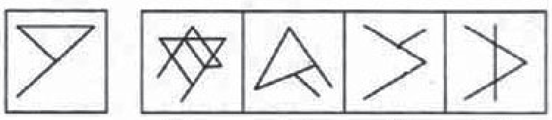

(A) (B) (C) (D)

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

3. **सूचना: खालील माहिती काळजीपूर्वक वाचा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:**
A, B, C, D, E, F, G आणि H केंद्रासमोर बघत एका वर्तुळात बसलेले आहेत. D हा H च्या उजव्या बाजूला चौथा आणि B च्या डावीबाजूला दुसरा आहे. F हा B च्या उजव्या बाजूला चौथा आहे. C हा E च्या उजव्या बाजूला चौथा आहे जो, B किंवा D च्या तत्काळ डावीला नाही. A हा D चा तात्काळ शेजारी नाही.
G च्या डावीकडून चौथा कोण आहे?
A. E B. F
C. A D. अपुरी माहिती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

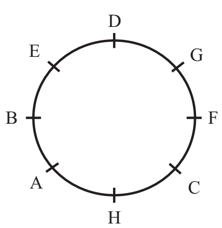

4. **'तरणोपाय ' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?**
A. निरुपाय B. इलाज C. प्रकृती D. शरीरस्वास्थ्य

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- तरणोपाय × निरुपाय
- निर्भयता × भीती
- धीट × भ्याड

5. **DIRECTIONS: A sentence with an underlined word is given below. Find the Word which is most similar in meaning to the underlined word.**
There is no doubt that eating vegetables is beneficial to one's health.
A. Advantageous B. Injurious
C. Harmful D. Unfavourable

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Beneficial (फायदेशीर) – Favorable, Helpful, Useful, Of benefit, Advantageous.

6. **सरळ रूप द्या:**
724562 + 1278924 + 9899219 = ?
A. 11901705 B. 11903705 C. 11902705 D. 11904705

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

7. **सूचना: खालील प्रश्नात दिलेल्या पर्यायांमधून नातेसंबंध असणारी आकृती शोधून काढा.**
Question Figures:

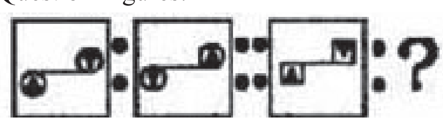

Answer Figures:

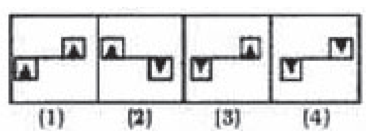

A. 1 B. 2 C. 3 D. 4

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

आकृती 1 मधील वर्तुळाच्या आतील चिन्ह हे आकृती 2 मध्ये उलट्या पद्धतीने दिलेले आहे.
आकृती श्रेणीतील पुढील आकृती पर्याय C असेल.

8. **सापेक्षतेच्या सिध्दांतासाठी कोणता वैज्ञानिक प्रसिध्द आहे?**
A. इसाक न्यूटन B. जेम्स रुदरफोर्ड
C. अल्बर्ट आईन्सटाईन D.थॉमस अल्वा एडीसन

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- अल्बट आईनस्टाईन याने सापेक्षतेचा सिध्दांत मांडला. दोन परस्परसंबंधित भौतिकशास्त्र सिध्दांताचा समावेश होतो. विशेष सापेक्षता आणि सामान्य सापेक्षता अनुक्रमे 1905 आणि 1915 मध्ये प्रस्तावित आणि प्रकाशित विशेष सापेक्षता गुरुत्वकर्षणाच्या अनुपस्थितीत सर्व भौतिक घटनांना लागू होते.

BeePublication Knowledge is power

1. **पुढील म्हण पूर्ण करा. '....... करी काम.'**
A. दाम B. नोकर C. कृष्ण D. राम

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- म्हण : दाम करी काम
- अर्थ : पैश्याने सर्व गोष्टी साध्य होतात.

2. **सूचना : खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायांपैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे?**

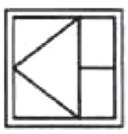

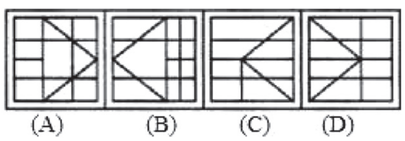

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

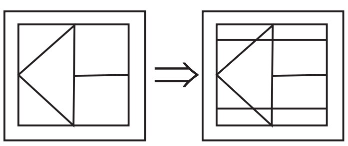

- मुख्य आकृती ही पर्याय B आकृतीमध्ये अंतर्भूत आहे.

3. **सूचना : दोन विधाने आणि त्यानंतर दोन निष्कर्ष, I आणि II दिले आहेत. ही विधाने सामान्यतः ज्ञात वस्तुस्थितीपेक्षा भिन्न असली तरी सत्य आहेत असे समजा. दिलेल्यापैकी कोणता निष्कर्ष दिलेल्या विधानांवरुन नक्की काढता येऊ शकतो हे तुम्ही ठरवायचे आहे. तुमचे उत्तर सूचित करा.**

विधान :
एकही पुरुष बुद्धिमान नाही.
सर्व स्त्रिया बुद्धिमान आहेत.

निष्कर्ष :
I. एकही पुरुष स्त्री नाही
II. एकही स्त्री पुरुष नाही

पर्यायी उत्तर :
A. केवळ I निष्कर्ष निघेल
B. केवळ II निष्कर्ष निघेल
C. दोन्ही I आणि II निष्कर्ष निघेल
D. एकही निष्कर्ष निघणार नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

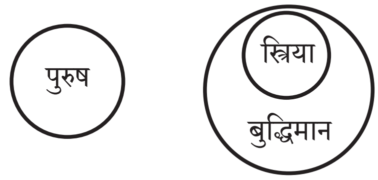

4. **खालीलपैकी कोणते देश आहेत?**
A. नौरू B. कुक बेट
C. हे दोन्ही D. यांपैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- नौरु आणि कुक बेट हे दोन्हीही देश आहेत.
- हे देश ओशॅनिया खंडाचे भाग आहेत.

5. **हे शिकण्यात शाब्दिक मार्गदर्शन कुचकामी आहे.**
A. कल B. कौशल्ये C. वृत्ती D. नाती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- कौशल्य शिकताना शाब्दिक मार्गदर्शन कुचकामी ठरते. कोणतेही कौशल्य प्राप्त करीत असताना शेवटी जी कामातील सुकरता दिसून येते ती या पुर्नरचनेमुळेच दिसते.

6. **सागरी कासवांपैकी कोणत्या प्रजाती सर्वात लोकप्रिय आहेत?**
A. केम्पचे रिडले B. लॉगरहेड
C. ऑलिव्ह रिडले D. फ्लॅट बॅक

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- भारतातील ऑलिव्ह रिडले कासव गुजरातच्या किनाऱ्यापासून अंदमान निकोबारपर्यंतच्या तसेच लक्षद्विपपासून ते ओडिशा आणि बंगालपर्यंत आढळतात.
- ऑलिव्ह रिडले कासव हा एक भूपृष्ठवंशीय प्राणी आहे.
- जगभरातील उष्णकटिबंधीय किनारे भारतात सुदरबन मध्ये मोठ्या प्रमाणत आढळतात.

7. **त्रिकोण ABC मध्ये, सर्व बाजूंची लांबी भिन्न आहे त्याला म्हण–तात?**
A. विषमभुज B. समद्विभुज
C. समभुज D. यांपैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- सर्व बाजू वेगवेगळ्या लांबीचा असणारा त्रिकोण = विषमभुज

8. **निर्देश : खालील शब्दांची इंग्रजी शब्दकोशानुसार मांडणी करा.**
(1) Save (2) Sausage (3) Saviour (4) Savour (5) Savage

पर्यायी उत्तर :
A. 5, 4, 2, 3, 1 B. 2, 5, 1, 3, 4
C. 2, 3, 4, 1, 5 D. 3, 2, 1, 5, 4

BeePublication Knowledge is power

16 TAIT_PAPER

19-12-2017 (16 : 00)

1. Out of the given options, choose the most appropriate one to fill in the blank.

They .... the bridge for several months.

A. have been building B. has been building

C. has built D. has build

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- They हे plural आहे त्यानंतर has येत नाही. म्हणून पर्याय (A) योग्य आहे.

2. DIRECTIONS: A sentence with an underlined word is given below. Find the word which is opposite in meaning to the underlined word from the given options.

Immigration is a controversial issue in many countries.

A. Undisputed B. Disputable

C. Debatable D. Arguable

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Controversial (युक्तीवाद) × Undisputed (निर्विवाद), Undoubted, Unquestion
- Similar Word - Controversial - Contentious, Disputed, Moot, Disputable.

3. $\dfrac{\sqrt{144}}{\sqrt{64}} = ?$

A. 3/4 B. 5/4 C. 1.5 D. 4/5

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

$$\frac{\sqrt{144}}{\sqrt{64}} = \frac{12}{8} = \frac{3}{2} = 1.5$$

4. दिलेल्या सर्किटमधील संभाव्य फरक मोजण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या उपकरणाचा वापर केला जातो?

A. ॲमिटर B. व्होल्टमिटर

C. गाल्व्हनोमिटर D. इन्सुलेटर

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

उपकरण	मोजलेले प्रमाण
ॲमीटर	विद्युत प्रवाह
व्होल्टमीटर	विद्युत क्षमता, व्होल्टेज
गॅल्व्हनो मीटर	विद्युत प्रवाह
बोलोमीटर	विद्युत चुंबकीय प्रारण
आर्द्रता मापी	आर्द्रता

5. ओळखीचा परिणाम .... किंवा प्रसंशित व्यक्तीच्या अपेक्षांना दुजोरा देण्यात होतात.

A. अनुकरण B. अंकीत करणे

C. मॉडलिंग D. अनुसरण करणे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- ओळखीचा परिणाम मॉडलिंग किंवा प्रसंशित व्यक्तीच्या अपेक्षांना दुजोरा देण्यात होतात.

6. 7 मी. चालल्यानंतर सोनाली डावीकडे वळली आणि आणखी 12 मी. चालत गेली. पुन्हा ती डावीकडे वळली आणि 4 मी. चालली व त्यानंतर ती उजवीकडे वळली आणि आपल्या मुक्कामी पोहचली आणि आता तिचे तोंड पूर्व दिशेस आहे. सोनालीने आपला प्रवास कोणत्या दिशेस सुरु केला होता?

A. पश्चिम B. पूर्व C. उत्तर D. दक्षिण

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

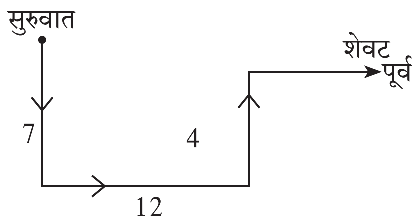

7. सूचना : दिलेल्या पर्यायांमधून वेगळे ते बाहेर काढा.

A. मरुद्यान B. कारंजे C. मृगजळ D. तळे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- मरूद्यान, कारंजे, तळे हे वास्तविक असणाऱ्या गोष्टी आहेत.
- मृगजळ हे काल्पनिक गोष्ट आहे.

8. शाकभक्षी एक असा जीव आहे जो खातो.

A. स्वयंपोषी B. परावलंबी

C. सप्रोफेजेस D. डिट्रायटिव्होर्स

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- स्वयंपोषी हे सजीव आहेत जे मुलभूत ऊर्जेचा स्त्रोत जसे की सुर्याप्रकाशाचा वापर करुन असेंद्रीय स्त्रोतापासून मिळणाऱ्या घटकांचा वापर करुन आपले अन्न स्वत: तयार करु शकतात.
- काही स्वंयपोषी तसे की हिरव्या वनस्पती आणि शैवाल, हे प्रकाश अनुवर्ती असतात. पालक, टोमॅटो, केळ ही सुध्दा स्वयंपोषी उदाहरणे आहेत.

9. मुलाच्या जन्माच्या वेळी वडीलांचे वय 35 वर्षे होते. किती वर्षांनंतर वडीलांचे वय त्यांच्या मुलाच्या वयाच्या 6 पट असेल?

A. 5 B. 6 C. 7 D. 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

$35 - x = (0 + x) \times 6$

$\therefore\ 35 + x = 6x$

$\therefore\ 5x = 35 \quad \therefore \quad x = 7$

BeePublication

TAIT_PAPER

20-12-2017 (09 : 00)

1. **सूचना: खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायांपैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे?**

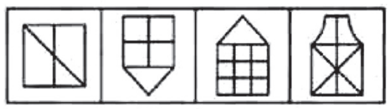

(A) (B) (C) (D)

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- प्रश्नातील मुख्य आकृती 180^0 घड्याळाच्या दिशेने किंवा विरुद्ध दिशेने फिरविल्यास पर्याय आकृती D सोबत अंतर्भूत होते.

2. **पानांची कार्ये –**

A. प्रकाशसंश्लेषण B. बाष्पोत्सर्जन

C वरील दोन्ही D. वरीलपैकी काहीही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- पानांची कार्ये –
  - ➢ प्रकासंश्लेषण – वनस्पतीमध्ये अन्न तयार करण्याची प्रक्रिया वनस्पतीमध्ये पाने हे खाद्य कारखाने आहे. म्हणूनच पाणी आणि खनिजांसारखे सर्व कच्चा माल कार्बनडाय ऑक्साईडपर्यंत पोहोचले पाहिजे.
  - ➢ पानांमध्ये असलेले हिरवे रंगद्रव्य क्लोरोफिल कार्बन डायऑक्साईड आणि पाण्यातील अन्नाचे संश्लेषण (तयार) करण्यासाठी सुर्यप्रकाशाची ऊर्जा प्राप्त करण्यात मदत करते.

3. **पुढील म्हण पूर्ण करा – 'करावे तसे....'**

A. भरावे B. नवे नवे C. स्मरावे D. उरावे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- म्हण : करावे तसे भरावे.
- अर्थ : चांगले-वाईट केले तसे त्याचे चांगले-वाईट परिणाम भोगावे.
- इतर म्हणी = मरावे परि किर्तीरुपे उरावे.

4. **Out of the given options, choose the one which is the correct passive voice of the sentence given below.**
I remember my father taking me to the theatre.

A. I remembered how I were being taken to the theatres by my father.

B. I remember how I was being took to the theatres by my father.

C. I remember being taken to the theatre by my father.

D. I remember having being taken to the theatres by my father.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- दिलेला वाक्याचा काळ हा अपूर्ण वर्तमानकाळ असून त्याचे active voice मधून passive voice करताना being + V_3 असे रुपांतर करावे लागेल. तशी योग्य रचना पर्याय क्रमांक (C) मध्ये आहे. म्हणून तो पर्याय योग्य ठरतो.

5. **Choose the word which is opposite in meaning to the given word. ROBUST**

A. Feeble B. Strong C. Vigorous D. Sturdy

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Robust (मजबुत) × Feeble (कमकुवत), Weak, Frail, Insipid, tasteless.
- Similar Word - Strong, Sturdy, Tough, Vigorous, Powerful.

6. **सूचना: दिलेल्या माहितीचा काळजीपूर्वक अभ्यास करा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:**

सात नृत्ये – हिप हॉप, टॅप डान्स, येंग्को डान्स, बेली डान्स, कथक, साल्सा आणि बॅलेट डान्स सलग सात महिने लागोपाठ आयोजित होणार आहेत (जानेवारीपासून सुरु होऊन जुलै अखेर संपत) ते एकाच क्रमाने होतील हे गरजेचे नाही. एका महिन्यामध्ये केवळ एकच नृत्य आयोजित केले जाऊ शकते. बॅलेट डान्सनंतर केवळ दोन नृत्ये आयोजित केली जातील. साल्सा आणि बॅलेट डान्स दरम्यान केवळ दोन नृत्ये आयोजित केली जातील. टॅप डान्स आणि कथक यांच्यात केवळ तीन नृत्य आयोजित केले जातील. टॅप नृत्य जुलैमध्ये आयोजित होणार नाही. हिप हॉप बेली डान्स आणि यंग्को नृत्यच्या आधी आयोजित केले जाईल (लगेच आधी असतील असे नाही). बेली डान्सनंतर यंग्को डान्स आयोजित केले जाईल (लगेच आधी असतील असे नाही).

जानेवारी महिन्यात कोणत्या नृत्याचे आयोजन केले जाईल?

A. साल्सा B. टॅप नृत्य C. कथ्थक D. हिप हॉप

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- जानेवारी – हिप हॉप, फेब्रुवारी – साल्सा, मार्च – टॅप डान्स, एप्रिल – बेली डान्स
- जानेवारी महिन्यात हिप-हॉप डान्स असेल.

7. **Out of the given options, choose the one which is the correct indirect speech of the sentence given below.**
The teacher said to his students, Did you not like my story yesterday?

A. The teacher asked his students if they did not like his story yesterday.

B. The teacher asked his students if they did not liked his story the day before.

BeePublication Knowledge is power

18 TAIT_PAPER 20-12-2017 (16 : 00)

1. **सूचना: दोन विधाने आणि त्यानंतर दोन निष्कर्ष, I आणि II दिले आहेत. ही विधाने सामान्यतः ज्ञात वस्तुस्थितीपेक्षा भिन्न असली तरी सत्य आहेत असे समजा. दिलेल्यापैकी कोणता निष्कर्ष दिलेल्या विधानांवरुन नक्की काढता येऊ शकतो हे तुम्ही ठरवायचे आहे. तुमचे उत्तर सूचित करा.**

विधाने :

(a) सर्व विद्यार्थ्यांना फिरायला आवडतं.

(b) काही विद्यार्थ्यांना प्रयोगशाळेतले प्रयोग आवडतात.

निष्कर्ष :

I. प्रयोगशाळेतील प्रयोग आवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांना फिरायला देखील आवडतं.

II. काही विद्यार्थ्यांना प्रयोगशाळेतले प्रयोग आवडत नाहीत पण फिरायला आवडतं.

पर्यायी उत्तर :

A. केवळ I निष्कर्ष निघेल

B. केवळ II निष्कर्ष निघेल

C. निष्कर्ष I आणि II निष्कर्ष निघेल

D. I किंवा II निष्कर्षही निघणार नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

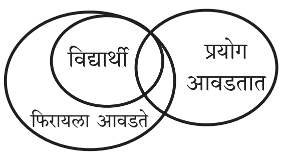

2. **खालीलपैकी अशुद्ध वाक्य कोणते ?**

A. अनावश्यक खर्चाला आळा घातला पाहिजे.

B. आम्ही अंगणात आकाशकंदील टांगत होतो.

C. आम्हा मुलांशी तो लाडू खाऊ घालायचा.

D. लहान मुले आनंदाने बागडत होती.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- शुध्द वाक्य = आम्हा मुलांना तो लाडू खाऊ घालायचा.

3. **4985.23 + 4632.14 – ? = 4022.12**

A. 5955.25 B. 5595.25

C. 5295.55 D. 5255.95

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

$x = 4985.23 + 4632.14 - x = 4022.12$

$x = 9617.37 - 4022.12$

$\therefore x = 5595.25$

4. **जेव्हा आपले वर्तन इतरांच्या वास्तविक काल्पनिक उपस्थितीने प्रभावित होतात त्यास .... म्हणतात.**

A. सामाजिक संस्कृती B. सामाजिक जाणीव

C. सामाजिक प्रभाव D. सामाजिक भिती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- सामाजिक प्रभाव –

1) सामाजीकरण 2) अनुनय

3) विक्री 4) विपणन

5) मित्राचा दबाव

6) राजनितीक आणि सामाजिक परिवर्तन

7) बोलणे

5. **ओट्यावरची शाळा ही .... होती.**

A. पत्राचार शाळा

B. सार्वजनिक व्यापार शाळा

C. काम शिकवणारी शाळा

D. कारखान्याद्वारा चालवलेली शाळा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- ओट्यावरची शाळा, कारखान्याद्वारे चालवलेली शाळा, उदा. ऊसतोड कामगार आपला जिल्हा सोडून दुसऱ्या जिल्ह्यामध्ये ऊसतोडण्यांसाठी जातात. आणि आपल्या बरोबर मुल-बाळ, बायको सह परिवार जातात. तर कारखान्याच्या आवारामध्ये त्यामुलांना शिकण्यासाठी ओट्यावरची शाळा भरविली जाते, म्हणजे ऊसतोड कामगारांच्या मुलांना शिकण्याची आवड निर्माण होईल.

6. **सरळ व्याजामध्ये गुंतवणूक केल्यास एक रक्कम 12 वर्षांमध्ये दुप्पट होते. गुंतवणूकीवरील अंदाजे व्याज दर काय आहे?**

A. 9.50% B. 8.25% C. 8.50% D. 8.33%

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

P = 100 (गृहीत), N = 12, व्याज = 100

$\therefore 100 = \frac{100 \times 12 \times R}{100}$

$\therefore R = \frac{100}{12}$

$\therefore R = 8.33\%$

7. **निर्देश: खालील मालिकेतील गहाळ संख्या शोधा.**

4, 8, 12, 24, 36, 72, ...,

A. 108 B. 98 C. 92 D.85

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

BeePublication Knowledge is power

1. **खालीलपैकी पुल्लिंगी शब्द ओळखा.**

1) विश्व 2) विश्वविद्यालय 3) विश्वास 4) विश्रांती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- लिंग – लिंग याचा अर्थ खूण किंवा चिन्ह असा होतो. लिंगाचे प्रकार तीन आहेत.
- विश्वास हे भाववाचक नाम आहे. नामाच्या रुपावरुन एखादी वस्तू पुरुष किंवा स्त्री जातीची तसेच नपुंसकलिंगाची आहे यावरुन आपण त्याचे लिंग ठरवतो.
  - ➢ पुल्लिंगी – तो विश्वास, तो प्रामाणिकपणा
  - ➢ स्त्रीलिंगी – ती विश्रांती, ती शांती
  - ➢ नपुंसकलिंगी – ते विश्व, ते ब्रम्हांड, ते विश्वविद्यालय

2. **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**

P. मला तहान भागवायची आहे. असा तो विचार करतो.

Q. विविध प्रकारे प्रयत्न करूनही तो द्राक्षांच्या घडाजवळ पोहचत नाही.

R. ती आंबट आहेत याची मला खात्री आहे, असे म्हणत अखेर तो आपले प्रयत्न सोडून देतो.

S. गरम उन्हाळ्यात एके दिवशी एक कोल्हा एका द्राक्षांच्या बागेत जातो आणि पिकलेल्या द्राक्षांचा घड लटकलेला पाहतो.

T. तो थोडे अंतर मागे जाते, मग पळत येऊन उडी मारतो, पण द्राक्षापर्यंत पोहचायला उडी कमी पडते.

पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य चौथे असेल?

1) Q 2) S 3) P 4) T

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- विविध प्रकारे प्रयत्न करूनही तो द्राक्षांच्या घडाजवळ पोहचत नाही.

3. **खालीलपैकी शुद्ध वाक्य कोणते ?**

1) पाहुण्यांचे विमान विमानतळाला उतरले.

2) पाहुण्यांचे विमान विमानतळामधे उतरले.

3) पाहुण्यांचे विमान विमानतळावर उतरले.

4) पाहुण्यांचे विमान विमानतळात उतरले.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- शुद्ध वाक्य – पाहुण्यांचे विमान विमानतळावर उतरले.

4. **'शुष्क' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?**

1) कोरडे 2) रसाळ 3) निरस 4) रसहीन

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- सोवळा × ओवळा
- चीड × संयम

5. **आयटी म्हणजे–**

1) इन्फरमेशन टेक्नॉलॉजी 2) इंटिग्रेटेड टेक्नॉलॉजी

3) इंटलिजंट टेक्नॉलॉजी 4) इंटरेस्टिंग टेक्नॉलॉजी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- IT म्हणजे माहिती तंत्रज्ञान हे मुख्यत: डेटाबेस सुरक्षित करुन आणि प्रशासित करुन व्यवसायाची महत्त्वाची माहिती सुरक्षित करण्यासाठी संगणकांशी व्यवहार करते. IT चे पूर्ण रुप Information Technology आहे हे प्रामुख्याने विविध संगणक, नेटवर्क, भौतिक उपकरणे आणि स्टोरेजमध्ये वापरले जाते.

6. **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**

P. मला तहान भागवायची आहे. असा तो विचार करतो.

Q. विविध प्रकारे प्रयत्न करूनही तो द्राक्षांच्या घडाजवळ पोहचत नाही.

R. ती आंबट आहेत याची मला खात्री आहे, असे म्हणत अखेर तो आपले प्रयत्न सोडून देतो.

S. गरम उन्हाळ्यात एके दिवशी एक कोल्हा एका द्राक्षांच्या बागेत जातो आणि पिकलेल्या द्राक्षांचा घड लटकलेला पाहतो.

T. तो थोडे अंतर मागे जाते, मग पळत येऊन उडी मारतो, पण द्राक्षापर्यंत पोहचायला उडी कमी पडते.

पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य दुसरे असेल?

1) P 2) S 3) R 4) T

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- मला तहान भागवायची आहे. असा तो विचार करतो.

7. **खूळेपणाचे लक्षण आहे.**

1) प्रेरक वर्तन 2) अत्यानंद

3) निद्रानाश 4) दिलेले सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- खूळेपणाचे लक्षण आणि प्रेरक वर्तन मानसशास्त्र आणि समाजशास्त्रमध्ये दृढपणे रुजलेले मानवी वर्तनाचा अभ्यास आपल्याला प्रेरणा, उत्पादकता आणि कार्यसंघ कसे कार्य करतात याबद्दल शैक्षणिक समज देतात. तसेच खेळ हे प्रेषक वर्तन (प्रेरणा देते.

20

TAIT_PAPER

21-12-2017 (04 : 00)

1. पुढील म्हण पूर्ण करा. – 'खाई त्याला ....'

1) खावे 2) खवखवे 3) खवा 4) मावा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- म्हण : खाई त्याला खवखवे.
- अर्थ : वाईट कृत्य करणाऱ्याच्या मनात ते सारखे डाचत असते.

2. 'कामचुकार' या शब्दाचा समानार्थी शब्द कोणता ?

1) मेहनती 2) काम करणारा 3) अंगचोर 4) कष्टाळू

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

- मेहनती = कष्टाळू
- अंगचोर = काम न करणारा

3. खालीलपैकी शुद्ध शब्द कोणता ?

1) करदोडा 2) कडदोडा 3) करडो 4) कडदोरा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- शुध्द शब्द –कडदोरा

4. DIRECTIONS : A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.

I am just looking around for a Pencil.

1) neglecting 2) searching
3) relaxing 4) avoiding

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- Look around - Searching – शोध घेणे.
- Look after - take care of something.
- या अर्थावरुन पर्याय (2) योग्य उत्तर ठरते.

5. निर्देश: मालिका पूर्ण करा.

EAI, GDM, IGQ, ?

1) KJU 2) IJU 3) MJU 4) NJU

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

प्रश्नात मिश्र मालिका आहे.

(1) पहिले अक्षर गट – E G I ? (+2 +2 +2)

(2) दुसरे अक्षर गट – A D G ? (+3 +3 +3)

(3) तिसरे अक्षर गट – I M Q ? (+4 +4 +4)

अक्षर मालिकेतील पुढील अक्षरे KJU आहेत.

6. दूधाची घनता मोजण्यासाठी वापरले जाणारे एक साधन आहे.

1) ग्लॅक्टोमीटर 2) लॅक्टोमीटर
3) कॅल्शिओमीटर 4) पोलारीमीटर

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- दुधाची घनता (क्रिमनेस) मोजण्याचे एक उपकरण म्हणजे लॅक्टोमीटर होय.
- लॅक्टोमीटर हे आर्किमिडीज तत्त्वावर कार्य करणारे एक उपकरण आहे.

उपकरण	शोध
लॅक्टोमिटर	डिकास
अॅल्टीमीटर	पॉल कोल्स्मन
अॅमीटर	फ्रेडरिक ड्रेक्झलर
बॅरोमीटर	इव्हेंजिलिस्य टॉरीसेली

7. जे. के. रॉलिंग हे .... चे लेखक आहेत.

1) टॉम सोवर 2) हॅरी पॉटर
3) स्पायडरमॅन 4) यांपैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- जे. के. रॉकिंग यांनी हॅरी पॉटर पुस्तकांचे लेखन केले आहे.
- द लॉर्ड ऑफ रिंग्स एंड हॉबिट
- स्पायडरमॅन हे पुस्तक डियान डुआन यांनी लिहिले आहे.

8. सूचना: दिलेल्या पर्यायांमधून वेगळे ते निवडा.

1) झोपडी 2) इमारत 3) तंबू 4) गुहा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- झोपडी, इमारत, तंबू हे मानवाने आधुनिक साधनांचा वापर करून राहण्याची केलेली व्यवस्था होय.
- गुहेमध्ये प्राचीन काळी आदीमानव राहत असे.

9. 'जखमेवर मीठ चोळणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय ?

1) उणीवेवर प्रहार करणे 2) इलाज करणे
3) खूप त्रास देणे 4) मालिश करणे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- वाक्प्रचार – शेतात पीक होत नसून, दुष्काळ पडल्याने शेतकऱ्यांच्या जखमेवर मीठ चोळले आहे.

10. एका आठवड्याला तासांमध्ये रूपांतरीत करा.

1) 202 तास 2) 168 तास 3) 206 तास 4) 208

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

1 आठवडा = 7 × 24 = 168 तास

11. DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options,

BeePublication Knowledge is power

1. भारतीय राज्यघटनेतील मुलभूत अधिकारांशी संबंधित खालीलपैकी कोणते कलम वगळण्यात आले आहे?

1. कलम 31A 2. कलम 31C
3. कलम 33 4. कलम 32A

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

- भारतीय राज्यघटनेच्या 43 व्या घटनादुरुस्ती 1977 अन्वये काही कलमे रद्द करण्यात आली.
- ही घटनादुरुस्ती 13 एप्रिल 1978 रोजी अंमलात आली.
- या घटनादुरुस्ती नुसार कलम 32(A) मधील मुलभूत अधिकारांच्या अमंलबजावणीसाठी प्राधिलेख काढल्यास, राज्याच्या कायद्यांच्या घटनात्मक वैधतेस सर्वोच्च न्यायालयापासून संरक्षण देण्यात आले.

2. महाराष्ट्राच्या विधानसभेत किती सदस्य आहेत?

1. 160 2. 288
3. 200 4. 180

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

भारतीय संसदेतील महाराष्ट्राचे प्रतिनिधित्व

- लोकसभा (48 सदस्य)
  - अनुसुचित जाती – 05 सदस्य
  - सर्वसाधारण – 39 सदस्य
  - अनुसुचित जमाती – 04 सदस्य
- राज्यसभा – 19 सदस्य

महाराष्ट्र

- विधानसभा – निर्वाचीत 288 सदस्य
  - अनुसुचित जाती – 29 सदस्य
  - सर्वसाधारण – 234 सदस्य
  - अनुसुचित जमाती – 25 सदस्य
- विधानपरिषद – 78 सदस्य
  - निर्वाचीत – 5/6 सदस्य
  - नामनिर्देशित – 1/6 सदस्य

3. वित्त आयोगात जास्तीत जास्त किती सदस्य असू शकतात?

1. एक अध्यक्ष आणि 4 इतर सदस्य
2. एक अध्यक्ष आणि 5 इतर सदस्य
3. एक अध्यक्ष आणि 3 इतर सदस्य
4. एक अध्यक्ष आणि 2 इतर सदस्य

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

वित्त आयोग
- **स्थापना :** कलम 280 नुसार
- **रचना :** 1 अध्यक्ष + 4 इतर सदस्य
- **नेमणूक :** राष्ट्रपती
- **कार्यकाल :** दर 5 वर्षांनी स्थापना
- **सध्या अध्यक्ष :** अरविंद पनगरिया

4. महाराष्ट्रात, मंत्रिपरिषदेतील खात्यांचे वितरण....हे करतात.

1. राज्याचे राज्यपाल 2. विधान परिषदेचे अध्यक्ष
3. राज्याचे मुख्यमंत्री 4. विधान परिषदेचे सभापती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- राज्यघटना कलम 164 नुसार राज्यपाल मुख्यमंत्र्याची नियुक्ती करतो व मुख्यमंत्र्यांच्या सल्ल्याने राज्यपाल इतर मंत्र्याची नियुक्ती करतो.
- निवडलेल्या मंत्र्यांना मुख्यमंत्र्याद्वारे विविध खात्यांचे वितरण केले जाते.

5. महाराष्ट्र राज्यातील एकूण जिल्ह्यांची संख्या आहे.

1. 28 2. 36 3. 34 4. 39

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

महाराष्ट्र
- **प्रशासकीय विभाग :** 6
- **1 मे, 1960 प्रशासकीय विभाग :** 4
- **जिल्हे :** 36
- **तालुके :** 355
- **ग्रामपंचायती :** 27,832
- **पंचायत समिती :** 351
- **जिल्हा परिषदा :** 34

6. महाराष्ट्रात वास्तव्य करणाऱ्या कोणत्याही नागरिकाला महाराष्ट्राच्या विधानसभेची निवडणूक लढवण्यासाठी किमान वय किती आहे?

1. 21 2. 25 3. 32 4. 28

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

किमान वयोमर्यादा	21 वर्षे	25 वर्षे	30 वर्षे	35 वर्षे
निवडणुकीस उभा राहता येईल	स्थानिक व नागरी स्वराज्य-संस्था	लोकसभा, विधानसभा	राज्यसभा, विधान-परीषद	राष्ट्रपती, उप-राष्ट्रपती

BeePublication Knowledge is power

7. **महाराष्ट्रातील खालीलपैकी कोणत्या जमातीला भारत सरकारने आदिम जमाती म्हणून अधिसूचित केले नाही?**

1. कातकरी 2. माडिया गोंड 3. वारली 4. कोलाम

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- केळकर समितीच्या अहवालानुसार महाराष्ट्रातील **कातकरी, माडिया गोंड व कोलाम** या जमातींना प्राचीन आदिवासी गट म्हणुन गणना केली आहे.
- यामध्ये वारली जमातीचा समावेश नाही.

8. **राज्य पुनर्रचना आयोगाची स्थापना खालीलपैकी कोणत्या वर्षी झाली?**

1. नोव्हेंबर 1955 2. नोव्हेंबर 1954
3. डिसेंबर 1952 4. डिसेंबर 1953

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

राज्य पुनर्रचना आयोग
- **स्थापना :** 29 डिसेंबर, 1953
- **अध्यक्ष :** न्या.एस.फाजल अली
- **सदस्य :** हृदयनाथ कुंझरु, के.एम.पणीकर
- **अहवाल सादर :** 1955
- **आयोगाचे दुसरे नाव :** फाजल अली आयोग
- **उद्देश :** भाषावार प्रांतरचनेसंबंधी अभ्यास करणे.

9. **सभापतीच्या पदभाराची (institution of the Speaker) वैशिष्ट्ये आणि भारतीय राज्यघटनेतील त्याची/तिची भूमिका .... च्या राज्यघटनेतून घेण्यात आली आहेत.**

1. यू.एस.ए. 2. ब्रिटन 3. जर्मनी 4. आयर्लंड

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

क्र.	राज्यघटना	घेतलेल्या तरतुदी
1	अमेरिका	मुलभुत हक्क, उपराष्ट्रपती, महाभियोग, न्यायव्यवस्थेचे स्वातंत्र्य, प्रस्ताविका.
2	ब्रिटन	संसदीय शासन व्यवस्था, द्विगृही संसद, कायदा करण्याची पद्धत, सभापती पद व त्यांची वैशिष्ट्ये.
3	जर्मनी	आणिबाणी लागु झाल्यास मुलभूत हक्क स्थगित करणे.
4	आयर्लंड	मार्गदर्शक तत्त्वे, राष्ट्रपतींची निवडणुक पद्धत.
5	कॅनडा	शेषाधिकार केंद्राकडे, राज्यपाल कार्यालय.
6	ऑस्ट्रेलिया	समवर्ती सुची, संयुक्त बैठक.
7	फ्रान्स	स्वातंत्र्य, समता, बंधुता हे प्रस्ताविकेतील आदर्श गणराज्य.
8	रशिया	मुलभुत कर्तव्ये, सामाजिक, आर्थिक व राजकीय न्यायाचा आदर्श.

10. **विधानसभेचे कामकाज ...... च्या अध्यक्षतेखाली आणि मार्गदर्शनाखाली चालते.**

1. मुख्यमंत्री 2. सभापती 3. अध्यक्ष 4. राज्यपाल

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

विधानसभा अध्यक्ष
- **पात्रता :** विधानसभा सदस्य असावा.
- **निवड :** साध्या बहुमताने
- **कार्यकाल :** विधानसभेच्या कालावधी इतकाच
- **राजीनामा :** उपाध्यक्षांना
- **कार्य :** सभागृहाच्या कामकाजाचे नियमन करणे

11. **महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हा परिषदांची एकूण संख्या ..... आहे.**

1. 28 2. 36 3. 34 4. 39

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

महाराष्ट्र
- **ग्रामपंचायत :** 27,832
- **पंचायत समित्या :** 351
- **जिल्हा परिषदा :** 34
- **नगरपंचायती :** 128
- **नगरपरीषदा :** 241
- **महानगरपालिका :** 29 (29 वी जालना)

(आर्थिक पाहणी अहवाल : 2020–21)

- नुकतेच **इचलकरंजी 2022 या 28 व्या व 29 वी जालना 2023** महानगरपालिका स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

12. Which of the following is a Maharatna Central Public Service Enterprise?

1. Bharat Electronics Limited
2. Airports Authority of India
3. National Aluminium Company Limited
4. Bharat Heavy Electricals Limited

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

सार्वजनिक क्षेत्रातील कंपन्या
- महारत्न → 12 कंपन्या
  1) BHEL 2) CIL
  3) HPCL 4) NTPC
  5) SAIL 6) PFC (2021)
  7) BPCL 8) GAIL
  9) IOCL 10) ONGC
  11) PGCIL 12) REC
- नवरत्न → 12 कंपन्या
- मिनीरत्न (74)
  - श्रेणी I → 62 कंपन्या
  - श्रेणी II → 12 कंपन्या

- नुकतेच REC (ग्रामीण विद्युतीकरण कॉर्पोरेशन) या कपंनीला महारत्न दर्जा मिळाला आहे.

BeePublication Knowledge is power

- असा दर्जा मिळवणारी ही 12 वी कंपनी आहे.
- या कंपनीची स्थापना 1969 साली करण्यात आली होती.

13. The legislature of Maharashtra conducts minimum .... sessions in a year.

1. 5 2. 4 3. 3 4. 2

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- महाराष्ट्र विधीमंडळाचे वर्षातुन 3 अधिवेशने (Sessions) भरवली जाते.

अधिवेशन
- **अर्थ संकल्पीय :** मार्च-एप्रिल-मे महिन्यात (मुंबई येथे)
- **पावसाळी अधिवेशन :** ऑगस्ट - सप्टेंबर (मुंबई येथे)
- **हिवाळी अधिवेशन :** नोव्हेंबर-डिसेंबर (नागपुर येथे)

14. In which year was Objectives Resolution (the resolution that defined the aims of the Assembly) moved by Pt. Jawaharlal Nehru?

1. 1941 2. 1944
3. 1947 4. 1946

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

उद्दीष्टांचा ठराव Objective Resolution
- **मांडला :** 13 डिसेंबर 1946
- **कोणी :** पं. जवाहरलाल नेहरु
- **कोठे :** संविधान सभेत
- **मंजूर/स्विकार :** 22 जानेवारी 1947
- **वैशिष्टय :** घटनेची प्रस्ताविका या ठरावावरुनच तयार करण्यात आली.

15. Which of the following subjects is NOT in the Union List?

1. Cyber Laws 2. Foreign Affairs
3. Defence 4. Atomic Energy

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

- संघसूचीमध्ये (Union List) मध्ये परकीय संबंध/परराष्ट्र व्यवहार, अणुऊर्जा, संरक्षण हे विषय येतात.
- सायबर कायदा (Cyber Law) ही कायद्याची शाखा असून ती संगणक आणि इंटरनेटच्या वापरावर नियंत्रण ठेवते.
- हा विषय राज्य घटनेच्या कोणत्याही सूचीमध्ये समाविष्ट नाही.

16. On which day did Bhagat Singh and B.K. Dutt throw a bomb in the Central Legislative Assembly?

1. 17 December 1928
2. 8 April 1929
3. 17 December 1929
4. 8 April 1930

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

विधीमंडळात बॉम्ब हल्ला
- **ठिकाण :** दिल्ली स्थित केंद्रिय विधीमंडळ
- **रोजी :** 8 एप्रिल, 1929
- **कोणी :** भगतसिंग, बटुकेश्वर दत्त
- **शिक्षा :** भगतसिंग फाशी (23 मार्च, 1931) बटुकेश्वर दत्त - जन्मठेप.
- **कारण :** नागरी हक्कांची पायमल्ली करणारी दोन विधेयके सरकारने केंद्रिय विधीमंडळात मांडली होती.

17. Which of the following district of Maharashtra does not have zilla parishads?

1. Osmanabad 2. Nagpur
3. Mumbai Suburban 4. Ahmednagar

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- महाराष्ट्राच्या **स्थापनेवेळी** (1960-61) महाराष्ट्रात एकूण **25 जिल्हा परीषदा** होत्या.
- सध्या महाराष्ट्रात **34 जिल्हा परिषदा** आहेत.
- **मुंबई शहर व मुंबई उपनगर** हे दोन्ही जिल्हे **100% नागरीकरण झालेले जिल्हे** असल्यामुळे येथे जिल्हा परिषदा अस्तित्वात नाही.

18. The tenure of vidhan sabha of Maharashtra is years.

1. 3 2. 5
3. 6 4. 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

महाराष्ट्र विधीमंडळ

विधानपरिषद	**विधानसभा**
स्थायी सभागृह	अस्थायी सभागृह
सदस्य-78	सदस्य 288
कार्यकाळ - स्थायी सभागृह	कार्यकाळ - 5 वर्षे

19. भारत सरकारचे, आदिवासी कल्याण मंत्रालय .... मध्ये स्थापन करण्यात आले.

1. 1999 2. 1998
3. 1995 4. 1996

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

- आदिवासी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांची **स्थापना** 1999 मध्ये करण्यात आली आहे.
- तसेच 89 **व्या घटनादुरुस्ती कायदा,** 2003 अनुसार **राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोगाची स्थापना** करण्यात आली आहे. (कलम -338 क)

BeePublication Knowledge is power

20. **खालीलपैकी कोणी भारतात प्रथमच मूलभूत हक्कांची ज्ञात मागणी केली?**

1. एन. रॉय अहवाल 2. राजेंद्रप्रसाद अहवाल
3. मोतीलाल नेहरू अहवाल 4. बी. एन. राव समिती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- मोतीलाल नेहरु यांनी भारतीयांना कोण कोणते मुलभुत हक्क असतील या विषयीची चर्चा आपल्या नेहरु अहवालात (1928) केली होती.

21. **खालीलपैकी कोणती सरकारी संस्था आणि प्रकाराची जोडी बरोबर आहे?**

I. जिल्हा परिषद – ग्रामीण II. नगर पंचायत–शहरी

1. I आणि II दोन्ही 2. केवळ I
3. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही 4. केवळ II

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

स्थानिक स्वराज्य संस्था

73 वी घटनादुरुस्ती 1993 — ग्रामीण स्वराज्य संस्था
1) ग्रामपंचायत
2) पंचायत समिती
3) जिल्हा परिषद

74 वी घटनादुरुस्ती 1993 — शहरी स्वराज्य संस्था
1) नगरपंचायत
2) नगरपरिषदा
3) महानगरपालिका
4) कटक मंडळे, छावण्या

22. **नगर पंचायतीच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?**

I. जी गावे नगरे होण्याच्या प्रक्रियेत आहेत, तेथे नगर पंचायत असते.
II. नगर पंचायतीची निवडणूक दर पाच वर्षांनी घेतली जाते.

1. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही
2. I आणि II दोन्ही
3. केवळ II 4. केवळ I

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

- नगर पंचायतीची स्थापना **महाराष्ट्र नगरपरिषद, नगरपंचायती व औद्योगिक नागरी अधिनियम** 1965 अन्वये करण्यात येते.
- ग्रामीण क्षेत्रातून नागरी क्षेत्रात संक्रमित होत असलेले क्षेत्र हे संक्रमणात्मक क्षेत्र म्हणून ओळखतात, त्यात **नगरपंचायत क्षेत्र** म्हणतात.
- नगरपंचायतीचा कार्यकाल – 5 वर्षे
- लोकसंख्या निकष – 10 हजार ते 25 हजार दरम्यान.

23. **सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायमूर्तींचे निवृत्तीचे वय .... वर्षे आहे.**

1. 60 2. 70
3. 68 4. 65

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायमूर्ती
- **नियुक्ती :** राष्ट्रपती
- **पदावधी :** वयाची 65 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत/कार्यकाळ 6 वर्षे
- **राजीनामा :** राष्ट्रपतींकडे
- संसदेच्या शिफारशीनुसार त्यांना पदावरुन दुर करता येते. कारण गैरवर्तन व अकार्यक्षम
- **शपथ :** तिसऱ्या अनुसुचीमध्ये दिलेल्या नमुन्यानुसार

24. **.......... हे राज्यसभेचे पदसिद्ध अध्यक्ष असतात.**

1. राष्ट्रपती 2. उपराष्ट्रपती
3. पंतप्रधान 4. कॅग (CAG)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

- **कलम – 64 (राज्यसभा अध्यक्ष)**

राज्यसभा
- **एकुण सदस्य :** 250
- **विभागणी :** 238 राज्यांतर्फे; 12 राष्ट्रपती नियुक्त
- **सभापती :** भारताची उपराष्ट्रपती
- **कार्यकाळ :** स्थायी सभागृह
- **सदस्य कार्यकाल :** 6 वर्षे

25. **भारतीय संसदीय प्रणालीत संसदेने कार्यकारिणीवर (executive) नियंत्रण ठेवण्याचा कोणता एक मार्ग आहे?**

I. प्रश्नोत्तराचा तास (Question hour)
II. अविश्वास ठराव (No-confidence motion)

1. केवळ I 2. I आणि II दोन्ही
3. केवळ II 4. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- भारतीय संसदीय प्रणालीत संसदेने कार्यकारणीवर नियंत्रण ठेवण्याचे खालील मार्ग आहेत.
  1) प्रश्नोत्तराचा तास 2) अविश्वास ठराव
  3) प्रश्न काळ 4) स्थगन प्रस्ताव
  5) कटौती प्रस्ताव 6) निंदा प्रभाव

26. **खालीलपैकी कोणता राजकीय पक्ष राष्ट्रीय पक्ष नाही?**

1. राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष 2. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस
3. तृणमूल काँग्रेस 4. आम आदमी पार्टी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- **9 फेब्रुवारी, 2022** या दिवशी पेपर झाला होता तेव्हा **आम आदमी पार्टी** हा राष्ट्रीय पक्ष नव्हता, पण **10 एप्रिल, 2023** रोजी केंद्रिय निवडणूक आयोगाने आम आदमी पक्षाला **राष्ट्रीय**

BeePublication Knowledge is power

पक्षाचा दर्जा बहाल केला, तर दुसऱ्या बाजूला **राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष, तृणमूल काँग्रेस** आणि **कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया** या **तीन पक्षांचा** राष्ट्रीय दर्जा **काढून घेतला**.

भारतातील राष्ट्रीय पक्ष (सध्या – 6 पक्ष आहेत (जून 2023))

भारतीय जनता पक्ष	1980	कमळ
भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस	1885	हाताचा पंजा
बहुजन समाज पक्ष	1984	हत्ती
मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्ष	1964	विळा–हातोडा
नॅशनल पिपल्स पार्टी	2019	पुस्तक
आम आदमी पक्ष	2012	झाडु

27. नोव्हेंबर 2019 मध्ये श्री. उद्धव ठाकरे महाराष्ट्राचे .... मुख्यमंत्री झाले.

1. 17 2. 19 3. 18 4. 16

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

महाराष्ट्रातील अलीकडील काही मुख्यमंत्री :

महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री	कार्यकाल
पहिले – यशवंतराव चव्हाण	मे 1960 ते नोव्हेंबर 1962
17 वे – पृथ्वीराज चव्हाण	2010 ते 2014
18 वे – देवेंद्र फडणवीस	2014 ते 2019
19 वे – उद्धव ठाकरे	नोव्हेंबर 2019 ते जुन 2022
20 वे – एकनाथ शिंदे	जुन 2022 पासुन.

28. भारतामध्ये, जर एखाद्या गावाची लोकसंख्या .... पेक्षा कमी असेल, तर अशी एकापेक्षा अधिक गावे एका ग्रामपंचायती अंतर्गत येतात.

1. 500 2. 750 3. 250 4. 1000

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- भारतामध्ये जर एखाद्या गावाची लोकसंख्यापेक्षा 500 पेक्षा कमी असेल, तर अशा एकापेक्षा अधिक गावे एका ग्राम पंचायती अंतर्गत येतात.
- अशा छोट्या खेड्यांचे मिळुन बनलेल्या ग्रामपंचायतीला **ग्रुप ग्रामपंचायत किंवा गट ग्रामपंचायत** असे म्हणतात.

29. भारतीय राज्यघटनेने खालीलपैकी कोणत्या देशाकडून राज्य धोरणांचे निर्देशात्मक तत्त्व (Principle of State Policies) घेतले आहे?

1. संयुक्त राज्य (USA) 2. रशिया
3. फ्रान्स 4. आयर्लंड

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

क्र.	राज्यघटना	घेतलेल्या तरतुदी
1	अमेरिका	मुलभुत हक्क, उपराष्ट्रपती, महाभियोग, न्यायव्यवस्थेचे स्वातंत्र्य.
2	ब्रिटन	संसदीय शासन व्यवस्था, द्विगृही संसद, कायदा करण्याची पद्धत सभापती पद व त्यांची वैशिष्ट्ये.
3	जर्मनी	आणिबाणी लागु झाल्यास मुलभुत हक्क स्थगित करणे.
4	आयर्लंड	मार्गदर्शक तत्त्वे, राष्ट्रपतींची निवडणुक पद्धत.
5	कॅनडा	शेषाधिकार केंद्राकडे, राज्यपाल.
6	ऑस्ट्रेलिया	समवर्ती सुची, संयुक्त बैठक.
7	फ्रान्स	स्वातंत्र्य समता, बंधुता हे प्रस्ताविकेतील आदर्श गणराज्य.
8	रशिया	मुलभुत कर्तव्ये, सामाजिक, आर्थिक व राजकीय न्यायाचा आदर्श.

30. महाराष्ट्रात सप्टेंबर 2019 अखेरीस असणारी इंटरनेट ग्राहकांची संख्या (Internet Subscriber Base) 9.7 कोटी होती जी सर्व राज्यांमध्ये .... स्थानी आहे.

1. चौथी सर्वोच्च 2. तृतीय सर्वोच्च
3. सर्वोच्च 4. द्वितीय सर्वोच्च

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- 2021 पर्यंत भारताचा इंटरनेट प्रवेश दर एकुण लोकसंख्येच्या **47 टक्के** इतका होता.
- 2019 पर्यंत महाराष्ट्रात इंटरनेट ग्राहकांची संख्या 9.7 कोटी होती ती भारतात पहिल्या स्थानावर आहे.

31. खालीलपैकी कोण जिल्हा परिषदेचा निर्वाचित प्रतिनिधी (Elected Representative**) असतो?**

I. मुख्य कार्यकारी अधिकारी (Chief Executive officer)

II. अध्यक्ष (President)

1. केवळ II
2. I आणि II दोन्ही
3. केवळ I
4. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

जिल्हा परिषद अध्यक्ष
- **निवड :** जिल्हा परिषद सदस्यांमधुन (निर्वाचीत)
- **कार्यकाळ :** अडीच वर्षे
- **राजीनामा :** विभागीय आयुक्तांकडे
- **पात्रता :** वयाची 21 वर्षे पुर्ण
- **मानधन :** 20 हजार प्रति महिना

- मुख्य कार्यकारी अधिकारी (CEO) यांची निवड (UPSC) द्वारे तर नियुक्ती राज्य शासनाद्वारे होते.

BeePublication
Knowledge is power

32. **पुढीलपैकी कोणत्या वर्षी निवडणूक आयोग प्रथमच बहुसदस्यीय संस्था बनली?**
1. 1967 2. 1956 3. 1989 4. 1978

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

निवडणुक आयोग :
- **स्थापना –** 25 जानेवारी 1950 (एक सदस्यीय आयोग)
- **1989 –** आयोगामध्ये इतर 2 आयुक्तांची नियुक्ती. आयोग प्रथमच बहुसदस्यीय बनला.
- **1993 –** पासुन आजपर्यंत आयोग बहुसदस्यीय बनला.

33. **राज्यसभेच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?**
I. राज्यसभा कधीच पूर्णपणे विसर्जित होत नाही.
II. राज्यसभेची निवडणूक लढवणारी कोणतीही व्यक्ती ही भारतीय नागरिक असावी आणि तिने वयाची 30 वर्षे पूर्ण केलेली असावी.
1. I आणि II दोन्ही 2. केवळ I
3. केवळ II 4. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

राज्यसभा
- **कलम :** कलम 80
- **सभागृह :** स्थायी
- **सभापती :** जगदीप धनखड (2022 पासुन)
- **सदस्य पात्रता वय :** किमान 30 वर्षे वय पुर्ण असावे.
- **रचना :** 238 + 12 राष्ट्रपती नियुक्ती सदस्य (सध्या – 245 सदस्य)

34. **कोणत्या वर्षी काँग्रेस समाजवादी पक्षाची स्थापना झाली?**
1. 1929 2. 1925
3. 1934 4. 1936

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

काँग्रेस समाजवादी पक्ष
- **स्थापना :** 1934
- **विसर्जीत :** 1948
- **संस्थापक :** जय प्रकाश नारायण, राम मनोहर लोहीया, आचार्य नरेंद्र देव, मिनु मेसानी
- **काँग्रेस पक्षांतर्गत स्थापना.**

35. **महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेबाबत खालीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही?**
1. विधान परिषदेचे कामकाज सभापती (Chairman) च्या नियंत्रणाखाली व मार्गदर्शनाखाली चालते.
2. विधान परिषद कधीच पूर्णपणे विसर्जित होत नाही.
3. दर 2 वर्षांनी ठराविक सदस्यांची संख्या निवृत्त होते.
4. विधान परिषदेच्या सर्व सदस्यांची निवड व नियुक्ती राज्याच्या राज्यपालांद्वारे होते.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

महाराष्ट्र विधानपरिषद
- **राज्यघटना :** कलम 169
- **सभागृह :** स्थायी स्वरुपाचे **सदस्य :** 78
- **निवृत्त :** दर 2 वर्षांनी 1/3 सदस्य.
- **सदस्य कार्यकाल :** 6 वर्षे
- **पात्रता वय :** किमान 30 वर्षे वय
- **राज्यपाल नियुक्त :** 1/6 सदस्य
- **सदस्य विभागणी :**
  - 1/3 – विधानसभा सदस्यांकडुन
  - 1/3 – स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडुन
  - 1/12 – शिक्षक मतदारसंघ
  - 1/12 – पदवीधर मतदारसंघ

36. **महाराष्ट्रातील पोलीस प्रशासनाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान योग्य आहे?**
I. प्रत्येक जिल्हा मुख्यालयावर एक पोलीस अधीक्षक (Superintendent of Police) असतो.
II. जिल्ह्यातील शांतता व सुव्यवस्था राखण्यासाठी ते जिल्हाधिकाऱ्यांना मदत करतात.
1. I आणि II हे दोन्ही
2. फक्त II
3. I किंवा II यापैकी कोणतेही नाही.
4. फक्त I

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

पोलीस अधिक्षक :
- **नियुक्ती** → राज्य शासनाद्वारे :
- जिल्हा अधिकारी हा जिल्ह्याचा दंडाधिकारी असतो.
- तो IPS (भारतीय पोलीस सेवा) दर्जाचे अधिकारी असतात.
- प्रत्येक जिल्ह्याचा पोलीस प्रमुख हा पोलीस अधिक्षक असतो.
- जिल्ह्यातील शांतता व सुव्यवस्था राखण्यासाठी ते जिल्हाधिकाऱ्यांना मदत करतात.

37. **खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरुस्तीने मंत्री परिषदेचे संख्याबळ लोकसभेच्या एकूण सदस्यांच्या 15% पेक्षा जास्त नसावे असे मर्यादित केले?**
1. 91वी दुरूस्ती 2. 87वी दुरूस्ती
3. 95वी दुरूस्ती 4. 82वी दुरूस्ती

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

91 वी घटनादुरुस्ती 2003 :
- केंद्रीय मंत्रीमंडळातील पंतप्रधानासह मंत्र्यांची संख्या एकुण

BeePublication Knowledge is power

1. प्रथिन संश्लेषणासाठी पेशीमध्ये खालीलपैकी कोणते स्थान आहे?

1. अंतर्द्रव्यी जालिका 2. गॉल्गी काय
3. रायबोझोम्स 4. तंतुकणिका

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

- रायबोझोम - प्रथिने संश्लेषित करणे हे त्याचे मुख्य कार्य आहे. त्यामुळे त्याला प्रथिनांचा कारखाना असेही म्हणतात. सर्व पेशीअंगकांपैकी सर्वात लहान आणि पटलल नसलेले अंगक आहे.

आंतर्द्रव्य जालिका	पेशीचे महत्त्वाचे अंग
कार्य	पेशीला आधार देणे.
	प्रथिने व मेदांचे संश्लेषण व वहन करणे.
	विषारी पदार्थ शरीराबाहेर टाकणे.
गॉल्गी काय	पेशीत संश्लेषीत झालेले पदार्थांचे परिवर्तन, त्याची विभागणी व त्यांचे वहन करण्याचे मुख्य कार्य. यांना पेशीचा रासायनिक कारखांना म्हणतात.

2. खालीलपैकी कोणते प्रतिस्थापन पातळी जननक्षमता म्हणून गणले जाते?

1. प्रति स्त्री 2.0 मुले (children)
2. प्रति स्त्री 2.4 मुले (children)
3. प्रति स्त्री 2.1 मुले (children)
4. प्रति स्त्री 2.3 मुले (children)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

प्रतिस्थापन पातळी जननक्षमता :

- एक महिला एकूण प्रजनन दराने (TFR) संपुर्ण जीवनकाळात किती प्रसूती करते तो दर होय.
- त्यानुसार भारताचा प्रति महिला प्रतिस्थापन पातळी जननक्षम ता **दर 2.1 प्रति स्त्री इतका** आहे.

3. .... प्रक्रियेद्वारे एक जीव त्याच्या अंतर्गत वातावरणाचे संतुलन राखण्याचा प्रयत्न करतो.

1. रक्तस्तंभन (Hemostasis) 2. अभिभावितता (Hypostasis)
3. विक्षेप (Metastasis) 4. समस्थिती (Homeostasis)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

- **समस्थिती** : ही भौतिक तसेच रासायनिक स्थिती असून ही शरीराच्या अंतर्गत भागात कार्यरत असते.
- **शरीराचे तापमान आणि द्रव्य संतुलन** ठेवण्याचे प्रमुख काम करते.

4. .... मध्ये, हॅन (Hahn) आणि मिटनर यांनी युरेनियमच्या न्यूट्रॉन-प्रेरित विखंडनाची घटना शोधून काढली, जी अणुऊर्जा अणुभट्ट्या आणि अण्वस्त्रांसाठी आधार म्हणून काम करेल.

1. 1901 2. 1938 3. 1899 4. 1838

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- 1938 मध्ये हॅन (Hahn) आणि मिटनर यांनी युरेनियमच्या न्यूट्रॉन-प्रेरित विखंडनाची घटना शोधून काढली, जी अणुऊर्जा अणुभट्ट्या आणि अण्वस्त्रांसाठी आधार म्हणून काम करेल.

5. .... च्या सदस्यांना सामान्यत: लाल शेवाळ म्हणतात, कारण त्यांच्या शरीरात लाल रंगद्रव्य, आर फाइकोएरिथ्रिन (R-phycoerythrin)चे प्राबल्य असते.

1. ब्रायोफाइट (Bryophyte)
2. लाल शैवाल वर्ग (Rhodophyceae)
3. पिंगल शैवाल वर्ग (Phaeophyceae)
4. हरित शैवाल वर्ग (Chlorophyceae)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

1) **लाल शैवाळ –** लाल रंग फाइको इरीथ्रीन मुळे येतो.
   – खाऱ्या पाण्यात आढळते.
2) **हिरवे शैवाळ –** गोड्या पाण्यात आढळतात.
   – पृथ्वीवरील वनस्पतीचे पुर्वज म्हणतात.

- शैवाल – ही मुख्यत: जल वनस्पती आहे. ही समुद्र, तळे, डबके, नदी इ. ज्या ठिकाणी ओलसर वातावरण आहे आणि ज्या ठिकाणी सूर्यप्रकाश थेट पोहचत नाही अशा ठिकाणी आढळतात. सामान्यत: शैवाल हे हरितद्रव्ययुक्त अवहनी, स्वयंपोषी, प्रकायी सारखे सूक्ष्मजीव आहेत. शैवालांच्या अभ्यासाला फायकोलॉजी असे म्हणतात.

शैवाल सामान्यत: तीन गटात वर्गीकृत करतात.

- लाल शैवाल : Rhodophyceae
- तपकिरी शैवाल : Phaeophyceae
- हरित शैवाल : Chlorophyceae

6. भारतीय वनस्पती सर्वेक्षण (Botanical Survey of India) चे मुख्यालय कोठे आहे?

1. मुंबई 2. कोलकाता 3. दिल्ली 4. चेन्नई

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

भारतीय वनस्पती सर्वेक्षण
- **स्थापना :** 13 फेब्रुवारी 1890
- **ठिकाण :** कोलकाता (पश्चिम बंगाल)
- **उद्देश :** भारतातील वनस्पती संपत्ती, वनस्पती आणि भारतातील लुप्तप्राय प्रजातीचे सर्वेक्षण, संशोधन आणि संवर्धन करणे.

BeePublication™ Knowledge is power

7. **व्हिनेगार हे .... चे एक जलीय द्रावण आहे.**

1. टार्टारिक आम्ल 2. सायट्रिक आम्ल
3. ॲसिटिक आम्ल 4. फॉर्मिक आम्ल

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

स्त्रोत	आम्ल
1) व्हिनेगार	ॲसिटीक आम्ल
2) चिंच/आंबा/ द्राक्षे	टारटारीक आम्ल
3) संत्रा / लिंबु	सायट्रीक आम्ल
4) दही	लॅक्टीक आम्ल
5) मुंगी	मिथॅनॉइक/फॉर्मीक आम्ल
6) केळी	मॅलीक आम्ल
7) लोणी	ब्युटरीक आम्ल
8) गहु	ग्लुटॅमीक आम्ल

8. **खालीलपैकी कोणते एक इकायनोडर्मेटा (Echinodermata) चे एक उदाहरण आहे?**

1. चिटोन (Chiton) 2. अँटेडॉन (Antedon)
3. युनियो (Unio) 4. मक्षिका (Musca)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

- **संघ इकायनो डर्माटा** : कॅल्शियम कार्बोनेटचे कडक कवच असणारे प्राणी.
- **उदा** : सी. स्टार, स्टारफीश, अँटेडॉन, सी-लीली.

9. **'ओग्गु' (Oggu) एक .... आहे.**

1. वेळूवाद्य (reed musical instrument)
2. तालवाद्य (rhythm musical instrument)
3. तंतूवाद्य (string musical instrument)
4. पवनवाद्य (wind musical instrument)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

- भगवान मल्लन्ना किंवा मल्लीकार्जुन स्वामींनी ओग्गू (डमरुकम) या वाद्याचा वापर करुन कथन केले होते.
- ओग्गू हे एकप्रकारचे वेळु वाद्य आहे.

10. **सोडियम हायड्रॉक्साइड, ... नावाने ओळखले जाते.**

1. ब्लीचिंग पावडर (bleaching powder)
2. सामान्य मीठ (common salt)
3. कास्टिक सोडा (caustic soda)
4. चुनखडी (limestone)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

क्र.	पदार्थ	उपयोग
1	सोडीयम हायड्रॉक्साईड	कास्टिक सोडा
2	सोडीयम बायकार्बोनेट	बेकींग/खाण्याचा सोडा
3	विरंजक चुर्ण	ब्लीचींग पावडर
4	सोडीयम कार्बोनेट	धुण्याचा सोडा
5	पोटॅशियम नायट्रेट	गन पावडर तयार करण्यासाठी

11. **दोन बिंदू प्रभारांच्यामधील आकर्षण बलाचे (किंवा प्रतिकर्षण) परिमाण हे दोन प्रभारांच्या राशींच्या गुणाकाराशी समानुपाती आणि त्यांच्यामधील अंतराच्या वर्गाच्या व्यस्तानुपाती असते असा नियम कोणी शोधून काढला?**

1. विल्यम गिल्बर्ट 2. एलेसेंड्रो वोल्टा
3. हेन्री ओरस्टेड 4. चार्ल्स ऑगस्टिन-डी कूलम्ब

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

- चार्ल्स ऑगस्टीन - डी कुलाब यांनी वरील नियम शोधून काढला.

12. **UNDP मानव विकास अहवाल 2018 नुसार, भारताचे संयुक्त मानव विकास निर्देशांक (HDI) मूल्य ....इतके आहे.**

1. 0.533 2. 0.229 3. 0.640 4. 0.134

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

13. **खालीलपैकी कोणते चपटे कृमी (flatworms) म्हणूनही ओळखले जातात?**

1. आंतरगृही संघ (Coelenterata)
2. वलयी प्राणिवर्ग (Annelida)
3. रंध्रोप्राणिवर्ग (Porifera)
4. पृथुकृमी संघ (Platyhelminthes)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

प्लॅटिहेल्मेथिस/चपटे कृमी/पृथुकृमी संघ :

- शरीर चपटे, पोशिंद्याला चिकटुन राहण्यासाठी अधरचुषक असतात.
- **उदा** : प्लॅटवर्म, लिव्हर फ्ल्यूक इ.

14. **Which of the following parts of cells are also known as 'suicide bags?**

1. Lysosomes 2. Centrosomes
3. Plastids 4. Dictyosomes

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

- लयकारिका **(Lysosomes)** - या पॅकेटच्या रुपामध्ये पटलाच्या बनलेल्या असतात. यात शक्तिशाली जलअपघटनी विकर असते. हे विकर प्रत्येक कार्बनी/जैविक पदार्थ पचविण्यास सक्षम असते.

मुख्य कार्ये -

1. लयकारिका पेशीतील जिवाणूसारखे बाहेरील पदार्थ नष्ट करतात.
2. लयकारिका वृद्ध आणि कमकुवत पेशीय अंगके पुनर्स्थित

BeePublication Knowledge is power

करतात.

3. आत्मघाती पिशका – पेशी ज्युन्या किंवा खराब झाल्या की लयकारिका फुटतात व त्यातील विकरे स्वत:च्याच पेशीचे वचन करतात.

4. उपासमारीच्या काळात लयकारिका पेशीत साठविलेल्या प्रथिने व मेद यांचे पचन करते.

15. Ag हे .... चे प्रतीक (symbol) आहे.

1. चांदी (Silver) 2. अर्गोन (Argon)

3. अस्टेटीन (Astatine) 4. सोने (Gold)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

- **चांदीची Thermal Conductivity सर्वाधिक आहे.**

चांदी	Ag	**अर्गोन**	Ar
अस्टेटीन	At	**सोने**	Au

16. सामान्यत:, आपाचक व्रण (Peptic ulcers) हा .... रोग आहे.

1. विषाणूजन्य (viral) 2. जीवाणूजन्य (bacterial)

3. बुरशीजन्य (fungal) 4. Hufarut (protozoal)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

17. भारतीय रेल्वेमध्ये ब्रॉडगेजचे गेज काय आहे?

1. 1.676m 2. 1.432m 3. 1.565m 4. 1.767m

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

क्र.	**रेल्वे ट्रॅक**	**लांबी**
1	ब्रॉड गेज	1.67 मीटर (5.6 फुट)
2	मीटर गेज	1 मीटर
3	नॅरो गेज	0.762 मीटर

18. खालीलपैकी कोणाला सुसाईड बॅग म्हणून देखील ओळखल्या जातात?

1. इंडोप्लास्मिक रेटिक्युलम 2. लाइसोसोम्स

3. माइटोकॉन्ड्रिया 4. सायटोस्टोम

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

लायसोसोम्स –

- याला‍च लयकारीका म्हणतात.
- पेशीतील टाकाऊ पदार्थाची विल्हेवाट लावणारी संस्था होय. स्वत:च्या शरीराच्या जिर्ण व कमजोर पेशींना बाहेर फेकते. तसेच जिर्ण पेशींना मारण्याचे काम करते, म्हणून यास उद्धस्त करणारे पथक किंवा आत्मघातिक पिशव्या म्हणतात.

19. बेरीबेरी (Beriberi) मुख्यत: ..... च्या कमतरतेमुळे होते.

1. जीवनसत्त्व A 2. जीवनसत्त्व B1

3. जीवनसत्त्व D 4. जीवनसत्त्व C

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

जीवनसत्त्व B1 :

- **शास्त्रीय नाव –** थायमीन
- **मुख्य कार्य –** शरीराची वाढ करणे, चयापचय क्रिया
- **अभावामुळे –** बेरीबेरीमुळे चेतातंतुचा आजार होतो.
- **स्त्रोत –** मांस, दुध, सोयाबीन, अंडी.

20. त्याचसमान 0.1 मोलमध्ये किती O_2 रेणू आहेत?

1. O_2 चे 6.022 x 10^{22} रेणू

2. O_2 चे 6.022 x 10^{24} रेणू

3. O_2 चे 6.022 x 10^{21} रेणू

4. O_2 चे 6.022 x 10^{23} रेणू

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

21. खालीलपैकी कोणता ट्रिपलोब्लास्टिक नाही?

1. प्रोटोकॉर्डेटा 2. नेमॅटोडा

3. ॲनेलिडा 4. पोरिफेरा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

- Phylum Porifera - Asymmetrical, non - motile
- Pores on the body - known as Ostia
- Spicules made of Calcium Carbonate ($CaCO_3$)

22. खालीलपैकी कोणता खाण्याच्या विकाराचा प्रकार आहे?

1. मुडदूस (Rickets) 2. क्षुधातिरेक (Bulimia)

3. स्कर्व्ही (Scurvy) 4. पांडुरोग (Anaemia)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

रोग	**लक्षणे**
1. मुडदुस	कॅल्शियमच्या कमतरतेमुळे लहान मुलात आढळतो.
2. क्षुधातिरेक	जिवघेण्या खाण्याचा विकार
3. स्कर्व्ही	जीवनसत्व क च्या अभावामुळे हिरड्यातुन रक्त येते.
4. पांडुरोग	जीवनसत्व B7 (बायोटीन) च्या कमतरतेमुळे.

23. ...... नावाच्या पेशीच्या पापुद्र्याचे एक विशेष भिन्न स्वरूप हे एक आदिकेंद्रक (Prokaryotes) वैशिष्ट्य आहे.

1. पेशी जीवद्रव्य (Cytoplasm)

2. मेसोसोम (Mesosome)

3. गोल्गी पिंड (Golgi Bodies)

4. डी. एन. ए. (DNA)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

- मेसोसोम नावाच्या पेशीच्या पापुद्र्याचे एक विशेष भिन्न स्वरुप हे एक आदि केंद्रक वैशिष्टय आहे.

BeePublication Knowledge is power

24. **Which of the following acids is mainly present in an ant's sting?**

1. Ascorbic acid 2. Formic acid

3. Oxalic acid 4. Acetic acid

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

स्त्रोत	आम्ल
1) व्हिनेगार	ॲसिटीक आम्ल
2) चिंच/आंबा/ द्राक्षे	टारटारीक आम्ल
3) संत्रा / लिंबु	सायट्रीक आम्ल
4) दही	लॅक्टीक आम्ल
5) मुंगी	अेथॅनॉइक/ फॉर्मीक आम्ल
6) केळी	मॅलोक आम्ल
7) लोणी	ब्युटरीक आम्ल
8) गहु	ग्लुटॅमीक आम्ल

25. **जेव्हा वर्षाजलाचा pH …… असतो, तेव्हा त्याला आम्ल वर्षा म्हणतात.**

(1) 6.6 पेक्षा जास्त (2) 6.6 पेक्षा कमी

(3) 5.6 पेक्षा जास्त (4) 5.6 पेक्षा कमी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

आम्ल वर्षा :

- हायड्रोजन आयनची उच्च पातळी म्हणजेच pH 5.6 पेक्षा कमी असलेला पाऊस किंवा पर्जन्यवृष्टीला आम्ल वर्षा म्हणतात.
- सल्फर आणि नायट्रोजन ऑक्साईड हे आम्ल पर्जन्यास कारणीभूत असतात.
- जीवाश्म इंधन जाळणे, ज्वालामुखीय क्रिया इत्यादींमुळे सल्फर ऑक्साईड व नायट्रोजन ऑक्साइड तयार होतात.
- हे ऑक्साईड्स पाण्याशी अभिक्रिया झाल्यानंतर आम्ल स्वरूपात जमिनीवर येतात.

26. **खालीलपैकी कोणत्या वनस्पतीच्या कळ्या आणि मुळे यांना पचन समस्या दूर करण्यासाठी वापरले जाते?**

(1) बाभूळ (2) अर्जुन (3) सर्पगंधा (4) कांचन

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

कांचन :

- भारतात उगवणारी एक आयुर्वेदिक औषधी वनस्पती आहे.
- या वनस्पतीच्या कळ्या आणि मुळे यांचा वापर पचन समस्या दूर करण्यासाठी वापरले आहे.
- हे एक उत्तम प्रकारचे ॲंटिऑक्सिडंट आणि कर्करोग विरोधी क्रियाकल्पासाठी वापरतात.

27. **मेंदूमध्ये …… हा विचारमंथन करणारा मुख्य भाग आहे.**

(1) पाठीचा कणा (2) मध्यमस्तिष्क

(3) प्रमस्तिष्क (4) अग्रमस्तिष्क

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

मेंदुचे मुख्यत: 3 भाग पडतात

क्रं.	भाग	कार्य
1.	अग्र मस्तिष्क	यालाच प्रमस्तीष्क देखील म्हणतात विचार करण्याची क्षमता असलेला भाग. ऐच्छीक क्रिया घडवून आणणारे प्रमुख अंग (दृष्टी, गंध, इ.)
2.	मध्य मस्तिष्क	अनैच्छिक क्रियांवर नियंत्रण ठेवण्याचे कार्य Visual Reflex चे वहन करते.
3.	पश्च मस्तिष्क	यालाच छोटा मेंदू म्हणतात. अनैच्छिक क्रियांवर नियंत्रण ठेवतो (उदा. शरीराचा तोल सांभाळणे, रक्ताभिसरण, श्वसन, इ.)

28. **स्वयंपोषित जीवांच्या कार्बन आणि ऊर्जेच्या गरजा ……. द्वारे पूर्ण केल्या जातात.**

(1) हरितद्रव्य (2) ग्लायकोजेनेसिस

(3) रसायन संश्लेषण (4) प्रकाश संश्लेषण

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

स्वयंपोषी जीवाणु :

- हे जीवाणु स्वत:चे अन्न स्वतः तयार करतात.
- हे प्रकाश किंवा रासायनिक प्रक्रीयेद्वारे ऊर्जा प्राप्त करतात. त्यासाठी ते कार्बनचा देखील वापर करतात.
- हे जीवाणु प्रकाश संश्लेषण करून आपली ऊर्जेची गरज भागवतात.

29. **Which of the following characteristics is NOT typically exhibited by meristematic cells?**

(1) Small and densely packed cells

(2) High rate of cell division

(3) With thick cellulose walls

(4) Differentiation into specialised cell types

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

मेरिस्टेमॅटिक ऊती :

- या ऊती पेशींच्या समूहापासून बनलेल्या असतात, ज्या नवीन पेशी तयार करण्यासाठी सतत विभागतात. यामुळे पेशीविभाजन दर उच्च असतो.
- या वनस्पतींच्या मुळ, देठ आणि फांद्यांमध्ये आढळतात.
- झाडांची वाढ करणे हे मुख्य कार्य या उतींचे असते
- या उतींच्या पेशी लहान आणि घन असतात. त्यांना पातळ पेशीभित्तीका असतात.
- प्रकार – 1. एपिकल मेरिस्टेम 2. इंटरकॅलरी मेरिस्टेम 3.

BeePublication Knowledge is power

लॅटरल मेरिस्टेम.

30. **2022 पर्यंतच्या माहितीनुसार, जीमेल (Gmail) मधील अटॅचमेंटचा कमाल आकार किती असतो?**

(1) 30 MB (2) 20 MB
(3) 25 MB (4) 15 MB

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

ई–मेल :

- शोध – रे टॉमलिन्सन.
- ही एक संगणक आधारीत संदेश पाठवण्याची एखादी File, Document, etc पाठवण्याची व्यवस्था असणारी Application आहे. या द्वारे आपण 25MB पर्यंत अॅटचमेंट File जोडू शकतो.
- ईमेल द्वारे ईमेल स्पुकिंग, इमेल बॉम्बींग, बॉऊन्स मेसेज इ. प्रकारचे गैर कृत्य घडवले जातात.

31. **Which of the following does NOT have a skeleton?**

(1) Silver fish (2) Salmon fish
(3) Shark fish (4) Ratfish

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

सिल्व्हर फिश :

- वैज्ञानिक नाव – सॅकरीना.
- विभाग – आर्थ्रोपोडा.
- जुन्या पुस्तकांना वाळवी लागलेली असते यालाच सिल्व्हर फिश म्हणतात.
- माशाच्या शेपटाप्रमाणे त्याचा पृष्ठभाग असतो म्हणून त्याला सिल्व्हर फिश म्हणतात.

32. **Which of the following can be classified as polysaccharides?**

(1) Starch, glycogen, cellulose
(2) Glucose, sucrose, lactose
(3) Ribose, deoxyribose, galactose
(4) Sucrose, lactose, fructose

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

पॉली सॅकराईड –

- कर्बोदकांमध्ये हा एक अन्नाचा मुख्य स्त्रोत आहे.
- कार्बन, हायड्रोजन आणि ऑक्सिजन अणुंपासून बनतो.
- स्टार्च, ग्लायकोजन आणि सेल्युलोज ही पॉलीसॅकराईडची उदाहरणे आहेत.
- पॉलीसॅकराईड हे चवीला गोड नसतात.

33. **Which is of the following statement is correct?**

(I) The cell walls permit the cells of plants, fungi and bacteria to withstand very dilute external media without bursting.

(II) Cellulose is a complex substance and provides structural strength to plants.

(1) Both I and II (2) Neither I nor II
(3) Only II (4) Only I

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

34. **The cell wall of fungi are made of ....**

(1) Protein (2) Carbohydrates
(3) Chitin (4) Cellulose

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

संघ फंगी (बुरशी) :

- बुरशी हे युकेरियोटिक जीव आहेत ज्यात यीस्ट, मोल्ड आणि मशरूम सारख्या सुक्ष्मजीवांचा समावेश होतो.
- या जीवांना पेशी भित्तीका असतात व त्या कायटीन (chitin) पासून बनलेल्या असतात.
- या एकपेशीय किंवा बहुपेशीय असु शकतात.
- ते बिजाणूंच्या माध्यमातून पुनरुत्पादन करतात (लैगिंक किंवा अलैंगिक)
- अतिशय लहान केंद्रक असुन भ्रूण अवस्था नसते.

35. **Euplectella belongs to which group of animal kingdom?**

(1) Nematode (2) Coelenterates
(3) Platyhelminthes (4) Porifera

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

युप्लेक्टेला –

- संघ : पोरिफेरा
- आढळ – खोल समुद्रात.
- ही एक सागरी प्रजाती असून यामध्ये स्पंज असतात.
- शरीर बेलनाकार आणि टोपलीसारखे असते.
- लैंगिक तसेच अलैंगिकरित्या पुनरुत्पादन करतात.
- पोरीफेटरा – उदा. सायकॉन, यूस्पाँजिया (अंघोळीचा साबण), हाथालोनिमा, युप्लेक्टेल्ला
- सिलेंटराटा – उदा. जलव्याल (हायड्रा), सी–ॲनिमोन (समुद्रफूल), पोर्तुगीज – मॅन–ऑफ–वॉर (फायसेलिया), जेलीफिश (ऑरोलिया), प्रवाळ (कोरल्स)
- प्लॅटिहेल्मिंथिस – उदा. प्लॅनेरिया, लिव्हरफ्ल्युक, पट्टकृमी

36. **The energy required for various chemical activities needed for life is released by ..... in the form of ATP.**

(1) Mitochondria (2) Lysosomes
(3) Ribosome (4) Nucleous

BeePublication™ Knowledge is power

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

1) **Mitochondria** तंतूकणिका –

- तंतुकणिकेत विकरांच्या सहाय्याने कर्बोदके आणि मेदांचे ऑक्सिडीकरण घडून येते व त्यातून मोठ्या प्रमाणात ऊर्जा म ुक्त होते. तंतुकणिकेला पेशीचे उर्जा निर्मितीचे केंद्र म्हणतात.

2) **Lysosomes** (लयकारिका) –

कार्ये –

- पेशीतील टाकाऊ पदार्थांची विल्हेवाट लावणारी संस्था
- पेशीवर हल्ला करणाऱ्या जीवाणु आणि विषाणुसारख्या रोगजंतूना नष्ट करते म्हणून तिला पचन पिशव्या म्हणतात.
- जीर्ण व कमजोर पेशीअंगके आणि कार्बनी पदार्थ शरीराबाहेर टाकतात. म्हणून उद्धवस्त करणारे पथक म्हणतात.

3) **Nucleus** (केंद्रक) –

- केंद्रक हे पेशीतील एक मोठे गोलाकार अंगक असून ते प्राणी पेशीच्या मध्यभागी असते तर वनस्पती पेशीमध्ये प्रद्रव्याजवळ असते.

4) Ribosomes

कार्य –

- केंद्रकामध्ये DNA निर्मितीसाठी RNA च्या मदतीने प्रथिने तयार करते.
- सर्व पेशी अंगके तसेच पेशीद्रव्याच्या वाढीसाठी पेशीमध्ये प्रथिन संश्लेषण करणे

37. Which of the following statement is correct?

(II) Prokaryotic cell contain single chromosome.

(I) Eukaryotic cell contain more than one chromosome.

(1) Only I (2) Both I and II

(3) Neither I nor II (4) Only II

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

	Prokaryotic Cell		Eukaryotic Cell
1.	स्पष्ट केंद्रक व पेशी अंगके नसतात	1.	स्पष्ट केंद्रक व पेशीअंगके असतात
2.	आकार – खूप लहान	2.	आकार – मोठे
3.	तीन पेशी घटक – प्रद्रव्यपटल पेशीद्रव्य आणि केंद्रकद्रव्य	3.	स्पष्ट दिसणारे – केंद्रक त्यामध्ये केंद्रकी आणि केंद्रकद्रव्य
4.	केंद्रकाला आवरण नसते.	4.	गुणसूत्रांच्या जोड्या आणि DNA, RNA च्या शृंखला
5.	तंतूकणिका नसते.	5.	पेशी अतिशय विकसित

38. Which of the following organism does NOT belong to Protista kingdom of living organism?

(1) Diatoms (2) Blue-green algae

(3) Golden algae (4) Protozoan

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

Kingdom Protista सृष्टी प्रोटिस्टा – 4 गटात

1) वनस्पती सदृश्य प्रोटीस्टा – डायनोफ्लॅजलेटस, डायटम, डेस्मिड

2) प्राणी सदृश्य प्रोटीस्टा – अमिबा, पॅरामेशिअम

3) कवकसदृश्य प्रोटीस्टा – बुरशी

4) युग्लिनॉइड्स – युग्लिना

39. Which individual is credited with giving the term 'Meristem'?

(1) Francis Collins (2) Andreas Vesalius

(3) Nageli (4) Oswald Avery

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

मेरीस्टेम :

- हा एक उतींचा प्रकार आहे.
- शोध – कार्ल विल्यम वॉन नेगेली.
- या जीवंत पेशी असून ज्या ठिकाणी या पेशी अस्तित्वात असतात त्या भागास मेरीस्टेम असे म्हणतात.
- या पेशी अन्न साठवत नाहीत.

40. When a red (RR) flower plant is crossed with a white (WW) flower plant, all the offspring exhibit pink flowers, suggesting that the red and white gene are:

(1) codominant (2) recessive

(3) incomplete dominance (4) mutant

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

A Red (RR) flower plant is crossed with white (ww) flower, all the offsprings exhibit pink flowers, suggesting that the red and white gene are

➢ Incomplete Dominance

41. खालीलपैकी कोणती वृक्ष प्रजाती ही सहसा पानझडी वनांमध्ये आढळते?

(1) ओक (2) पाइन

(3) बांबू (4) रोझवूड

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

पानझडी वने

- देशाच्या पूर्वेकडील भागात जसे की हिमालयच्या पायथ्याशी, ईशान्येकडील राज्ये, झारखंड, पश्चिम ओरीसा, छत्तीसगड, पश्चिम घाटाच्या पूर्वेकडील उतारावर
- पानझडी वृक्ष – ओक, बर्च, बीच, एल्म, मॅपल.

21 # TAIT_PAPER

18-12-2017 (12 : 30)

1. **'मर्जी' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता ?**
   1) इच्छा 2) कृपा 3) लोभ 4) रोष

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4
   - लोकसत्ताक × एकछत्री
   - समंजस × एककल्ली

2. **पुढील जोडशब्द पूर्ण करा. 'किडूक ....'**
   1) किडा 2) मिडूक 3) बेडूक 4) काटा

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2
   - किडूक – मिडूक लग्न – कार्य रंग – दंग
   - किडा – मुंगी विंचू – काटा पड – झड

3. **Fill in the blank with the correct article.**
   Jupiter is .... fifth planet from the Sun and the largest in the Solar System.
   1) the 2) a
   3) an 4) No article required

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1
   - ordinal number च्या आधी The येते. e.g. - first, second

4. **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q) (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यानंतर खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या.**
   P. एका उंदराने आपली झोपमोड केल्याने सिंहाला खूप राग आला आणि तो त्या उंदराला आपल्या पंजाने मारणारच होता.
   Q. उंदराने लगेच आपल्या टोकदार दातांनी जाळे कुरतडून टाकले आणि सिंहाची सुटका केली.
   R. एक सिंह जंगलात गाढ झोपलेला असताना एक उंदीर त्याच्या अंगावर खेळत होता...
   S. त्यानंतर लगेचच एका शिकाऱ्याच्या जाळ्यात सिंह अडकला आणि तेथून जाणाऱ्या उंदराने सिंहाला पहिले.
   T. एक दिवस मी नक्की मदत करेन, असे सांगत उंदराने माफी करण्याची विनंती सिंहाला केली. त्या विचाराने सिंहाला हसू आले आणि तो निघून गेला.

   पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य दुसरे असेल?
   1) P 2) Q 3) R 4) S

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1
   - एका उंदराने आपली झोपमोड केल्याने सिंहाला खूप राग आला आणि तो त्या उंदराला आपल्या पंजाने मारणारच होता.

5. **सूचना : खालील प्रत्येक प्रश्नात दोन विधाने I आणि II दिलेले आहेत. हे विधान एकतर स्वतंत्र कारण असू शकतात किंवा स्वतंत्र कारणांचे परिणाम असू शकतात. यांपैकी एक विधान इतर विधानाचा परिणाम असू शकतो. दोन्ही विधाने वाचा आणि खालीलपैकी कोणत्या उत्तराचा पर्याय या दोन्ही विधानांमधील संबंधांचे वर्णन करतो ते ठरवा.**
   विधान :
   I. महाविद्यालयाने आपल्या शुल्कात बरीच वाढ केली आहे.
   II. महाविद्यालयाने आपल्या पायाभूत सुविधा सुधारीत करुन त्यांना आंतरराष्ट्रीय स्तरांसारख्या केल्या आहेत.
   1) विधान I कारण आहे आणि विधान II त्याचा परिणाम आहे;
   2) विधान II कारण आहे आणि विधान I त्याचा परिणाम आहे;
   3) विधान I आणि II दोन्ही स्वतंत्र कारणे आहेत;
   4) विधान I आणि II दोन्ही स्वतंत्र कारणांचे परिणाम आहेत

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2
   - महाविद्यालयाने केलेल्या पायाभूत सुधारणांकरिता झालेला खर्च काढण्यासाठी आपल्या शुल्कात बरीच वाढ केली.
   - विधान II कारण आहे आणि विधान I त्याचा परिणाम आहे.

6. **Out of the given options, choose the one which is the correct active voice of the sentence given below.**
   The winning novel was chosen by a panel of famous fiction writers.
   1) A panel of famous fiction writers is choosing the winning novel
   2) A panel of famous fiction writers had chose the winning novel
   3) The panel of famous fiction writers were choosing the winning novel
   4) A panel of famous fiction writers chose the winning novel

   स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4
   - दिलेले वाक्य हे Assertive चे असून simple past tense - passive voice चे आहे हे रचनेवरुन स्पष्ट होते. त्यामुळे active voice मध्ये त्याची रचना subject + v_2 + object अशी असणार आहे.

7. **DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.**
   The result will <u>bear out</u> his outstanding skills.
   1) negate 2) deny 3) confirm 4) nullify

BeePublication Knowledge is power

22 TAIT_PAPER

18-12-2017 (04 : 00)

1. **Out of the given four words only one is spelt correctly. Find the word that is correctly spelt.**

   1) Glamorous 2) Goverment
   3) Gaurd 4) Gaarantei

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

- Glamorous – मोहक बाकीचे पर्याय Correct करुन –
  - Government – सरकार / शासन
  - Guard
  - Guarantee

2. **मुलींच्या रांगेत, शिल्पा डावीकडून 8 व्या स्थानावर आणि रीना उजवीकडून 17 व्या स्थानावर आहे. तर रांगेत एकूण मुली किती?**

   1) 25 2) 27 3) 29 4) 24

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

3. **1, 3, 5, ...47 मधून P संख्या निवडली, (x – 2) (x – 7) (x – 5) (x – 47) = 0 हे समीकरण P पूर्ण करण्याची संभाव्यता.**

   1) $\frac{1}{8}$ 2) $\frac{1}{6}$ 3) $\frac{1}{3}$ 4) $\frac{1}{5}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

4. **सूचना : खालील माहिति काळजीपूर्वक वाचा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या:**

   P, Q, R, S, T, V आणि W सत्रामधले सात सहभागी आहेत. त्यांच्यात तीन विद्यार्थी, दोन शिक्षक आणि दोन सहयोगी आहेत. ते तीन वेगवेगळ्या गटांमध्ये काम करतात – I, II आणि III. प्रत्येक गटात एक विद्यार्थी आणि किमान एक शिक्षक किंवा एक सहयोगी आहे. S हा विद्यार्थी आहे आणि तो P सोबत III या गटात आहे. P हा सहयोगी आहे. I ल्या गटात केवळ T आणि दुसरा सहयोगी आहे. V हा विद्यार्थी Q सोबत काम करतो, जो W सोबत काम करत नाही. शिक्षक W, R सोबत काम करत नाही.

   जर R ला III या गटात स्थानांतरीत केले आणि P ला I ल्या गटात स्थानांतरीत केले तर खालीलपैकी कोणते विधान सत्य असेल ?

   1) II – या गटात केवळ दोन सहभागी असतील.
   2) I – या गटात तीन सहभागी असतील.
   3) II – या गटात तीन सहभागी असतील.
   4) दोन्ही सहभागी एकत्र काम करतील.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

गट – I	गट – II	गट – III
T – विद्यार्थी	W – शिक्षक	S – विद्यार्थी
R – सहयोगी	Q – विद्यार्थी	P – सहयोगी
		U – शिक्षक

5. **सूचना: खालील प्रश्नात चार / पाच आकृत्या दिल्या आहेत. तीन / चार आकृत्यांमध्ये एक विशिष्ट साम्य आहे आणि त्यामुळे त्यांचा एक गट तयार होतो. या गटात न बसणारी आकृती शोधून काढा.**

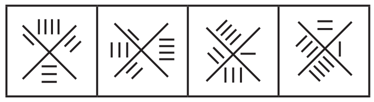

(A) (B) (C) (D)

   1) (A) 2) (B) 3) (C) 4) (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

- आकृती A, B व C मध्ये X चिन्हांच्या खाचेमध्ये असणाऱ्या रेषा ह्या A च्या विरुद्ध बाजूस दोन व 3 च्या विरुद्ध बाजूस 4 असून आकृती D मध्ये रेषा Aच्या शेजारील खाचेत रेषा दोन, तीन, रेषा चार याप्रमाणे दिलेले आहे.
- आकृती D गटात बसत नाही.

6. **आसाममधील प्रसिद्ध 'एक-शिंगी गेंडा' वाईल्डलाईफ सेंचूरीचे नाव सांगा.**

   1) मानस 2) काझीरंगा
   3) गिर फॉरेस्ट 4) कान्हा-किस्ली

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

- एकशिंगी गेंडा वाईल्डलाईफ सेंचुरीचे नाव – काझीरंगा राष्ट्रीय उद्यान.
- गिर फॉरेस्ट – आशियाई सिंह (गुजरात)
- मानस – वाघासाठी रिझर्व्ह आहे. (आसाम)
- कान्हा राष्ट्रीय उद्यान मध्यप्रदेशात आहे.

7. **सूचना: खालील दिलेल्या प्रश्नामध्ये काही विधाने आणि काही निष्कर्ष आहेत. सामन्यात: ज्ञात तथ्यांपेक्षा ते वेगळे असतील तर दिलेली विधाने तुम्हाला सत्य मानवी लागतील आणि त्यानं- तर दिलेल्या विधानाचे अनुकरण दिलेल्यापैकी कोणता निष्कर्ष तार्किकदृष्ट्या करतो ते ठरवा.**

   विधाने : $H < J = K \leq I < F$

   निष्कर्ष :

   I. $H > I$

   II. $I \geq F$

   1) फक्त I निष्कर्ष अनुकरण करतो
   2) फक्त II निष्कर्ष अनुकरण करतो
   3) I किंवा II यापैकी एक निष्कर्ष अनुकरण करतो
   4) I व II हे दोन्हीही निष्कर्ष अनुकरण करीत नाहीत

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

BeePublication Knowledge is power

23 TAIT_PAPER 18-12-2017 (09 : 00)

1. **'नाक मुरडणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय ?**
   A. नापसंती दाखविणे
   B. नक्षा उतरणे
   C. बढाया मारणे
   D. एखादे काम करताना अतिशय श्रम, दुःख होणे

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- नाक मुरडणे = नापसंती दाखविणे.

2. **Out of the given options, choose the one which is the correct indirect speech of the sentence given below.**
   Rahul said to me, Have you ever been to Mexico?
   A. Rahul asks me if I have ever been to Mexico.
   B. Rahul asked me if I have been to Mexico.
   C. Rahul asked me if I had ever been to Mexico.
   D. Rahul asks me if I had been to Mexico.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- Rahul asked me if I had ever been to Mexico
- दिलेल्या वाक्यमध्ये प्रश्न विचारला आहे. जर वाक्य प्रश्नार्थी असेल तर reporting verb ask, wanted to know wonder इ. चा वापर करतात.
- Conjuction if or whether वापरतात व Indirect Speech करताना Question form होत नाही. दिलेल्या पर्यायांमध्ये (C) हे योग्य उत्तर आहे.

3. **सूचना : खालील प्रत्येक प्रश्नात दोन विधाने I आणि II दिले-ले आहेत. हे विधान एकतर स्वतंत्र कारण असू शकतात किंवा स्वतंत्र कारणांचे परिणाम असू शकतात. यांपैकी एक विधान इतर विधानाचा परिणाम असू शकतो. दोन्ही विधाने वाचा आणि खालीलपैकी कोणत्या उत्तराचा पर्याय या दोन्ही विधानांमधील संबंधांचे वर्णन करतो ते ठरवा.**
   विधान :
   I. उदारीकरण धोरणाने आपल्या देशात अनेक बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना आकर्षित केले आहे.
   II. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांकडून भारतीय उत्पादकांशी तीव्र स्पर्धा आहे.
   A. विधान I कारण आहे आणि विधान II त्याचा परिणाम आहे.
   B. विधान II कारण आहे आणि विधान I त्याचा परिणाम आहे.
   C. विधान I आणि II दोन्ही स्वतंत्र कारणे आहेत.
   D. विधान I आणि II दोन्ही काही सामान्य कारणांचे परिणाम आहेत.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- उदारीकरणाच्या धोरणांनी अनेक बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना आकर्षित केले व त्या कंपन्यांनी भारतीय उत्पादकांशी तीव्र स्पर्धा केली.
- विधान I कारण आहे आणि विधान II त्याचा परिणाम आहे.

4. **खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायांपैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे?**

X : 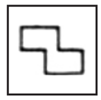

उत्तरासाठी पर्यायी आकृत्या

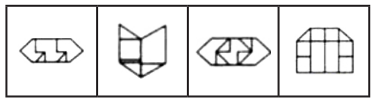

(A) (B) (C) (D)

A) (A) B) (B) C) (C) D) (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

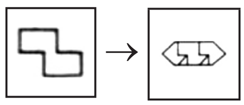

5 **पुढील जोडशब्द पूर्ण करा. 'गाडी ....'**
   A. सवार B. मालक C. घोडा D. गुली

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- जोडशब्द = गाडी – घोडा देव = धर्म

6 **पुढील म्हण पूर्ण करा – '..............उलट्या बोंबा '**
   A. बायकोच्या B. सासूच्या
   C. चोराच्या D. नोकराच्या

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- म्हण : चोराच्या उलट्या बोंबा
- अर्थ : स्वतःच गुन्हा करुन दुसऱ्याच्या नावाने ओरडणे.

7 **(25 × 6000) ÷ 150 × 45 = ?**
   A. 4500 B. 50000 C. 5000 D. 45000

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

$(25 \times 6000) \div 150 \times 45$

$= \frac{25 \times 6000}{150} \times 45$

$= 1000 \times 45 = 45000$

8. **'आता मला सातवे वर्ष लागले.' या वाक्यातील विशेषण ओळखा.**
   A. आता B. मला C. सातवे D. वर्ष

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

BeePublication

24 TAIT_PAPER
19-12-2017 (09 : 00)

1. **पुढील म्हण पूर्ण करा – 'आधी पोटोबा ......' ?**
   A. मग शतपावली B. मग विश्रांती
   C. मग विठोबा D. मग बाकी सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C
- म्हण : आधी पोटोबा मग विठोबा
- अर्थ : आधी स्वार्थ मग परमार्थ

2. **'प्रत्येक' या शब्दाची संधी सोडवा.**
   A. प्रत + एक B. प्रती + एक
   C. प्रति + एक D. प्रत्यय + एक

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C
- प्रत्येक = प्रति + एके
  ➢ य् = इ + ऐ
- यणादेश स्वर संधीचे उदाहरण आहे.

3. **शिक्षण उपक्रमाचे महत्त्व आहे.**
   A. शिक्षकाने वर्गातील आणि त्याबाहेरचे सर्व उपयुक्त मार्गदर्शन मिळवावे.
   B. शिक्षक शिकून शिकवण्याची पद्धत समाकालित करतात.
   C. शिक्षक स्मृती स्तरावर प्रतिबिबित करण्याच्या पातळीवर प्रभावी प्रक्रिया करतात.
   D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D
- अर्थ विद्यार्थ्यांचा सर्वागीण विकास साधने म्हणजे शिक्षण होय. हा सर्वांगीण विकास केवळ पाठ्यपुस्तकात पूर्ण होण्यास काही मर्यादा प्राप्त होतात. या मर्यादा सह शालेय उपक्रमातून पूर्ण करणे शक्य होऊ शकते. शैक्षणिक उपक्रम विद्यार्थ्यांच्या सर्वागीण विकासासाठी महत्त्वाचे असतात. शैक्षणिक उपक्रमांमधून विद्यार्थ्यांना सामाजिक शिक्षण मिळते इ.

4. **'विषम' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता?**
   A. व्यस्त B. प्रतिकूल C. समान D. विरुद्ध

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C
- चपळाई × दिरंगाई
- घट × वाढ

5. **रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार .... या क्षेत्रामध्ये दिला जातो.**
   A. साहित्य B. सामाजिक सक्रियता C. खेळ D. चित्रपट

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B
- रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार ही सामाजिक सक्रीयता असलेल्या व्यक्तीला दिला जातो.
- स्थापना – 1957
- पहिला पुरस्कार – 1958
- वितरण – 31 ऑगस्ट
- पहिले भारतीय विजेते – विनोबा भावे (1958) पुरस्कार क्रमांक 65 वा.
- 2023 –
  1) रवि कन्नन – भारत आरोग्य सेवा
  2) मिरियम फॉरोनल – फिलीपीन्स
     शांतता – महिलांचा सहभाग
  3) वक्षंद कोळी – बांग्लादेश – शिक्षण
  4) युजेनियो लेमोस – तिमोर लेस्टे – पर्यावरण रक्षण

6. **सूचना : दिलेल्या पर्यायामधून वेगळे ते बाहेर काढा.**
   A. FIJL B. RUVX C. GHJK D. MPQS

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

(1) F I T L : +3 +1 +2
(2) R U V X : +3 +1 +2
(3) G H T K : +1 +2 +1
(4) M P Q S : +3 +1 +2

7. **DIRECTIONS: A sentence with an underlined phrasal verb is given below. Out of the four options, choose the one which can be substituted for the given phrasal Verb.**
   He doesn't have to worry because there are people to <u>back</u> him <u>up</u> financially.
   A. support B. drag C. withdraw D. criticize

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A
- Back up - To support – समर्थन करणे, पाठिंबा देणे.
- Other meaning - To more backward, To stop or block

8. **बांग्लादेशला स्वातंत्र्याच्या आधी काय म्हटले जात असे ......**
   A. पश्चिम पाकिस्तान B. उत्तर पाकिस्तान
   C. दक्षिण पाकिस्तान D. पूर्व पाकिस्तान

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D
- पश्चिम झोनला लोकप्रियपणे (आणि काही काळासाठी अधिकृतपणे देखील) पश्चिम पाकिस्तान असे संबोधले जात होते आणि पूर्व क्षेत्राला (आधुनिक बांग्लादेश) सुरुवातीला पूर्व बंगला आणि नंतर पूर्व पाकिस्तान विरुध्द युध्द जिंकले त्यामुळे बांग्लादेशाची 16 डिसेंबर 1971 ला निर्मिती झाली.

9. **सूचना : प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C, आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार**

25 TAIT_PAPER

14-12-2017 (09 : 00)

1. **शिकविणे म्हणजे काय?**
   A. परस्पर प्रभावाची कला
   B. शिकण्याचे मार्गदर्शन किंवा दिशा
   C. मजबुतीकरणाच्या आकस्मिकतांची सुव्यवस्था
   D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- शैक्षणिक संस्थेच्या संदर्भात कौशल्य (ज्ञान, माहिती कौशल्य आणि परस्पर कौशल्य) शिष्य, विद्यार्थी किंवा इतर कोणत्याही प्रेक्षकांपर्यंत प्रसारित करण्याच्या उद्देशाने शिक्षकाने राबवलेला सराव म्हणजे अभ्यास. अध्यापन हे शिकवण्याशी जवळ-ून संबंधित आहे. या ज्ञानाचा उपयोग करण्याच्या विद्यार्थ्यांना क्रियाकलापाशी आहे.

2. **सूचना: खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायांपैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे.**

प्रश्न आकृती   उत्तर आकृत्या

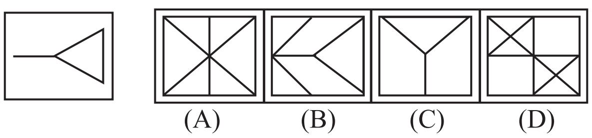

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

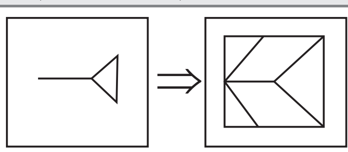

आकृती B मध्ये मुख्य आकृतीमध्ये अंतर्भूत आहे.

3. **सूचना: खालील माहितीचा अभ्यास करुन दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या. सहा लोक – C, D, E, F, G आणि H एका सरळ रेषेत उत्तर दिशे समोर उभे आहेत पण एकाच क्रमाने आहेत असे नाही. D हा F च्या उजव्या बाजूला दुसऱ्या क्रमांकावर आहे. C हा H च्या डाव्या बाजूला चौथ्या क्रमांकावर आहे आणि H हा ओळीच्या सर्वात शेवटच्या टोकाला उभा नाही आहे. E हा D च्या उजव्या बाजूला दुसऱ्या क्रमांकावर उभा आहे. जर सर्व लोकांना वर्णक्रमानुसार डावीकडून उजवीकडे उभे राहण्यास सांगितले, किती लोकांच्या स्थानात बदल होणार नाही?**
   A. एक   B. दोन   C. तीन   D. कोणतेही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

4. **Fill in the blank with the correct article.**
   He can play .... flute.
   A. the   B. a   C. an   D. No article required

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Musical instrument चा उल्लेख असेल तर The चा वापर करतात.
  - ➢ e.g. - She plays the piano very well.

5. **Out of the given four words only one is spelt correctly. Find the word that is correctly spelt.**
   A. Aggression   B. Apearence
   C. Argument   D. Assasinatione

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Aggression – आक्रमकता – बाकीचे पर्याय Correction –करून
  - ➢ Appearance – देखावा
  - ➢ Argument – युक्तिवाद
  - ➢ Assassination – हत्या

6. **आवर्त सारणीचा प्रथम घटक कोणता आहे?**
   A. हेलियम   B. लिथियम
   C. हायड्रोजन   D. वरीलपैकी एकही नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

- आवर्त सारणीतील पहिला घटक हायड्रोजन आहे.
- मेंडेलीव्हच्या आर्वतसारणी प्रमाणेच आधुनिक आवर्तसारणीत देखील आडव्या ओळी व उभे स्तंभ आहेत.
- आधुनिक आवर्तसारणीत सात आडव्या ओळी आहेत त्यांना आवर्त असे म्हणतात. 1 ते 7 आवर्त आहेत.
- तसेच या सारणीत उभे अठरा स्तंभ आहेत. त्यांना गण म्हणतात –

1) हायड्रोजन   2) हेलियम
3) लिथिअम   4) बेरीलीम

7. **सूचना: अर्थपूर्ण परिच्छेद निर्माण करण्यासाठी, खाली दिलेली (P), (Q), (R), (S) आणि (T) ही पाच वाक्ये योग्य अनुक्रमाने पुनर्रचना करा; त्यांनतर खालील प्रश्नांची उत्तर द्या.**
   P. त्याने भिंतीत छिद्र पाडले.
   Q. कोठडीच्या मध्ये विटांची भिंत होती.
   R. तो त्याच्या मित्राशी बोलू शकत होता.
   S. तो तुरुंगात होता
   T. त्याचा मित्र बाजूच्या कोठडीत होता.
   पुनर्रचना केल्यानंतर खालीलपैकी कोणते वाक्य पाचवे असेल?
   A. (R)   B. (P)   C. (Q)   D. (S)

BeePublication Knowledge is power

1. $\frac{25 \times 25 - 24 \times 24}{49} = ?$

A. 6 B. 5 C. 4 D. 1

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

$\frac{25 \times 25 - 24 \times 24}{49}$

$\therefore \frac{625 - 576}{49} = \frac{49}{49} = 1$

2. **'किती आंबट बोरे आहेत ही!' या वाक्यातील विशेषण ओळखा.**

A. किती B. आंबट C. बोरे D. ही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- नामाबद्दल विशेष माहिती सांगून नामाची व्याप्ती मर्यादित करणाऱ्या विकारी शब्दाला विशेषण म्हणतात.
- आंबट हे बोरे या नामाचा गुण सांगून त्याबद्दल आधिक माहिती देत आहेत. म्हणून आंबट हे गुणविशेषण आहे.
- बोरे – नाम, आंबट – विशेषण

3. **Choose the word which is most similar in meaning to the given word. - INTREPID**

A. Fearless B. Coward C. Timid D. Fearful

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Intrepid म्हणजे बेधडक/शूर पर्याय (A) योग्य आहे.
- Coward, Timid, Fearful याचा अर्थ कायर, भयभीत असा आहे. व हे विरुध्द शब्द आहेत.
- Intrepid - Fearless, unafraid, doubtless, unarmed, undoubted, undismayed

4. **व्यक्तिमत्त्व विकास म्हणजे .... हे वगळता सर्वच**

A. संज्ञानात्मक B. भौतिक C. वातावरणीय D. भावनिक

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

5. **सिडेराईट .... या धातूचा एक प्रकार आहे.**

A. तांब्याचा B. ॲल्युमिनियमचा

C. टिनचा D. लोखंड

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- सिडेराईट हे लोह कार्बानेट ने बनलेले खनिज आहे.
- सिडेराईटचा रंग फिकट पिवळा ते टॅन राखाडी, तपकिरी, हिरवा, लाल, काळा आणि कधी–कधी रंगहीन असतो.
- दृढता – ठिसूळ असतो.

6. **सूचना : प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधान आहेत. ज्यांच्याखाली A, B, C आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा. ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते, आणि दोन्ही विधाने तार्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानासोबत निगडित असेल.**

जेव्हा ती परीक्षा देते, तेव्हा ती पास होते.

A. तिने परीक्षा दिली. B. ती पास झाली.

C. तिने परीक्षा दिली नव्हती. D. ती पास झाली नाही.

A. (AC) B. (BC) C. (DA) D. (CD)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- जेव्हा ती परीक्षा देते. तेव्हा ती पास होते.
- A. तिने परीक्षा दिली.
- C. ती पास झाली.
- A हे विधान C ला सुचवत असून प्रमुख विधानाशी तर्कसंगत आहे.

7. $8^{29} \times 6^{77} + 342 \times 873 + 2^{56}$ **च्या एकक स्थानचा अंक कोणता?**

A. 4 B. 0 C. 2 D. 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

1) $8^1 = 8, 8^2 = 64, 8^3 = 512, 8^4 = 4096$

i) 8 च्या प्रत्येक 4 थ्या वर्गानंतर एकक स्थान परत 8, 4, 2, 6 येतात.

$\therefore 8^{29}$ चे एकक स्थान = 8 यईल.

2) 6 च्या प्रत्येक वर्गात एकक स्थान '6' च येते.

3) 342×873 चे एकक स्थान 6 येते.

4) $2^1 = 2, 2^2 = 4, 2^3 = 8, 2^4 = 16, 2^5 = 32$

i) 2 च्या प्रत्येक 4 थ्या वर्गानंतर एकक स्थान परत 2, 4, 8, 6 येतात.

$\therefore 2^{56}$ चे एकक स्थान = 6 यईल.

$\therefore$ एकक स्थानकांची बेरिज = 8 + 6 + 6 + 6 = 26

एकक स्थानी = 6 यईल.

8. **Out of the given four words only one is spelt correctly. Find the word that is correctly spelt.**

A. Chauffeur B. Pharoah C. Portugese D. Politican

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Chauffeur चालक. उरलेल्या पर्यांयामध्ये चुकीचे शब्द आहेत. ते म्हणजे –
  - ➢ Pharaoh

BeePublication Knowledge is power

1. **पास नमुन्यातले पी म्हणजे ....**
A. समज B. अंदाज C. योजना D. कामगिरी

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

2. **Out of the given options which best expresses the meaning of the given proverb?**
When the blind lead the blind, both shall fall into the ditch.
A. Those people without knowledge or experience should not try to guide or advice others in a similar position.
B. If a person with poor eye sight begins to run fast in the opposite direction, he is sure to fall into a deep pit.
C. If blind people join their hands and form a chain, they are sure to reach their destination.
D. None of the above.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Those people without knowledge or experience should not try to guide or advise others in a similar position.
- When the blind lead the blind, both shall fall into the ditch. – म्हणजे स्वत:ला अनुभव किंवा ज्ञान नसेल तर दुसऱ्याला सल्ला देऊ नये.

3. **Choose the word which is opposite in meaning to the given word.**
CONVICTED
A. Acquitted B. Alleged C. Charged D. Blamed

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Convicted (दोषी) × Acquitted (निर्दोष), Clear
- Similar Word - Sentence, Send down for.

4. **$2^{2x-1} = (8)^3, x = ?$**
A. 5 B. 7 C. 4 D. 9

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

$2^{2x-1} = (8)^3$

$2^{2x-1} = (2^3)^3$

$2x - 1 = 9$ $x = 5$

5. **सूचना : खालील प्रश्नातील चार पर्यायांपैकी तीन पर्याय असे आहेत की प्रत्येकातील 3 शब्द एकमेकांशी (A), (B), (C), (D) आणि (E) अशा दिलेल्या 3 पर्यायांपैकी कोणत्याही एका दृष्टीने एकमेकांशी संबंधित आहेत आणि संबंध दर्शविणारा 1 पर्याय आहे जो खालील आकृतीद्वारा दाखविलेला नाही. ह्या अटीची पूर्तता करणारा संबंध म्हणजे तुमचे उत्तर असेल.**

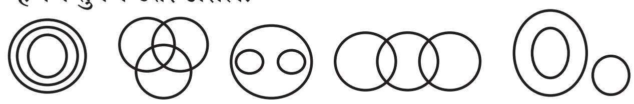

(A) (B) (C) (D) (E)

A. वातावरण, हवा, प्राणवायू
B. मुलगा, मुलगी, विद्यार्थी
C. मनुष्य, कामगार, बाग
D. प्राणी, कुत्रा, मांजर

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – C

6. **सूचना : दिलेल्या पर्यायांमधून श्रेणी पूर्ण करणारी योग्य आकृती निवडा.**

मुख्य आकृती

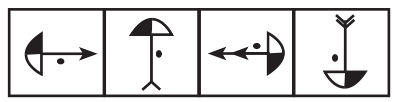

उत्तर आकृती

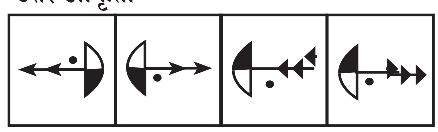

(A) (B) (C) (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

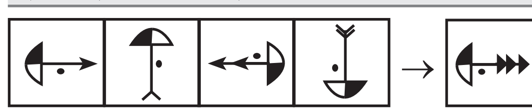

7. **Out of the given options, choose the one which is the correct indirect speech of the sentence given below.**
Alex said, "I will be in London on Monday."
A. Alex said that he would be in London on Monday.
B. Alex says that he will be in London on Monday.
C. Alex says that he is going to be in London on Monday.
D. Alex says that he will be going to London on Monday.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Alex said that he would be in London on Monday.
- वाक्यामध्ये will असेल तर Indirect speech would होईल म्हणून पर्याय (A) तंतोतंत योग्य आहे.

BeePublication Knowledge is power

29 TAIT_PAPER 10-12-2017 (12 : 30)

1. **सरळ रूप द्या.**
   462345 + 623246 + 12432 + 842162 = ?
   A. 1940165 B. 1940175 C. 1940195 D. 1940185

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- 462345 + 623246 + 12432 + 842162 = 1940185

2. **सूचना : खालील प्रश्नात उत्तरातील पर्यायापैकी कोणत्या पर्यायी आकृतीत प्रश्नातील आकृती अंतर्भूत आहे?**

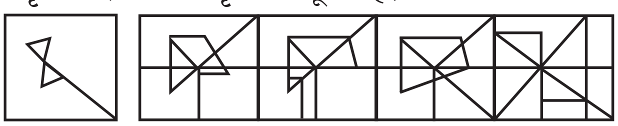

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

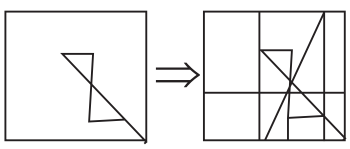

- मुख्य आकृती ही पर्याय D आकृतीमध्ये अंतर्भूत असल्याने पर्याय 4 योग्य आहे.

3. **सूचना : खालील प्रत्येक प्रश्नात दोन विधाने I आणि II दिलेले आहेत. हे विधान एकतर स्वतंत्र कारण असू शकतात किंवा स्वतंत्र कारणांचे परिणाम असू शकतात. यांपैकी एक विधान इतर विधानाचा परिणाम असू शकतो. दोन्ही विधाने वाचा आणि खालीलपैकी कोणत्या उत्तराचा पर्याय या दोन्ही विधानांमधील संबंधाचे वर्णन करतो ते ठरवा.**
   विधान :
   I. साखरेची किंमत सतत वाढत आहे.
   II. डाळीची किंमत सतत वाढत आहे.
   A. विधान I कारण आहे आणि विधान II त्याचा परिणाम आहे.
   B. विधान II कारण आहे आणि विधान I त्याचा परिणाम आहे.
   C. विधान I आणि II दोन्ही स्वतंत्र कारणे आहेत.
   D. विधान I आणि II दोन्ही काही सामान्य कारणांचे परिणाम आहेत.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

साखर व डाळीची किंमत सतत वाढण्यामागचे कारण नमूद नाही. विधान I आणि II दोन्ही काही सामान्य कारणांचे परिणाम आहेत.

4. **'वर' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता?**
   A. खाली B. वधू C. शाप D. वरील सर्व

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – D

- वर – खाली
- वर – वधू
- वर – शाप

5. **Out of the given four words only one is not spelt correctly. Find the word that is not correctly spelt.**
   A. Beleive B. Acquire
   C. Deceive D. Describe

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- Correct Spelling - Believe – विश्वास

6. **सूचना : प्रत्येक प्रश्नाला एक प्रमुख विधानासोबत चार विधाने आहेत ज्यांच्याखाली A, B, C आणि D असे चार विधान आहेत. क्रमवार विधानांची जोडी निवडा ज्यामध्ये प्रथम विधान दुसऱ्या विधानाला सुचवते आणि दोन्ही विधाने तर्किकदृष्ट्या प्रमुख विधानांसोबत निगडित असेल.**
   एक राजकारणी व्यक्ती एकतर प्रामाणिक असतो किंवा अप्रामाणिक असतो.
   A. राजकारणी प्रामाणिक असतो.
   B. राजकारणी प्रामाणिक नसतो.
   C. राजकारणी अप्रामाणिक असतो.
   D. राजकारणी अप्रामाणिक नसतो.

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – B

- एक राजकारणी व्यक्ती एकतर प्रामाणिक असतो किंवा अप्रामाणिक असतो.
- D. राजकारणी अप्रामाणिक नसतो.
- A. राजकारणी प्रामाणिक असतो.
- विधान D हे विधान A ला सुचवते.

7. **सूचना : दिलेल्या चारांपैकी वेगळी (असंबद्ध) असणारी आकृती शोधून काढा.**

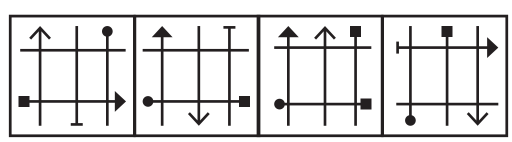

A B C D

A. (A) B. (B) C. (C) D. (D)

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – A

- आकृती B, C व D मधील चौरसाच्या आतील एका बाणाचे टोक व दुसऱ्या बाणाची मागची बाजू जवळजवळ असून आकृती A मध्ये दोनही आकृत्यांचे मागचे भाग जवळ जवळ असल्याने पर्याय A योग्य आहे.

BeePublication Knowledge is power

बालमानसशास्त्र

भारतातील शिक्षण

1976 मध्ये केलेल्या घटनादुरुस्तीन्वये शिक्षणाला समवर्ती सूचीत टाकण्यात आले. तेव्हापासून शिक्षणक्षेत्रात मोठ्या प्रमाणात दूरगामी परिणाम घडून आले. 1986 मध्ये राष्ट्रीय शिक्षणनिती (एन.पी.ई.) यांचा समावेश करण्यात आला.

केंद्रीय शिक्षण सल्लागार बोर्ड (सी.ए.बी.ई.) शिक्षणक्षेत्रातील केंद्र व राज्य सरकारला सल्ला देणारी सर्वोच्च संस्था आहे. सी.ए.बी.ई.ची स्थापना 1920 मध्ये करण्यात आली होती. जी 1923 मध्ये खर्च कमी करण्याच्या दृष्टीने बरखास्त करण्यात आली. 1935 मध्ये सी.ए.बी.ई. ची पुन्हा स्थापना करण्यात आली. मानव संसाधन मंत्रालय व इतर संस्थांमध्ये समन्वय स्थापन करणे व त्यांचा योग्य सल्ला देण्याचे कार्य सी.ए.बी.ई. बोर्डाद्वारे केले जाते.

खर्च –

शिक्षणासाठी केल्या जाणाऱ्या खर्चामध्ये दिवसेंदिवस वाढ होत आहे. पहिल्या पंचवार्षिक योजनेत शिक्षणावर 15.120 कोटी रुपये खर्च करण्यात आला होता. जो दहाव्या पंचवार्षिक योजनेत (2002-07) 43.825 कोटी रुपयांपर्यंत वाढला. 1951-52 मध्ये एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या 0.64 टक्के खर्च शिक्षणावर केला गेला होता. जो 2003-04 मध्ये एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या 3.74 टक्के झाला. 43.825 कोटी रुपयांपैकी 30,000 कोटी रुपये प्राथमिक शिक्षणावर व साक्षरता विभागावर तर 13.825 कोटी रुपये माध्यमिक उच्च शिक्षण विभागावर खर्च करण्यात आले.

सर्वशिक्षा अभियान –

ही योजना 2001 मध्ये सुरू करण्यात आली.

उद्दिष्टे –

1) 2010 पर्यंत सर्वांसाठी शिक्षण, व्यवसायाभिमुख शिक्षणावर विशेष लक्ष देऊन समाधानकारक गुणवत्तेच्या प्राथमिक शिक्षणावर भर.
2) प्राथमिक शिक्षण स्तरावर 2007 पर्यंत सर्व प्रकारचे लैंगिक व सामाजिक भेदभाव नष्ट करणे.
3) 6 ते 14 वयोगटातील सर्वच मुलांना शिक्षण मिळवून देणे.
4) समाजाच्या, वस्तीच्या किंवा स्थानिक लोकांच्या शालेय शिक्षणातील सक्रिय सहभागाद्वारे सामाजिक, प्रादेशिक आणि जेंडरविषयक (लिंगविषयक) भेदभाव कमी करणे.
5) 2003 पूर्वी सर्व मुले शाळेत, शिक्षण हमी केंद्रात, पर्याय शाळेत अथवा शाळेत परत आणणाऱ्या व्यवस्थेत दाखल करणे.
6) 2007 पूर्वी सर्व मुलांना 5 वर्षाचे प्राथमिक शालेय शिक्षण.
7) 2007 पूर्वी प्राथमिक शिक्षणातील सर्व स्तरांवरील उणिवा दूर करून सामाजिक तसेच लिंगभेद दूर करण्यात येतील.
8) 2010 पूर्वी सर्व मुलांना 8 वर्षांचे प्राथमिक शालेय शिक्षण.
9) 2010 पर्यंत सर्व मुला-मुलींना शाळेत टिकवून ठेवणे.
10) समाधानकारक, दर्जेदार प्राथमिक शिक्षणावर तसेच जीवनासाठीच्या शिक्षणावर भर.

सर्व शिक्षण मोहिमेची महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये :-

1) **आर्थिक तरतूद –** प्राथमिक शिक्षणासाठी (इ. 1 ली ते 8 वी) स्थायी वित्त पुरवठा असावा. हे सर्व शिक्षण मोहिमेचे आधारभूत विधान आहे. केंद्र व राज्य यांची आर्थिक भागीदारी प्रदीर्घ काळापर्यंत या मोहिमेसाठी दिसून येणार आहे.
2) **समाजाचा सहभाग –** या कार्यक्रमाचे यश समाजाच्या सक्रिय सहभागावर व वस्ती पातळीवरील शाळेमधील अधिकारांच्या विकेंद्रीकरणावर अवलंबून आहे.
3) **शैक्षणिक संस्थांचे संवर्धन –** शैक्षणिक गुणवत्ता सुधारण्यासाठी खालील संस्थांना अर्थसहाय्य देण्यास सर्व शिक्षण मोहीम बांधील आहे.

अ) राष्ट्रीय शैक्षणिक नियोजन व प्रशासन संस्था.
ब) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद.
क) राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण.
ड) महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक नियोजन व प्रशासन संस्था.
इ) जिल्हा शिक्षण प्रशिक्षण संस्था.
फ) राज्य शैक्षणिक तंत्रज्ञान संस्था.

या सर्व संस्थांना अर्थसहाय्य देणार आहे. तसेच या संस्थांना 'साधन व्यक्ती (विषय तज्ज्ञ)'ही उपलब्ध करून दिल्या

जाणार आहेत.

4) शिक्षकांनी मध्यवर्ती व निर्णायक भूमिका लक्षात घेऊन सर्व शिक्षण मोहिमेने शिक्षकक्षमता विकसनावर भर दिला आहे. यासाठी समूहसाधन केंद्र, गटसाधन केंद्राची निर्मिती करण्यात आली आहे. ज्याद्वारे संदर्भ साहित्याची उपलब्धता व प्रशिक्षणाची सोय करण्यात आली आहे.

महात्मा फुले शिक्षण हमी योजना :–

1) सोयीच्या वेळेत शाळा
2) गरजाधिष्ठित अभ्यासक्रम
3) शैक्षणिक उपक्रमांवर भर
4) परिसर अनुभवाचा उपयोग
5) स्वयंअध्ययनास प्राधान्य
6) केंद्राच्या कामात लवचिकता
7) विद्यार्थी संख्या मर्यादित
8) स्वयंसेवक हा मार्गदर्शक
9) जीवनानुभवाचा शिक्षणात उपयोग
10) वैयक्तिक मार्गदर्शन
11) स्वत:च्या गतीप्रमाणे शिकण्याचे स्वातंत्र्य

महात्मा फुले शिक्षण हमी योजनेचा पहिला टप्पा 2 ऑक्टोबर 2001 पासून सुरू झालेला असून या टप्प्यात सुमारे 3543 केंद्रे स्वयंसेवी संस्थांच्या मदतीने सुरू करण्यात आलेली आहेत.

साक्षरता कृती कार्यक्रम :–

राज्याच्या साक्षरतेचे प्रमाण राष्ट्रीय सरासरीपेक्षा नेहमीच जास्त राहिलेले आहे. या कृती कार्यक्रमाची अंमलबजावणी 1994-95 पासून सुरू झालेली आहे.

उद्दिष्टे–

1) राज्यातील 15 ते 35 या कार्यप्रवण वयोगटातील निरक्षर स्त्री-पुरुषांना निश्चित कालावधीमध्ये कार्यात्मक साक्षर करणे.

2) साक्षरता व अंकज्ञान यामध्ये आत्मनिर्भरता प्राप्त करणे.

3) मागासलेपणाबाबतच्या कारणांची जाणीव निर्माण करून संघटनात्मक मार्गाने त्यांना शोषणापासून दूर करून विकासाच्या प्रक्रियेत सहभागी होण्यास मदत करणे.

4) आर्थिक दर्जा आणि सर्वसाधारण जीवनमान विकसित करण्यासाठी प्रवृत्त करणे.

5) राष्ट्रीय एकात्मता, पर्यावरणाचे रक्षण, स्त्री-पुरुष समानता, छोट्या कुटुंबाचा आदर्श इ. मूल्ये रुजविणे.

विशेष लक्ष गटाचे शिक्षण :–

विशेष गट –

1) सर्व जाती-धर्मातील मुली
2) अनुसूचित जाती-जमाती
3) विमुक्त जाती-जमाती
4) शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेले अल्पसंख्यांक
5) शहरी आणि ग्रामीण भागातील झोपडपट्टीतील मुले
6) अपंग
7) देवदासी, वारांगना यांची मुले

1) मुलींच्या शिक्षण समस्या :–

1) पालकांचे दारिद्र्य व अज्ञान

2) मुलींच्या शिक्षणाबाबत समाजाचे प्रतिकूल मत

3) 'न स्त्री स्वातंत्र्यमहर्ति' ही मनोवृत्ती असणारे बहुसंख्य लोक आहेत.

4) शाळेत शिक्षिका नाहीत म्हणून ग्रामीण भागातील बहुसंख्य पालक मुलींना शाळेत पाठवत नाहीत.

5) लांब अंतरावर शाळा असणे.

6) लहान भावंडांचा सांभाळ किंवा घरकामाचा बोजा.

7) पालकांबरोबर मजुरीसाठी घराबाहेर जाणे.

2) अनुसूचित जातीच्या शिक्षण समस्या :–

भारतीय राज्यघटनेच्या 341 व्या कलमानुसार वेळोवेळी ज्या जाती व गटांचा समावेश अनुसूचित म्हणून करण्यात आला त्या सर्व जाती व गटांना 'अनुसूचित जाती' म्हणून संबोधण्यात येते. भारतातील अनुसूचित जातीची संख्या एकूण लोकसंख्येच्या 15% इतकी आहे.

1) घरातील शैक्षणिक वातावरणाचा, संस्कारांचा व संस्कृतीचा अभाव.

2) घरातील दारिद्र्य, अज्ञान, निरक्षरता, दैववादी वृत्ती.

3) शैक्षणिक साहित्याचा अभाव.

4) रोजच्या जेवणाचाही प्रश्न अनुत्तरित एवढे दारिद्र्य.

5) नोकरीची हमी नाही.

6) इतरांच्या तुलनेत आपली स्थिती पाहून निर्माण होणारा न्यूनगंड.

7) बुजरेपणा आणि भित्रेपणा.

3) अनुसूचित जमातीच्या अर्थात आदिवासींच्या शिक्षण समस्या :–

भारतीय राज्यघटनेमध्ये कलम 5 (4) 29 (2) 330, 332 आणि 335 प्रमाणे मागासवर्ग व आदिवासी समाजासाठी विशेष तरतूद करण्यात आलेली आहे.

1) पराकोटीचे दारिद्र्य, धर्मभोळेपणा, अंधश्रद्धा यामुळे

शैक्षणिक विकास नाही.

2) मुलींच्या शिक्षणाबाबत नकारात्मक दृष्टिकोन– बालविवाहांचे प्रमाण अधिक

3) कुटुंबाच्या अर्थार्जनासाठी मुलांची मदत लहान वयातच घेतात.

4) मुलाने परंपरागत कामे करावीत असा आग्रह.

5) शाळेतील रटाळ अध्यापनामुळे गळती अधिक.

6) कुपोषण.

7) आत्मविश्वासाचा अभाव.

8) बोलीभाषेची समस्या.

9) भौतिक सुविधांचा अभाव.

10) दळणवळणाच्या साधनांची अनुपलब्धता.

11) शिक्षकांची दुर्गम भागात कार्य करण्याची तयारी नसणे.

4) विमुक्त भटक्या जमातीच्या शिक्षण समस्या :–

महाराष्ट्रात विमुक्त जातींची संख्या 20 व भटक्या जमातींची संख्या 27 अशी एकूण विमुक्त भटक्या जमातींची संख्या 47 आहे. भटक्या विमुक्त लोकसंख्येत पुरुष साक्षरतेचे प्रमाण अंदाजे 5 टक्के आहे तर स्त्री साक्षरतेचे प्रमाण 2 टक्क्याच्यावर नाही.

1) उदरनिर्वाहासाठी सतत फिरावे लागते. त्यामुळे एकाजागी स्थिर नसल्याने शिक्षण नाही.

2) पारंपरिक कसरतीच्या व करमणुकीच्या कामात पालकांना मुलांचे सहकार्य आवश्यक वाटते.

3) दारिद्र्य व अंधश्रद्धा.

5) शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या अल्पसंख्यांक समाजाच्या शिक्षण समस्या :–

जे लोक संख्येने कमी आहेत अशा लोकांना 'अल्पसंख्यांक' म्हणून भारतीय राज्यघटनेने संबोधले आहे.

1) काही गट शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेले आहेत.

2) उच्च माध्यमिक व महाविद्यालयीन शिक्षण मातृभाषेतून उपलब्ध होत नाही.

3) भाषा विषयाच्या शिक्षकांची कमतरता.

4) पुरेशी पाठ्यपुस्तके उपलब्ध नाहीत.

5) शिक्षणाकडे दुर्लक्ष

6) मुस्लीम समाज शिक्षणाबाबत उदासीन आहे.

7) भारतीय राज्यघटनेत कलम 29, 30 व 350 यामध्ये अल्पसंख्यांकांना शैक्षणिक अधिकार आहेत; परंतु बहुतेक गटांना या शैक्षणिक अधिकारांची माहिती नाही.

8) काही समाज आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल आहेत.

6) शहरी व ग्रामीण भागातील झोपडपट्टीमधील रहिवासी मुलांच्या शिक्षण समस्या :–

1) पालकांबरोबर कामावर जावे लागते.

2) झोपडपट्टीतील गलिच्छ राहणीमानामुळे वारंवार आजारी पडणे.

3) शैक्षणिक वातावरण, प्रोत्साहनाचा अभाव.

4) पालकांचे दारिद्र्य.

5) संस्काराचा अभाव.

6) बालगुन्हेगारी.

7) शहरी झगमगाटाचा प्रभाव.

7) अपंगांच्या शिक्षण समस्या :–

समाजातील अंध, मुकबधिर, मतिमंद, विकलांग, बहुविकलांग अशा व्यक्तींचे शिक्षण हणजे अपंगांचे शिक्षण. अशा व्यक्तीसाठी अपंगत्व प्रकारानुसार विविध शाळांमधून हे शिक्षण दिले जाते. तरीही बरेचसे अपंग शिक्षणापासून दूर आहेत.

1) समाजाकडून अपंगाकडे तुच्छतेने पाहिले जाते.

2) योग्य मार्गदर्शकाचा अभाव.

3) अपंगांसाठी असणाऱ्या सुविधांची माहिती नसणे.

4) न्यूनगंड निर्माण होणे.

5) आत्मनिर्भर होऊ शकू की नाही ही साशंकता.

शिक्षणाच्या सार्वत्रिकीकरणासंदर्भात विविध शासकीय योजना

- **इयत्ता 12 वी पर्यंत मोफत शिक्षणाची सुविधा**

महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक क्षेत्रात प्रगतीपथावर असणारे राज्य आहे. शैक्षणिक प्रोत्साहनपर अशा विविध योजना राज्यामध्ये शासनाने सुरू केलेल्या आहेत. 1985–86 पासून इयत्ता पहिली ते बारावीपर्यंत अनुदानित व विनाअनुदानित संस्थांमधील मुलींना फी माफी देण्यात आली आहे.

- **सावित्रीबाई फुले दत्तक पालक योजना**

आर्थिक अडचणीमुळे शिक्षणापासून वंचित राहणाऱ्या मुलींना शिक्षणाच्या सवलतींचा लाभ घेता यावा यादृष्टीने या मुलींना दत्तक पालक मिळवून देण्यात येतात. समाजातील शिक्षणप्रेमी, दानशूर व्यक्तींकडून स्वयंस्फूर्त मिळणारा निधी राष्ट्रीयकृत बँकेत ठेव म्हणून ठेवला जातो. त्या मुदत ठेवीतून आलेल्या व्याजातून इयत्ता आठवीपर्यंतच्या विद्यार्थिनीस शिक्षणासाठी दरमहा रु. 30/– ची मदत दिली जाते.

- **मुलींच्या शिक्षणासाठी विशेष योजना–उपस्थिती भत्ता**

दुर्बल घटकातील मुलींना शाळेत येण्यास प्रोत्साहन मिळावे व

BeePublication Knowledge is power

त्यांच्या शिक्षणात सातत्य राहावे या हेतूने आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील इयत्ता 1 ली ते 4 थी मधील दारिद्र्यरेषेखालील सर्व विद्यार्थिनींना आणि या क्षेत्राबाहेरील सर्व मागासवर्गीय विद्यार्थिनींना त्यांची महिन्यात किमान 75 टक्के उपस्थिती असल्यास प्रत्येक दिवसासाठी रु. 1 याप्रमाणे उपस्थिती भत्ता देण्यात येतो.

- **प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांना पोषण आहार**

सर्व शासकीय, निमशासकीय, अनुदानित खाजगी शाळेतील इ. 1 ते 5 वीमध्ये शिकणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांना ज्याची शाळेतील उपस्थिती 80 टक्केपेक्षा कमी नाही त्यांना या योजनेचा लाभ घेता येईल. दरमहा 3 किलो तांदूळ या योजनेतील विद्यार्थ्यांना दिला जातो.

- **अहिल्याबाई होळकर मुलींना मोफत बस प्रवास योजना**

ग्रामीण भागातील मुली शिक्षणापासून वंचित राहू नयेत म्हणून इ. 5 वी ते 10 वीपर्यंतच्या मुलींना शाळेत जाण्यासाठी एस.टीने मोफत प्रवासाची योजना सुरू केली आहे. ज्या गावात माध्यमिक शाळेची सोय नाही त्या गावातील विद्यार्थिनींना माध्यमिक शाळेत 75 टक्केउपस्थिती असल्यास या योजनेचा लाभ मिळतो. या योजनेमुळे दुर्गम भागातील अनेक मुलींच्या शिक्षणाची सोय झाली व शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात मुली आल्या. त्यामुळेच मुलींच्या शिक्षणाची टक्केवारी वाढली आहे.

- **मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना गणवेष व लेखन साहित्य पुरविणे**

अनुसूचित जाती/जमाती, विमुक्त आणि भटक्या जमातीमधील इ. 1 ली ते 4 थीमध्ये शिक्षण घेत असलेल्या प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी ही योजना आहे. पात्र मुला-मुलींना गणवेषाचे दोन संच आणि लेखन साहित्य प्रतिवर्षी मोफत पुरविण्यात येते.

- **पुस्तकपेढी योजना**

जिल्हा परिषद आणि नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या प्राथमिक शाळांत शिकणाऱ्या अनुसूचित जाती/जमाती, विमुक्त व भटक्या जमाती व नवबौद्ध विद्यार्थ्यांना नि:शुल्क पाठ्यपुस्तके पुरविण्याची योजना शासन राबवित आहे. त्यानुसार इयत्ता पहिली व दुसरीसाठी दरवर्षी आणि तिसरी ते सातवीसाठी दर तीन वर्षांनी एकदा पाठ्यपुस्तके पुरविली जातात.

- **आदिवासी विद्यार्थ्यांना विद्यावेतन**

आदिवासी भागातील विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची ओढ लागावी व शिक्षण घेण्यासाठी त्यांना उत्तेजन मिळावे म्हणून शासनामार्फत त्यांना विद्यावेतन देण्यात येते. इ. 5 वी ते 10 वी मध्ये शिकणाऱ्या शासनमान्य प्राथमिक/माध्यमिक शाळांमधील अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ मिळतो. मात्र, त्यासाठी अशा विद्यार्थ्यांची शाळेतील हजेरी 75 टक्के तरी असावी लागते. इ. 5 वी ते 7 वी करिता मुलांना 40 रु. व मुलींना 50 रु. व 8 वी, 9 वी, 10 वीकरिता अनुक्रमे रु. 50 व रु. 60 विद्यावेतन 10 महिने (एका वर्षासाठी) दिले जाते.

- **दप्तराचे ओझे कमी करणे**

शासनाने नियुक्त केलेल्या समितीच्या शिफारशीनुसार विद्यार्थ्यांच्या पाठीवरील दप्तराचे ओझे कमी करण्याचा शासनाने मे 1997 मध्ये निर्णय घेतला आहे व त्यानुसार इ. 1 ली व 2 रीच्या विद्यार्थ्यांनी भाषा, गणित या विषयांची क्षमताधिष्ठित पाठ्यपुस्तके शाळेत आणावीत. इ. 3 री ते 5 वी विद्यार्थ्यांनी भाषा व गणित विषयांची पाठ्यपुस्तके आणावीत. इतर वर्गाच्या विद्यार्थ्यांनी वेळापत्रकानुसार शाळेत पाठ्यपुस्तके आणावीत. एकच 100 पानी वही आणावी. अशाप्रकारे दप्तराचे ओझे कमी करावे, अशी सूचना देण्यात आली आहे.

- **शासकीय विद्यानिकेतन**

ग्रामीण भागातील होतकरू व हुशार मुलांना तसेच आदिवासी भागातील हुशार मुलांना माध्यमिक शिक्षणाच्या चांगल्या सोयी उपलब्ध व्हाव्यात, विद्यार्थ्यांना चांगल्या दर्जाचे शिक्षण मिळावे यासाठी राज्यात पुसेगाव, धुळे, औरंगाबाद, अमरावती व यवतमाळ अशी 5 विद्यानिकेतने सुरू करण्यात आली आहेत.

- **मूल्यांचे शिक्षण**

इयत्ता 1 ली ते 10 वीच्या सर्व माध्यमाच्या प्राथमिक/माध्यमिक शाळांतील सर्व विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रप्रेम, राष्ट्रीय एकात्मता, सर्वधर्मसमभाव, सहिष्णुता, स्त्री-पुरुष समानता, श्रमप्रतिष्ठा, वैज्ञानिक दृष्टिकोन, संवेदनशीलता, वक्तशीरपणा इ. समाजोपयोगी मूल्यांचा परिपोष व्हावा यासाठी मूल्यांचे शिक्षण हा विषय सुरू करण्यात आला आहे.

- **सैनिकी शाळा**

विद्यार्थ्यांमध्ये सांघिक वृत्ती, शिस्त, नेतृत्व, आत्मविश्वास, शौर्य, देशभक्ती, सामाजिक बांधिलकी इत्यादी गुणांची जोपासना व्हावी व मानसिक संतुलन राखून आत्मिक विकास साधावा हा या योजनेचा उद्देश आहे. राज्यात 14 सैनिकी शाळा आहेत.

- **जिल्हा प्राथमिक शिक्षण प्रकल्प (डी.पी.ई.पी.)**

राज्यातील ज्या जिल्ह्यांचे स्त्री-साक्षरतेचे प्रमाण राष्ट्रीय सरासरीपेक्षा म्हणजेच 39 टक्केपेक्षा कमी आहे अशा जिल्ह्यांसाठी जागतिक बँकेच्या व केंद्र शासनाच्या मदतीने हा प्रकल्प चालविला जातो. यामध्ये 6 ते 14 वयोगटातील 100 टक्के मुलामुलींची पटनोंदणी करणे, शाळेत नोंदविलेल्या व शाळेत येत असलेल्या मुलामुलींची 100 टक्के उपस्थिती टिकविणे, या मुलामुलींना दर्जेदार शिक्षण देऊन त्यांची क्षमता संपादणूक पातळी वाढविणे यासाठी हा प्रकल्प सुरू करण्यात आला आहे.

- **अपंग एकात्म शिक्षण योजना**

हे लक्षात ठेवा –

● साक्षरतेच्या बाबतीत देशात आघाडीवर असलेले राज्य	केरळ
● सन 2001 च्या जनगणनेच्या अंतिम निष्कर्षानुसार भारतातील साक्षरतेचे प्रमाण	64.84%
● देशातील पहिला संपूर्ण साक्षर जिल्हा	अर्नाकुलम (केरळ)
● दहाव्या पंचवार्षिक योजनेने देशातील साक्षरतेचे प्रमाण सन 2007 पर्यंत ..... टक्क्यांपर्यंत नेणे उद्दिष्टित केले आहे.	75%
● सन 2001 च्या जनगणनेनुसार भारतातील स्त्रियांमधील साक्षरतेचे प्रमाण	53.67%
● सन 2001 च्या जनगणनेनुसार भारतातील पुरुषांमधील साक्षरतेचे प्रमाण	75.26%
● 1991–2001 या दशकात भारतात साक्षरतेच्या प्रमाणात किती टक्के वाढ घडून आली?	12.63%
● स्त्री–पुरुष यांच्यातील साक्षरता प्रमाणाचा फरक सर्वात कमी असलेले राज्य	केरळ
● स्त्रियांमधील साक्षरतेचे प्रमाण सर्वात कमी असलेले राज्य	बिहार
● 15 ते 35 वर्षे वयोगटात 100 टक्के साक्षरता साध्य करणारे भारतातील पहिले राज्य	केरळ
● हिंदी भाषिक पट्ट्यातील पहिला साक्षर जिल्हा	नरसिंगपूर (मध्य प्रदेश)
● केरळ व्यतिरिक्त उर्वरित भारतातील पहिला संपूर्ण साक्षर जिल्हा	वर्धमान
● भारतातील शैक्षणिक धोरणानुसार देशातील साक्षरतेचे प्रमाण कोणत्या वर्षापर्यंत 60 टक्क्यांवर नेणे उद्दिष्ट आहे.	सन 2012
● देशात 'प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम' राबविण्यास केव्हापासून सुरुवात झाली?	2 ऑक्टो. 1978
● 'जनशिक्षण निलायम' ही कोणत्या प्रकारची योजना आहे?	साक्षरोत्तर शिक्षण योजना
● 'जनशिक्षण निलायम' ही योजना कोणासाठी राबविली जात आहे?	नवसाक्षरांसाठी
● सन 1976 पर्यंत 'शिक्षण' ही मुख्यत्वे कोणाची जबाबदारी होती?	राज्यांची
● कोणत्या शिक्षण पद्धतीत अभ्यासक्रम व शिक्षण साहित्य यांना अवाजवी महत्त्व न देता त्याबाबत लवचिकता पाळली जाते?	अनौपचारिक शिक्षण
● प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमास गती देण्यासाठी कोणत्या वर्षापासून देशात 'राष्ट्रीय साक्षरता अभियान' जारी केले गेले?	सन 1988
● सन 1951 मध्ये देशात एकूण विद्यार्थ्यांमध्ये मुलींचे प्रमाण 16 टक्के इतके होते, ते आता ..... टक्क्यांच्या पुढे गेले आहे.	40%
● 'प्रौढ शिक्षण योजना' मुख्यत्वे कोणत्या वयोगटाशी संबंधित होती?	15 ते 35 वर्षे
● कोणत्या वर्षी जाहीर करण्यात आलेल्या कृती कार्यक्रमानुसार प्राथमिक शाळा किमान 'तीन शिक्षकी' करण्याचे निर्धारित केले गेले आहे?	सन 1992
● अनौपचारिक शिक्षणाची सुधारित योजना 'शिक्षण शाश्वती योजना आणि पर्यायी शिक्षण' या नावाने राबविली जात आहे, ती केव्हापासून?	1 एप्रिल 2001
● या कार्यक्रमांतर्गत प्रत्येक 'एक शिक्षकी' प्राथमिक शाळा किमान 'दोन शिक्षकी' करावयाची योजना राबविली गेली.	ऑपरेशन ब्लॅकबोर्ड
● सन 1950–51 दरम्यान प्राथमिक शाळेतील भरतीचे प्रमाण 42.6 टक्के होते. ते आता ..... टक्क्यांवर पोहोचले आहे.	95%
● कोणत्या घटनादुरुस्तीनुसार 'शिक्षण' ही केंद्र व राज्ये यांची संयुक्त जबाबदारी ठरविण्यात आली?	42 वी घटनादुरुस्ती, 1976.

● देशातील प्रत्येक जिल्ह्यात किमान एकतरी नवोदय विद्यालय स्थापन करण्याची मोहीम कोणत्या वर्षापासून राबविण्यास सुरुवात झाली?	1985-86
● नवोदय विद्यालयामध्ये कोणते वर्ग असतात?	सहावी ते बारावी
● प्राथमिक शाळांमध्ये किमान शैक्षणिक सोयी पुरविण्याची निकड पूर्ण करणारा 'ऑपरेशन ब्लॅकबोर्ड' हा कार्यक्रम देशात केव्हापासून राबविला जात आहे?	सन 1987-88
● कोणत्या शिक्षण कार्यक्रमाचे वर्णन 'शिक्षणास भुकेलेल्यांना वरदान' या शब्दांत करता येईल?	अनौपचारिक शिक्षण
● देशात सध्या किती केंद्रीय विद्यालये कार्यरत आहेत?	1248
● माध्यमिक शाळांमध्ये व्यावसायिक शिक्षण देण्याची योजना केव्हापासून केंद्र सरकारकडून पुरस्कृत करण्यात आली?	फेब्रुवारी 1988
● 'भोज विश्व विद्यालय' हे मुक्त विद्यापीठ कोठे आहे?	भोपाळ, मध्य प्रदेश
● नवोदय विद्यालयात ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांची संख्या किती असते?	75%
● 'राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद' ही स्वायत्त संस्था केंद्र शासनाने कोणत्या वर्षी स्थापन केली?	सन 1961
● केंद्रीय विद्यालये सुरू करणे व त्यांचे व्यवस्थापन पाहणे ही जबाबदारी कोणत्या स्वायत्त संस्थेवर आहे?	केंद्रीय विद्यालय, सांगली
● देशाबाहेरही काही ठिकाणी केंद्रीय विद्यालये कार्यरत आहेत, अशा प्रकारचे केंद्रीय विद्यालय नेपाळमध्ये कोठे कार्यरत आहे?	काठमांडू
● रशियामध्येही एक केंद्रीय विद्यालय कार्यरत आहे. ते कोठे आहे?	मॉस्को
● नेताजी सुभाष मुक्त विद्यापीठ कोठे कार्यरत आहे?	कोलकाता, प. बंगाल
● 'नालंदा मुक्त विद्यापीठ' कोणत्या राज्यात आहे?	बिहार
● इंदिरा गांधी मुक्त विद्यापीठाशिवाय देशात ..... स्वतंत्र मुक्त विद्यापीठे कार्यरत आहेत.	चौदा
● राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ आंध्र प्रदेश राज्यात कोठे आहे?	तिरूपती
● 'केंद्रीय विद्यालय संघटन' या स्वायत्त संस्थेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	सन 1965
● नवोदय विद्यालयांमध्ये विद्यार्थिनींकरिता एकूण विद्यार्थी संख्येच्या ..... इतक्या जागा राखीव असतात.	33%
● नवोदय विद्यालयांनी आपल्या कार्यासाठी कोणास केंद्रबिंदू मानले आहे?	ग्रामीण विद्यार्थी
● नवोदय विद्यालयांनी जिल्ह्यामध्ये ..... म्हणून कार्य करावे, असे अपेक्षित आहे.	गतिवर्धक केंद्रे
● शालेय प्रश्नांचे संशोधन करणे, प्रशिक्षणाचे नवे कार्यक्रम सुरू करणे, शिक्षक व विद्यार्थी यांच्यासाठी अध्यापन साहित्य तयार करणे आदी कार्ये करणारी केंद्र स्तरावरील स्वायत्त संस्था कोणती?	राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन परिषद
● 'जिल्हा प्राथमिक शिक्षण कार्यक्रम' या केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रमावरील किती टक्के खर्च केंद्र शासन करीत आहे?	85%
● 'प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण' हे प्रमुख उद्दिष्ट असलेल्या 'जिल्हा प्राथमिक शिक्षण कार्यक्रम' राबविण्यास देशात व राज्यात केव्हापासून सुरुवात झाली?	सन 1994
● भारत सरकार आणि संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या पाच संलग्न संस्थांच्या सहकार्याने राबविला जाणारा कार्यक्रम कोणता?	जनशाळा कार्यक्रम
● उत्तर प्रदेशात 'अलाहाबाद' येथे असलेल्या मुक्त विद्यापीठास कोणाचे नाव देण्यात आले आहे?	राजर्षी टंडन
● लालबहादूर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ कोठे आहे?	नवी दिल्ली

BeePublication Knowledge is power

● आंध्र प्रदेशात 'हैदराबाद' येथे कार्यरत असलेल्या मुक्त विद्यापीठाचे नाव काय?	डॉ. बी. आर. आंबेडकर मुक्त विद्यापीठ
● दिल्ली येथे 'इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठा'ची स्थापना केव्हा करण्यात आली?	सप्टेंबर, 1985
● राष्ट्रीय बालभवन, नवी दिल्लीशी संलग्न 73 बालभवन देशात कार्यरत आहेत. जवाहरलाल नेहरूंच्या कार्यकालात ..... या वर्षी राष्ट्रीय बालभवन, नवी दिल्ली या स्वायत्त संस्थेची स्थापना करण्यात आली होती.	1956
● शिक्षणसेवक योजनेंतर्गत प्राथमिक शाळेत नियुक्ती झाल्यास दरमहा रु. 3000/– मानधन दिले जाते, माध्यमिक शाळेतील शिक्षणसेवकांना दरमहा किती मानधन देण्यात येते?	रु. 4000/-
● राष्ट्रीय साक्षरता अभियानाच्या धर्तीवर प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमास गती देण्यासाठी महाराष्ट्रात 'राज्य साक्षरता अभियान' स्थापन करण्यात आले, केव्हापासून?	फेब्रुवारी, 1989
● 'लोकजुंबिरा' या कार्यक्रमास कोणत्या आंतरराष्ट्रीय संस्थेचे सहकार्य लाभले आहे?	स्वीडिश इंटरनॅशनल डेव्हलपमेंट ॲथॉरिटी
● 'लोकजुंबिरा' हा 'सर्वांना शिक्षण' या उद्दिष्टाशी निगडीत असलेला कार्यक्रम शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या ..... राज्यात राबविला जात आहे.	राजस्थान
● शालेय शिक्षण संदर्भात 'माहिती व तंत्रज्ञान वर्ष' राज्यात कोणत्या वर्षी पाळण्यात आले?	सन 1999
● 'प्राथमिक शिक्षण' सर्वांनाच – प्रामुख्याने अल्पसंख्याक, मागासवर्गीय व बालकामगार यांना सहजसाध्य व्हावे, हे कोणत्या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट होते?	जनशाळा कार्यक्रम
● सन 2001 च्या जनगणनेनुसार राज्यातील सर्वाधिक साक्षरतेचा जिल्हा कोणता?	सिंधुदुर्ग
● इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठाने 'ज्ञानदर्शन' हे दूरदर्शनचे स्वतंत्र शैक्षणिक चॅनेल केव्हापासून सुरू केले?	26 जाने. 2000
● आजमितीस नवोदय विद्यालयातील एकूण विद्यार्थ्यांमध्ये अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या सुमारे 21 टक्के इतकी असून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या ..... इतकी आहे.	12 टक्के
● सन 2005 च्या पूर्वार्धात देशात ..... नवोदय विद्यालये कार्यरत होती.	513
● 'महिला समस्या' हा कार्यक्रम कोणत्या संकल्पनेशी निगडीत आहे? असे म्हणता येईल.	महिला सबलीकरण शिक्षण
● अंशकालीन अभ्यासक्रमावर आधारित अनौपचारिक शिक्षण देण्याच्या संकल्पनेतून साखर कारखान्यांच्या आवारातच मजुरांच्या मुलांसाठी चालविल्या जाणाऱ्या शाळा कोणत्या संज्ञेने ओळखल्या जातात?	साखरशाळा
● राज्यातील संपूर्ण साक्षरतेची यशस्वी सांगता झाल्यामुळे राज्यात आता प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमाऐवजी नवसाक्षरांसाठी ..... कार्यक्रम राबविला जात आहे.	निरंतर शिक्षण
● सन 2001 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील साक्षरतेचे प्रमाण	76.90%
● नवोदय विद्यालयात शहरी भागातील विद्यार्थी जास्तीत जास्त ...... टक्के इतके असतात.	25%
● 'नॅशनल बुक ट्रस्ट' या स्वायत्त संस्थेची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	1957
● भारतात जागतिक ग्रंथ महोत्सवाचे आयोजन कोणती संस्था करते?	नॅशनल बुक ट्रस्ट
● सन 2003 मध्ये कोणत्या शहरास 'जागतिक ग्रंथ राजधानी' म्हणून घोषित केले गेले?	नवी दिल्ली
● भारतात जागतिक ग्रंथ महोत्सवाचे आयोजन कोठे केले जाते?	नवी दिल्ली
● राज्यातील सर्वात कमी साक्षरतेचा जिल्हा	गडचिरोली
● राज्यात कोणत्या वर्षापासून शिक्षकांची रिक्तपदे 'शिक्षणसेवक' या अभिनव योजनेद्वारा भरली जात आहेत?	सन 2000

● **जर फ्लॅटमध्ये राहणाऱ्या व्यक्ती त्याच्या देखभाल शुल्कासाठी योगदान देत नसेल तर तुम्ही काय ठरवाल आणि विवाद सोडवण्यासाठी काय कारवाई कराल?**	आपण सदस्यांची त्वरित बैठक आयोजित कराल आणि त्यांच्या समर्थनाचा विस्तार करण्यासाठी विनंती कराल
● **शैक्षणिक मानसशास्त्राने संभाव्य शिक्षकांना ह्याचा पुरवठा केला पाहिजे.**	प्रभावी शिक्षण दिले जावो ह्यासाठी तत्त्वे अंतर्ज्ञान आणि दृष्टिकोन
● **अनूसूचित जातीचा विद्यार्थी आपल्या वर्गामध्ये दाखल झाला आहे. वर्गातले इतर विद्यार्थी त्याला अस्पृश्य मानतात आणि त्याला अलिप्त राहण्यास भाग पाडतात. आपण त्याचे वर्गात उत्तम समायोजन कसे कराल?**	त्याच्या अभ्यासात मदत करुन आणि वर्गातल्या दुसऱ्या मुलांवर कारवाई करुन
● **........ घरात रहातो.**	मनुष्य
● **शिक्षक स्लाइड प्रक्षेपण सोबत काय करण्याचा प्रयत्न करतात?**	शिकवताना योग्य आणि संबंधित मिश्रणे दाखवणे
● **संशोधनाने दर्शविते आहे की, एकुण अभ्यास वेळेची ......%वारी जी वाचन करण्यास निपुण असू शकते कारण परत वाचन चा विरोध हा उच्च म्हणून असू शकतो.**	80%
● **जेव्हा आपण वर्गात वेगळी एकटी मुल बघता तेव्हा आपण काय समजता?**	त्याचा समाजीकरण अपुरा आहे
● **शिक्षक हे मित्र मार्गदर्शक आणि तत्वज्ञानाचे अभ्यासक या वाक्याने गोरवले आहे कारण...**	मानवजातीच्या उच्च मूल्या ते वर्ग खोलीत बसलेल्या तरुणांमध्ये भरतात
● **कदाचित शाळेत प्रतिभावान मुलाची शिक्षका कडून उपेक्षा होण्याचे मूलभूत कारण काय आहे?**	प्रतिभावान मुलाच्या स्वतःच्या बाजूने मिळविण्याची क्षमता
● **जर आपण शाळेचे मुख्य अधिकारी असाल तर कसे निर्णय घ्याल?**	आपल्या समितीनुसार गुन्हेगारीची गंभीरता मान्य कराल
● **शिक्षकाचा जर आपल्या विद्यार्थ्यांशी मैत्रीपूर्ण व्यवहार असेल तर ती .... शिक्षक असेल.**	यशस्वी
● **गृहकार्य म्हणजे काय?**	विद्यार्थ्यांनी घरी वर्गवारीचे सविस्तर लेख तयार करणे
● **आपण एका मोलकरणीला नोकरी वर ठेवले जी अशिक्षित आहे. जेव्हा ती कामावर आली नाही तेव्हा तुम्ही मजुरीतून पैसे कापले जेव्हा ती तिच्या खात्यास तपशीलवार विचारते. या परिस्थितीत आपण तिला काय म्हणाल?**	आपण प्रामाणिकपणे तिला हिशेब समजावू आणि तिला शिक्षित करण्यासाठी सर्व प्रयत्न करु
● **कसे असल्यास मूल अंमली पदार्थाचे व्यसन असलेले जन्माला येतात?**	माता सेवन करत असलेले अंमली पदार्थ बाळाच्या रक्त प्रवाहात मिसळल्यास
● **मानकांच्या बाबतीत शिक्षकांची जबाबदारी काय आहे?**	मुलांना स्वतःचा वैयक्तिक आणि सामूहिकपणे मानदंड निश्चित करण्यासाठी मदत करणे

BeePublication™ Knowledge is power

1) **मानसशास्त्रातील आद्यग्रंथ खालीलपैकी कोणता?**

1) डी ॲनिमा 2) रिपब्लिक
3) चरकसंहिता 4) वर्तनवाद

2) **मानसशास्त्राची पहिली प्रयोगशाळा..... यांनी सुरू केली**

1)विल्यम वुंट 2) ॲरिस्टॉटल
3) विल्यम जेम्स 4) जे.बी. वॅटसन

3) **वास्तववादी शास्त्रात खालीलपैकी कोणाचा समावेश होत नाही?**

1) भौतिकशास्त्र 2) मानसशास्त्र
3) जीवशास्त्र **4) तर्कशास्त्र**

4) **व्यक्तीभिन्नतेविषयीचे विचार खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात मांडलेले आहेत?**

1) डी ॲनिमा **2) रिपब्लिक**
3) चरकसंहिता 4) वर्तनवाद

5) **वक्त तयार करण्याच्या निवडीत व्यक्तीची बुद्धी लक्षात घ्यावी असे कोणी सांगितले?**

1) विल्यम वुंट 2) ॲरिस्टॉटल
3) विल्यम जेम्स **4) क्विटी लिअन**

6) **खालीलपैकी मानसशास्त्राची कोणती मर्यादा लागू होत नाही?**

1) अध्यापन हे केवळ शास्त्र नाही तर कला आहे.
2) नेमक्या कारणांचा अभाव
3) मानसशास्त्राची तत्त्वे सूत्रमय असतात
4) मानसशास्त्रातील काही गुंते अजून कायम आहेत.

7) **वर्तन अभ्यास पद्धती खालीलपैकी अशास्त्रीय पद्धत कोणती?**

1) प्रायोगिक 2) जीवन वृत्तांत
3) सर्वेक्षण **4) आत्मनिरीक्षण**

8) **निरीक्षण पद्धतीचा खालीलपैकी जनक कोण?**

1) विल्यम वुंट 2) ॲरिस्टॉटल
3) विल्यम जेम्स **4) जे. बी. वॅटसन**

9) **आत्मनिरीक्षण पद्धतीचा खालीलपैकी कोणता गुण लागू होत नाही?**

1) ही बिनखर्चिक पद्धत आहे.
2) ही पद्धत केव्हाही व कोठेही वापरता येते.
3) आत्मदोष कमी करता येतात.
4) निष्कर्ष विश्वासार्ह असतात.

10) **खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीचा वापर करून फ्राईड क्रांतिकारी उपपती मांडली?**

1) पठरायोगी **2) जीवनवृत्तांत**
3) सर्वेक्षण 4) आत्मनिरीक्षण

11) **अध्ययन प्रक्रियेचे खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्ये नाही?**

1) अध्ययन ही वेगाने चालणारी प्रक्रिया आहे.
2) अध्ययनामुळे आकलन होते.
3) अध्ययन ही आजन्म चालणारी प्रक्रिया आहे.
4) सर्व प्राण्यांच्या अध्ययनसारखे नसते.

12) **साहचर्यवादी उपपत्तीत खालीलपैकी कोणाचा समावेश होतो?**

1) स्किनर 2) ब्लूम
3) बांदुरा 4) आसुबेल

13) **अध्ययनविषयक पहिली उपपती थॉर्नडाईक यांनी खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात मांडली.**

1) डॉ. ॲनिमा 2) रिपब्लिक
3) ॲनिमल इंटेलेझिन्स 4) वर्तनवाद

14) **थॉर्नडाईक यांनी सांगितलेला अध्ययनविषयक नियम खालीलपैकी कोणता नाही?**

1) सज्जतेचा नियम 2) परिणामाचा नियम
3) वैविध्याचा नियम 4) पुनरावृत्तीचा नियम

15) **प्रभुत्व संपादन उपपत्ती खालीलपैकी कोणी मांडली?**

1) स्किनर **2) ब्लूम**
3) बांदुरा 4) आसुबेल

16) **अनुवंशा संबंधीचे नियम खालीलपैकी कोणी मांडले?**

1) ग्रेगार मॅडेल 2) ॲरिस्टॉटल
3) विल्यम जेम्स 4) जे. बी. वॅटसन

17) **अनुवंशासंबंधी खालीलपैकी कोणता नियम येत नाही?**

1) वैविध्याचा नियम 2) परागतीचा नियम
3) साधर्म्याचा नियम **4) परिणामाचा नियम**

18) **खालीलपैकी कोणते प्रतिमेचे वैशिष्ट्य नाही?**

1) पूर्वअनुभाशिवाय प्रतिमा तयार होत नाहीत.
2) प्रतिमा स्थिर असतात.

BeePublication™ Knowledge is power

3) प्रतिमा या व्यक्तीपरत्वे भिन्न असतात.

4) सर्व प्रतिमा सारख्याच तीव्रतेने निर्माण होत नाहीत.

19) विचार प्रक्रियेतील सर्वात पहिला घटक कोणता?

1) समस्या 2) धडपड

3) पूर्वानुभव 4) प्रत्यक्ष कृती

20) एखाद्या विषयात आवड किंवा गोडी निर्माण झाल्यास आपोआप लक्षात जाते हे खालीलपैकी कोणत्या अवधानाचे उदाहरण आहे?

1) ऐच्छिक अवधान 2) अनैच्छिक अवधान

3) अभ्यस्त अवधान 4) यापैकी नाही

21) खालीलपैकी व्यक्तीगत प्रेरणा कोणती?

1) तापमान नियंत्रण 2) सुरक्षा

3) स्थैर्य **4) अभिरुची**

22) डॉ. भाटिया यांच्या खालीलपैकी कोणत्या कसोट्या उपयुक्त आहेत?

1) शाब्दिक कसोट्या 2) शब्दिक कसोट्या

3) कृतीयुक्त कसोट्या 4) यापैकी नाही

23) पेपर पेन्सिल कसोटी या नावाने खालीलपैकी कोणती कसोटी ओळखली जाते?

1) शाब्दिक कसोट्या 2) शब्दिक कसोट्या

3) कृतीयुक्त कसोट्या 4) यापैकी नाही

24) अनेक घटक सिद्धांत खालीलपैकी कोणी मांडला?

1) स्पिअरमन **2) थर्स्टन**

3) थॉमसन 4) थॉर्नडाईक

25) बहुआयामी बुद्धिमत्ता सिद्धांत खालीलपैकी कोणी मांडला?

1) स्पिअरमन 2) थर्स्टन

3) गिलफोर्ड 4) थॉर्नडाइक

26) गिलफोर्ड यांनी बुद्धिमत्तेचे एकूण किती घटक सुचवले?

1) 100 2) 129

3) 3 **4) 120**

27) स्वत:च्या भावना चांदणे, अभिरुची जाणे / बलस्थाने जाणे मर्यादा जाणे म्हणजे.....

1) आत्मभान 2) प्रेरणा

3) संवेदना 4) नियंत्रण

28) समायोजन प्रक्रियेचा खालीलपैकी कोणता घटक नाही?

1) विफलता 2) प्रेरणा

3) समस्यापूर्ती **4) यापैकी नाही**

29) इंग्रजी वाक्यरचना शिकताना मराठी वाक्यरचनेच्या ज्ञानाचा अडथळा निर्माण होतो हे कोणत्या प्रकारचे संक्रमण आहे?

1) धन संक्रमण **2) ऋण संक्रमण**

3) शून्य संक्रमण 4) यापैकी नाही

30) सामान्यीकरण उपपत्ती कोणी मांडली?

1) सी. एच. जईड 2) बॅग्ले

3) थॉर्नडाइक 4) डॉ. गोपाल स्वामी

31) शिक्षणाचा केंद्रबिंदू खालीलपैकी कोणता?

1) विद्यार्थी 2) शिक्षक

3) पालक 4) समाज

32) डीएनएची रचना.... असते.

1) गोलाकार **2) नागमोडी**

3) सरळ 4) पोकळ

33) अर्भकावस्थाचा कालावधी......... असतो.

1) 12 आठवडे 2) 6 आठवडे

3) 4 आठवडे **4) 2 आठवडे**

34) कुमारावस्थेत मुलामुलींचा नवा जन्म होतो असे..... यांनी म्हटले.

1) वॅटसन **2) स्टॅन्ले हॉल**

3) गोपाल स्वामी 4) जीन पियाजे

35) व्यक्ती चिडखोर, उदास होण्यामागे खालीलपैकी कोणती ग्रंथी कारणीभूत ठरते?

1) कंठस्थ ग्रंथी 2) मस्तक ग्रंथी

3) वृकस्थ ग्रंथी 4) जनन ग्रंथी

36) जीन पियाजे यांनी बुद्धीविकासाच्या किती अवस्था निश्चित केल्या?

1) चार 2) सात

3) पाच 4) सहा

37) नैतिक विकास सिद्धांत कोणी मांडला?

1) जीन पियाजे **2) कोहलबर्ग**

3) सिग्मंन फ्राइड 4) लिड्झे

38) सिग्मंड फ्रॉइड यांनी व्यक्तीमत्त्वाचा कोणता घटक प्राथमिक मांडला आहे?

BeePublication™ Knowledge is power

1) सुत्रामा 2) बोधाआत्मा

3) विवेकाआत्मा 4) लिड्झे

39) खालीलपैकी शिक्षक प्रधान अध्यापन पद्धती कोणती?

1) व्याख्यान पद्धती 2) चर्चा पद्धती

3) स्वयंअध्ययन पद्धती 4) पर्यवेशित पद्धती

40) अध्यापन प्रतिमाचे जनक कोण?

1) मार्शावील व ब्रुस जॉइ्स 2) वॅटसन

3) स्टॅन्ले हॉल 4) थॉर्नडाइक

41) आधुनिक मानसशास्त्राचा जनक कोण?

1) विल्युम वुंट 2) ॲरिस्टॉटल

3) विल्यम जेम्स 4) जे. बी. वॅटसन

42) 'शिक्षण म्हणजे व्यक्तीमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास होय' अशी व्याख्या खालीलपैकी कोणी केली?

1) गेट्स 2) गिलफोर्ड

3) ॲरिस्टॉटल **4) म. गांधी**

43) डॉ. ब्लूम यांच्या सर्वंकष मूल्यमापनातील बोधात्मक क्षेत्र कोणते?

1) ज्ञान 2) अनुकरण

3) अवधान 4) अचूकता

44) खालीलपैकी निरीक्षण तंत्र कोणते?

1) प्रात्यक्षिक 2) बाहुल्यांचा खेळ

3) समाजमिती आलेख **4) प्रासंगिक नोंदी**

45) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमान खालीलपैकी कोणी मांडली?

1) हिल्डा टाबा **2) जेरोम ब्रुनर**

3) जीन पियाजे 4) यापैकी नाही

46) अपंग शिक्षण व कायदा केव्हा मांडण्यात आला?

1) 1985 **2) 1995**

3) 1990 4) 2000

47) दिव्यांग मुलांसाठी औद्योगिक प्रशिक्षण केंद्र खालीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

1) सांगली 2) कोल्हापूर

3) वर्धा 4) नागपूर

48) अपंग कायदा 1995 नुसार किती डेसिबलपेक्षा जास्त श्रवणऱ्हासाला व्यक्तीला कर्णबधिर असे म्हणता येते?

1) 50 डेसिबल **2) 60 डेसिबल**

3) 80 डेसिबल 4) 40 डेसिबल

49) समानघटक उपपत्ती कोणी मांडली?

1) मार्शावील व ब्रुस जॉइस

2) वॅटसन

3) स्टॅन्टे हॉल

4) थॉर्नडाईक

50) एखादी कृती सहेतुक व ध्येयनिष्ठ असेल तर अध्यापन संक्रमण मूल्य वाढले असे कोणी सांगितले?

1) सी. एच. जईड **2) बॅग्ले**

3) थॉर्नडाइक 4) डॉ. गोपाल स्वामी

51) 'आत्मसंबंधी चर्चा करणारे शास्त्र ते मानसशास्त्र'अशी व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या शास्त्रज्ञाने केली?

1) विल्यम वुंट **2) ॲस्टिटॉटल**

3) विल्यम जेम्स 4) जे.बी.वॅटसन

52) विल्यम वुंट यांनी पहिली मानसशास्त्रीय प्रयोगशाळा कोठे सुरू केली?

1) लाइपझिंक 2) न्यूयॉर्क

3) लंडन 4) स्पेन

53) शिक्षण प्रक्रियेचे खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य नाही?

1) शिक्षण ही अखंडपणे चालणारी प्रक्रिया आहे.

2) शिक्षण ही आजन्म चालणारी प्रक्रिया आहे.

3) शिक्षण हे नैसर्गिक व सहज मिळवता येते.

4) शिक्षण ही मानसिक प्रक्रिया नाही.

54) खालीलपैकी शास्त्रीय वर्तन अभ्यास पद्धती कोणती?

1) पर्यक 2) दंतकथा

3) आत्मनिरीक्षण **4) जीवनवृत्तांत**

55) खालीलपैकी अप्रायोगिक पद्धत कोणती?

1) आत्मनिरीक्षण **2) बाह्यनिरीक्षण**

3) जीवनवृत्तांत 4) यापैकी नाही

56) सर्वेक्षण पद्धतीत खालीलपैकी कोणत्या साधनांचा वापर केला जातो?

1) मुलाखत 2) सर्वेक्षण

3) मुलाखत व सर्वेक्षण 4) यापैकी नाही

57) काही व्यक्तीचा किंवा समूहाचा सखोल व पद्धतशीर अभ्यास करण्यासाठी खालीलपैकी कोणती पद्धत उपयुक्त ठरते?

1) आत्मनिरीक्षण 2) बाह्यनिरीक्षण

BeePublication
Knowledge is power

1. **सोडवा : $-\{4 - (5 - 2)\}$**

(1) 1 (2) −1

(3) −2 (4) 2

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

$= - \{4 - (5 - 2)\}$

$= - \{4 - 3\}$

$= - \{1\}$

$= -1$

2. **$\dfrac{(183 \times 183 \times 183 - 73 \times 73 \times 73)}{(183 \times 183 + 183 \times 73 + 73 \times 73)}$ चे मूल्य शोधा.**

(1) 110 (2) 136 (3) 256 (4) 210

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$(a^3 - b^3) = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$

$\dfrac{(183 \times 183 \times 183 - 73 \times 73 \times 73)}{(183 \times 183 + 183 \times 73 + 73 \times 73)}$

$= 183 - 73 = 110$

3. **सोडवा :**

$-15 + 24 \div (15 - 13)$

(1) 3 (2) −3

(3) −6 (4) 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

$= -15 + 24 \div (15 - 13)$

$= 9 \div (-3)$

$= -3$

4. **जर $x + \dfrac{1}{x} = 3$ आहे, तर $(x^2) + \dfrac{1}{(x^2)}$ म्हणजे किती?**

(1) 7 (2) 9

(3) 6 (4) 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$(a + b) = a^2 + 2ab + b^2$

$a = x, b = \dfrac{1}{x}$

$(a+b)^2 = x^2 + 2x \times \dfrac{1}{x} + \dfrac{1}{x^2} = 9$

$\therefore x^2 + \dfrac{1}{x^2} + 2 = 9$

$\therefore x^2 + \dfrac{1}{x^2} - 7$

$x^2 + \dfrac{1}{x^2} = 7$

5. **सोडवा :**

$13 - 12 \div 4 \times 2$

(1) 7 (2) 8

(3) 9 (4) 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$13 - 12 \div 4 \times 2$

$= 13 - 3 \times 2$

$= 13 - 6$

$= 7$

6. **जर $\dfrac{9}{N} + \dfrac{12}{N} + \dfrac{17}{N} + \dfrac{14}{N} = \dfrac{4}{13}$ असेल, तर चे मूल्य** काय येईल?

(1) 156 (2) 169

(3) 182 (4) 143

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

$\dfrac{9}{N} + \dfrac{12}{N} + \dfrac{17}{N} + \dfrac{14}{N} = \dfrac{4}{13}$

$\dfrac{52}{N} = \dfrac{4}{13}$

$4N = 52 \times 13$

$N = \dfrac{52 \times 13}{4}$

$N = 169$

7. **एका संख्येला 899 ने भागले असता मिळणारी बाकी 63 आहे. त्याच संख्येस 29 ने भागल्यास किती बाकी मिळेल?**

(1) 7 (2) 4 (3) 5 (4) 0

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$\dfrac{x}{889} = 63,$ $\dfrac{x}{29}$ = बाकी (?)

$\dfrac{899}{29} = 31$

899 ला 29 ने पूर्णभाग जातो.

जर $\dfrac{63}{29}$ = बाकी 5

8. **$\dfrac{45}{12} \div \dfrac{15}{16} - \dfrac{75}{12} \times \dfrac{24}{15}$ चे मूल्य काय आहे?**

(1) 14 (2) −14

(3) −6 (4) 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$\dfrac{45}{12} \div \dfrac{15}{16} - \dfrac{75}{12} \times \dfrac{24}{15}$

$= \dfrac{45}{12} \times \dfrac{16}{15} - \dfrac{75}{12} \times \dfrac{24}{15}$

$= 4 - 10$

$= -6$

9. **खालीलपैकी कशास 24 ने भाग जात नाही ?**

(1) 2448 (2) 4080

(3) 5132 (4) 4896

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

➢ 2448, 4080, 4896 या संख्येस 24 ने भाग जातो.

➢ तर 5132 या संख्येला 24 ने भाग जात नाही.

$\frac{5132}{24} = 213.83$

10. **मूल्य काय आहे? $\frac{2.52 \times 2.52 - 1.21 \times 1.21}{3.73}$**

(1) 1.52 (2) 1.45

(3) 1.31 (4) 1.35

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$= \frac{2.52 \times 2.52 - 1.21 \times 1.21}{3.73}$

$= \frac{6.3504 - 1.4641}{3.73}$

$= \frac{4.886}{3.73}$

$= 1.31$

11. **सोडवा :**
6 - 8 - (-6) ÷ 2

(1) 2 (2) –1

(3) –2 (4) 1

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

= 6 – 8 – (–6) ÷ 2

= 6 – 8 – (–3)

= 6 – 8 + 3

= 9 – 8

= 1

12. **1083 ला कोणत्या सर्वात लहान (किमान) संख्येने गुणल्यास एक पूर्ण वर्ग मिळेल?**

(1) 3 (2) 11

(3) 2 (4) 4

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

1083 ला 3 या सर्वात लहान संख्येने गुणल्यास एक पूर्ण वर्ग मिळेल.

उदा. 1083 × 3

= 3249

3249 चे वर्गमुळ 57 आहे.

13. **सोडवा :**
24 ÷ (3 × 2)

(1) 16 (2) 6

(3) 4 (4) 8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

= 24 ÷ (3 × 2)

= 24 ÷ 6

= 4

14. **$\frac{((9.8 \times 9.8 - 5.8 \times 5.8))}{(2 \times (7.8))}$ चे मूल्य किती आहे?**

(1) 3 (2) 6 (3) 5 (4) 4

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

$\frac{((9.8 \times 9.8 - 5.8 \times 5.8))}{(2 \times (7.8))}$

$= \frac{96.04 - 33.64}{15.6}$

$= \frac{96.04 - 33.64}{15.6}$

$= \frac{62.4}{15.6}$

= 4

15. **सोडवा :**
16 - 5 × 3 + 4

(1) 8 (2) 18

(3) 37 (4) 5

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

16 – 5 × 3 + 4

16 – 15 + 4

20 – 15

5

16. **सोडवा : 16 ÷ 8 + 4 - 2 × 3**

(1) 10 (2) 0

(3) 12 (4) 6

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

= 16 ÷ 8 + 4 - 2 × 3

= 2 + 4 - 6

= 6 - 6

= 0

17. **सोडवा:**
(-20) × (-1) + 14 ÷ 7.

(1) 22 (2) –22

(3) 18 (4) –18

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

(-20) × (-1) + 14 ÷ 7

BeePublication Knowledge is power

$= 20 + 2$
$= 22$

18. **222.22 + 22.22 + 12 + 0.22 + 0.02 चे मूल्य किती आहे?**
(1) 256.68 (2) 255.68
(3) 256.08 (4) 256.86

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$222.22 + 22.22 + 12 + 0.22 + 0.02$
$= 244.44 + 12 + 0.24$
$= 256.44 + 0.24$
$= 256.68$

19. **जर $2^x \times 4^{12} \times 8^3 = 16^{11}$ आहे, तर $\times$ चे मूल्य किती आहे?**
(1) 13 (2) 12
(3) 11 (4) 14

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$2^x \times (2)^{2\times12} \times (2)^{3\times3} = (2)^{4\times11}$
$x + 24 + 9 = 44$
$x = 44 - 33$
$x = 11$

20. **सोडवा : 19 - 20 ÷ 4**
(1) 14 (2) 24
(3) 19 (4) −1

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$= 19 - 20 \div 4$
$= 19 - 5$
$= 14$

21. **सोडवा : 2 × 6 ÷ 3 + 9 × 4 - 6 ÷ 2**
(1) 14 (2) 41 (3) 17 (4) 37

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

$2 \times 6 \div 3 + 9 \times 4 - 6 \div 2$
$= 2 \times 2 + 36 - 3$
$= 4 + 36 - 3$
$= 40 - 3$
$= 37$

22. **सोडवा : 5 × 3 - 12 ÷ 4 + 8.**
(1) 20 (2) 4
(3) 14 (4) 3

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$5 \times 3 - 12 \div 4 + 8$
$= 15 - 3 + 8$
$= 23 - 3$
$= 20$

23. **दिलेल्या पदावलीस सरळरूप द्या : 4 (10 + 15/5*4–4*4)**
(1) 26 (2) 42
(3) 32 (4) 24

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

$= 4\left(10 + \frac{15}{5} \times 4 - 4 \times 4\right)$
$= 4 (10 + 3 \times 4 - 16)$
$= 4 (10 + 12 - 16)$
$= 4 (22 - 16)$
$= 4 (6)$
$= 24$

24. **29.92×4.2 + 22.28×5.4 चे मूल्य .... आहे.**
(1) 245.972 (2) 225.23
(3) 230.82 (4) 345.25

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$= 29.92 \times 4.2 + 22.28 \times 5$
$= 125.66 + 120.312$
$= 245.972$

25. **दिलेल्या पदावलीस सरळ रूप द्या :**
$42 - [20 \div \{4 (5 - \overline{5 - 1})\}]$
(1) 36 (2) 42
(3) 32 (4) 37

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

$42 - [20 \div \{4 (5 - \overline{5 - 1})\}]$
$= 42 - [20 \div \{4 (5 - \overline{6})\}]$
$= 42 - [20 \div \{4 (1)\}]$
$= 42 - [20 \div 4]$
$= 42 - 5$
$= 37$

26. **$\frac{(4.28)^2 - (1.62)^2}{4.28 - 1.62} \times 64$ चे मूल्य ...... आहे.**
(1) 377.6 (2) 454.2
(3) 366.4 (4) 288

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$\frac{(4.28)^2 - (1.62)^2}{4.28 - 1.62} \times 64$

सुत्रावरून $a^2 - b^2 = (a-b)(a+b)$

$a = 4.28, b = 1.62$

BeePublication™ Knowledge is power

$= \frac{(a-b)^2-(a+b)^2}{4.28-1.62} \times 64$

$= \frac{(4.25 - 1.62) \times (4.28 + 1.62)}{4.28 - 1.62} \times 64$

$= 5.9 \times 64$

$= 377.6$

27. 27^{25} **च्या एकक स्थानी येणारा अंक कोणता आहे?**

(1) 9 (2) 3

(3) 7 (4) 1

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

(1) $7^1 = 7$, $7^2 = 49$, $7^3 = 343$, $7^4 = 2401$

एकक स्थानाचे अंक घेतल्यानंतर,

$7 \longrightarrow 7, 9, 3, 1 \longrightarrow$ एकूण 4

$4\overline{)25}$ = 6

24

01 बाकी 1 आहे.

पहिल्या स्थानावर 7 आहे. म्हणून एकक स्थानी येणारा अंक 7 आहे.

28. **जर 1225 ÷ 12.5 = 150, तर 12.25 ÷ 1.25=?**

(1) 15 (2) 12.5

(3) 10.5 (4) 10

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

1225 ÷ 12.5 = 150

तर

$\frac{12.25}{1.25} = 15$

29. **सोडवा : 10 × (5 × 42) ÷ 5 + 6 - 10**

(1) 800 (2) 416

(3) 400 (4) 166

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

10 × (5 × 42) ÷ 5 + 6 - 10

= 10 × 210 ÷ 5 + 6 - 10

= 10 × 42 - 4

= 420 - 4

= 416

30. $5\frac{3}{17}$ **ला कोणत्या संख्येने गुणल्यास गुणाकार** $6\frac{5}{34}$ **येईल?**

(1) $\frac{7}{17}$ (2) $\frac{189}{176}$

(3) $\frac{29}{34}$ (4) $\frac{209}{176}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

$5\frac{3}{17} = \frac{17 \times 5 + 3}{17} = \frac{85 + 3}{17} = \frac{88}{17} = 5.17$

$\frac{209}{176} = 1.18$

म्हणजेच $5.17 \times 1.18 = 6.13$

आता $= 6\frac{5}{34} = \frac{34 \times 6 + 5}{34} = \frac{209}{34} = 6.13$

31. **एका अपूर्णांकाचा छेद त्याच्या अंशापेक्षा 5 ने मोठा आहे. त्या अपूर्णांकाच्या अंशामध्ये 8 मिळवले व छेदातून 1 वजा केल्यास** $\frac{15}{11}$ **हा अपूर्णांक मिळतो. तर मूळचा अपूर्णांक कोणता?**
(Combine C 2021)

(1) $\frac{3}{8}$ (2) $\frac{11}{15}$

(3) $\frac{7}{12}$ (4) $\frac{1}{6}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

पर्याय 3 पाहिल्यास $\frac{7}{12}$ अंश व छेदातील फरक 5 आहे व छेद अंशापेक्षा 5 ने मोठा आहे.

$\frac{7+8}{12-1} = \frac{15}{11}$ दिलेल्या अटी तंतोतंत लागू पडतात.

म्हणून $\frac{7}{12}$ **हे उत्तर येईल.**

➢ **म्हणून अचूक उत्तर पर्याय क्र. 3 असेल.**

32. **खालीलपैकी कोणता पर्याय हा उतरत्या क्रमाने लिहिलेला आहे?** (Combine B 2021)

(1) 5/8, 9/13, 11/17

(2) 5/8, 11/17, 9/13

(3) 9/13, 11/17, 5/8

(4) 11/17, 9/13, 5/8

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

वरील उदाहरणामध्ये,

$\frac{11}{17} = 0.647, \frac{9}{13} = 0.6923, \frac{5}{8} = 0.625$

त्यामुळे उतरता क्रम

9/13, 11/17, 5/8 असा येईल.

म्हणून अचूक उत्तर पर्याय क्र. 3 असेल.

33. **जर** $a = \frac{12}{13}$, $b = \frac{13}{12}$ **व** $c = 2$, **तर** $c(a+b) = ?$

(लिपीक – 2015)

(1) $\frac{313}{156}$ (2) $4\frac{1}{78}$

(3) $4\frac{1}{13}$ (4) $\frac{613}{13}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 2

$= 2\left(\frac{12}{13} + \frac{13}{12}\right)$

BeePublication™ Knowledge is power

$$= \left(\frac{144+169}{156}\right) = \left(\frac{313}{156}\right)$$

$$= \frac{313}{78}$$

$$= 4\frac{1}{78}$$

- यावरुन योग्य उत्तर पर्याय क्र. 2 असेल.

34. एका अपूर्णांकाचा छेद त्याच्या अंशापेक्षा 4 ने मोठा आहे. त्या अपूर्णांकाच्या अंशामध्ये 11 मिळविले व छेदातून 1 वजा केल्यास मिळणाऱ्या अपूर्णांकाची किंमत $\frac{7}{3}$ होते, तर मुळचा अपूर्णांक .... आहे. (STI 2012) (Combine C - 2021)

(1) $\frac{3}{7}$ (2) $\frac{1}{5}$ (3) $\frac{5}{9}$ (4) यापैकी नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

अंश x मानला तर छेद $x + 4$ आता, अंशात 11 मिळवून व छेदातून 1 वजा करून

$$\frac{x + 11}{x + 4 - 1} = \frac{7}{3}$$

$$\frac{x + 11}{x + 3} = \frac{7}{3}$$

$3 (x + 11) = 7 (x + 3)$

$3x + 33 = 7x + 21$

$33 - 21 = 7x - 3x$

$12 = 4x$

$x = 3$

मूळ अपूर्णांक $= \frac{x}{x + 4} = \frac{3}{3+4} = \frac{3}{7}$

- योग्य उत्तर – पर्याय क्र. 1

35. एका संख्येमध्ये त्याच संख्येचा 3/4 भाग मिळवून त्याची 4 पट केली असता येणारी संख्या 126 असेल तर ती संख्या कोणती? (ASO-2012)

(1) 28 (2) 15

(3) 32 (4) 18

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 4

ती संख्या x मानु,

$x + \frac{3x}{4} = \frac{7x}{4} \times 4 = 126$

$x = 18$ ∴ **ती संख्या 18 असेलन.**

➢ **म्हणून अचूक उत्तर पर्याय क्र. 4 असेल.**

36. एका अपूर्णांक संख्येच्या अंशाला 2 ने गुणले व छेद 2 ने वाढवला तर तो अपूर्णांक $\frac{6}{7}$ होतो. त्याऐवजी छेदाला 2 ने गुणले व अंश 2 ने वाढवला तर तो अपूर्णांक $\frac{1}{2}$ होतो. तर तो अपूर्णांक कोणता ? (STI 2012)

(1) $\frac{3}{4}$ (2) $\frac{2}{5}$ (3) $\frac{3}{5}$ (4) $\frac{3}{7}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

दिलेल्या माहितीनुसार $\frac{3}{5}$ हा एकमेव पर्याय आहे जो वरील नियमात बसतो.

$\frac{3 \times 2}{5 + 2} = \frac{6}{7}$ तर $\frac{3 + 2}{5 \times 2} = \frac{5}{10} = \frac{1}{2}$

- म्हणुन पर्याय क्र. (3) बरोबर येईल.

37. 3/4 मध्ये किती मिळवावेत म्हणजे बेरीज 4/3 येईल? (STI 2012)

(1) 7/12 (2) 3/12

(3) 4/3 (4) 3/4

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

किती मिळवावेत ते x मानले पाहिजे.

म्हणजेच, $\frac{3}{4} + x = \frac{4}{3}$

$= 3(3 + 4x) = 4 \times 4$

$9 + 12x = 16$

$12x = 16 - 9$

$12x = 7$

$x = 7/12$

38. दोन क्रमवार पूर्ण संख्येच्या वर्गातील फरक 35 आहे. तर त्या संख्या कोणत्या ? (लिपीक 2015)

(1) 17, 18 (2) 15, 16

(3) 18, 19 (4) 10, 11

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

39. खालील संख्यापैकी सर्वात मोठी संख्या कोणती ? (STI 2013)

$\frac{13}{21}, \frac{11}{17}, \frac{9}{13}, \frac{7}{11}$

(1) $\frac{13}{21}$ (2) $\frac{11}{17}$ (3) $\frac{9}{13}$ (4) $\frac{7}{11}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 3

40. एका अपूर्णांकाचा छेद त्यांच्या अंशापेक्षा 4 ने मोठा आहे. त्या अपूर्णांकाच्या अंशामध्ये 11 मिळवले व छेदातून 1 वजा केल्यास मिळणाऱ्या अपूर्णांकाची किंमत 7/3 होते, तर मूळचा अपूर्णांक .... आहे. (STI-2012)

1) 3/7 2) 1/5

3) 5/9 4) यापैकी नाही

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर : 1

BeePublication Knowledge is power

41. खाली दिलेल्यांची चढत्या क्रमाने रचना करा.

$1\frac{2}{3}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{8}{15}, 1\frac{2}{5}, 1\frac{3}{17}$

(1) $1\frac{2}{3}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{2}{5}, 1\frac{3}{17}, 1\frac{8}{15}$

(2) $1\frac{2}{5}, 1\frac{8}{15}, 1\frac{3}{17}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{2}{3}$

(3) $1\frac{3}{17}, 1\frac{2}{5}, 1\frac{8}{15}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{2}{3}$

(4) $1\frac{3}{17}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{2}{3}, 1\frac{2}{5}, 1\frac{8}{15}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

चढत्या क्रमाने रचना केल्यास,

$1\frac{3}{17}, 1\frac{2}{5}, 1\frac{8}{15}, 1\frac{4}{7}, 1\frac{2}{3}$

म्हणजेच

$\frac{17+3}{17}, \frac{5+2}{5}, \frac{15+8}{15}, \frac{7+4}{7}, \frac{3+2}{3}$

$\frac{20}{17}, \frac{7}{5}, \frac{23}{15}, \frac{11}{7}, \frac{5}{3}$

42. एका अपूर्णांकाच्या अंशामध्ये एक मिळवल्यास, तो एक होतो. अपूर्णांकाच्या छेदामध्ये एक मिळवल्यास तो $\frac{1}{2}$ होतो. अपूर्णांक किती आहे ?

(1) $\frac{3}{5}$ (2) $\frac{2}{5}$ (3) $\frac{1}{2}$ (4) $\frac{2}{3}$

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर –4

दिलेल्या माहितीवरून,

अपूर्णांकाच्या छेदामध्ये एक मिळवल्यास $\frac{1}{2}$ होतो.

आता, $\frac{a}{b+1} = \frac{1}{2}$

$2a = b + 1$

$b = 2a - 1$

अपूर्णांकाच्या अंशामध्ये एक मिळवल्यास तो एक होतो.

$\frac{a+1}{b} = 1$ $a + 1 = b$

$a + 1 = 2a - 1$ ....(1) वरून $\therefore a = 2$

वरून $b = 2 \times 2 - 1 = 4 - 1 = 3$

तर तो अपूर्णांक $\frac{2}{3}$ आहे.

43. $\left(\frac{5}{7}\right),\left(\frac{8}{13}\right), \left(\frac{5}{8}\right)$ आणि $\left(\frac{6}{11}\right)$ यांपैकी किती अपूर्णांक हा/हे $\left(\frac{13}{19}\right)$ पेक्षा मोठा/मोठे आहे/आहेत?

(1) शून्य (2) एक

(3) सर्व (4) तीन

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

1. $\frac{5}{7} = 0.7142$ 2. $\frac{8}{3} = 0.6153$

3. $\frac{5}{8} = 0.625$ 4. $\frac{6}{11} = 0.5454$

5. $\frac{13}{19} = 0.6842$

$\left(\frac{5}{7}\right),\left(\frac{8}{13}\right), \left(\frac{5}{8}\right)$ आणि $\left(\frac{6}{11}\right)$ यांपैकी एक अपूर्णांक हा $\left(\frac{13}{19}\right)$ पेक्षा मोठा आहे.

44. 84.56 + 64.68 च्या उत्तराचा दोन दशांश स्थानापर्यंत पूर्णांकित करून अंदाज बांधा.

1. 14.924 2. 149.24

3. 142.9 4. 144.29

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

$84.56 + 64.68 = 149.24$

45. 9.98 + 3.21 च्या उत्तराचा दोन दशांश स्थानापर्यंत पूर्णांकित करून अंदाज बांधा.

1. 12.78 2. 15.25

3. 13.19 4.13.93

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$\therefore 9.98 + 3.21 = 998 + 321$

$= \underline{13.19}$

46. 0.47 + 0.79 च्या उत्तराचा एक दशांश स्थानापर्यंत पूर्णांकित करून अंदाज बांधा.

1. 0.5 2. 0.8

3. 0.6 4. 0.7

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 3

$0.47 \div 0.79 = 0.59 = 0.60$

Option (3) योग्य आहे.

47. 15.88 + 25.73 च्या उत्तराचा दोन दशांश स्थानापर्यंत पूर्णांकित करून अंदाज बांधा.

1. 41.61 2. 40.82

3. 52.54 4.40.61

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 1

$15.88 + 25.73 = \underline{41.61}$ Option (1) योग्य आहे.

48. एक व्यापारी त्याच्या मालाला मूळ किमतीच्या 20% जास्त चिन्हांकित करतो आणि त्यावर 15% सूट देतो. त्याची नफ्याची टक्केवारी शोधा.

(1) 4% (2) 1%

(3) 3% (4) 2%

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

चिन्हांकित किंमत = खरेदी किंमतीपेक्षा 20% जास्त, सवलत = 15%

नफा% = $\frac{\text{विक्री किंत – खरेदी किंमत}}{100} \times 100$

वस्तूची खरेदी किंमत = 100 रुपये असे समजा

BeePublication Knowledge is power

चिन्हांकित किंमत = 120 रुपये

सवलत = $120 \times \frac{15}{100} = \frac{1800}{100}$ = 18 रुपये

निव्वळ विक्री किंमत = 120 − 18 = 102 रुपये

नफा% $\frac{2 \times 100}{100}$ = 2%

49. एक किरकोळ विक्रेता रू. 225 ला रेडिओ खरेदी करतो. त्याचा वरकड खर्च रू. 15 आहे. तो रेडिओ 300 किंमतीला विकतो, किरकोळ विक्रेत्याची नफ्याची टक्केवारी किती आहे?

(1) 50% (2) 10%

(3) 52% (4) 25%

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

➤ खरेदी किंमत = 225 + 15 = 240रु.

➤ विक्री किंमत = 300 रु.

➤ नफा = विक्री किंमत − खरेदी किंमत

300 − 240 = 60रु.

नफा% = $\frac{\text{नफा}}{\text{खरेदी किंमत}} \times 100 = \frac{60}{240} \times 100$

= 25%

50. एक व्यापारी दोन टेबले प्रत्येकी रु. 4500 या किंमतीस विकत घेतो. जर त्याला एकावर 10 टक्के नफा झाला आणि दुसऱ्यावर 40 टक्के तोटा झाला असेल, तर त्याच्या तोट्याची एकूण टक्केवारी किती असेल?

(1) 20 टक्के (2) 30 टक्के

(3) 10 टक्के (4) 15 टक्के

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

टेबलांची विक्री किंमत = 4500 रुपये.

एका टेबलावर मिळालेला नफा = 10%

एका टेबलावर मिळालेल्या तोटा = 40%

विक्री किंमत = खरेदी किंमत × (100 + नफा)%

विक्री किंमत = खरेदी किंमत × (100 − तोटा)%

(1) वरून 4500 = खरेदी किंमत × $(\frac{100 + 10}{100})$

खरेदी किमत = $\frac{4500 \times 100}{110} \times \frac{450000}{110}$ = 4090

(2) वरून 4500 = खरेदी किंमत × $(\frac{100 - 40}{100})$

खरेदी किंमत = $\frac{4500 \times 100}{60} \times \frac{450000}{60}$ = 7500

एकूण विक्री किंमत = 2 × 4500 = 9000 रुपये.

तोटा = 9000 − 7500 = 1500 रुपये.

तोट्याची टक्केवारी = $\frac{1520}{100}$ 15%

51. एक व्यापारी एका खुर्चीस 8 टक्के नफ्याने विकतो. जर त्याने ती मूळ किंमतीच्या एक तृतीयांश दराने खरेदी केली आणि पूर्वीच्याच विक्री किंमतीला विकली, तर झालेल्या नफ्याची टक्केवारी किती असेल?

(1) 300 टक्के (2) 224 टक्के

(3) 326 टक्के (4) 225 टक्के

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

मुळ किंमत = x मानू, खरेदी किंमत = $\frac{1}{3}$ x

8% नफ्यावरील विक्री किंमत = $1.08 \times \frac{1}{3}x$

नफा टक्केवारी = $\frac{\text{विक्री किंमत − खरेदी किंमत}}{\text{खरेदी किंमत}} \times 100$

$= \frac{1.08 \times \frac{1}{3}x - \frac{1}{3}x}{\frac{1}{3}x} \times 100$

$= \frac{\frac{1.08}{3} - \frac{1}{3}x}{\frac{1}{3}} \times 100$

$= \frac{1.08 - 1}{1} \times 100$ = 8% नफा

52. पहिल्या, दुसऱ्या आणि तिसऱ्या वस्तूच्या मूळ किंमतींचे गुणोत्तर अनुक्रमे 12 : 5 : 3 आहे. जर पहिली वस्तू 10 टक्के नफ्याने विकली असेल, दुसरी वस्तू 10 टक्के नफ्याने विकली असेल आणि तिसरी वस्तू 20 टक्के तोट्याने विकली असेल, तर नफा/तोट्याची एकूण टक्केवारी किती असेल?

(1) 5 टक्के नफा (2) 10 टक्के तोटा

(3) 4 टक्के तोटा (4) 5.5 टक्के नफा

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 4

पहिली वस्तू 10 टक्के नफ्याने विकली = 0.10 × 12x = 1.2x

दुसरी वस्तू 10 टक्के नफ्याने विकली = 0.10 × 5x = 0.5x

तिसरी वस्तू 20 टक्के तोट्याने विकली = 0.20 × 3x = 0.6x

एकूण = 12x + 0.5x − 0.6x = 1.1x

एकूण टक्केवारी = $\frac{1.1x}{20x} \times 100$

= 5.5% नफा

53. एक दुकानदार छापील किंमतीवर 10% सवलत देऊ करतो. 8% नफा कमाविण्यासाठी त्याने मूळ किंमतीवर किती टक्के अधिक रक्कम त्याच्या मालवस्तूंवर अंकित केली पाहिजे?

(1) 10% (2) 20%

(3) 25% (4) 0%

स्पष्टीकरण : योग्य उत्तर – 2

54. एका वस्तूच्या छापील किमतीवर 10% कमिशन दिल्यास, होणारा नफा 25% आहे. कमिशन 20% पर्यंत वाढवल्यास नफ्याची टक्केवारी शोधा.

(1) $11\frac{1}{9}$% (2) 14%

(3) $11\frac{1}{11}$% (4) 10%

आयबीपीएस आरबीआय पीओ २०१७ परीक्षा
तार्किक क्षमता (Reasoning)

सूचना : खालील प्रश्नांमध्ये, विविध घटकांमधील संबंध विधानांमध्ये दर्शविले आहेत. प्रत्येक विधानानंतर दोन निष्कर्ष दिले आहेत दिलेल्या विधानांवर आधारित निष्कर्षांचा अभ्यास करा आणि योग्य उत्तरे निवडा.

1. **विधान : $K > I \geq T \geq E$; $O < R < K$**

निष्कर्ष : I. $R < E$ II. $O < T$

A. निष्कर्ष I किंवा II हे दोन्ही सत्य नाहीत.

B. निष्कर्ष I किंवा II दोन्ही सत्य आहेत.

C. फक्त निष्कर्ष II सत्य आहे.

D. निष्कर्ष I किंवा II यापैकी एक सत्य आहे.

E. फक्त निष्कर्ष I सत्य आहे.

उत्तर : A.

स्पष्टीकरण : $O < R < K > I \geq T \geq E$

1) $R < E$ - निष्कर्ष काढता येत नाही.

2) $O < T$ - निष्कर्ष काढता येत नाही.

यावरुन पर्याय A बरोबर असेल.

2. **विधान : $C < L < O = U = D \geq S > Y$**

निष्कर्ष : I. $O > Y$, II. $C < D$

A. निष्कर्ष I किंवा II हे दोन्ही सत्य नाहीत.

B. निष्कर्ष I किंवा II दोन्ही सत्य आहेत.

C. फक्त निष्कर्ष I सत्य आहे.

D. फक्त निष्कर्ष II सत्य आहे.

E. निष्कर्ष I किंवा II सत्य आहे.

उत्तर : B.

स्पष्टीकरण : 1) $O > Y$ - बरोबर असेल.

2) $C < D$ - बरोबर असेल.

यावरुन पर्याय B उत्तर येईल.

3. **विधान : $K \geq L > M \geq N$**

निष्कर्ष : I. $N \leq K$, II. $N<K$

A. निष्कर्ष I किंवा II दोन्ही सत्य आहेत.

B. निष्कर्ष I किंवा II दोन्ही असत्य आहेत.

C. निष्कर्ष I किंवा II यापैकी एक सत्य आहे.

D. फक्त निष्कर्ष I सत्य आहे.

E. फक्त निष्कर्ष II सत्य आहे.

उत्तर : E.

स्पष्टीकरण : I. $N \leq K$ - चूक असेल.

II. $N<K$ - बरोबर असेल.

यावरुन पर्याय E बरोबर असेल.

4. **विधान : $Z \geq Y = W \geq X$**

निष्कर्ष : I. $W < Z$ II. $W = Z$

A. फक्त निष्कर्ष II सत्य आहे.

B. फक्त निष्कर्ष I सत्य आहे.

C. निष्कर्ष I किंवा II हे दोन्ही सत्य नाहीत.

D. निष्कर्ष I किंवा II यापैकी एक सत्य आहे.

E. निष्कर्ष I किंवा II दोन्ही सत्य आहेत.

उत्तर : D

स्पष्टीकरण : I. $W < Z$ - बरोबर असेल.

II. $W = Z$ - बरोबर असेल.

मात्र, वरील दोन्ही पर्यायांपैकी एकास वेळी एकच बरोबर येईल.

यावरुन पर्याय D बरोबर असेल.

सूचना : खालील माहितीचा अभ्यास करा आणि दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या.

एका तक्त्यामध्ये A, B, C, D, E आणि F मध्ये सहा तारा आहेत. त्यांची लांबी भिन्न आहे; परंतु त्या त्याच क्रमाने असतीलच असे नाही. E ही C पेक्षा मोठी आहे; परंतु D आणि B पेक्षा कमी आहे. A ही D आणि B पेक्षा मोठी आहे; मात्र A ही सर्वात लांब वायर नाही. F ही 13 सेमी लांब आणि E ही 4 लांब आहे.

5. **जर D ही F पेक्षा 5 से.मी.ने कमी असेल तर D ची लांबी किती असेल ?**

A. 7 **B. 8**

C. 9 **D. ठरवता येत नाही**

E. यापैकी नाही

उत्तर : B.

स्पष्टीकरण : $D > E > C$ देखील $B > E > C$ आता, $A > D$ आणि $A > B$ आणि A ही सर्वात लांब वायर नाही.

संभाव्य पर्याय : 1. $F > A > D > B > E > C$

2. $F > A > B > D > E > C$

BeePublication™ Knowledge is power

E ही वायर 4 सेमी लांब आहे आणि F ही 13 सेमी लांब आहे. D = F – 5 = 13 – 5 = 8 सेमी.

त्यामुळे 'B' हे योग्य उत्तर आहे.

6. कोणत्या वायरची लांबी सर्वात कमी आहे?

A. B **B. A**
C. C **D. E**
E. यापैकी काहीही नाही.

उत्तर : C.

स्पष्टीकरण : D > E > C देखील B > E > C आता, A > D आणि A > B आणि A ही सर्वात लांब वायर नाही.

संभाव्य अनुक्रम : 1. F > A > D > B > E > C
2. F > A > B > D > E > C

त्यामुळे सर्वात कमी लांबीची वायर 'C' ही आहे.

सूचना : खालील माहितीचा काळजीपूर्वक अभ्यास करा आणि खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या:

A. B, C, D, F, G आणि H हे सात फुटबॉल खेळाडू आहेत. प्रत्येकजण वेगवेगळ्या संघांकडून खेळत आहे. उदा., Green, Red आणि Blue. या प्रत्येक संघात त्यांच्यापैकी किमान दोन जण खेळतात. प्रत्येकाला एक फळ आवडते, उदा., सफरचंद. पेरू. केळी. संत्रे, आंबा, पपई आणि टरबूज. या फळांचा क्रम एकाच क्रमाने असणे आवश्यक नाही. B हा F सोबत Blue संघाकडून खेळतो आणि त्याला आंबा आवडतो. Red किंवा Green या संघांपैकी कोणाकडूनही खेळणाऱ्यांना पेरू किंवा केळी आवडत नाहीत. D हा ज्याला टरबूज आवडतो त्याच्यासोबतच खेळतो. G ला पपई आवडते आणि तो Red संघात खेळतो. ज्याला संत्रे आवडते तो Red संघात खेळत नाही. H ला टरबूज आवडते आणि तो Green संघाकडून खेळतो. A ला सफरचंद आवडतात आणि तो Red संघाकडून खेळतो. C ला पेरू आवडत नाहीत.

7. खालीलपैकी कोणते खेळाडू Red संघाकडून खेळतात?

A. GA **B. DH**
C. GC **D. GF**
E. यापैकी नाही.

उत्तर : A.

खेळाडू	संघ	फळे
A	Red	सफरचंद
B	Blue	आंबा
C	Blue	केळी
D	Green	संत्रे
F	Blue	पेरू
G	Red	पपई
H	Green	टरबूज

=> योग्य उत्तर 'A' आहे.

8. तिन खेळाडू असलेला संघ कोणता?

A. Blue **B. Red**
C. Blue किंवा Red **D. अपुरी माहिती**
E. यापैकी नाही

उत्तर : A.

9. खालीलपैकी कोणते संयोजन चुकीचे आहे?

A. Blue - B – सफरचंद **B. Red - A – पेरू**
C. Green - D - सफरचंद **D. Blue - C – संत्रे**
E. सर्व चुकीचे आहेत.

उत्तर : E.

10. पेरू कोणाला आवडतो?

A. B. **B. F**
C. D **D. अपुरी माहिती**
E. यापैकी नाही

उत्तर : B.

11. D ला कोणते फळ आवडते?

A. केळी B. पेरू
C. संत्रे D. पपई
E. यापैकी नाही.

उत्तर : C.

सूचना : खालील माहितीचा काळजीपूर्वक अभ्यास करा आणि दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या :

एका संस्थेमध्ये वित्त व्यवस्थापक निवडण्यासाठी उमेदवारासाठी खालील पात्रता अटी आहेत –

(i) किमान 50% गुणांसह कोणत्याही शाखेतील पदवीधर असणे आवश्यक आहे.

(ii) किमान 65% गुणांसह वित्त विषयातील स्पेशलायझेशनसह पदव्युत्तर पदवी/व्यवस्थापन पदविका पूर्ण केली असावी.

(iii) कोणत्याही संस्थेच्या वित्त विभागात किमान 4 वर्षांचा पदव्युत्तर कामाचा अनुभव असावा.

(iv) उमेदवाराचे वय 01.12.2011 रोजी किमान 26 वर्षे आणि 36 वर्षांपेक्षा जास्त नसावे.

BeePublication

38. **दिलेल्या सांकेतिक भाषेत 'divine passion' साठी संभाव्य सांकेतिक शब्द कोणते असू शकतात?**

A. mo ag　　B. bu mo

C. xy ag　　D. xy bu

E. mo xy

उत्तर : E

स्पष्टीकरण :

passion = mo　　music = sc

always = ag　　on = fi

divine = नविन सकेंत　　= xy

यावरुन, पर्याय **E** उत्तर बरोबर असेल.

सूचना : खालील प्रश्नांची उत्तरे स्वतंत्रपणे लिहा.

39. **एका विशिष्ट सांकेतिक भाषेत 'they have come back' हे 'na ja sa da' असे आणि 'they have gone there' हे 'da ka pa nai' असे लिहिले जाते; तर त्याच सांकेतिक भाषेत 'come' हा शब्द कसा लिहिला जाईल?**

A. sa　　B. na

C. ja　　D. sa किंवा ja

E. अपुरी माहिती

उत्तर : D

स्पष्टीकरण :

they have = na da

come = sa & ja

यावरुन, पर्याय **D** उत्तर बरोबर असेल.

संख्यात्मक अभियोग्यता
(Quantitative Aptitude)

सूचना : खालील प्रश्नांमध्ये x आणि y ही दोन समीकरणे दिलेली आहेत. ही दोन्ही समीकरणे सोडवा आणि उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.

a. $x > y$　　b. $x \leq y$

c. $x \geq y$　　d. $x < y$

e. x आणि y मधील संबंध स्थापित करणे शक्य नाही.

41. **I. $x^2 - x - 12 = 0$　II. $y^2 + 4y + 4 = 0$**

A. $x > y$　　B. $x \leq y$

C. $x \geq y$　　D. $x < y$

E. x आणि y मधील संबंध स्थापित करता येऊ शकत नाही.

उत्तर : E.

स्पष्टीकरण :

I. $x^2 - x - 12 = 0$

$x^2 - 4x + 3x - 12 = 0$

$x(x - 4) + 3(x - 4) = 0$

$(x - 4)(x + 3) = 0$　　=> $x = 4, -3$

II. $y^2 + 4y + 4 = 0$

=> $y^2 + 2y + 2y + 4 = 0$

=> $y(y + 2) + 2(y + 2) = 0$

=> $(y + 2)(y + 2) = 0$　　=> $y = -2, -2$

$4 > -2$ and $-2 > 3$ म्हणून कोणताही संबंध प्रस्थापित होऊ शकत नाही.

42. **I. $2x^2 - 15x + 27 = 0$　II. $2y^2 - 23y + 63 = 0$**

A. $x > y$　B. $x \leq y$　C. $x \geq y$　D. $x < y$

E. x आणि y मधील संबंध स्थापित करता येऊ शकत नाही.

उत्तर : B

स्पष्टीकरण :

I. $2x^2 - 15x + 27 = 0$

=> $2x^2 - 6x - 9x + 27 = 0$

=> $2x(x - 3) - 9(x - 3) = 0$

=> $(x - 3)(2x - 9) = 0$

=> $x = 3, \frac{9}{2}$

II. $2y^2 - 23y + 63 = 0$

=> $2y^2 - 14y - 9y + 63 = 0$

=> $2y(y - 7) - 9(y - 7) = 0$

=> $(y - 7)(2y - 9) = 0$

=> $y = 7, \frac{9}{2}$　　$\therefore x \leq y$

43. **I. $x^2 + 11x + 28 = 0$　II. $5y^2 + 27y + 28 = 0$**

A. $x > y$　　B. $x \leq y$

C. $x \geq y$　　D. $x < y$

E. x आणि y मधील संबंध स्थापित करता येऊ शकत नाही.

उत्तर : B

BeePublication
Knowledge is power

स्पष्टीकरण :

I. $x^2 + 11x + 28 = 0$

$x^2 + 7x + 4x + 28 = 0$

$x(x + 7) + 4(x + 7) = 0$

$(x + 7)(x + 4) = 0$ $\quad x = -7, -4$

II. $5y^2 + 27y + 28 = 0$

$5y^2 + 20y + 7y + 28 = 0$

$5y(y + 4) + 7(y + 4) = 0$

$(y + 4)(5y + 7) = 0$

$y = -4, \frac{-7}{5}$ $\quad \therefore x \leq y$

---

44. I. $x^2 - 11x + 30 = 0$ II. $y^2 - 15y + 56 = 0$

A. $x > y$ B. $x \leq y$ C. $x \geq y$ D. $x < y$

उत्तर : D

स्पष्टीकरण :

I. $x^2 - 11x + 30 = 0$

$x(x - 6) - 5(x - 6) = 0$

$(x - 6)(x - 5) = 0$ $\quad x = 5, 6$

II. $y^2 - 15y + 56 = 0$

$y^2 - 8y - 7y + 56 = 0$

$y(y - 8) - 7(y - 8) = 0$

$(y - 8)(y - 7) = 0$

$y = 7, 8$ $\quad \therefore x < y$

---

45. I. $3x^2 + 16x + 21 = 0$ II. $2y^2 + 15y + 25 = 0$

A. $x > y$ B. $x \leq y$

C. $x \geq y$ D. $x < y$

E. x आणि y मधील संबंध स्थापित करता येऊ शकत नाही.

उत्तर : E

स्पष्टीकरण :

I. $3x^2 + 16x + 21 = 0$

$3x^2 + 9x + 7x + 21 = 0$

$3x(x + 3) + 7(x + 3) = 0$

$(x + 3)(3x + 7) = 0$ $\quad x = -3, \frac{-7}{3}$

II. $2y^2 + 15y + 25 = 0$

$2y^2 + 10y + 5y + 25 = 0$

$2y(y + 5) + 5(y + 5) = 0$

$(y + 5)(2y + 5) = 0$ $\quad y = -5, \frac{-5}{2}$

$\therefore$ कोणताही संबंध स्थापित करता येऊ शकत नाही.

सूचना : दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे देण्यासाठी खालील आलेखाचा अभ्यास करा.

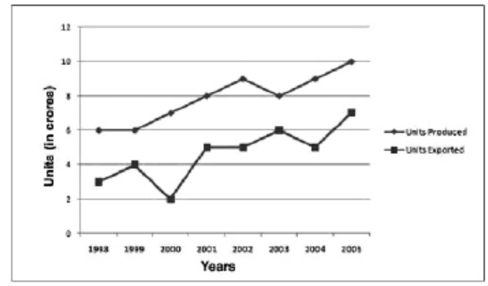

46. मागील एकूण सर्व वर्षांमध्ये उत्पादित नगांची टक्केवारी कोणत्या वर्षी सर्वाधिक आहे?

A. 2005 B. 2004 C. 2001 D. 2000

E. यापैकी नाही.

उत्तर : D

स्पष्टीकरण : शेकडा वाढ = 100x किमतीतील वाढ/ मूळ किंमत = किमतीत एक कोटीची वाढ अनेक वर्षांत दिसून येते. परंतु भाजकचे (मूळ मूल्य) मूल्य हे सन 2000 मध्ये सर्वात कमी आहे. त्यामुळे, 2000 मध्ये शेकडा वाढ सर्वाधिक आहे.

---

47. 1999 आणि 2000 मध्ये निर्यात केलेल्या नगांच्या संख्येतील फरक किती आहे?

A. 20000000 B. 200000000

C. 2000000 D. 200000

E. यापैकी नाही

उत्तर : A

स्पष्टीकरण : 1999 मध्ये निर्यात केलेल्या युनिट्सची संख्या = 4 कोटी

2000 मध्ये निर्यात केलेल्या युनिट्सची संख्या = 2 कोटी.

तर, फरक = 2 कोटी = 2,00,00,000

---

48. आतापर्यंतच्या सर्व वर्षांमध्ये निर्यात केलेल्या युनिट्सची सरासरी संख्या किती आहे?

A. 27857000 B. 462500000

C. 46250000 D. 278570000

E. यापैकी नाही.

उत्तर : C

स्पष्टीकरण : निर्यात केलेल्या नगांची सरासरी संख्या = निर्यातीची बेरीज/एकूण वर्षांची संख्या =

(3 + 4 + 2 + 5 + 5 + 6 + 5 + 7)/8

= 4.625 कोटी = 4,62,50,000

BeePublication
Knowledge is power

चालू घडामोडी

भारताचे 51 वे सरन्यायाधीश

- **न्या. संजीव खन्ना त्यांचा कार्यकाल –** 11 नोव्हेंबर 2024 ते 13 मे 2025
- 2005 साली दिल्ली उच्च न्यायालयात अतिरिक्त न्यायाधीय
- 2006 साली कायमस्वरुपी न्यायाधीश झाले.
- 18 जानेवारी 2019 रोजी सर्वोच्च न्यायालयात न्यायाधीश म्हणून नियुक्ती झाली.
- राष्ट्रीय सेवा प्राधिकरणाचे कार्यकारी अध्यक्ष.
- सर्वोच्च न्यायालय विधी समिती अध्यक्ष – 17 जून 2023 ते डिसेंबर 2023
- संजीव खन्ना मूळचे दिल्लीचे आहेत.
- भारताचे 50 वे सरन्यायाधीश – न्या. धनंजय यशवंत चंद्रचूड
- भारताचे 51 वे सरन्यायाधीश – संजीव खन्ना
- भारताचे नियंत्रक महालेखापरिक्षक – के.संजय मुर्ती (15 वे)
- RBI चे गव्हर्नर – श्री संजय मल्होत्रा (26 वे)

18 वी लोकसभा निवडणूक निकाल.

- राष्ट्रीय लोकशाही आघाडी (NDA) – 293 जागा इंडिया आघाडी = 232 जागा
- **महत्त्वपूर्ण पक्षांनी जिंकलेल्या जागा –**

  (1) भारतीय जनता पक्ष – 240

  (2) काँग्रेस – 99

  (3) समाजवादी पक्ष – 37

  (4) तृणमूल काँग्रेस – 29

  (5) द्रमुक – 22

  (6) तेलुगु देसम – 16

  (7) संयुक्त जनता दल – 12

  (8) शिवसेना (उबाठा) – 9

  (9) राष्ट्रवादी काँग्रेस (श.प.) – 8

  (10)शिवसेना (शिंदे) – 7

  (11)लोक जनशक्ती पार्टी रामविलास – (5)

- 4 जागा मिळविणारे पक्ष – (12) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पार्टी, (13) युवाजन श्रमिका रयतु काँग्रेस पार्टी, (14) राष्ट्रीय जनता दल
- 3 जागा मिळविणारे पक्ष – (15) इंडियन युनियन मुस्लिम लीग, (16) झारखंड मुक्ती मोर्चा, (17) आम आदमी पक्ष
- 2 जागा मिळविणारे पक्ष – (18) धमननिरपेक्ष जनता दल, (19) नॅशनल कॉन्फरन्स, (20) भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष (21) राष्ट्रीय लोक दल, (22) जनसेना पक्ष, (23) सीपीआय (एमएल), (24) विदुथलाई चिरुथाईगल कच्ची
- 1 जागा मिळविणारे पक्ष – (25) हिंदुस्थानी अवाम मोर्चा (धर्मनिरपेक्ष), (26) केरळ काँग्रेस, (27) क्रांतिकारी समाजवादी पक्ष, (28) राष्ट्रवादी (अ.प.), (29) व्हीओटीपीपी, (30) झोरम पीपल्स मूव्हमेंट, (31) शिरोमणी अकाली दल, (32) राष्ट्रीय लोकतांत्रिक पक्ष, (33) भारत आदिवासी पक्ष, (34) मरुमलार्ची द्रविड मुन्नेत्र कळघम, (35) सिक्कीम क्रांतिकारी मोर्चा, (36) आझाद समाज पक्ष (कांशीराम), (37) एआयएमआयएम, (38) युनायटेड पीपल्स पार्टी, लिबरल, (39) आसाम गण परिषद (40) अपना दल (सोनेलाल), 41) एजेएसयू, (42) अपक्ष – 8 जागा

प्रमुख पक्षांना पडलेल्या मतांची टक्केवारी –

- भाजप – 36.74%
- काँग्रेस – 21.44%
- समाजवादी पक्ष – 4.63%
- तृणमूल काँग्रेस – 4.33%
- वायएसआर – 2.06
- बसपा – 2.06%
- टीडीपी – 1.96%
- इतर – 6.16%

निकालाची वैशिष्ट्ये –

1) सर्वात वयस्कर खासदार – टी. आर. बालू (द्रमूक) – 82 वर्षे

2) सर्वात तरुण खासदार –

   1) शांभवी चौधरी, जनता दल युनायटेड, (बिहार)

   2) पुष्पेंद्र सरोज, समाजवादी पक्ष (उत्तर प्रदेश)

BeePublication™ Knowledge is power

3) प्रिया सरोज, समाजवादी पक्ष (उत्तर प्रदेश)

4) संजना जारव, काँग्रेस (राजस्थान) – सर्वांचे वय 25 वर्षे

- लोकसभेतील महिला खासदार – एकूण 74 महिला खासदार निवडून आल्या. महिलांच्या विजयाचे प्रमाण 14% राहिले. सर्वांत जास्त 11 महिला खासदार पश्चिम बंगाल राज्यातून जिंकून आल्या.
- पक्षनिहाय महिला खासदार – भाजप (31), काँग्रेस (13), तृणमूल (11), सपा (5), द्रमुक (3), लोकजनशक्ती पार्टी (3), प्रत्येकी 1 महिला खासदार असणारे पक्ष – तेलुगु देसम, राष्ट्रवादी (श.प.), वायएसआरसीपी, राजद, जेएमएम, शिरोमणी अकाली दल

संसदेतील महिला खासदारांची संख्या –

क्र.	वर्ष	महिला खासदार (संख्या)	प्रमाण (%)
1	1952	22	4.41
2	1957	22	5.46
3	1962	31	6.28
4	1967	29	5.58
5	1971	21	4.22
6	1977	19	3.51
7	1980	28	5.17
8	1984	42	8.17
9	1989	29	5.48
10	1991	37	7.06
11	1996	40	7.37
12	1998	43	7.92
13	1999	49	9.02
14	2004	45	8.29
15	2009	59	10.68
16	2014	62	11.42
17	2019	78	14.36
18	2024	74	13.63

- सर्वात जास्त महिला खासदार 2019 मध्ये (78) निवडून आल्या.
- श्रीमंत खासदार – चंद्रशेखर पेमासानी (तेलुगु देसम), मतदार संघ – गुंटूर, संपत्ती – 5705 कोटी रु.
- कमी संपत्ती असलेले खासदार – ज्योतिर्मय सिंह महातो (भाजप), मतदार संघ – पुरूलिया, संपत्ती – 5 लाख रु.
- भाजपाचे (एनडीए आघाडीसह) भारत सहावेळा सरकार स्थापन झाले.

(1) 11 वी लोकसभा 1996 – पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी

(2) 12 वी लोकसभा 1998 – पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी

(3) 13 वी लोकसभा 1999 – पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी

(4) 16 वी लोकसभा 2014 – पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

(5) 17 वी लोकसभा 2019 – पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

(6) 18 वी लोकसभा 2024 – पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

(7) सर्वांत जास्त मताने विजयी खासदार – शंकर लालवाणी (भाजप), मताधिक्य – अकरा लाख 75 हजार 92 मतदारसंघ – इंदूर, याच मतदार संघात नोटाला देशात सर्वांत जास्त 1 लाख 72 हजार 738 मते मिळाली.

(8) सर्वांत कमी मताने विजयी खासदार – रविंद्र वायकर, फक्त 48 मताने विजयी. पक्ष – शिवसेना (शिंदे गट) मतदारसंघ – मुंबई उत्तर–पश्चिम

(9) 18 व्या लोकसभेत 17 व्या लोकसभेतील 280 खासदार निवडून आले.

(10)दोन मतदारसंघातून जिंकून आलेला खासदार – राहुल गांधी, पक्ष – काँग्रेस, मतदारसंघ – रायबरेली व वायनाड. राहुल गांधी यांनी रायबरेली मतदारसंघाचे प्रतिनिधित्व करण्याचे सुरू ठेवले व वायनाड मतदारसंघाचा राजीनामा दिला. वायनाड मतदारसंघासाठी झालेल्या पोटनिवडणुकीत प्रियांका गांधी – वद्रा (पक्ष–काँग्रेस) या जिंकून आल्या.

(11)18 व्या लोकसभेत 24 मुस्लिम खासदार आहेत.

महाराष्ट्रातील लोकसभा निकाल –

- सर्वात जास्त मताने विजयी खासदार – पियुष गोयल, पक्ष (भाजप) – मताधिक्य – 3,57,608 मते
- सर्वांत कमी मताने विजयी खासदार – रविंद्र वायकर. फक्त 48 मतांनी विजयी.

महाराष्ट्रातील महिला खासदार – 7

1. सुप्रिया सुळे, मतदार संघ – बारामती
   - ➢ पक्ष – राष्ट्रवादी काँग्रेस (श.प.) चौथ्यांदा विजयी
2. प्रतिभा धानोरकर, मतदारसंघ – चंद्रपूर
   - ➢ पक्ष – काँग्रेस
3. वर्षा गायकवाड, मतदारसंघ – मुंबई उत्तर–मध्य पक्ष – काँग्रेस
4. प्रणिती शिंदे – मतदारसंघ – सोलापूर, पक्ष – काँग्रेस
5. शोभा बच्छाव – मतदारसंघ – धुळे, पक्ष – काँग्रेस
6. स्मिता वाघ – मतदारसंघ – जळगाव, पक्ष – भाजप
7. रक्षा खडसे – मतदारसंघ – रावेर, पक्ष – भाजप

- महाविकास आघाडी – एकूण 30 जागा – (1) काँग्रेस – 13, (2) शिवसेना (उबाटा)– 9, राष्ट्रवादी काँग्रेस (श.प.) – 8

BeePublication™ Knowledge is power

- महायुती – 17 जागा – (1) भाजप – 9, (2) शिवसेना (शिंदे) – 7, (3) राष्ट्रवादी काँग्रेस (अ.प.) – 1
- एकमेक अपक्ष खासदार – विशाल पाटील, मतदार संघ – सांगली
- महाराष्ट्रात 61.89% मतदान झाले.
- भारतात सर्वांत जास्त अकरा वेळा खासदार – इंद्रजीत गुप्ता, पक्ष – भाकप, राज्य – पश्चिम बंगाल
- 18 व्या लोकसभेत प्रथमच ग्रेट निकोबारमधील 'शॉम्पेन' या जनजातीने पहिल्यांदाच मतदानात भाग घेतला.
- 18 व्या लोकसभेत भाजपने पुढील राज्यात सर्वच्या सर्व जागा जिंकल्या.

  (1) मध्यप्रदेश (29), (2) दिल्ली (7),
  (3) उत्तराखंड (5), (4) हिमाचल प्रदेश (4),
  (5) अरुणाचल प्रदेश (2), (6) त्रिपुरा (2),
  (7) अंदमान-निकोबार (1), (8) चंदीगड (1)

भारत निवडणूक आयोग – काही घटना

- 25 जानेवारी 1950 रोजी निवडणूक आयोगाची स्थापना.
- भारतात पहिली सार्वत्रिक निवडणूक 1951-52 मध्ये घेतली गेली.
- 1960 च्या दशकात निवडणूक चिन्हांबाबतचा आदेश जारी,
- 1982 मध्ये ईव्हीएमच्या वापरास सुरूवात.
- शांतता/मूक कालावधीत इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांवर राजकीय प्रसिद्धी करण्यास बंदी 1996 मध्ये घातली.
- 2000 साली ईव्हीएम मशीनचे सार्वत्रिकीकरण
- 2003 पासून उमेदवारांकडून प्रतिज्ञापत्र भरून घेणे.
- 2011 मध्ये पहिला राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा.
- 2013 मध्ये ईव्हीएम मशीवरवर 'नोटा'चा पर्याय अंतर्भूत केला.
- 2015 साली राष्ट्रीय मतदार सेवा संकेतस्थळ (National Voter Services Portal : NVSP) सुरू केले.
- 2017 साली VVPAT) मशीनच्या वापरास सुरूवात. सैन्यातील मतदारांकरिता इलेक्ट्रॉनिक पोस्टल बॅलट सर्व्हिस (ETPBS) सुरू केली.
- 2018 मध्ये निवडणूक साक्षरता क्लबची सुरूवात. निवडणूक उमेदवारांना असलेल्या गुन्हेगारी पार्श्वभूमीची प्रसिद्धी करावी असे आदेश दिले.
- 2019 मध्ये दिव्यांग (अपंग) मतदार व 80 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या वृद्ध मतदारांसाठी टपालाद्वारे मतदान करण्याची सोय झारखंड विधानसभेपासून सुरूवात केली.
- 2024 मध्ये कोणताही मतदाता मतदानापासून लांब राहू नये म्हणून निवडणूक आयोगाने 85 वर्षावरील मतदाता व 40% पेक्षा अधिक दिव्यांगाचे प्रमाणपत्र असणाऱ्या मतदात्यांना घरी मतदानाची सोय उपलब्ध केली आहे.

भारताच्या निवडणूक आयोगाचे आयुक्त –

- केंद्रीय निवडणूक आयोग
- स्थापना – 25 जानेवारी 1950 (घटनेतील कलम – 324) पहिले मुख्य निवडणूक आयुक्त – सुकुमार सेन
- राष्ट्रीय मतदार दिवस – 25 जानेवारी
- एकमेव महिला मुख्य निवडणूक आयुक्त – व्ही. एस. रमादेवी
- सध्याचे मुख्य निवडणूक आयुक्त – ज्ञानेश कुमार (26 वे)
- **अन्य निवडणूक आयुक्त –**

  1. सुखबीर सिंग संधू
  2. विवेक जोशी

- 29 डिसेंबर 2023 रोजी निवडणूक आयुक्तांच्या नियुक्तीसाठी नवीन कायदा करण्यात आला. त्यानुसार पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखालील निवड समितीत त्यांनी नामनिर्देशित केलेला केंद्रीय मंत्री व लोकसभेतील विरोधी पक्ष नेता यांचा समावेश होतो.
- निवड समिती शिफारस केलेली नावे राष्ट्रपतींकडे पाठवते. राष्ट्रपती निवडीवर अंतिम शिक्कामोर्तब करून अधिसूचना जारी करतात.

निवडणूक आयोगाने सुरू केलेले ॲप –

(1) सी-व्हिजिल – निवडणुकीत होणाऱ्या गैरमार्ग व आचारसंहितेचे होणारे उल्लंघन यावर लक्ष ठेवणे व तक्रार नोंदविण्यासाठी हे ॲप सुरू केले आहे.

(2) वोटर टर्नआऊट ॲप – मतदान सुरू असताना किती टक्के मतदान झाले याची दर दोन तासाची आकडेवारी या ॲपच्या माध्यमातून मिळते.

(3) वोटर हेल्पलाइन ॲप – देशातील मतदारांना सेवा आणि माहिती एकाच ठिकाणी उपलब्ध करून देणे हे या ॲपचे उद्दिष्ट आहे.

(4) केवायसी ॲप – मतदारांना केवायसी ईसीआय ॲप नो युवर कँडीडेट. यात आपल्या मतदारसंघातून निवडणुकीला उभा असणारा उमेदवाराची माहिती, यात त्याचे नाव, गाव, मालमत्ता, गुन्हेगारी प्रकरणे इ. उपलब्ध होते.

(5) निवडणूक आयोगाने मतदारांच्या शंका निरसनासाठी 1950 ही हेल्पलाईन सुरू केली आहे.

(6) सुविधा ॲप – हे ॲप निवडणूक काळात उमेदवारांना नामनिर्देशनासह वेगवेगळ्या परवानग्या देण्यासाठी उपयोगी ठरते.

(7) सक्षम ॲप – या ॲपच्या माध्यमातून दिव्यांग मतदाराला सर्व सुविधा घरबसल्या मिळवता येतात. मतदानाच्या दिवशी या माध्यमातून दिव्यांग व्यक्तीला मतदान करणे शक्य होते.

BeePublication Knowledge is power

'एक देश एक निवडणूक' समिती –

- स्थापना – 2 सप्टेंबर 2023
- समिती अध्यक्ष – रामनाथ कोविंद
- सदस्य – अमित शाह, एन. के. सिंग, सुभाष कश्यप, गुलाब नबी आझाद, अर्जुन राम मेघवाल.
- अहवाल सादर – 14 मार्च 2024 रोजी राष्ट्रपती द्रोपदी 'मुर्मू' यांना अहवालामधील पाने – 18,626
- 47 राजकीय पक्षांनी समितीकडे मते नोंदवली.
- 2029 मध्ये लोकसभा व विधानसभा निवडणुका एकत्र घेण्याची शिफारस केली.

समितीच्या शिफारशी –

1. पहिल्या निवडणुकीसाठी, सर्व राज्यांच्या विधानसभांचा कार्यकाळ पुढील लोकसभा निवडणुकीपर्यंत (म्हणजेच 2029) वाढवावा.
2. त्रिशंकू सदनाची स्थिती आणि अविश्वास प्रस्ताव आल्यास, मुदतीच्या शिल्लक काळासाठी नव्याने निवडणुका घेता येतील.
3. पहिल्या टप्प्यात लोकसभा व विधानसभा एकत्र, नंतर दुसऱ्या टप्प्यात स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका 100 दिवसांच्या आत होतील.
4. तिन्ही निवडणुकांसाठी राज्य निवडणूक अधिकाऱ्यांशी चर्चा करून निवडणूक आयोग एकच मतदार यादी व मतदार ओळखपत्र तयार करेल.

- या समितीने सात देशांतील एकत्र निवडणूक पद्धतींचा अभ्यास केला. (ते देश पुढीलप्रमाणे – स्वीडन, दक्षिण आफ्रिका, जर्मनी, इंडोनेशिया, जपान, फिलिपिन्स, बेल्जियम इ. देशांचा समावेश)
- एकत्र निवडणूका घेण्यासाठी घटनेत व इतर कायद्यांत 18 दुरुस्त्या कराव्या लागतील, असे या समितीने म्हटले.
- घटनेच्या कलम 368 (2) नुसार दुरुस्ती करण्यासाठी किमान निम्म्या राज्यांच्या मान्यतेची गरज असेल.
- देशात आधी चार वेळा एकत्र निवडणुका झाल्या – 1952, 1957, 1962, 1967
- एक देश एक निवडणूकविषयी समित्या – (1) न्या. बी.पी. जीवन – 1999 (2) सुदर्शन नचीअप्पन – 2015, (3) रामनाथ कोविंद – 2022

नवे केंद्रीय मंत्रिमंडळ –

- 9 जून 2024 रोजी नरेंद्र मोदी यांनी सलग तिसऱ्या वेळेस पंतप्रधानपदाची शपथ घेतली. 72 जणांनी मंत्रीपदाची शपथ घेतली.
- एकूण मंत्री – 72
- कॅबिनेट मंत्री – 31
- स्वतंत्र कार्यभार – 5
- राज्यमंत्री – 36
- **कॅबिनेट मंत्री व खाते –**

1. नरेंद्र मोदी (पंतप्रधान) – कार्मिक, नागरी तक्रारी, पेन्शन, अणुऊर्जा विभाग, अवकाश विभाग, तसेच इतर मंत्र्यांकडे नसलेले सर्व विभाग
2. राजनाथ सिंह – संरक्षण
3. अमित शहा – गृह, सहकार
4. नितीन गडकरी – परिवहन, महामार्ग
5. जे. पी. नड्डा – आरोग्य, कुटुंब कल्याण, खते आणि रसायन
6. शिवराजसिंह चौहान – कृषी, शेतकरी कल्याण, ग्रामविकास
7. निर्मला सीतारामन – अर्थ आणि कंपनी कामकाज
8. डॉ. एस. जयशंकर – परराष्ट्र
9. मनोहरलाल खट्टर – गृहनिर्माण आणि ऊर्जा
10. एच. डी. कुमारस्वामी – अवजड उद्योग आणि पोलाद
11. पियुष गोयल – वाणिज्य आणि उद्योग
12. धर्मेंद्र प्रधान – शिक्षण
13. जीतनराम मांझी – सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग
14. राजीव रंजन सिंह – पंचायती राज, मत्स्य, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय
15. सर्वानंद सोनोवाल – बंदरे, जहाजबांधणी, जलमार्ग
16. डॉ. वीरेंद्रकुमार – समाजकल्याण आणि सामाजिक न्याय
17. किंजरापू राम मोहन नायडू – नागरी विमान वाहतूक
18. प्रल्हाद जोशी – ग्राहक, अन्नधान्य सार्वजनिक वितरण, नवीन आणि अपारंपरिक ऊर्जा
19. जुएल ओराम – आदिवासी
20. गिरीराज सिंह – वस्त्रोद्योग
21. अश्विनी वैष्णव – रेल्वे, माहिती व प्रसारण, इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान
22. ज्योतिरादित्य शिंदे – दूरसंचार, ईशान्य विकास
23. भूपेंद्र यादव – पर्यावरण, वने आणि हवामान बदल
24. गजेंद्रसिंह शेखावत – सांस्कृतिक कार्य, पर्यटन
25. अन्नपूर्णा देवी – महिला व बालकल्याण
26. किरेन रिजीजू – संसदीय कार्य आणि अल्पसंख्यांक
27. हरदीपसिंह पुरी – पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायू
28. डॉ. मनसुख मांडवीय – कामगार आणि रोजगार, क्रीडा आणि युवा कल्याण
29. जी. किशन रेड्डी – कोळसा आणि खाण
30. चिराग पासवान – अन्नप्रक्रिया उद्योग
31. सी. आर. पाटील – जलशक्ती

राज्यमंत्री (स्वतंत्र कार्यभार)

32. राव इंद्रजितसिंह – सांख्यिकी आणि कार्यक्रम कार्यान्वयन, नियोजन
33. डॉ. जितेंद्र सिंह – विज्ञान व तंत्रज्ञान, पृथ्वी विज्ञान, पंतप्रधान कार्यालय, अणुशक्ती व अंतराळ विभाग
34. अर्जुनराम मेघवाल – विधी व न्याय, संसदीय कार्य
35. प्रतापराव जाधव – आयुष, आरोग्य आणि कुटुंबकल्याण
36. जयंत चौधरी – कौशल्य विकास राज्यमंत्री
37. जितीन प्रसाद – उद्योग, इलेक्ट्रॉनिक्स, माहिती तंत्रज्ञान
38. श्रीपाद येसू नाईक – ऊर्जा, नवीन आणि पारंपरिक
39. पंकज चौधरी – अर्थ
40. कृष्णपाल गुर्जर – सहकार
41. रामदास आठवले – सामाजिक न्याय व सबलीकरण
42. रामनाथ ठाकूर – कृषी व शेतकरी कल्याण
43. नित्यानंद राय – गृह
44. अनुप्रिया पटेल – आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण, खते आणि रसायन
45. व्ही. सोमण्णा – जलशक्ती व रेल्वे
46. डॉ. चंद्रशेखर पेम्मासानी – ग्रामविकास आणि दूरसंचार
47. प्रा. एस. पी. सिंह बघेल – मत्स, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय आणि पंचायत राज
48. शोभा करंदलाजे – लघु, लहान आणि मध्यम उद्योग कामगार व रोजगार
49. कीर्तीवर्धन सिंह – पर्यावरण, वने, हवामान बदल, परराष्ट्र
50. बी. एल. वर्मा – ग्राहक संरक्षण, अन्न पुरवठा आणि सार्वजनिक वितरण, सामाजिक न्याय आणि सबलीकरण
51. शांतनु ठाकूर – बंदरे व जहाज व जलमार्ग
52. सुरेश गोपी – पेट्रोलियम, नैसर्गिक वायू आणि पर्यटन
53. डॉ. एल. मुरुगन – माहिती व संसदीय कामकाज
54. अजय टम्टा – रस्ते वाहतूक व महामार्ग
55. बंडी संजयकुमार – गृह
56. कमलेश पासवान – ग्रामविकास
57. भागीरथ चौधरी – कृषी व शेतकरी कल्याण
58. सतीशचंद्र दुबे – कोळसा व खाण
59. संजय सेठ – संरक्षण
60. रवनीत सिंह बिट्टू – अन्नप्रक्रिया व रेल्वे
61. दुर्गादास उईके – आदिवासी
62. रक्षा खडसे – क्रीडा आणि युवा कल्याण
63. सुकांता मुजुमदार – शिक्षण आणि ईशान्य भाग विकास
64. सावित्री ठाकूर – महिला व बालकल्याण
65. तोखन साहू – गृहनिर्माण व नगरविकास
66. डॉ. राजभूषण चौधरी – जलशक्ती
67. भूपतीराजू श्रीनिवास वर्मा – अवजड उद्योग व स्टील
68. हर्ष मल्होत्रा – ग्राहक, कॉर्पोरेट अफेअर्स, रस्ते व वाहतूक व महामार्ग
69. निमुबेन बंभानिया – ग्राहक, अन्न व सार्वजनिक वितरण
70. मुरलीधर मोहोळ – सहकार, नागरी उड्डाण
71. जॉर्ज कुरियन – अल्पसंख्यांक, मत्स्य, पशुधन व डेअरी
72. पवित्रा मार्गेरिटा – परराष्ट्र व वस्त्रोद्योग

एकूण महिला मंत्री – 7

- (1) निर्मला सीतारामण, (2) शोभा करंदलाजे, (3) रक्षा खडसे, (4) अनुप्रिया पटेल, (5) सावित्री ठाकूर, (6) अन्नपूर्णा देवी, (7) निमूबेन बांभाणिया

महाराष्ट्रातील मंत्री – 6

- (1) नितीन गडकरी, (2) पीयूष गोयल, (3) रामदास आठवले, (4) प्रतापराव जाधव, (5) रक्षा खडसे, (6) मुरलीधर मोहोळ
- सर्वांत वयस्कर मंत्री – जीतनराम मांझी (79)
- सर्वांत तरुण मंत्री – के. राममोहन नायडू (36)
- तरुण महिला मंत्री – रक्षा खडसे (37)
- कॅबिनेट महिला मंत्री – 2. (1) निर्मला सीतारामन, (2) अन्नपूर्णा देवी.
- शपथविधी सोहळ्याला हजर असणारे परकीय पाहुणे –

क्र.	व्यक्ती	पद	देश
1	रानिल विक्रमसिंघ	अध्यक्ष	श्रीलंका
2	शेरींग टोगबे	पंतप्रधान	भूतान
3	प्रविंद कुमार जगन्नाथ	पंतप्रधान	मॉरिशस
4	पुष्पकमल दहल	पंतप्रधान	नेपाळ
5	शेख हसिना	पंतप्रधान	बांग्लादेश
6	मोहम्मद मोइझ्झू	अध्यक्ष	मालदीव
7	अहमद अफिफ	उपाध्यक्ष	सेशल्स

- 2014 च्या शपथविधीला सार्क सदस्य देशांचे प्रमुख तर 2019 च्या शपथविधीला बिमस्टेक सदस्य देशांचे प्रमुख उपस्थित होते.

प्रादेशिक घडामोडी

1) तिसऱ्या मुंबईला 'केएससी न्यू टाऊन' हे नाव देण्यात आले.

➢ मुंबई व नवी मुंबई या शहरांचा ताण कमी करण्यासाठी तिसऱ्या मुंबईची स्थापना करण्याची घोषणा 2013 मध्ये करण्यात आली होती.

BeePublication Knowledge is power

➢ कर्नाळा पक्षी अभयारण्य (के), पश्चिम घाटातील साई हे गाव (एस) व जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्टच्या जवळ असणारे चिरनेर (सी) या प्रमुख पायाभूत सुविधांच्या जवळ तिसरी मुंबई असेल.

➢ 'केएससी न्यू टाऊन' साठी मुंबई महानगर विकास प्राधिकरणाची (MMRDA) विकास प्राधिकरण म्हणून नियुक्ती केली.

➢ तिसऱ्या मुंबईत 124 गावांचा समावेश.

➢ क्षेत्रफळ – 323.44 चौ.कि.मी.

2) अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन – 2025

➢ क्रमांक – 98 वे, स्थळ – तालकटोरा मैदान, नवी दिल्ली

➢ नियोजन सरहद संस्था (पुणे) ही करेल.

➢ दि. 21 ते 23 फेब्रुवारी 2025

➢ संमेलन अध्यक्ष – डॉ. तारा भवाळकर

➢ स्वागताध्यक्ष – शरद पवार

➢ संमेलन बोधचिन्ह निवड समिती अध्यक्ष – राज ठाकरे

➢ प्रसाद गवळी (पुणे) यांनी बोधचिन्ह बनविले.

➢ याआधी 1954 साली दिल्ली येथे मराठी साहित्य संमेलन पार पडले होते. अध्यक्ष – तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी

➢ अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाच्या महिला अध्यक्षा

क	नाव	वर्ष	स्थळ
1	कुसुमावती देशपांडे	1961	ग्वाल्हेर
2	दुर्गा भागवत	1975	कराड
3	शांता शेळके	1996	आळंदी
4	विजया राजाध्यक्ष	2001	इंदूर
5	डॉ. अरुणा ढेरे	2019	यवतमाळ
6	तारा भवाळकर	2025	नवी दिल्ली

➢ अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळ अध्यक्षा – प्रा. उषा तांबे

➢ पहिले मराठी साहित्य संमेलन – 1878, स्थळ – पुणे, अध्यक्ष – म. गो. रानडे

➢ डॉ. तारा भवाळकर यांचे साहित्य – राणीसाहेब रूसल्या, मधुशाला, यक्षगान आणि मराठी नाट्य परंपरा, प्रियतमा, लोकनगर, रंगभूमी, महामाया, मिथक आणि नाटक, लोकसंचित, लोकसाहित्यातील स्त्री प्रतिमा, मुक्तीचा आत्मस्वर, माझिये जातीचा

3) राज्यपाल नियुक्त आमदार –

➢ राज्यपाल सी. पी. राधाकृष्णन यांनी सात राज्यपाल नियुक्त आमदारांच्या नेमणुकीला मंजुरी दिली. त्यांचा शपथविधी 15 ऑक्टोबर 2024 रोजी झाला.

➢ आमदारांची पक्षनिहाय नावे

➢ भाजप – (1) चित्रा वाघ, (2) विक्रांत पाटील, (3) धर्मगुरू बाबुसिंग महाराज राठोड

➢ राष्ट्रवादी काँग्रेस – (1) इद्रिस नाईकवाडी, (2) पंकज भुजबळ

➢ (शिवसेना) – (1) हेमंत पाटील, (2) मनिषा कायंदे

4) वाशिम जिल्ह्यातील पोहरादेवी येथे नगारा संग्रहालयाचे लोकार्पण

➢ 5 ऑक्टोबर 2024 रोजी पोहरादेवी येथे 'बंजारा विरासत' नगारा संग्रहालयाचे लोकार्पण पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते झाले.

➢ पोहरादेवीला बंजारा समाजाची काशी म्हणतात.

➢ 2 डिसेंबर 2018 रोजी याचे भूमीपूजन झाले होते.

(5) **देशातील पहिले संविधान भवन** पिंपरी-चिंचवड येथे पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका व आमदार महेश लांडगे यांनी उभारले.

➢ देशातील पहिले संविधान मंदिर महाराष्ट्रातील औंध (जि. पुणे) येथे उभारले. याचे उद्घाटन 15 सप्टेंबर 2024 रोजी उपराष्ट्रपती जगदीप धनखड यांनी केले.

➢ देशातील पहिले संविधान पार्क जयपूर (राज्य – राजस्थान) येथे उभारले. याचे उद्घाटन राष्ट्रपती द्रोपदी मुर्मू यांनी 3 जानेवारी 2023 रोजी केले.

6) अहमदनगरचे नामकरण अहिल्यानगर करण्यास केंद्राची मंजुरी

➢ केंद्रीय गृहमंत्रालयाने 4 ऑक्टोबर 2024 रोजी यास मंजुरी दिली. राज्य मंत्रिमंडळाने मार्च 2024 मध्ये हा निर्णय घेतला होता.

➢ कर्जत तालुक्यातील चौंडी येथे अहिल्यादेवी होळकर यांचा जन्म झाला होता. यावरून जिल्ह्यास अहिल्यानगर हे नाव देण्यात आले.

नुकतीच बदललेली नावे –

➢ औरंगाबाद – छत्रपती संभाजीनगर

➢ उस्मानाबाद – धाराशिव

➢ वेल्हे तालुका – राजगड

➢ देशातील बदललेली नावे

➢ पोर्ट ब्लेअर – श्री विजया पुरम

➢ राष्ट्रपती भवनातील दरबार हॉल – गणतंत्र मंडप

➢ अशोक हॉल – अशोक मंडप

(7) महाराष्ट्र सरकारने गायीस राज्यमातेचा दर्जा दिला.

- 30 सप्टेंबर 2024 रोजी राज्यमंत्रिमंडळाने 'गायीस राज्यमातेचा' दर्जा दिला. देशी गायीस राज्यमाता हा दर्जा घोषित करणारे महाराष्ट्र देशातील पहिले राज्य ठरले.
- 2018 साली गायीला राज्यमाता घोषित करणारे पहिले राज्य उत्तराखंड होते.
- तसेच फेब्रुवारी 2024 मध्ये राज्य मंत्रिमंडळाने 'दांडपट्ट्यास' राज्य शस्त्राचा दर्जा दिला. राज्य शस्त्र घोषित करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य ठरले.

(8) मुख्यमंत्री – माझी लाडकी बहीण योजना

- मध्यप्रदेशच्या योजनेवर आधारित असणारी मुख्यमंत्री – माझी लाडकी बहीण योजना 27 जून 2024 रोजी 2024-2025 अर्थसंकल्पात अर्थमंत्री अजित पवार यांनी जाहीर केली.
- योजनेस मान्यता – 28 जून 2024, योजना लागू- 1 जुलै 2024
- पात्र वयोगट – 21 ते 65 वर्षे
- प्रतिमहिना 1500 रु. मिळतील, वर्षाला 18 हजार रुपये
- योजनेचा लाभ घेण्यासाठी लाभार्थ्यांचे वार्षिक उत्पन्न 2.50 लाख रु. पेक्षा जास्त नसावे.
- या योजनेसाठी सरकारने वार्षिक 46 हजार कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.
- या योजनेच्या लाभार्थ्यांची नोंदणी नारीशक्ती दूत ॲपवर करण्यात येत होती.

(9) मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजना

- योजना जाहीर – 11 जुलै 2024, सुरू – 14 जुलै 2024
- योजनेचे उद्दिष्ट – ज्येष्ठ नागरिकांना तीर्थयात्रा मोफत उपलब्ध करणे.
- राज्यातील 66 तर देशातील 73 तीर्थक्षेत्रांचा समावेश
- पात्र वयोगट – 60 वर्षे वय व त्यावरील ज्येष्ठ नागरिक

(10) महाराष्ट्र पर्यटन धोरण – 2024

- जाहीर – जुलै 2024
- पुढील दशकात एक लाख कोटी रुपयांची खासगी गुंतवणूक करून 18 लाख रोजगार निर्माण करणे.

(11) महाराष्ट्र स्पर्धा परीक्षा अधिनियम – 2024

- महाराष्ट्र स्पर्धा परीक्षा (अनुचित मार्गास प्रतिबंध) 2024 हा कायदा जुलै 2024 मध्ये विधिमंडळाने मंजूर केला.
- विधानसभेत हा कायदा 5 जुलै 2024 रोजी मंजूर
- या विधेयकानुसार, स्पर्धा परीक्षा आयोजित करण्याशी संबंधित गुन्हे दखलपात्र व अदखलपात्र असतील.
- शिक्षा – कमीत कमी 3 वर्षे, जास्तीत जास्त 5 वर्षे दंड – 10 लाख रुपयांपर्यंत
- पेपरफुटी संदर्भात 'किशोरराजे निंबाळकर' यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली होती.

(12) वाढवण बंदराचे पंतप्रधानांच्या हस्ते भूमीपूजन

- पालघर जिल्ह्यातील डहाणू तालुक्यात वाढवण या बंदराचे भूमीपूजन पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते 30 ऑगस्ट 2024 रोजी झाला.
- या बंदराच्या उभारणीस केंद्रीय मंत्रिमंडळाने 19 जून 2024 रोजी मान्यता दिली.
- जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ॲथॉरिटी (JNPA) व महाराष्ट्र मेरिटाईम बोर्डाने (MMB) स्थापन केलेल्या वाढवण बंदर प्रकल्प मर्या. कडून या बंदराची उभारणी करण्यात येणार आहे.
- या कंपनीत 74% भागीदारी JNPA व 26% भागीदारी MMB ची असेल.
- या बंदरामुळे 12 लाख रोजगार तयार होतील.

(13) अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन 2024

- स्थळ – अमळनेर (जळगाव), दिनांक – 2 ते 4 फेब्रुवारी 2024
- संमेलन – 97 वे
- संमेलन अध्यक्ष – डॉ. रवींद्र शोभणे
- उद्घाटक – सुमित्रा महाजन (माजी लोकसभा अध्यक्ष)

(14) राज्याचे चौथे महिला धोरण, 2024

- राज्याच्या महिला व बालविकास मंत्री आदिती तटकरे यांनी 8 मार्च 2024 रोजी महिला धोरण जाहीर केले.
- 1994 मध्ये महिलांसाठी वेगळे धोरण जाहीर करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य होते.

<u>महिला धोरणांच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी –</u>

(1) राज्यपातळीवर मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चाधिकार समिती

(2) महिला व बालविकास मंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली स्वतंत्र समिती

(3) जिल्हापातळीवर पालकमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती.

- या समित्या कार्य करतील.
- यापुढे अधिकृत कागदपत्रांवर आईचे नाव लावणे बंधनकारक केले आहे.
- निमशासकीय व खाजगी कंपन्यांनीही मातृत्व व पितृत्व रजा द्यावी असा प्रस्ताव

BeePublication Knowledge is power

- या धोरणात सरकारी व खाजगी क्षेत्रातील कंपन्यांमध्ये गर्भवती महिलांना घरून कामास प्रोत्साहन देण्याची शिफारस केली आहे.
- क्रीडा, कला, व्यावसायिक आणि विज्ञान शिक्षणामध्ये मुली व महिलांना 30% आरक्षण दिले आहे.
- मासिकपाळीच्या काळात महिला ऊस तोड कामगारांना पगारी रजेची तरतूद केली आहे.
- कामाच्या ठिकाणी मागणीनुसार पाळणाघराची सोय करावी.
- लैंगिक छळ प्रतिबंधासाठी समिती स्थापन करणे.
- सर्व पोलीस मुख्यालयात भरोसा कक्ष स्थापन करावा.
- आतापर्यंतची महिला धोरणे

क्र.	महिला धोरण	वर्ष	तत्कालीन मुख्यमंत्री
1	पहिले महिला धोरण	1994	शरद पवार
2	दुसरे महिला धोरण	2001	विलासराव देशमुख
3	तिसरे महिला धोरण	2014	पृथ्वीराज चव्हाण
4	चौथे महिला धोरण	2024	एकनाथ शिंदे

(15) सत्यशोधक मराठी चित्रपट

- चित्रपटाचे दिग्दर्शक – निलेश जळमकर
- महात्मा फुले यांची भूमिका संदीप कुलकर्णी यांनी साकारली.
- सावित्रीबाई फुले यांची भूमिका राजश्री देशपांडे यांनी साकारली.
- या चित्रपटास राज्य वस्तू व सेवा कराच्या (जीएसटी) प्रतिपूर्तीस मंजुरी देण्याचा निर्णय दिला.

(16) मनोधैर्य योजनेचा विस्तार

- या योजनेची सुरुवात 2013 मध्ये करण्यात आली.
- योजनेचा उद्देश – अत्याचार, लैंगिक शोषण, ॲसिड हल्ल्यात बळी पडलेल्या महिलेला अर्थसाहाय्य तसेच पुनर्वसन करणे.
- जानेवारी 2024 मध्ये या योजनेचा विस्तार केला. यानुसार ज्वालाग्राही किंवा ज्वलनशील पदार्थांच्या हल्ल्यात जखमी झालेल्या महिलेलाही अर्थसाहाय्य तरतूद केली आहे.
- तसेच अनैतिक व्यापार प्रतिबंधक कायद्यानुसार पोलिसांच्या कारवाईत सुटका केलेल्या 18 वर्षे वयोगटातील पीडितेलाही या योजनेचा लाभ देण्यात येणार आहे.

(17) राज्याच्या पहिल्या महिला पोलीस महासंचालक – रश्मी शुक्ला

- 4 जानेवारी 2024 रोजी राज्याच्या पोलीस महासंचालकपदी रश्मी शुक्ला यांची नियुक्ती करण्यात आली. त्या महाराष्ट्र केडरच्या 1988 च्या बॅचच्या पोलीस अधिकारी आहेत.
- त्यांच्या रूपाने राज्याला पहिल्यांदाच महिला पोलीस महासंचालक लाभल्या आहेत.
- राज्यात भूषविलेली पदे – नागपूर ग्रामीण, नाशिक, सातारा आणि पुणे ग्रामीण येथे पोलीस अधीक्षक, पुणे पोलीस आयुक्त व मुंबई पोलीस आयुक्त
- केंद्रात भूषविलेली पदे – केंद्रीय अन्वेषण विभागात (CBI) कार्यरत, सशस्त्र सीमा बलाच्या (SSB) महासंचालक व केंद्रीय राखीव पोलीस दलाच्या अतिरिक्त महासंचालक
- बडी कॉप योजना – अडचणीतील महिलांच्या मदतीसाठी ही योजना राज्यात लागू केली.
- त्यांना राष्ट्रपती पदकाने गौरविण्यात आले आहे.

(18) विश्व मराठी संमेलन – 2024

- संमेलनाची संकल्पना – मराठी भाषेची वैश्विक व्याप्ती. हे संमेलन महाराष्ट्र शासनाने भरवलेले होते.
- संमेलन क्रमांक – दुसरे
- दिनांक – 27 ते 29 जानेवारी 2024
- स्थळ – वाशी, नवी मुंबई
- राज्य शासनाने या संमेलनाला 10 कोटी रु. मंजूर केले. या संमेलनाला कोणी साहित्यिक अध्यक्ष असणार नाही.

(19) नारीशक्ती दूत

- 12 जानेवारी 2024 पासून राज्यात पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते राज्यात महिला सशक्तीकरण अभियानाला सुरुवात केली.
- राज्य सरकारकडून महिलांसाठी राबविण्यात येणाऱ्या विविध सरकारी योजना, विविध घोषणा व उपक्रमांची माहिती या माध्यमातून महिलांपर्यंत पोहचवण्याचा महिला व बालविकास विभागाचा हेतू आहे.

(20) विद्रोही साहित्य संमेलन 2024

- क्रमांक 18 वे, स्थळ – अमळनेर (जळगाव)
- संमेलन अध्यक्ष – डॉ. वासुदेव मुलाटे
- उद्घाटक – संपत सरल उर्फ संपतसिंह शेखावत
- विद्रोही सांस्कृतिक चळवळीच्या अध्यक्षा – प्रा. प्रतिमा परदेशी

(23) राज्य मुख्य निवडणूक अधिकारी – एस. चोक्कलिंगम

- 28 फेब्रुवारी 2024 रोजी एस. चोक्कलिंगम यांची महाराष्ट्राचे मुख्य निवडणूक अधिकारी म्हणून केंद्रीय निवडणूक आयोगाने नियुक्ती केली.
- चोक्कलिंगम हे 1996 च्या बॅचचे भारतीय प्रशासकीय सेवेचे (IAS) अधिकारी आहेत.

(24) शक्तीपीठ महामार्ग

- मार्च 2024 मध्ये राज्य सरकारने नागपूर-गोवा शक्तीपीठ

महामार्गाच्या आराखड्यास मान्यता दिली.

- मार्ग – पवनार (वर्धा) ते पत्रादेवी – बांदा (ता. सावंतवाडी, जि. सिंधुदुर्ग)
- महामार्गाची लांबी 805 किमी (राज्यातील सर्वांत जास्त लांबीचा महामार्ग)
- या महामार्गाची वैशिष्ट्ये
- 12 जिल्ह्यांतून जातो. (वर्धा, यवतमाळ, हिंगोली, नांदेड, परभणी, बीड, लातूर, धाराशीव, सोलापूर, सांगली, कोल्हापूर, सिंधुदुर्ग) हा महामार्ग पूर्ण झाल्यास नागपूरहून गोव्यास जाण्यास 8 तास लागतील.
- महामार्ग सहा पदरी असणार आहे.
- या महामार्गाने कोल्हापूरची अंबाबाई, तुळजापूरची तुळजाभवानी आणि नांदेडमधील माहुरची रेणुकादेवी या तीन शक्तीपीठांना व औंढा-नागनाथ आणि परळी वैजनाथ या दोन ज्योतिर्लिंगांना जोडेल.
- **महामार्गाची जिल्हानिहाय लांबी**

जिल्हा	लांबी (किमी)	जिल्हा	लांबी (किमी)
वर्धा	36	हिंगोली	34
परभणी	71	लातूर	41
सोलापूर	156	कोल्हापूर	123
यवतमाळ	129	नांदेड	26
बीड	46	धाराशिव	43
सांगली	57	सिंधुदुर्ग	39

(25) मराठी भाषा धोरण जाहीर

- 13 मार्च 2024 रोजी हे धोरण जाहीर झाले.
- डॉ. नागनाथ कोतापल्ले, डॉ. सदानंद मोरे, लक्ष्मीकांत देशमुख यांच्या समितीने मराठी भाषा धोरण शासनाला सादर केले होते.

(26) राज्यातील नऊ वस्तूंना 'जीआय' मानांकन

1. कवड्याची माळ – तुळजापूर
2. पाचचिंचोली चिंच – लातूर
3. भोरसरी डाळ – लातूर
4. काष्टी कोथिंबीर – लातूर
5. दगडी ज्वारी – जालना
6. कुंतलगिरी खवा – धाराशिव
7. पेणचा गणपती – रायगड
8. बहाडोली जांभूळ – पालघर
9. बदलापूर जांभूळ – ठाणे

(28) काम्या कार्तिकेयन लहान वयातील एव्हरेस्टवीर

- मुंबईत नौदलाच्या शाळेत शिकणाऱ्या काम्या कार्तिकेयन हिने 20 मे 2024 रोजी एव्हरेस्ट शिखर सर करण्याचा विक्रम केला.
- 16 वर्षाची काम्या ही शिखर सर करणारी भारतातील सर्वात तरुण तर जगातील दुसरी सर्वात तरुण मुलगी ठरली.

(29) वीर राघोजी भांगरे जलाशय

- जलसंपदा विभागाने अहिल्यानगर जिल्ह्यातील भंडारदरा जलाशयाचे नाव 'आद्य क्रांतिकारक वीर राघोजी भांगरे जलाशय' असे करण्यात आले.
- प्रवरा नदीवरील भंडारदरा धरणास विल्सन डॅम व जलाशयास ऑर्थर जलाशय म्हटले जात असे.

(30) मराठीसह 5 भाषांना अभिजात भाषांचा दर्जा

- केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालयाने 3 ऑक्टोबर 2024 रोजी 5 नवीन भाषांना अभिजात भाषांचा दर्जा दिला.
- या भाषा पुढीलप्रमाणे – (1) मराठी, (2) पाली, (3) प्राकृत, (4) आसामी, (5) बंगाली
- आता अभिजात भाषांची संख्या 11 झाली आहे.

पहिल्या सहा अभिजात भाषा –

1. तामिळ – 2004
2. संस्कृत – 2005
3. कन्नड – 2008
4. तेलुगु – 2008
5. मल्याळम – 2013
6. ओडिया – 2014

(31) रुपाली चाकणकर –

- महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षपदी दुसऱ्यांदा तीन वर्षांसाठी निवड करण्यात आली.
- महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग –
- स्थापना – 25 जानेवारी 1993
- पहिल्या अध्यक्षा – प्रभा राव
- मासिके/वृत्तपत्रे – ठिणगी, साद

(32) स्टॅच्यू ऑफ नॉलेज, लातूर

- हा पुतळा आंबेडकर इंटरनॅशनल सेंटर (AIC) चा अविभाज्य भाग आहे.

(33) 15 वी विधानसभा निवडणूक

- 15 ऑक्टोबर 2014 रोजी महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीची निवडणूक आयोगाने घोषणा केली. 20 नोव्हेंबर 2024 रोजी एकाच टप्प्यात मतदान झाले. 23 नोव्हेंबर 2024 रोजी मतमोजणी झाली.
- विधानसभा सदस्य संख्या – 288
- प्रमुख पक्षांनी जिंकलेल्या जागा व प्राप्त मते

	पक्ष	जागा	प्राप्त मते (%)
1	भारतीय जनता पक्ष	132	26.77
2	शिवसेना (शिंदे गट)	57	12.38
3	राष्ट्रवादी काँग्रेस (अ.प.)	41	9.01
4	काँग्रेस	16	12.42
5	राष्ट्रवादी काँग्रेस (श.प.)	10	11.28
6	शिवसेना (उबाठा)	20	9.96

- इतर पक्ष - 2 जागा मिळणारे पक्ष - (1) जनसुराज्य, (2) समाजवादी पक्ष
- प्रत्येकी 1 जागा मिळणारे पक्ष - (1) राष्ट्रीय समाज पक्ष, (2) राजर्षी शाहू विकास आघाडी, (3) माकपा, (4) राष्ट्रीय युवा स्वाभिमान पार्टी, (5) शेकाप, (6) एमआयएमआयएम, अपक्ष - 2 जागा
- महायुती एकूण जागा - 235 (पक्ष - भाजप, शिवसेना, राष्ट्रवादी काँग्रेस, जनसुराज्य शक्ती, राष्ट्रीय युवा स्वाभिमान पार्टी, राष्ट्रीय समाज पक्ष, राजर्षी शाहू विकास आघाडी.)
- महाविकास आघाडी एकूण जागा - 50 (पक्ष - शिवसेना (उबाठा), काँग्रेस, राष्ट्रवादी काँग्रेस (श.प.), समाजवादी पक्ष, शेकाप, माकपा)
- अपक्ष आमदार - (1) शरद सोनवणे (जुन्नर), (2) शिवाजी पाटील (चंदगड),
- सर्वाधिक मताने विजयी आमदार - काशिराम पावरा (शिरपूर मतदारसंघ, 1,49,944 मतांनी विजयी) पक्ष - भाजप
- सर्वांत कमी मताने विजयी आमदार - मुफ्ती मोहम्मद इस्माईल अब्दुल खलिक (मालेगाव मध्य मतदार संघ, 162 मतांनी विजयी), पक्ष - एमआयएमआयएम
- सर्वात वयस्कर आमदार - छगन भुजबळ (77)
- सर्वात तरुण आमदार - रोहित पाटील (25)
- मतदान टक्केवारी - 66.05%
- महिला मतदान टक्केवारी - 65.2%
- पुरुष मतदान टक्केवारी - 66.08%
- सर्वाधिक मतदान टक्केवारी मतदार संघ - करवीर (84.96%)
- जिल्हा - कोल्हापूर (76.25%)
- सर्वात कमी मतदान टक्केवारी मतदारसंघ - कुलाबा (44.44%)
- जिल्हा - मुंबई (52.07%)
- 8 वेळा झालेले आमदार - जयंत पाटील, अजित पवार, राधाकृष्ण विखे पाटील, 9 वेळा आमदार - कालिदास कोळंबकर
- क्षेत्रफळाने लहान मतदारसंघ - धारावी
- मोठा मतदारसंघ - अहेरी
- महाराष्ट्र विधानसभेची वाढत गेलेली सदस्य संख्या - (1) 1962-264 सदस्य - (2) 1967 - 270, (3) 1973 - 288
- निवडणूक केंद्रात होणाऱ्या प्रत्येक घडामोडीची माहिती प्रशासनाच्या चक्रिका ॲपच्या माध्यमातून मिळते.
- 15 व्या विधानसभेत 22 महिला आमदार निवडून आल्या.
- पक्षनिहाय महिला आमदार - (1) भाजप - 15, (2) राष्ट्रवादी काँग्रेस (अ.प.) - 4, (3) शिवसेना (शिंदे) - 2, (4) काँग्रेस - 1
- 2024 च्या 15 व्या विधानसभेत 7.7% महिला आमदार निवडून आल्या.
- महाराष्ट्र विधानसभेच्या आरक्षित जागा - विधानसभेच्या 288 जागांपैकी 54 जागांवर आरक्षण दिलेले आहे. यात 29 जागा अनुसूचित जाती (एससी) तर 25 जागा अनुसूचित जमातीसाठी (एसटी) आरक्षित आहेत. खुल्या प्रवर्गासाठी 234 जागा आहेत.
- महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष म्हणून राहुल नार्वेकर यांची दुसऱ्यांदा निवड, मतदारसंघ - कुलाबा, पक्ष - भाजप
- महाराष्ट्र विधानसभेचे पहिले अध्यक्ष - सयाजी सिलम(1 मे 1960 ते 12 मार्च 1962) महाराष्ट्र विधानसभेचे तरुण अध्यक्ष - शिवराज पाटील (42 वर्षे), सर्वाधिक काळ विधानसभा अध्यक्ष - बाळासाहेब भारदे (9 वर्ष 362 दिवस)
- 5 वर्षांचा कार्यकाल पूर्ण करणारे अध्यक्ष - (1) बाळासाहेब भारदे,
- (2) शेषराव वानखेडे, (3) मधुकर चौधरी, (4) दिलीप वळसे -पाटील, (5) हरिभाऊ बागडे
- 15 व्या विधानसभेचे हंगामी अध्यक्ष - कालिदास कोळंबकर (मतदारसंघ - वडाळा)
- राहुल नार्वेकर विधानसभेचे 16 वे अध्यक्ष आहेत.
- राम शिंदे विधानपरिषदेचे 11 वे सभापती म्हणून निवड झाली. विधानपरिषद उपसभापती - नीलम गोऱ्हे
- महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे पहिले अध्यक्ष - विठ्ठल पागे
- सर्वाधिक काळ सभापतीपद - विठ्ठल पागे (17 वर्षे)
- महाराष्ट्र राज्याच्या दोन महिला राज्यपाल - (1) विजयालक्ष्मी पंडित, (2) कोना प्रभाकर राव
- सर्वाधिक काळ राज्यपाल - पी. सी. अलेक्झांडर (1993 ते 2002)
- महाराष्ट्र विधानसभेचे पहिले विरोधी पक्ष नेते - रामचंद्र भंडारे
- महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री - देवेंद्र फडणवीस
- जन्म - 22 जुलै 1970, नागपूर महापालिका - नगरसेवक, महापौर, सलग सहा वेळा विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्राचे तीन वेळा मुख्यमंत्री, महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री, विधानसभेतील विरोधी

जाहीर झाला आहे. चैत्राम पवार यांनाही पद्‌मश्री पुरस्कार जाहीर करण्यात आला आहे.

पुरस्कार जाहीर –

- हिंदी लेखक **जगदीश जोशीला** यांनाही **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर झाला आहे.
- लोकगायक **नरेन सुरंग** यांनाही **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर करण्यात आला आहे.
- **पैरो सिंह चौहान** यांनाही **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर करण्यात आला आहे.
- यासह कर्नाटकचे लोकगायक **वेंकप्पा अंबाजी** यांचा **पद्‌मश्री** पुरस्कार देऊन सन्मान केला जाणार आहे.
- **अशोक सराफ** यांना **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर
- गायिका **अश्विनी भिडी देशपांडे** यांना **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर
- ज्येष्ठ पत्रकार **ए. सूर्यप्रकाश** यांना **पद्‌मभूषण** पुरस्कार जाहीर
- **पीआर श्रीजेशला पद्‌मभूषण** पुरस्कार जाहीर
- **अच्युत पालव** यांना **पद्‌मश्री** पुरस्कार जाहीर
- **चित्रकार वासुदेव कामत** यांना **पद्‌मश्री** पुरस्कार
- **मनोहर जोशी** यांना मरणोत्तर **पद्‌मभूषण** पुरस्कार जाहीर

महाराष्ट्र अर्थसंकल्प (२०२५-२६)

महाराष्ट्राचे अर्थमंत्री मा. अजितदादा पवार यांनी 10 मार्च 2025 रोजी महाराष्ट्राचा अर्थसंकल्प (2025-26) सादर केला.

ठळक वैशिष्ट्ये –

1) आग्रा येथे छत्रपती शिवाजी महाराजांचे भव्य स्मारक
2) आंबेगाव, पुणे येथे शिवसृष्टी प्रकल्प
3) कोकणातील संगमेश्वर येथे छत्रपती संभाजी महाराजांचे भव्य स्मारक
4) मराठ्यांच्या शौर्याचे प्रतिक म्हणून पनिपत, हरियाणा येथे स्मारक.

- लाडकी बहीण योजनेसाठी 2 कोटी 53 लाख लाभार्थी महिलांना सन 2025-26 साठी 36,000 कोटींची तरतूद
- 2025-26 मध्ये आणखी 24 लाख महिलांना लखपती दीदी करण्याचे उद्दिष्ट.
- प्रत्येक जिल्ह्यात 'उमेद मॉल' उभारणार त्यासाठी 150 कोटी निधी उभारणार.
- स्वच्छ भारत अभियान ग्रामीण टप्पा (दोन) साठी 1484 कोटींचा नियतव्यय.
- दिव्यांग कल्याणासाठी जिल्हा वार्षिक योजनेतील किमान 1% निधी राखीव ठेवणार.
- शेतकऱ्यांना दिवसा विश्वासार्ह वीज पुरवठा करण्यासाठी 27 जिल्ह्यांमध्ये 'मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी योजना-2' राबविणार.
- बी बियाणे, यंत्रसामुग्री, खते आणि शेतमालाच्या वाहतुकीसाठी बळीराजा शेत व पाणंद रस्ते' ही नवी योजना सुरू करणार.
- वाढवण बंदराजवळ मुंबईसाठी तिसरे विमानतळ मुंबई - अहमदाबाद बुलेट ट्रेनचे स्थानक उभारणार वाढवण बंदर समृद्धी महामार्गाला जोडणार.
- आंतरराष्ट्रीय सहकार वर्ष - 2005 साजरे करण्यासाठी राज्यभर कार्यक्रम व महोत्सवांसाठी पुरेसा निधी उपलब्ध करूण देणार.
- मुंबई महानगर प्रदेश आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे ग्रोथ हब विकसित करणार.
- गडचिरोली जिल्हा 'स्टील हब' म्हणून उदयास येणार.

सर्वाधिक निधी –

1) महिला व बालविकास - 31,907 कोटी
2) ऊर्जा - 21,534 कोटी
3) सार्वजनिक बांधकाम रस्ते → 19,079 कोटी (सार्वजनिक उपक्रम वगळून)
4) जलसंपदा - 15,932 कोटी
5) ग्रामविकास - 11,480 कोटी

आयसीसी चॅम्पियन्स ट्रॉफी, २०२५

- सुरुवात → 1998
- 1998 पासून ही स्पर्धा 2 वर्षानंतर होत असे, पण 2009 पासून ही स्पर्धा 4 वर्षानंतर आयोजित करण्यात येत आहे.
- यजमान → पाकिस्तान (19 Feb - 9 March 2025)
- सहभागी संघ → 8
- विजेता → भारत (तिसऱ्यांदा)
- उपविजेता → न्युझिलंड
- मालिकावीर → रचिन रविंद्र (NZ)
- सामनावीर → रोहीत शर्मा (IND)
- सर्वाधिक धावा (गोल्डन बॅट) → रचिन रविंद्र (NZ) - 263 धावा.
- सर्वाधिक बळी (गोल्डन बॉल) → मॅट हॅरी (NZ) - 10 बळी
- भारत देशाने ही स्पर्धा तीनवेळेस जिंकण्याचा विक्रम केला आहे. भारताने ही स्पर्धा तब्बल 12 वर्षानंतर जिंकली आहे.
  1) 2002 → भारत आणि श्रीलंका (संयुक्त विजेता)
  2) 2013 → भारत
  3) 2025 → भारत

सामाजिक क्षेत्र

- **सामाजिक क्षेत्राचा विकास म्हणजेच सामान्य जनतेचे राहणीमान उंचावण्यासाठी शिक्षण,** आरोग्य सेवा, महिला व बाल विकास, सामाजिक न्याय, गृहनिर्माण, रोजगार आणि गरीबी निर्मूलन यांसारख्या क्षेत्रांवर केंद्रित धोरणे, योजना आणि कार्यक्रम आखणे होय. सामाजिक क्षेत्राचा विकास हा विकासाचा लाभ समाजाच्या सर्व स्तरापर्यंत विशेषतः दुर्बल व उपेक्षित समुदायांपर्यंत पोहचविण्याची सुनिश्चिती करतो. या क्षेत्रातील विविध योजना व कार्यक्रमांच्या अंमलबजावणीमुळे लाभ आणि संधीचे समान वितरण करण्यास सहाय्य होते व त्यामुळे शाश्वत विकास साध्य करण्यास मदत होते.

शिक्षण

- शिक्षण हे राष्ट्रीय तसेच वैयक्तिक विकास साधण्यासाठी एक महत्वाचे साधन असल्याचे सर्वश्रुत आहे. 'सर्वांसाठी सर्व समावेशक व समन्यायी दर्जेदार शिक्षणाची सुनिश्चिती आणि सर्वांना आजीवन शिक्षणाच्या संधींना चालना देणे' हे शाश्वत विकास ध्येयांपैकी एक ध्येय आहे. गुणवत्तापूर्ण शिक्षण प्राप्त करण्याची संधी सर्वाना उपलब्ध करून दिल्याने शाश्वत विकास साध्य होऊ शकतो. राज्यात सर्वसमावेशक आणि समान दर्जाचे शिक्षण देण्यासाठी सर्वंकष शैक्षणिक आराखडा आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020

- शाश्वत विकास ध्येयामध्ये नमूद केलेले उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी देशातील शालेय आणि उच्च शिक्षण व्यवस्थेमध्ये परिवर्तनशील सुधारणा घडवून आणण्याचा मार्ग सुकर करणे हा राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, 2020 चा प्रमुख उद्देश आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 ची ठळक वैशिष्टये :-

1. शालेय शिक्षण

- सन 2030 पर्यंत 100 टक्के पटसंख्येचे प्रमाण साध्य करण्याकरीता पूर्व प्राथमिक ते माध्यमिक स्तरापर्यंत शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करणे.
- प्रचलित 10+2 रचना बदलून तीन ते आठ वर्षे (पायाभूत टप्पा तीन वर्ष अंगणवाडी / पूर्व शाळा, दोन वर्ष इयत्ता पहिली ते दुसरी), आठ ते 11 वर्षे (प्रारंभिक इयत्ता तिसरी ते पाचवी), 11 ते 14 वर्षे (मध्यम इयत्ता सहावी ते आठवी) आणि 14 ते 18 वर्षे (माध्यमिक इयत्ता नववी ते बारावी यात पहिला टप्पा नववी ते दहावी व दुसरा टप्पा 11 वी ते 12 वी) वयोगटात अनुक्रमे 5+3+3+4 अशी रचना करणे. खुल्या शालेय शिक्षण व्यवस्थेद्वारे शाळाबाह्य मुलांना शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणणे.
- वयोगट सहा ते 14 वर्षाच्या शाळाबाह्य बालकांना 12 वर्षाच्या शालेय अभ्यासक्रमाअंतर्गत समाविष्ट करुन घेणे. इयत्ता 10 वी व 12 वी च्या परिक्षांमध्ये सहजता आणणे. पतमानांकन आराखडा अंगिकारणे आणि सार्वजनिक तसेच खाजगी शाळांच्या नियमनासाठी स्वतंत्र प्राधिकरण स्थापणे.
- मूलभूत साक्षरतेवर व अंक ज्ञानावर विशेष भर देणे.
- इयत्ता सहावी पासून आंतरवासितासह व्यवसाय शिक्षण देणे.
- नवीन व सर्वसमावेशक अध्यापनशास्त्रासाठी 'राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा 2021' तयार करणे.

2. उच्च शिक्षण

- सन 2035 पर्यंत उच्च शिक्षणामध्ये एकूण पटसंख्येचे प्रमाण 50 टक्क्यांपर्यंत वाढवणे
- बहुविध प्रवेश तसेच निर्गमन पर्याय उपलब्ध असलेले तीन किंवा चार वर्षीय अभ्यासक्रमयुक्त पदवीपूर्व स्तरावरील व्यापक शिक्षण सुरु करणे
- गुणांक स्थानांतर सुविधा उपलब्ध करुन देण्याकरीता शैक्षणिक गुणांक बँकेची स्थापना करणे
- देशात जागतिक दर्जाच्या बहुविध शाखांमध्ये शिक्षण घेण्याची सुविधा असलेल्या शैक्षणिक व संशोधन विद्यापिठांची स्थापना करणे
- देशात संशोधन संस्कृतीचे संवर्धन व बळकटीकरण करण्याकरिता राष्ट्रीय संशोधन संस्थेची स्थापना करने
- देशातील वैद्यकीय व विधी शिक्षण व्यतिरिक्त इतर सर्व शाखांमधील शिक्षणाकरिता भारतीय उच्च शिक्षण आयोग या एकछत्री संस्थेची स्थापना करणे

3. इतर वैशिष्ट्ये

- शिक्षण, मूल्यांकन, नियोजन आणि प्रशासनामध्ये सुधारणा घडविण्यासाठी तंत्रज्ञान वापराच्या कल्पनांचे मुक्त आदानप्रदान करण्याकरिता व्यासपीठ उपलब्ध करुन देण्याच्या उद्देशाने 'राष्ट्रीय शैक्षणिक तंत्रज्ञान मंच' या स्वायत्त मंडळाची स्थापना करणे
- विद्यार्थ्यांचे मूल्यांकन करण्याकरिता 'परख' या राष्ट्रीय मूल्यांकन केंद्राची स्थापना करणे
- परदेशी विद्यापीठांना देशात केंद्रे स्थापन करण्यासाठी प्रोत्साहित करणे
- नवीन धोरणाअंतर्गत वंचित प्रदेश व घटकांसाठी विशेष शैक्षणिक विभाग आणि जेंडर समावेशाकरिता निधीची उपलब्धता करण्यावर भर देणे

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 च्या अंमलबजावणीसाठी राज्याने केलेली कार्यवाही

- राज्याकडून अंमलबजावणीसाठी खालील उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

BeePublication Knowledge is power

- केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखड्याच्या धर्तीवर बालवाडी, इयत्ता पहिली आणि इयत्ता दुसरी स्तरासाठीचा राज्य अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे आणि इयत्ता तिसरी ते 12 वी पर्यंतचा अभ्यासक्रम तयार करण्याची प्रक्रिया सुरू आहे.
- पूर्व प्राथमिक विद्यार्थ्यांची शाळापूर्व तयारी करुन घेण्यासाठी 'पहिले पाऊल' अंतर्गत दोन मेळाव्यांचे आयोजन करण्यात आले (राज्यातील 53,043 शाळांमधील सुमारे 8.51 लाख विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.)
- 'निपूण भारत अभियाना' अंतर्गत 64,235 शाळांमधील इयत्ता पहिलीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यात आले व पालकांमध्ये जागरुकता निर्माण केली
- 'निपूण भारत अभियाना'अंतर्गत इयत्ता पहिली ते पाचवीच्या विद्यार्थ्यांसाठी पायाभूत संख्याज्ञान व अध्ययन निष्पत्ती विकसनासाठी ''करुया मैत्री गणिताशी'' या कार्यपुस्तिकांची आठ भाषांमध्ये (मराठी, उर्दू, इंग्रजी, हिंदी, गुजराती, तमिळ, तेलगु, कन्नड) निर्मिती करण्यात आली व याचा सुमारे 64, 235 शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या शाळांमधील 40 लाख विद्यार्थ्यांना लाभ झाला विद्या प्रवेश उपक्रमाअंतर्गत शिक्षकांसाठी मार्गदर्शक पुस्तिका व विद्यार्थ्यांसाठी कार्यपुस्तिका विकसित करून ऑनलाइन उपलब्ध करून देण्यात आली. याचा सुमारे लाख विद्यार्थ्यांना लाभ झाला.
- अभियांत्रिकी अभ्यासक्रम मराठी भाषेत शिकवण्यासाठी पदविका आणि पदवीसाठी 20 मराठी अनुवादित पुस्तकांचा संच तयार करून संस्थांना उपलब्ध करून दिला.
- राज्यातील एकूण 163 तंत्रशिक्षण महाविद्यालयांमध्ये मराठी भाषेतून पदविका अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आला.
- अभियांत्रिकी/पदविका अभ्यासक्रमाच्या 88 पुस्तकांच्या मराठी भाषांतराचे काम सुरू आहे

प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शिक्षण

- प्राथमिक शिक्षणासाठी राज्यात विविध शैक्षणिक उपक्रम राबविण्यात येतात. प्राथमिक (इयत्ता पहिली ते पाचवी) आणि उच्च प्राथमिक (इयत्ता सहावी ते आठवी) शिक्षणाबाबतचे काही महत्त्वाचे निर्दे शक तक्ता 10.1 मध्ये दिले आहेत तर विभागनिहाय, शैक्षणिक स्तरनिहाय संस्था, पटसंख्या व शिक्षकांची संख्या परिशिष्ट 10.2 मध्ये दिली आहे.
- **'बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, 2009:** बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, 2009 राज्यात एप्रिल, 2010 पासून लागू करण्यात आला आहे. या अधिनियमानुसार बालकांना जवळच्या शाळेत मोफत आणि सक्तीचे पूर्ण प्राथमिक शिक्षण मिळण्याचा अधिकार आहे. या अधिनियमाअंतर्गत स्वअर्थसहाय्यित खाजगी शाळांमध्ये (अल्पसंख्याक शाळा वगळून) एकूण प्रवेश क्षमतेच्या 25 टक्के जागा राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल व वंचित घटकातील विद्यार्थ्यांना पूर्व प्राथमिक ते इयत्ता आठवीपर्यंत मोफत प्रवेशासह मोफत शिक्षण दिले जाते. शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम लागू झाल्यापासून नोव्हेंबर, 2024 पर्यंत 7.89 लाख विद्यार्थ्यांना शाळेत प्रवेश देण्यात आला आहे. या कायद्यांतर्गत सन 2024-25 मध्ये 78,376 विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळाला.
- या अधिनियमाअंतर्गत सहा ते 14 वर्षे वयोगटातील प्रत्येक शाळाबाह्य बालकाला शैक्षणिक प्रवाहात आणण्यासाठी प्रयत्न केले जात आहेत. सन 2023-24 मध्ये एकूण 6,570 शाळाबाह्य बालकांना मुख्य प्रवाहात आणले व त्यापैकी 4,633 बालकांना विशेष प्रशिक्षण देण्यात आले. सन 2024- 25 मध्ये नोव्हेंबर पर्यंत 2,212 शाळाबाह्य मुलांचा शोध घेण्यात आला व त्यापैकी 1,790 शाळाबाह्य बालकांना विशेष प्रशिक्षण देण्यात आले.
- **स्व अर्थसहाय्यित शाळा :** 'महाराष्ट्र स्वअर्थसहाय्यित शाळा (स्थापना व नियमन) अधिनियम, 2012' राज्यात जानेवारी, 2013 पासून लागू आहे. स्वअर्थसहाय्यित शाळांची मंडळ आणि माध्यम निहाय संख्या तक्ता 10.3 मध्ये दिली आहे.
- **सैनिकी शाळा:** राज्यात 38 अनुदानित सैनिकी शाळा असून त्यापैकी चार शाळा केवळ मुलींसाठी आहेत. सन 2024-25 मध्ये या शाळांमधील पटसंख्या 12,224 आहे.
- **समग्र शिक्षा :** विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देण्यासाठी सन 2018-19 पासून समग्र शिक्षा हा व्यापक कार्यक्रम राज्यात राबविण्यात येत आहे. शाश्वत विकास ध्येयामध्ये परिकल्पित केल्यानुसार शाळा पूर्व ते उच्च माध्यमिक स्तरापर्यंत सर्वसमावेशक आणि समन्यायी शिक्षण सुनिश्चित करण्यासाठी या कार्यक्रम अंतर्गत सर्व शिक्षा अभियान, राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान आणि शिक्षक प्रशिक्षण या तीन योजना अंतर्भूत आहेत. सन 2023-24 मध्ये समग्र शिक्षा अंतर्गत ₹2,378.60 कोटी खर्च झाला. सन 2024-25 मध्ये नोव्हेंबर पर्यंत ₹864.88 कोटी खर्च झाला.
- दिव्यांग समावेशक शिक्षण कार्यक्रम : विशेष गरजा असलेल्या मुलांना मुख्य प्रवाहात सर्वसाधारण मुलांसोबत दर्जेदार शिक्षण मिळून त्यांची भावनिक उन्नती होण्यासाठी तसेच त्यांना समाजात सामावून घेण्यासाठी राज्यात दिव्यांग समावेशक शिक्षण कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. विशेष गरजा असलेल्या मुलांची ओळख, वैद्यकीयदृष्ट्या मूल्यांकन, ब्रेल लिपीतील पुस्तके, चष्मा, श्रवण यंत्रे व उपकरणे, भाषण प्रशिक्षक, इत्यादी शैक्षणिक आणि पुनर्वसन सहाय्य सेवा प्रदान करणे यांचा समावेश दिव्यांग समावेशक शिक्षण कार्यक्रमामध्ये आहे.
- **आदर्श शाळा :** राज्यातील 1,500 शाळा आदर्श शाळा म्हणून विकसित करण्यासाठी राज्य शासनाने आदर्श शाळा योजना सन 2021 मध्ये सुरू केली. पहिल्या टप्प्यात स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या शाळा, महाराष्ट्र आंतरराष्ट्रीय शिक्षण मंडळाच्या शाळा, कस्तुरबा गांधी बालिका विद्यालय, शासकीय विद्यानिकेतन व नागरी भागातील शाळा अशा एकूण 488 शाळांना आदर्श शाळा म्हणून

विकसित करण्यास मान्यता देण्यात आली. सन 2023 - 24 मध्ये आधीच्या 328 आदर्श शाळांच्या अपूर्ण राहिलेल्या कामासाठी तसेच उर्वरित पैकी 140 आदर्श शाळांच्या कामाकरिता ₹299.13 कोटी निधी खर्च झाला.

- **शिक्षणास प्रोत्साहन देणाऱ्या योजना :** विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणास प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि पालकांवरील आर्थिक भार कमी करण्यासाठी राज्य शासन विविध योजना राबवित आहे.
- **मुलींच्या शिक्षणास प्रोत्साहन देणाऱ्या योजना :** मुलींच्या शिक्षणास प्रोत्साहन देण्यासाठी राज्य शासन अहिल्याबाई होळकर योजना (राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसमध्ये मोफत प्रवास), अकरावी आणि बारावीत शिकणाऱ्या मुलींना मोफत शिक्षण, कस्तुरबा गांधी बालिका विद्यालय, इत्यादी योजना राबवित आहे.
- **पी एम श्री शाळा :** पी एम श्री शाळा ही केंद्र पुरस्कृत योजना सन 2022 पासून पुढील पाच वर्षाच्या कालावधीसाठी राबविण्यात येत आहे. निवडक विद्यमान शाळांना पी एम श्री शाळा म्हणून तयार करणे हा या योजनेचा उद्देश असून सदर शाळा 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 2020' च्या सर्व पैलूंची अंमलबजावणी करतील. या योजनेअंतर्गत देशभरातील 15,000 हून अधिक निवडक विद्यमान शाळांना (प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) सक्षम करून उत्कृष्ट पायाभूत सुविधा व पुरेशा संसाधनांसह आनंददायी, उत्साहवर्धक व शैक्षणिकदृष्ट्या अनुकूल शालेय वातावरणात उच्च दर्जाचे गुणात्मक शिक्षण देणाऱ्या सर्वसमावेशक उत्कृष्ट शाळा म्हणून विकसित केल्या जाणार आहेत. देशात 10,077 पी एम श्री शाळा असून त्यापैकी राज्यात 827 शाळा आहेत.

राष्ट्रीय अध्ययन फलनिष्पत्ती पाहणी

- राष्ट्रीय अध्ययन फलनिष्पत्ती पाहणी ही राज्य शासनाच्या शाळा, शासन अनुदानित शाळा, खाजगी विना अनुदानित आणि केंद्रीय शाळांमधील इयत्ता तिसरी, पाचवी, आठवी आणि दहावी तील विद्यार्थ्यांच्या अध्ययन फलनिष्पत्तीची माहिती मिळविण्याकरिता व्यापक स्वरूपातील राष्ट्रीय स्तरावरील मूल्यांकन आहे. राष्ट्रीय अध्ययन फलनिष्पत्ती पाहणी - 2021 नुसार अध्ययन फलनिष्पत्तीची स्तर निहाय विद्यार्थ्यांची टक्केवारी तक्ता 10.8 मध्ये दिली आहे.

क्रीडा शिक्षण

- खेळांना प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि क्रीडापटूंचे नैपुण्य विकसित करण्यासाठी राज्य शासनाने पुणे येथे शिवछत्रपती क्रीडापीठ स्थापन केले आहे. या क्रीडापीठाच्या अखत्यारीत आठ क्रीडा प्रबोधिनी स्थापन केल्या असून 16 क्रीडा प्रकारात प्रशिक्षण दिले जाते. सन 2024-25 मध्ये या क्रीडा प्रबोधिनीमध्ये एकूण 609 प्रशिक्षणार्थी प्रशिक्षण घेत आहेत. आतापर्यंत प्रबोधिनीतील 30 विद्यार्थ्यांना राज्य शासनाचा शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्कार प्राप्त झाला आहे. क्रीडा प्रबोधिनीतील विद्यार्थ्यांनी मिळविलेल्या पदकांची संख्या तक्ता 10.9 मध्ये दिली आहे.

उच्च व तंत्र शिक्षण

- अखिल भारतीय उच्च शिक्षण पाहणी, 2023-24 नुसार राज्यात 57 राज्य विद्यापीठे (23 सार्वजनिक, 21 खाजगी व एक मुक्त), 21 अभिमत विद्यापीठे (11 खाजगी व सात शासकीय व तीन अनुदानित), सात राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था आणि एक केंद्रीय विद्यापीठ आहे. अखिल भारतीय उच्च शिक्षण पाहणीवर आधारित राज्यातील उच्च शिक्षणाची सांख्यिकी तक्ता 10.10 मध्ये दिली आहे. सन 2024-25 च्या अभ्यासक्रमाकरिता संस्थांची संख्या, त्यांची प्रवेश क्षमता आणि प्रथम वर्षात प्रवेशित विद्यार्थ्यांची संख्या परिशिष्ट 10.3 ते परिशिष्ट 10.6 मध्ये दिली आहे.
- **स्व-अर्थ सहाय्यित विद्यापीठे:** केंद्र शासनाकडून करण्यात येत असलेल्या आर्थिक सुधारणांमुळे उच्च शिक्षणाशी संबंधित धोरणात बदल करण्यास आले आणि पायाभूत सुविधांच्या विकासाकरिता खाजगी क्षेत्राच्या सहभागास चालना देण्यात आली आहे. उच्च शिक्षणाच्या उपलब्धतेत वाढ, उत्कृष्टता, समावेशकता आणि संशोधन यात वाढ करण्याच्या हेतूने राज्यात सर्वोत्कृष्ट दर्जाच्या पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी शासनाने खाजगी सहभागास प्रोत्साहन दिले आहे. अखिल भारतीय उच्च शिक्षण पाहणी, 2022-23 नुसार राज्यातील 21 स्व-अर्थ सहाय्यित विद्यापीठांमधील एकूण पटसंख्या 76, 410 असून त्यापैकी 30,726 विद्यार्थिनी आहेत.

प्रधानमंत्री उच्चतर शिक्षा अभियान

- प्रधानमंत्री उच्चतर शिक्षा अभियान (पी. एम. - उषा) राज्यात सन 2013 पासून राबविण्यात येत आहे. अधिक कार्यक्षमता, पारदर्शकता, उत्तरदायित्व व प्रतिसादात्मकता यासह उच्च शिक्षणात उपलब्धता, समानता आणि गुणवत्ता यांची उच्चतर पातळी गाठणे हा या अभियानाचा उद्देश आहे. सन 2024-25 मध्ये नोव्हेंबरपर्यंत ₹501.56 कोटी खर्च झाला. या योजनेअंतर्गत राज्यातील निवडक राज्य विद्यापीठांमध्ये 'गुणवत्ता व उत्कृष्टता वाढवणे' या घटकांतर्गत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाला ₹100 कोटी रुपयांचे अनुदान मंजूर करण्यात आले असून 25 स्वायत्त महाविद्यालयांना प्रत्येकी पाच कोटी रुपयांचे अनुदान देण्यात आले आहे. तसेच सक्षमीकरणासाठी सात विद्यापीठांना प्रत्येकी ₹20 कोटी आणि 43 महाविद्यालयांना प्रत्येकी ₹ पाच कोटी मंजूर करण्यात आले. शिक्षणातील समानता आणि समावेशास चालना देण्यासाठी चार जिल्ह्यांना प्रत्येकी ₹10 कोटी मंजूर करण्यात आले.

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियानातील काही प्रमुख उपलब्धी खालीलप्रमाणे आहेत -

- देशात नवीन संशोधन आणि तंत्रज्ञान हस्तांतरण केंद्रे स्थापन करण्यासाठी, ₹20 कोटी अनुदान प्राप्त करणारे महाराष्ट्र हे देशा-तील पहिले राज्य आहे

BeePublication Knowledge is power

- संशोधन क्षमता विकसित करणे आणि उद्योगांचा विस्तार, व्यापारीकरण किंवा तंत्रज्ञान हस्तांतरण सुनिश्चित करण्यासाठी संशोधन प्रकल्प सुरू करण्याच्या उद्देशाने, राज्यातील सहा विद्यापीठांमध्ये तंत्रज्ञान विकास आणि तंत्रज्ञान हस्तांतरणासाठी सहा केंद्रे स्थापन करण्यात आली
- या योजनेअंतर्गत राज्यात डॉ. होमी भाभा राज्य विद्यापीठ, मुंबई, हैदराबाद (सिंध) राष्ट्रीय महाविद्यालयीन विद्यापीठ, मुंबई आणि डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील विद्यापीठ, सातारा या तीन समूह विद्यापीठांची स्थापना करण्यात येत आहे
- राज्यातील दोन महत्त्वाकांक्षी जिल्ह्यांमध्ये दोन नवीन आदर्श पदवी महाविद्यालये सुरू करण्यात येत आहेत
- या योजनेअंतर्गत बहु विद्याशाखिय शिक्षण आणि संशोधन विद्यापीठ या घटकांतर्गत चार विद्यापीठांना प्रत्येकी ₹100 कोटी मंजूर करण्यात आले.

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना :

- आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी (वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न ₹ आठ लाख) राज्यात राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येत आहे.

व्याघ्रसंवर्धन मोहीम

- 1 एप्रिल 1973 साली प्रोजेक्ट टायगर ची सुरवात झाली.
- देशात एकूण 58 व्याघ्रप्रकल्प झाले आहेत.
- जगातील 80% वाघ हे भारतात आहेत.
- भारत सरकारने 1973 मध्ये प्रोजेक्ट टायगर सुरू केला होता.
- भारतातील सर्वात मोठा व्याघ्र पकल्प : नागार्जुनसागरश्रीशैलम टी. आर (आंध्र प्रदेश -3296 2)
- भारतातील सर्वात लहान व्याघ्रप्रकल्प प्रकल्प : बोर व्याघ्र प्रकल्प : (महाराष्ट्र 138km)

भारतातील सर्वात मोठे व्याघ्रप्रकल्प –

- 1 नागार्जुनसागर श्रीशैलम 3296.31 चौ किमी(आंध्रप्रदेश)
- 2 मानस व्याघ्र प्रकल्प 2837.1 चौ किमी (आसाम)
- 3 गुरु घसीदास – तमोर पिंगला
- व्याघ्र प्रकल्प – 2,829 चौ किमी (छत्तीसगड)

महाराष्ट्रातील 6 व्याघ्र प्रकल्प –

- नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प
- बोर व्याघ्र प्रकल्प
- सह्याद्री व्याघ्र प्रकल्प
- मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प
- ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्प
- पेंच व्याघ्र प्रकल्प

जगामध्ये सर्वात जास्त वाघ –

- **भारत –** 3265 वाघ
- **रशिया –** 508 वाघ
- **बांगलादेश –** 400 वाघ
- **इंडोनेशिया –** 350 वाघ
- 1 एप्रिल 1973 ला प्रोजेक्ट टायगर ची सुरवात झाली होती त्यावेळी 1827 वाघ होते आता 3000 + संख्या झाली आहे.

युद्ध सराव

14 वा नौदल सरावइंद्र (INDRA)

- भारत आणि रशिया यांच्या मध्ये
- दिनांक – 28 मार्च ते 2 एप्रिल 2025
- सुरवात – 2003 पासून झालं
- हा द्विपक्षीय नौदल सराव आहे
- हा युध्द सराव दोन टप्प्यात होणार
- चेन्नईमध्ये हार्बर फेज (28–30 मार्च)
- बंगालच्या उपसागरात समुद्री फेज (31 मार्च–2 एप्रिल)
- भारतातर्फे INS राणा, INS कुठार, आणि P-8I सागरी विमान यांचा सहभाग

युद्ध अभ्यास –

- खंजर XII – भारत किर्गिस्तान (10 ते 23 मार्च 2025)
- सीड्रॅगन 2025 नौदल सराव – भारत जपान ऑस्ट्रेलिया कोरिया अमेरिका (4 ते 19 मार्च 2025)
- धर्मा गार्डियन – भारत जपान (25 फेब्रुवारी ते 9 मार्च 2025)
- सायक्लोन III – भारत इजिप्त (10 ते 23 फेब्रुवारी 2025)
- एकुवेरिन – भारत मालदीव (2 ते 15 फेब्रुवारी 2025)
- सूर्यकिरण युद्धभ्यास – भारत नेपाळ(29 डिसेंबर ते 13 जानेवारी 2025)
- **इंडियन बँक्स असोसिएशन (IBA) चे अध्यक्ष म्हणून चल्ला श्रीनिवासलू सेट्टी यांची नियुक्ती**
  - ➢ चल्ला श्रीनिवासलू सेट्टी हे स्टेट बँक ऑफ इंडिया चे अध्यक्ष आहेत
  - ➢ आगामी आर्थिक वर्षासाठी त्यांची निवड झाली आहे
- **राष्ट्रीय पर्यावरण परिषद – 2025**
  - ➢ दिनांक – 29 मार्च 2025
  - ➢ ठिकाण – नवी दिल्ली
  - ➢ उद्घाटन – राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मु
  - ➢ आयोजन – नेशनल ग्रीन ट्रिब्यूनल
- **जपानी गणितज्ञ ''मसाकी काशिवारा'' यांना 2025 चा एबेल पुरस्कार प्रदान करण्यात आला**
  - ➢ एबेल पुरस्कार जिंकणारे ते पहिले जपानी व्यक्ती आहेत
  - ➢ त्यांना हा पुरस्कार बीजगणितीय विश्लेषण आणि प्रतिनिधित्व सिद्धांताच्या क्षेत्रांना पुनर्रचना आणि खोलवर समृद्ध केल्याबद्दल दिला गेला
  - ➢ वय – 78 वर्षे

- ➢ ते क्योटो विद्यापीठाच्या गणितीय विज्ञान संशोधन संस्थेचे मानद प्राध्यापक आहेत
- ➢ पुरस्कार वितरण - 20 मे 2025 रोजी ओस्लो येथे
- ➢ 2024 एबल पुरस्कार - मिशेल टॅलाग्रँड यांना मिळाला होता
- ➢ डी - मॉड्यूल साठी ते ओळखले जातात.

'59 वा ज्ञानपीठ' पुरस्कार

- हिंदी कवी विनोद शुक्ल यांना मिळाला
- जन्म - 1937 मध्ये छत्तीसगडमधील राजनांदगाव येथे
- पहिला कविता संग्रह 'लगभाग जयहिंद' (1971)
- 1999 मध्ये त्यांच्या 'दीवार में एक खिरकी रहाती थी' या कादबरीसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार मिळाला
- त्यांना गजानन माधव मुक्तिबोध फेलोशिप, रझा पुरस्कार आणि साहित्य अकादमी पुरस्कार मिळालेले आहेत
- छत्तीसगडमधील लेखकाला पहिल्यांदाच हा पुरस्कार मिळाला आहे

मराठीत भाषेचे ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते

1. वि.स.खांडेकर :- 1974
2. वि.वा.शिरवाडकर :- 1984
3. विंदा करंदीकर :- 2003
4. भालचंद्र नेमाडे :- 2014

- मराठी साहित्यात ज्ञानपीठ पुरस्काराने सन्मानित होणारे पहिले व्यक्ती विष्णू सखाराम खांडेकर (वि. स. खांडेकर) होते, ज्यांना 1974 साली हा पुरस्कार 'ययाती' या कादंबरीसाठी मिळाला.

आतापर्यंत भाषांना मिळलेले पुरस्कार

मराठी - 4	हिंदी - 12	कन्नड - 8	बंगाली - 6
मल्याळम - 6	उर्दू - 5	ओरिया - 4	गुजराती - 4
तेलुगु - 3	आसामी - 3	तमिळ - 2	संस्कृत - 2
कोकणी - 2	पंजाबी - 2	काश्मिरी - 1	इंग्रजी - 1

ज्ञानपीठ पुरस्कार माहिती

- 1961 स्थापना सुरवात 1965 ला झाली.
- दरवर्षी दिला जातो.
- सर्वोच्च भारतीय साहित्य पुरस्कार आहे.
- भारतीय संविधानाच्या आठव्या अनुसूचीमध्ये 22 भाषा + इंग्रजी भाषा

2025 - 19 वा महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार

- राम सुतार यांना भेटला.
- पुरस्कार वर्ष - 2024
- जगातील सर्वात उंच मूर्ती ''स्टॅच्यू ऑफ युनिटीची''(182 मीटर - 597 फूट) त्यांनीच बनवली आहे
- 1954 ते 1958 पर्यंत राज्याच्या पुरातत्व विभागात मॉडेलिंग म्हणून सेवा देऊन आपल्या कारकिर्दीची सुरुवात
- 1959 मध्ये - दिल्लीत माहिती वर दूरसंचार मंत्रालयात नोकरी केली.
- त्यांनी वेरूळ आणि अजिंठा लेण्यांमधील अनेक शिल्पांची पुनर्बांधणी केली.

हे लक्षात घ्या -

- 19 वा महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार - राम सुतार यांना
- व्यक्तीशः ते महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार मिळवणारे 21 वे व्यक्ती आहेत

त्यांनी बनवलेले काही महत्वाचे पुतळे -

- संसदेत असलेला महात्मा गांधीजींचा पुतळा
- बेंगळुरू आंतरराष्ट्रीय विमानतळावरील 108 फूट उंच केम्पे गौडा पुतळा
- मध्य प्रदेशातील गांधी सागर धरणावरील 45 फूट उंच चंबळ स्मारक
- ब्रह्मा सरोवर येथील कृष्ण अर्जुन स्मारक
- राजकोट येथे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा नवा पुतळा ते बनवणार आहेत
- जवाहरलाल नेहरू यांनी भाक्रा नांगल धरणावर कामगारांच्या स्मरणार्थ 50 फूट उंच कांस्य स्मारक त्यांच्याकडून बांधून घेतले
- 26 जानेवारी 1959 रोजी कामगारांचा विजय पुतळा बसवण्यात
- दिल्लीतील गोविंद वल्लभ पंत यांची 10 फूट लांबीची कांस्य मूर्ती
- बिहारमधील कर्पुरी ठाकूर पुतळा
- बिहार विभूती अनुग्रह नारायण सिन्हा यांची मूर्ती
- अमृतसरमधील महाराजा रणजीत सिंह यांची 21 फूट उंच मूर्ती
- भगवान श्रीरामाची 251 मीटर उंच मूर्ती (अयोध्या)
- 153 फूट उंच भगवान शिव मूर्ती (बेंगळुरू)
- 100 फूट उंच छत्रपति संभाजी महाराज यांची प्रतिमा (मोशी, पुणे)
- मुंबईतील डॉ बाबासाहेब आंबेडकर स्मारक ते सध्या बनवत आहेत

श्री राम सुतार यांना मिळालेले पुरस्कार -

- 1999 - पद्मश्री पुरस्कार
- 2016 - टागोर पुरस्कार
- 2016 - पद्मभूषण पुरस्कार
- 2025 - महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार
- फ्रान्समधील इकोल सुपेरिअर रॉबर्ट डी सोर्बन विद्यापीठाकडून डॉक्टरेटने सन्मानित करण्यात आले आहे

आतापर्यंत चे महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार -

- 2021 - आशा भोसले
- 2022 - अप्पासाहेब धर्माधिकारी
- 2023 - अशोक सराफ
- 2024 - राम सुतार

शिक्षक अभियोग्यता व बुध्दीमत्ता चाचणी

TAIT परीक्षा – 2025

मे व जून 2025

शिक्षक अभियोग्यता व बुद्धिमत्ता चाचणी (TAIT) परीक्षा

प्रश्नपत्रिका स्पष्टीकरण व विश्लेषण

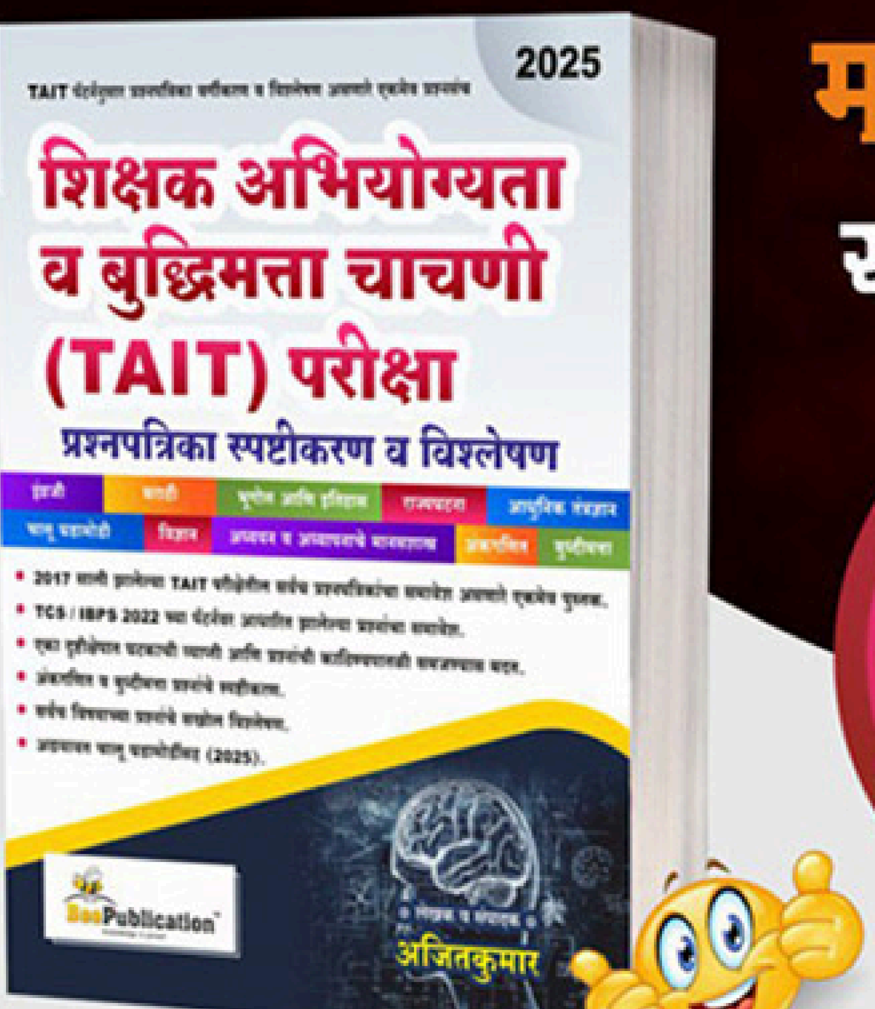

महाराष्ट्रात

सर्वत्र उपलब्ध

TARGET TAIT 2025

पुस्तकाच्या मागणीसाठी नजीकच्या दुकानदारांशी संपर्क करा!